

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

HISTORICKÝ ÚSTAV

DIPLOMOVÁ PRÁCE

„TAK NEJLÉPE UCTÍME PAMÁTKU PŘEDKŮ.“ VENKOVSKÁ USEDLOST
„U TÁBORŮ“ A OBEC ČEPŘOVICE VE SVĚTLE PRAMENŮ A LITERATURY

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Josef Grulich, Ph.D.

Autor práce: Bc. Jana Kohoutová

Studijní obor: uCJL – uD

Ročník: 2

2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem „Tak nejlépe uctíme památku předků.“ Venkovská usedlost „U Táborů“ a obec Čepřovice ve světle pramenů a literatury jsem zpracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

22. 11. 2021

Bc. Jana Kohoutová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. PhDr. Josefu Grulichovi, Ph.D. za všestrannou pomoc, množství podnětných rad a obdivuhodnou trpělivost při poskytování konzultací. Současně bych chtěla za odbornou pomoc velice poděkovat Mgr. Václavu Černému, Ph.D. Má vděčnost však patří především mému manželovi a široké rodině, kteří mi nejen z časového hlediska umožnili sepsání této diplomové práce. V neposlední řadě děkuji také Milušce Hejtmánkové za poskytnutí přínosných rozhovorů.

Anotace

Předkládaná diplomová práce je zaměřena na dějiny obce Čepřovice od jejího vzniku až po současnost. Těžiště badatelského zájmu představují místní dějiny v průběhu posledních století a hospodářský vývoj obce. Zúženou optikou je pozornost věnována usedlosti čp. 2, neboť právě na jejím příkladu je doložen konkrétní vliv historických událostí na místní obyvatele a jejich každodenní život. Během prováděného výzkumu byly analyzovány historické prameny a svědectví pamětníků v rámci metody oral history. Cílem předložené diplomové práce je podat komplexní obraz dějin vesnice na příkladu jedné venkovské usedlosti, a to především za pomoci mikrohistorické metody.

Annotation

The thesis being hereby is focused on the history of the village Čepřovice from its establishment to the present. The focus of research represented local history over the last centuries and the economic development of the village. Narrowed optics dedicates attention to the homestead No. 2, because precisely on its example the specific influence of historical events on the local inhabitants and their daily life is documented. During the research, historical sources and testimonies of witnesses within the method of oral history were analyzed. The objective of the hereby thesis is to give a comprehensive picture of the village on the example of a rural homestead, especially with the help of micro-historical method.

I. OBSAH	
I. ÚVOD.....	8
II. LITERATURA A METODOLOGIE	10
II. 1. Mikrohistorie	10
II. 2. Každodennost	14
II. 3. Historická demografie a genealogie	16
II. 4. Oral history	17
III. PRAMENY.....	20
III. 1. Matriky	22
III. 2. Pozemkové knihy a urbáře	25
III. 3. Katastry.....	27
IV. HISTORIE OBCE ČEPŘOVICE	29
IV. 1. Geografická poloha	29
IV. 2. Obec ve světle archeologických pramenů	31
IV. 3. Správa ve středověku.....	33
IV. 4. Správa v raném novověku	41
IV. 5. Vývoj občanské společnosti	51
IV. 5. 1. Historie školství v Čepřovicích.....	51
IV. 5. 2. Trestná činnost v obci	54
IV. 5. 3. Ves v první polovině 20. století	56
IV. 5. 4. MNV Čepřovice	61
IV. 5. 5. JZD Čepřovice	62
IV. 5. 6. Modernizace v průběhu druhé poloviny 20. století.....	63
IV. 5. 7. Čepřovice ve filmu	65
IV. 5. 8. Socializace v Čepřovicích	66
IV. 6. Hospodářský vývoj	69
V. USEDLOST „U TÁBORŮ“	79
V. 1. Posloupnost majitelů a jejich osudy	79
V. 2. Demografické ukazatele na usedlosti „U Táborů“	101
V. 2. 1. Porodnost.....	101
V. 2. 2. Sňatečnost	119
V. 2. 3. Úmrtnost.....	135
VI. ZÁVĚR.....	144

Prameny a literatura	152
Prameny vydané	152
Prameny nevydané	152
Literatura	157
Internetové zdroje.....	164
Seznam zkratek	165
Seznam tabulek, grafů, map, obrázků a genealogických schémat.....	168
Tabulky	168
Grafy	170
Mapy	170
Obrázky	171
Genealogická schémata	171
Přílohy.....	172
Rozhovory s pamětníky.....	172
Přehled majitelů usedlosti čp. 2 v Čepřovicích od poloviny 17. století do současnosti	182
Obrazové přílohy vztahující se k usedlosti „U Táborů“	183

I. ÚVOD

Studium venkova, zvláště jeho sociální problematika, demografický vývoj či přesun majetku se zaměřením na jednotlivce, představuje velice zajímavé a podnětné téma, které bývá v historických studiích neprávem opomíjeno. Úspěšně mu konkuruje výzkum panovnických a šlechtických rodů. Vhodnou kombinací dostupných pramenů a jejich detailním prozkoumáním podpořeným jistým zaujetím pro věc je však možné sestavit i životní osudy příslušníků prostého venkovského lidu, ačkoli mají nouzi o prameny osobní povahy. Předkládaná práce je tedy zaměřena nejen na historii obce Čepřovice ležící ve strakonickém okrese nedaleko města Volyně, ale především na jednu konkrétní usedlost a osudy jejích obyvatel od prvních písemných zmínek až po 21. století. Práce je široce zaměřena, autorka se pokouší o hloubkový průzkum jednoho rodu v kontextu dějin vesnice Čepřovice.

Prvotním podnětem k sepsání této diplomové práce byla touha autorky dozvědět se o životních osudech jejích předků, o jejich problémech, strastech i radostech. Již od útlého dětství jí přicházelo víkend co víkend na mysl, jak a především kdo v tak starém stavení mohl žít. Co asi bylo denní náplní zdejších obyvatel? Kolik jich tu asi mohlo žít a jak mohli mít zařízené místnosti? Tato prvotní zvědavost se během studia na vodňanském gymnáziu stala velkou zálibou díky poutavé výuce dějepisu a nasměrování zdejším učitelem ke genealogii. Po nalezení a částečném prozkoumání dochovaných rodinných písemností se ze záliby stala takřka potřeba. Pro autorku jako dědičku této usedlosti, a především studentku historie se stalo nutností zjistit o historii gruntu a jeho majitelů co nejvíce dostupných informací. Kromě mnoha pramenů nacházejících se v osobním fondu rodiny byly autorce velmi nápomocné rozhovory s nejstarší a zároveň poslední obyvatelkou zkoumané usedlosti, Miluškou Hejtmánkovou, rozenou Chvostovou. Při procházení dostupných pramenů se postupně vytríbila témata vhodná k detailnějšímu výzkumu.

Cíle diplomové práce leží ve dvou rovinách. První rovinou je sepsání historie obce Čepřovice, která dosud nebyla nikým hlouběji zpracována a bez níž by práce byla zcela určitě neúplná a postrádala by širší souvislosti. Druhá je věnovaná životním osudům obyvatel usedlosti „U Táborů“, která se v Čepřovicích nachází pod čp. 2, a především výzkumu této usedlosti s ohledem na sociální problematiku, sňatečnost, porodnost a úmrtnost. Všechny zjištěné poznatky byly porovnány s běžnou životní praxí na českém venkově. Do jaké míry odpovídaly poměry na usedlosti obvyklým zavedeným pořádkům

na vsi a čím se případně vymykaly? Komparace je podložena především se zpracováním dějin rodné vsi předního českého historika Josefa Petráně. Jeho *Ouběnice*¹ byly pro autorku velkým příkladem a zároveň kvalitním srovnávacím materiálem. Stejně jako v Petráňově případě, i pro autorku je důvodem k sepsání práce hluboce intenzivní vztah k rodnému místu (ačkoli se zde autorka nenarodila, trávila zde velkou část svého dětství) a touha udělat něco dobrého pro svou obec. Také dílo autorky je určeno široké odborné i laické veřejnosti se zájmem o dějiny venkova.² Ačkoli by jednotlivá témata mohla být zkoumána ještě podrobněji pomocí hlubší analýzy pramenů, není to cílem této práce a může to tak být pro autorku předmětem dalšího možného výzkumu.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. První z nich je věnována dostupné literatuře a metodologii, která je založena především na metodě mikrohistorické. Autorka se při svém výzkumu opírala také o historickou demografii, dějiny každodennosti a oral history. Následující část popisuje prameny vztahující se k danému tématu, tyto jsou analyzovány a je hodnocena jejich věrohodnost a kvalita. Předmětem práce je zpracování historie obce Čepřovice a zejména výzkum konkrétní usedlosti na základě výše stanovených témat (porodnost, sňatečnost, úmrtnost). Každému z nich předchází krátký obecný úvod, za ním následuje samotná charakteristika dané problematiky v rámci usedlosti. V závěru práce jsou uvedeny výsledky výzkumu a jejich interpretace.

Každá kvalitní práce by měla něčím přispět k dalšímu rozvoji daného vědního oboru. Přínosem této diplomové práce je především mikrohistoricky pojatý výzkum a analýza každodenního života obyvatel usedlosti v pošumavské vsi Čepřovice od první písemné zmínky až do současnosti. Výsledky tohoto bádání jsou komparovány s obecně platnými skutečnostmi týkajícími se českého venkova, které byly čerpány především z výše uvedeného díla Josefa Petráně.³ Dalším neméně podstatným přínosem je zpracování dějin obce Čepřovice, neboť se touto problematikou dosud nikdo hlouběji nezabýval. Práce je také příspěvkem k demografickému vývoji jihočeského venkova.

¹ Josef PETRÁŇ, *Příběh Ouběnic. Mikrohistorie české vesnice*, Praha 2001; TÝŽ, *Dějiny českého venkova v příběhu Ouběnic*, Praha 2011.

² Jan ŠIMÁNEK, *Ouběnice – syntéza dějin rodné obce*, in: Václav Bůžek (ed.), *Dílo Josefa Petráně a současná historická věda*. Pocta Jihočeské univerzity českému historikovi, Praha 2020, s. 80.

³ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*.

II. LITERATURA A METODOLOGIE

Předkládaná diplomová práce leží svým metodologickým ukotvením na rozhraní několika výzkumných metod. Za hlavní lze označit metodu mikrohistorickou. Autorka na základě dostupných pramenů a literatury vykresluje osudy obyvatel vesnické usedlosti v jižních Čechách, které následně porovnává s obecně platným děním na českém venkově. Tato metoda se ukázala jako nejvíce vyhovující a opěrnou. Dějiny jihočeské vesnice byly nahlíženy také z pohledu každodennosti. Práce je rovněž založena na výsledcích historickodemografického výzkumu a genealogického bádání, zejména co se rozboru rodu týče. V menší míře byla využita také metoda oral history, na jejímž základě bylo uskutečněno několik rozhovorů s pamětnicí Miluškou Hejtmánkovou.

II. 1. MIKROHISTORIE

Zaměření na osudy jedné usedlosti v rámci dějin českého venkova nevyhnutelně směřuje k vymezení mikrohistorie jako významného metodologického východiska, jež umožňuje přiblížit pohled na jednotlivce a jeho sociální okruh. Metoda je použitelná mnoha různými způsoby, které se shodně opírají o úzce zaměřený pohled, detailní zpracování a precizní výběr jednotlivých zkoumaných témat. Pro mikrohistorii, stejně jako pro dějiny každodennosti, je podstatná velmi dobrá až zevrubná znalost zkoumaného regionu. Bez tohoto předpokladu by autor mohl jen stěží správně interpretovat historické dění v konkrétní oblasti. Z toho důvodu vnímá autorka práce dobrou znalost zkoumané lokality za podstatné pozitivum, ale je si současně vědoma nebezpečí zkresleného subjektivního pohledu na věc, kterému se pokouší vyhnout.

Za účelem specifikace této metody je vystihující citát Fernanda Braudela „*nevěřit, že jen ti účastníci dějů, kteří dělají hluk, jsou ti nejdůležitější – jsou i jiní, mlčenliví*“ ... „*zapomenutí jako jednotlivci, ale ne nevýznamní jako lid.*“⁴ Metoda je tedy založena na předpokladu, že nejsou podstatné pouze životní osudy významných osobností dějin, ale také osudy na první pohled nevýznamných jedinců, které ovšem dohromady mohou vytvořit nečekaný ucelený obraz historie. Toho se snaží dosáhnout také autorka této

⁴ Zdeněk SMETÁNKA, *Legenda o Ostojovi*, Praha 1992.

diplomové práce, neboť není dosud jiné známé metody historického výzkumu, která by dokázala analyzovat život na jedné jediné usedlosti, a přitom nějakým způsobem přispěla k odbornému historickému poznání. Cílem mikrohistorického výzkumu je začlenění výsledků do širšího dějinného kontextu. Přiblížení osudů a myšlenkového světa venkovanů je ovšem velmi obtížné vzhledem k možnostem a omezením pramenné základny. I přesto se mikrohistorie stala jednou z nejučinnějších metod pro studium dějin venkova.

S jistým nadhledem je možné tvrdit, že se v rámci jednotlivých národních historiografií vytvořily rozdílné badatelské mikrohistorické směry. Její italská tvůrci se věnovali především výjimečným osobnostem, které se vypínaly nad běžným děním vesnice. Působení školy Annales vedlo francouzské historiky k zaměření na dějiny každodennosti a ke kvalitativnímu výzkumu v rámci *histoire totale*. Německé prostředí se zase soustředí především na běžný život venkovanů za pomoci kvantitativního výzkumu malé lokality s využitím mikrohistorie, historické demografie a sociálních dějin. Jako reprezentativní osobnosti tohoto historického směru lze uvést Jürgena Schlumbohna⁵ a Hanse Medicka,⁶ jejichž práce ovlivnily nejednoho českého historika.⁷

Schlumbohm se ve svém rozsáhlém díle mikrohistoricky zaměřuje na farnost Belm v Dolním Sasku. Způsob práce založil na důkladné rekonstrukci rodin za použití katolických a protestantských matričních knih. Předkládaná práce se opírá především o jeho výzkum převodů nemovitostí. Schlumbohm se soustředí na volbu dědice a jeho pořadí mezi sourozenci. Zaměřuje se také na dětství, velikost rodin, svatby, vdovství, úmrtnost a veškerá další témata související s venkovským obyvatelstvem, přesto téměř vše směřuje v jeho díle k předání hospodářství. V jeho vyčerpávajícím záběru zkoumaných skutečností lze nalézt velký přínos a současně také slabinu, neboť některé analýzy nejsou z důvodu širokého záběru práce dostatečně podrobné a zůstávají tak do značné míry nedokončené. Také Hans Medick se pomocí mikrohistorické metody věnuje

⁵ Jürgen SCHLUMBÖHM, *Lebensläufe, Familien, Höfe, Der Bauern und Heuerleute des Osnabrückischen Kirchspiels Belm in proto-industrieller Zeit, 1650–1860*, Göttingen 1994.

⁶ Hans MEDICK, *Weben und Überleben in Laichingen 1650–1900: Lokalgeschichte als Allgemeine Geschichte*, Göttingen 1996. Tento historik je mimo jiné úzce spojován s antropologií.

⁷ Markéta SKOŘEPOVÁ, *Ovdovění a osiření ve venkovské společnosti. Panství Nový Rychnov, 1785–1855*, disertační práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2014, s. 42.

venkovskému obyvatelstvu a podtrhuje především mimořádný vliv, který měla domácí výroba na populační vývoj venkovských regionů, a to hlavně v 18. století.

V českém prostředí se podobně zaměřeným výzkumům rodin a sociálních vztahů na venkově, jako je tomu u Schlumbohna a Medicka, věnují Josef Grulich,⁸ Alice Velková,⁹ Dana Cerman Štefanová,¹⁰ Markéta Pražáková Seligová¹¹ a Hermann Zeitlhofer,¹² který se soustředí na demografický vývoji v jižních Čechách a na Šumavě. Z novějších prací je potřeba zmínit autory jako je Radek Lipovski,¹³ Ladislav Nekvapil¹⁴ a Šárka Nekvapil Jirásková.¹⁵ Stejně tak Petránív *Příběh Ouběnic*,¹⁶ který se stal východiskem této práce, je mikrohistoricky zaměřen. Společným prvkem těchto autorů a jejich děl jsou nejčastěji použité prameny evidenční povahy, jež vyplývají ze samé podstaty zkoumaných problematik. Jedná se zejména o matriční záznamy, gruntovní a pozemkové knihy, urbáře, soupisy obyvatelstva a další. Je zřejmé, že takovéto výzkumy jsou v heuristické fázi velmi časově náročné, avšak jejich výsledky poskytují dostatek informací k analýze životních osudů jednotlivců i jejich rodinného zázemí.

⁸ Josef GRULICH, *Populační vývoj a životní cyklus venkovského obyvatelstva na jihu Čech v 16. až 18. století*, České Budějovice 2008, s. 50.

⁹ Alice VELKOVÁ, *Venkovské ženy v letech 1650–1850. Perspektivy výzkumu s využitím historické demografie, mikrohistorie, historické antropologie a dějin každodennosti*, in: Kateřina Čadková–Milena Lenderová–Jana Stráníková (edd.), *Dějiny žen aneb Evropské ženy od středověku do 20. století v zasetí historiografie*, Pardubice 2006, s. 125–144.

¹⁰ Dana CERMAN ŠTEFANOVÁ, *Widows: outsiders in rural economy and society in Central and Eastern Europe?*, in: *The History of the Family* 15, 2010, s. 271–282.

¹¹ Markéta PRAŽÁKOVÁ SELIGOVÁ, *Život poddaných v 18. století: osud, nebo volba? K demografickým, hospodářským, sociálním a rodinným aspektům života venkovských poddaných na panství Horní Police*, Praha 2015.

¹² Hermann ZEITLHOFER, *Sozialhistorische Aspekte des Heiratsverhaltens in Südböhmen. Die Pfarre Kapličky in der Herrschaft Vyšší Brod*, in: Markus Cerman – Robert Luft (edd.), *Untertanen, Herrschaft und Staat in Böhmen und im „Alten Reich“*, München 2005, s. 257–276; TÝŽ, *Besitzwechsel und sozialer Wandel. Lebensläufe und sozioökonomische Entwicklungen im südlichen Böhmerwald, 1640–1840*, Vídeň 2014.

¹³ Radek LIPOVSKI, *Demografický vývoj a národnostní otázka od poloviny 19. století do současnosti*, in: Radim Jež – David Pindur – Henryk Wawreczka a kol., *Český Těšín 1920–2020*, Český Těšín 2020; TÝŽ – Petr ZATLOUKAL, *Vývoj sňatečnosti na Jesenicku se zvláštním zřetelem k městu Jeseník v 19. století*, *Historická demografie (dále HD)* 44, 2020, s. 49–91.

¹⁴ Ladislav NEKVAPIL, *Čelední služba v Čechách v raném novověku: právní, sociální a ekonomické aspekty*, Pardubice 2020; TÝŽ, *Poddanské seznamy a studium životních cyklů venkovského obyvatelstva v raném novověku – příklad čelední služby na východočeském panství Choltice*, *Východočeský sborník historický* 36, 2019, s. 45–63; TÝŽ – Šárka NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Kmotrovství v „proto-industriálních“ oblastech východních Čech v polovině 17. století*, *Východočeský sborník historický* 38, 2020, s. 23–50.

¹⁵ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj obyvatelstva farnosti Zdechovice v letech 1790–1899*, *HD* 36, 2012, s. 65–113.

¹⁶ J. PETRÁŇ, *Příběh Ouběnic*; TÝŽ, *Dějiny českého venkova. Podrobněji a přehledně o mikrohistorii TÝŽ, Mikrohistorie aneb o nedějích*, in: Jan Klápště – Eva Plešková – Josef Žemlička (edd.), *Dějiny ve věku nejistot. Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka*, Praha 2003, s. 201.

Předkládaná práce se v mnohém opírá především o *Příběh Ouběnic*. Precizní znalost společenských procesů umožnila Josefu Petraňovi odtajnit ouběnické dějiny a na malém územním celku nastínil dlouhodobé proměny každodenního života obyvatel jeho rodné vsi.¹⁷ Podle tohoto vzoru se autorka práce pokouší ještě v užším měřítku zachytit příběh rodu žijícího po několik staletí na stejné vesnické usedlosti a na tomto malém prostoru představit proměny každodenního života jihočeské vesnice a následně porovnat výsledky své práce s Petraňovou analýzou každodenního života venkovanů. Po vzoru zmíněného díla se i autorka pokouší o reprodukci dění v obci a na zkoumané usedlosti během 20. století. Historické zkoumání tohoto dějinného období je na úrovni vesnice velmi náročné a historik zde stojí lidově řečeno „na tenkém ledě“. V tomto případě vychází autorka kromě zápisů v kronikách také ze vzpomínek pamětníků.

Jak již bylo zmíněno, volba určitého mikrohistorického tématu je řízena existencí vhodné pramenné základny. Abychom dosáhli potřebné vypovídající hodnoty díla, je nutné jednotlivé prameny mezi sebou vzájemně kombinovat. Společně s tím je zásadní také vhodný výběr teritoria, které by mělo mít dostatečně reprezentativní charakter. Mikrohistorie by se neměla zaměřovat pouze na výjimečnosti, ale na jevy dokládající opravdový život běžných lidí. To je možné splnit jedině na základě jednotné volby příhodného tématu i prostředí.¹⁸ Nalezení takového tématu se někdy může ukázat časově velmi náročné či nereálné. Autorka této práce po čase stráveném procházením dostupných pramenů dokázala stanovit několik vhodných témat.

Archiválie bohužel nedokáží na první pohled předložit životní osudy venkovského obyvatelstva a často nepodávají ani kusé informace o konkrétním jedinci. Historik je někdy postaven do role detektiva, který pátrá po stopách neznámých osob, aby na konci svého sledování sestavil síť sociálních vazeb propletených dějinami. Tu může následně porovnat s obecně platnými skutečnostmi a vyvodit závěry, neboť mikrohistorický přístup by byl bez srovnávání a nepřetržitého usouvztažňování s kontextem pouhým popisováním skutečnosti. Potřeba velkého výzkumného vzorku a použití kvantitativních metod výzkumu však není v rozporu s nalézáním konkrétní osoby v proudu času.¹⁹

¹⁷ Recenze na knihu *Příběh Ouběnic v podblanické krajině (do roku 1918)* uveřejněná V. BŮŽEK, Český časopis historický (dále ČČH) 99, 2001, s. 352–353; J. ŠIMÁNEK, *Ouběnice*, s. 81.

¹⁸ J. GRULICH, *Populační vývoj*, s. 50.

¹⁹ M. SKOŘEPOVÁ, *Ovdovění*, s. 43.

Ať už jsou mikrohistorické práce směřovány kulturně či sociálněhistoricky, zaměřují svou pozornost na život obyvatel konkrétní lokality z pohledu každodenního dění. Jedině v případě nahlédnutí těchto zkoumaných vazeb z pohledu širšího dějinného kontextu můžeme postupně odhalovat základní principy lidského bytí, které makrohistorický přístup může přehlédnout.²⁰ Autorka práce se za použití mikrohistorické metody věnuje opravdu velmi malé skupině lidí, kterou představují obyvatelé jedné zemědělské usedlosti.

II. 2. KAŽDODENNOST

Dějiny každodennosti se zabývají běžnými denními aktivitami lidí, ke kterým patří například stravování, oblékání, zajištění obživy, způsob bydlení, spaní, péče o domácnost a rodinu a další. Tento kulturní vývoj se dostává do popředí badatelského zájmu od konce 20. století a soustřeďuje se zejména na předbělohorské období. Již na přelomu 19. a 20. století na možnosti jeho výzkumu upozornil Zikmund Winter. V té době vědecké přístupy především popisovaly jednotlivé kulturní jevy v pozitivistickém duchu. Řadu let nevěnovali badatelé pozornost tématům vztahujícím se k vazbám české kultury a společnosti. Zájem o výzkum těchto sfér si vyžádal opuštění tradičních metod a nyní využívá možnosti analýzy z pohledu každodennosti.²¹ Historici se zaměřují zpravidla na jedno či dvě témata, která jsou součástí denní rutiny měšťanů či venkovanů. Pro předkládanou diplomovou práci jsou kromě literatury ke každodennosti venkova²² stěžejní také díla vztahující se k porodnosti a úmrtnosti, kterou se v Čechách zabývala také například Milena Lenderová²³ či Hana Stoklasová,²⁴ okolnosti uzavírání sňatků

²⁰ J. GRULICH, *Zkoumání „maličkostí“: Okolnosti vzniku a významu mikrohistorie*, ČČH 99, 2001, s. 530.

²¹ V. BŮŽEK, *Úvodem ke sborníku o každodenní kultuře českých a moravských měst v předbělohorské době*, in: V. Bůžek (ed.), *Kultura každodenního života českých a moravských měst v předbělohorské době*, České Budějovice 1991 (Opera historica 1), s. 6–7.

²² M. LENDEROVÁ – Tomáš JIRÁNEK – Marie MACKOVÁ, *Z dějin české každodennosti. Život v 19. století*, Praha 2009.

²³ TÁŽ, *Radostné dětství? Dítě v Čechách devatenáctého století*, Litomyšl 2006.

²⁴ Hana STOKLASOVÁ, *Katolické přechodové rituály v českých zemích v „dlouhém“ 19. století*, Pardubice 2017; TÁŽ, *Porodní bába? Asistentka? Porodní deníky z let 1898–1954*, Pardubice 2018.

zkoumaly mimo jiných Alexandra Navrátilová²⁵ a Zuzana Pavelková Čevelová.²⁶ Od osmdesátých let 20. století se historická věda obracela spíše k analytické každodennosti.

Dějiny každodennosti si dnes více všímají jedince a společnosti v kontextu a proměnách jím žitých všedních i svátečních dní. Obdobně je také zaměřena historická antropologie, která zkoumá chování a myšlení konkrétního člověka v dějinách a jež vyšla svými metodami také z každodennosti. Právě ona umožnila badatelům sledovat dříve přehlížené a svou povahou ryze soukromé sféry lidského jednání a chování. Dějiny každodennosti se zaměřují na události v životě člověka od těch radostných, kterými mohou být například křtiny či svatby, až po ty smutné reprezentované především smrtí a událostmi s ní spojenými. Každodennost se také nevěnuje pouze významným osobnostem dějin, ale především lidem více početně zastoupených jako například měšťanům, dětem, ženám, venkovanům a podobně.

Předmětem dějin venkova, které jsou stěžejní pro předkládanou diplomovou práci, je v první řadě každodennost. *„Nejde však jen o sám příběh individuálního života (popřípadě životů) v jeho zdánlivé nicotnosti z hlediska globální historie. V antropologickém chápání jde právě o člověka, lidské postoje a chování v sociálním dobovém kontextu.“*²⁷

²⁵ Alexandra NAVRÁTILOVÁ, *Namlouvání, láska a svatba v české lidové kultuře*, Praha 2012.

²⁶ Zuzana PAVELKOVÁ ČEVELOVÁ, *Každodennost manželství 19. století v Čechách pohledem soudních akt a příruček pro katolické kněze*, Pardubice 2015.

²⁷ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 13.

II. 3. HISTORICKÁ DEMOGRAFIE A GENEALOGIE

Venkovské obyvatelstvo hraje klíčovou roli ve výzkumech historické demografie. Populační zákonitosti jsou zpracovávány na základě dílčích výzkumů natality, sňatečnosti a mortality. V kombinaci s prosopografickým výzkumem dějin rodiny může vzniknout ucelený obraz historie usedlosti postavený do širšího dějinného kontextu. Obecnému populačnímu vývoji nejen na českém venkově jsou věnována starší díla Ludmily Kárníkové²⁸ a Václava Sekery.²⁹ O tom, že také Josef Petráň měl k historické demografii velice blízko, svědčí jeho charakteristika populačních poměrů na venkově v předbělohorském období.³⁰ Z novějších prací českých autorů věnujících se dějinám venkova lze opět jmenovat díla Josefa Grulichy,³¹ Alice Velkové,³² Dany Cerman Štefanové,³³ Markéty Skořepové³⁴ a Václava Černého.³⁵

Různé genealogické programy jsou vnímány některými historiky jako jeden z pomocných nástrojů historické demografie.³⁶ Autorka pro potřeby této práce využila nejvyužívanější program pro studium genealogických vazeb MyHeritage Family Tree Builder, který je z dostupných programů nejpřehlednější a umožňuje vyhledávání osob podle zadaných kritérií. Je zde možnost statistického vyhodnocení dat vztahujícího se k místu, věku, narození, svatbám, dětem a rozvodům. Výstupy z tohoto programu

²⁸ Ludmila KÁRNÍKOVÁ, *Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754–1914*, Praha 1965.

²⁹ Václav SEKERA, *Obyvatelstvo Českých zemí v letech 1754–1918 I*, Praha 1978.

³⁰ J. PETRÁŇ, *Poddaný lid v Čechách na prahu třicetileté války*, Praha 1964, s. 164–180.

³¹ J. GRULICH, *Poddanská nemovitost a dědické právo na Táborsku. Vřesecká rychta v letech 1625–1825*, JSH 65, 1996, s. 34–42; TÝŽ, *Převody poddanských nemovitostí a migrace obyvatelstva na jihu Čech. Situace na Chýnovsku v druhé polovině 17. a 18. století*, SSD 6, 2000, s. 117–136.

³² Alice KLÁŠTERSKÁ – VELKOVÁ, *Výběr partnera a sňatkový věk dědiců venkovských usedlostí na Štáhlavsku a jejich sourozenců v 18. a na počátku 19. století*, HD 22, 1998, s. 145–168; TÁŽ, *Výzkum sociální mobility na příkladu osob narozených v letech 1791–1800 na panství Štáhlavy*, HD 27, 2003, s. 173–224.

³³ D. ŠTEFANOVÁ, *K aspektům role příbuzenských vztahů a majetkových transakcí. Situace na frýdlantském panství v letech 1558–1750*, HD 22, 1998, s. 107–144.

³⁴ M. SKOŘEPOVÁ, *Ovdovění*; TÁŽ, *Vdovství v tradiční venkovské společnosti (Přehled bádání)*, HD 35, 2011, s. 1–31; TÁŽ, *Kmotrovství jako badatelský problém. K sociálním dějinám raného novověku a 19. století*, ČCH, Praha 2016, s. 64–88; TÁŽ, *Poručníci, kmotři a zástupci osiřelých dětí ve venkovské společnosti první poloviny 19. století*, České Budějovice 2016 (OH 17), s. 69–84; TÁŽ, *Křty a kmotrovství ve farnosti Nový Rychnov v 19. století*, HD 42, 2018, s. 43–63; TÁŽ, *Čas křtu a výběr jména novorozence ve venkovské společnosti 19. století*, Český lid 105, 2018, s. 199–218.

³⁵ Václav ČERNÝ, *Rodinné strategie sedláků ve vsi Vítkov 1700–1850*, diplomová práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2015; TÝŽ, *Genealogie a historická demografie? Teoretické a praktické možnosti výzkumu sítě sociálních vztahů na příkladu jihočeské vesnice*, HD 42, 2018, s. 153–176; TÝŽ, *Dědicové a jejich sourozenci. Sonda do sňatečnosti mužů a žen ze selských rodin, Protivínsko 1780–1830*, HD 45, 2021, s. 19–66.

³⁶ Více V. ČERNÝ, *Aktuální genealogické programy a jejich využití v historické demografii (diskusní příspěvek)*, HD 39, 2015, s. 105–122.

názorně doplňují text této práce a jsou součástí výzkumu rodu žijícího na usedlosti po několik staletí.

Poznatky o historii obce Čepřovice, stejně jako jejích okolních vesnic, dosud nebyly zpracovávány v žádné vydané publikaci. V rámci literatury vztahující se k minulosti Čepřovic práce čerpá pouze z několika titulů, jejichž využití je velmi omezené. Jedná se především o Encyklopedii českých vesnic, která věnuje Čepřovicím dvě strany textu a zabývá se především několika usedlostmi se zaměřením na jejich architektonické ztvárnění.³⁷ Dále se jedná o Místopisný slovník Augusta Sedláčka,³⁸ schémata velkostatků zpracovaná Františkem Světničkou,³⁹ krátké zpracování názvu obce Čepřovice je čerpáno z díla Antonína Profouse.⁴⁰ Bylo také pracováno s literaturou o hradech, zámcích a tvrzích, které je poměrně velké množství, ovšem pro účely předložené práce je téměř nepoužitelná, neboť se historií jednotlivých obcí zabývá pouze povrchně a velmi útržkovitě.⁴¹

II. 4. ORAL HISTORY

Orální historie představuje jednu z metod historického výzkumu, jejíž použití se jeví vhodné při tvorbě této diplomové práce. Na základě ústního podání se tato kvalitativní metoda pokouší zachytit individuální prožitky a dává tak mimo jiné slovo často přehlíženým, avšak důležitým společenským vrstvám. „Metoda oral history je založena na řadě propracovaných, avšak stále se vyvíjejících postupů, pomocí nichž se badatel dobírá nových poznatků na základě ústního sdělení osob, jež byly účastníky či svědky

³⁷ Jan PEŠTA, *Encyklopedie českých vesnic. Vesnické památkové rezervace, zóny a ostatní památkově hodnotná vesnická sídla v Čechách. II Jižní Čechy*, Praha 2011, s. 68–69.

³⁸ August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998, s. 110.

³⁹ František SVĚTNIČKA – Rudolf LUSTIG, *Schematismus velkostatků v Čechách*, Praha 1933, s. 351.

⁴⁰ Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny*, Praha 1954, s. 316.

⁴¹ Vladimír BRAUN, *Památky strakonického okresu: základní údaje se státního seznamu nemovitých kulturních památek podle stavu k 31. prosinci 1967*, Strakonice 1969, s. 26.; František KAŠIČKA – Bořivoj NECHVÁTAL, *Hrady, hrádky a tvrze na Strakonicku, Blatensku a Vodňansku*, Strakonice 2014; TÍŽ, *Tvrze a hrádky na Strakonicku*, Strakonice 1986; Pavel KOBLASA – Daniel KOVÁŘ, *Panská sídla jižních Čech. 433 hradů, zámků a tvrzí*, České Budějovice 2003; Renata POUROVÁ, *Hrady, zámky a tvrze, které přežily rok 2000. Jihočeský kraj*, České Budějovice 2006; Jiří SLAVÍK – Ladislav SVOBODA, *Ke stavební podobě hrádků a tvrzí na Strakonicku*, Praha 1996, s. 301–330; L. SVOBODA – J. SLAVÍK – Jiří ÚLOVEC – Petr CHOTĚBOR – Zdeněk PROCHÁZKA – Zdeněk FIŠERA – Jan ANDERLE – Miroslav RYKL – Tomáš DURDÍK – Vladimír BRYCH, *Encyklopedie českých tvrzí I*, Praha 1998; Karel TRÍSKA, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1986.

dané události, procesu nebo doby, které badatel zkoumá.“⁴² Tak je ve zkratce řečena definice orální historie slovy Miroslava Vaňka, odborníka na problematiku této metody v České republice. Úkolem orální historie je tedy sběr vzpomínek a osobních dojmů o dějinných událostech formou zaznamenaného rozhovoru, který může být následně využit k dalšímu historickému bádání.

*„Termín oral history pochází ze Severní Ameriky a jeho autorem je pravděpodobně Allan Nevins spolu s kolegy z Kolumbijské univerzity, kteří roku 1948 vytvořili první moderní archiv orální historie. Mezi přední představitele orální historie v České republice se řadí především předseda COHA (Česká asociace orální historie) Miroslav Vaněk, dále Pavla Frýdlová, Pavel Mücke, Hana Pelikánová, Lukáš Valeš a další.“*⁴³

O použitelnosti této metody se mezi historiky vedlo v minulosti mnoho sporů, neboť ji část odborníků neakceptovala jako jednu ze seriózních metod historického výzkumu, která by měla vést ke spolehlivým výsledkům. Historie ovšem nebyla jediným odvětvím využívajícím orální prameny. Psychologie či žurnalistika je aplikovaly také běžně s tím rozdílem, že neuchovávaly zaznamenané rozhovory, což je u historického výzkumu základním předpokladem, neboť rozhovory mají posloužit i pro budoucí badatelskou práci. Historici si také zakládají na tom, aby byly rozhovory vedeny s každou osobou individuálně.

„V praxi probíhá nahrávaný rozhovor ve formě otázka – odpověď. Rozhovor je veden tazatelem, který má povědomí a základní informace o osobnosti dotazovaného a o řešené tématice. Dotazovaná osoba je informovaná o daném projektu, vypráví své vlastní dojmy, prožitky a zkušenosti na téma projektu. Rozhovor je nahráván na audio nebo video formát a poté se stává pramenem přístupným dalším badatelům. Je zřejmé, že s přibývajícím věkem je pro většinu lidí obtížné vybavit si data a jména. Orální historici z toho důvodu před konáním rozhovorů shromažďují co největší množství údajů, které se k danému problému váží, aby mohli v případě potřeby dotazovanému pomoci, mohli vést jeho svědectví správným směrem a případné nesrovnalosti ihned odhalit. Ostatní existující historické prameny nám mohou nabízet odpovědi na základní otázky „kdo“,

⁴² Miroslav VANĚK – Pavel MÜCKE – Hana PELIKÁNOVÁ, *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*, Praha 2007, s. 11.

⁴³ Jana CHVOSTOVÁ, *Spisovatel František Hobizal*, bakalářská práce, Ústav bohemistiky FF JU, České Budějovice 2015, s. 11–12.

„co“, „kdy“ a „kde“, ale dotazování metodou oral history nám dává odpovědi na velmi důležité otázky „jak“ a „proč“, čímž je pro nás velmi podstatné a obohacující. To je však možné jen za předpokladu, že pamětník stále žije.“⁴⁴

Spolu s těmito klady však vyvstává otázka týkající se problematiky lidské paměti, která s sebou nese nevyhnutelná rizika, s nimiž je nutné počítat. „*Selektivní paměť je, jak známo, proměnlivá s věkem člověka a má tu vlastnost uchovávat trvaleji veskrze „výjimečné“ v „normální“ každodennosti. Stává se, že něco bezděky přidá, jiné trochu romanticky zveliči, něco vynechá a epicky vypointuje a při opakovaném vyprávění podává příběh trochu jinak.*“⁴⁵

Naopak někteří lidé mají vynikající paměť. Dovedou si přesně vzpomenout na jména jednotlivých osob, vybavují si detailně určité události ze svého života a dovedou je barvitě převyprávět. Vzpomínky se ovšem dají také vědomě či nevědomě přepsat či uschovat před světem a vyjdou najevo většinou až na smrtelné posteli. Někdo také nosí tzv. růžové brýle třeba i celý život a poté vykresluje minulost mnohem lepší, než jaká ve skutečnosti byla. Je poté na posouzení tazatele, s kým má tu čest a do jaké míry může vyprávění považovat za přesné. Je tedy velmi podstatné kde a s jakým časovým odstupem od dané události je rozhovor veden. Záleží také na motivaci, se kterou dotazovaný do rozhovoru vstupuje. Mluvíme tedy o pramenech subjektivní povahy, což není považováno za nevýhodu, ale naopak kvalitu, která dává odpovědi na otázky typu proč a jak. Rozhovory s pamětníky nám tak mohou objasnit mnoho dodnes nevysvětlených dějinných událostí. Je tedy zásadní klást pamětníkům otázky, které dosud nebyly vyřčeny a zodpovězeny a také uchovávat vzpomínky, které by mohly skončit v propadlišti dějin.

Autorka práce, jakožto tazatelka, hovořila s dnes již nejstarší obyvatelkou zkoumané usedlosti v Čepřovicích s Miluškou Hejtmánkovou, rozenou Chvostovou. Tyto rozhovory byly velkým přínosem pro zpracování práce a jejich přepisy jsou součástí příloh. Mimoto poskytla paní Hejtmánková také mnoho především fotografických pramenů.

⁴⁴ J. CHVOSTOVÁ, *Spisovatel*, s. 11–12.

⁴⁵ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 16.

III. PRAMENY

Z důvodu nedostatku sekundární literatury byl kladen větší důraz na zpracování historických pramenů. Je až překvapující, kolik je možné jich nalézt ke zpracování historie jedné obce a stejně tak pro analýzu každodenního života a demografického vývoje jednoho jediného rodu žijícího na stále stejném místě. Celkový výzkum a zejména vyhledání potřebných pramenů nebyl vůbec jednoduchý, neboť Čepřovice byly během své historie pod správou několika panství. Rekonstrukce dějin obce Čepřovice se opírá především o veškeré dochované urbáře, pozemkové knihy, katastry a mapové podklady. V rámci historie 20. století byly využity archiv obce Čepřovice a archiv Místního národního výboru (dále jen MNV) nacházející se ve strakonickém okresním archivu.

Jinak je tomu u analýzy dějin usedlosti čp. 2. V rámci ní bylo zvoleno několik typů pramenů s různou vahou. Nejpodstatnějšími se ukázaly být svatební smlouvy, kterých se dochovalo relativně velké množství s ohledem na velmi malý zkoumaný vzorek. Tyto byly uloženy převážně v osobním fondu autorky, některé byly součástí listin k jednotlivým pozemkovým knihám. Svatební smlouvy byly podstatným zdrojem informací nejen k rozboru sňatečnosti, ale také k problematice výměnky a ke zkoumání osudů sourozenců majitelů usedlosti. Dalším výrazným zdrojem informací se staly bezesporu záznamy v jednotlivých matrikách, které byly využity především k získání dat vypovídajících o jednotlivých demografických ukazatelích porodnosti, úmrtnosti a také sňatečnosti daného rodu. Třetím podstatným pramenem se ukázaly být pozemkové knihy obce Čepřovice, dokládající informace o majetkových poměrech a transferu majetku. Tyto tři základní okruhy pramenů byly průběžně doplňovány dalšími dostupnými prameny čerpanými především z osobního fondu autorky, z nahraných rozhovorů, které jsou součástí příloh této práce, a také z několika archivů.

Stěžejní část diplomové práce se opírá především o matriční záznamy uložené ve Státním oblastním archivu v Třeboni, tedy z fondu Sběrka matrik Jihočeského kraje 1587–1949 (1952) a to zejména z matrik narozených, oddaných a zemřelých se sídlem farního úřadu Předslavice.⁴⁶ Čepřovice patřily od druhé poloviny 17. století pod panství Ditrichštejnů ve Vlachově Březí, jejichž písemnosti jsou uloženy v litoměřickém státním

⁴⁶SOA Třeboň, *Sběrka matrik Jihočeského kraje* (dále SMJK), *FÚ Předslavice*. Širší rozmluvě o jednotlivých použitých matrikách je věnována následující podkapitola.

oblastním archivu.⁴⁷ Ve výše zmíněném fondu bylo možné nalézt dvě pozemkové knihy, dva urbáře, knihu listin k jedné z pozemkových knih a knihy obligací.

Autorka dále čerpala ze zápisů v pozemkových knihách uložených v Archivu katastrálního úřadu pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích,⁴⁸ které byly založeny po uzavírání starých gruntovnic roku 1871, respektive 1874.⁴⁹ Ze Státního okresního archivu ve Strakonici byl vytěžen především fond Archiv obce Čepřovice,⁵⁰ a MNV Čepřovice, v němž se nachází písemnosti z let 1850–1945 a zejména obecní kronika, jejíž úvodní část je věnována historii obce od první písemné zmínky (1314) po rok 1945. Následují vlastní kronikářské zápisy až do roku 1981,⁵¹ ale historická pravdivost kroniky, především část zabývající se 20. stoletím, je celkem omezená, neboť pochází z rukou místních kronikářů poplatných tehdejšímu režimu.⁵² Okrajovými prameny byly záznamy o školství⁵³ a trestné činnosti, kroniky okolních obcí,⁵⁴ sčítání lidu⁵⁵ a materiály o pomístních jménech zpracované ředitelem čepřovické školy Jaroslavem Vaněčkem roku 1963 a uloženými na Oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR.⁵⁶

Nedílnou součástí zpracovávání pramenů se staly vzpomínky pamětníků, kteří byli přítomni významným událostem v obci, a současně pocházejí ze zkoumané usedlosti. Pro zpracování rodové historie především 19., 20. a 21. století byly využity dokumenty uložené ve vlastnictví autorky, a to zejména kronika rodu Táborů, Chvostů a Kohoutů z roku 1913, jež budovu vlastní po celou dobu její existence. Dále se jedná

⁴⁷ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*.

⁴⁸ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43.

⁴⁹ Tyto pozemkové knihy jsou děleny na knihovní vložky A, B, C. Z badatelského hlediska je důležitá také sbírka listin k nim přidružená.

⁵⁰ Státní okresní archiv Strakonice, *Archiv obce Čepřovice*.

⁵¹ SOkA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1.

⁵² „*Pamětní kniha obce Čepřovice 1951–1981 – letopisecká komise vznikla 21. května 1922 a jejím vedením byl pověřen správce místní obecné školy. 5. května 1932, tedy po 10 letech byl vedením pověřen řídicí učitel Jan Machač a veškeré zápisy byly dosud zaznamenány jen v poznámkovém sešitě, protože dosud chyběl historický úvod, o který byl požádán archivář pan Teplý z Malenic. Pamětní kniha tedy sice pochází již z roku 1922, ale první zápis pochází až z roku 1953. Zápisy v poznámkovém sešitě, ani sešit sám nebyly nalezeny, nikdo o nich nevěděl. Snad byly zničeny ve strachu před gestapem, neboť Jan Machač byl roku 1944 zatčen. Rada MNV jmenovala roku 1955 kronikářem pana Jana Velka, který sepsal historii obce do roku 1945. Roku 1969 byl novým kronikářem jmenován ředitel základní devítileté školy pan Jaroslav Vaněček, jenž pokračoval událostmi do roku 1970.*“ Takto je uvedeno v úvodu Pamětní knihy obce Čepřovice 1951–1981.

⁵³ SOkA Strakonice, *Základní devítiletá škola 1.–5. ročník; Tamtéž, Místní školní rada Čepřovice (1877–1950)*.

⁵⁴ Tamtéž, *Archiv obce Předslavice 1857–1945 (1965)*, Památní kniha 1924–1965.

⁵⁵ Tamtéž, *Okresní úřad Strakonice I (1817) 1850–1945*.

⁵⁶ ÚJČ AV ČR, Oddělení onomastiky, Soupis pomístních jmen obce Čepřovice.

o nesčetné množství písemného a fotografického materiálu, jehož nepatrná část se nachází v obrazových přílohách této práce. Minulost rodiny vztahující se k padesátým letům 20. století čerpala autorka také z Archivu bezpečnostních složek v Praze, kde byly nalezeny záznamy o věznění majitele usedlosti Josefa Chvosty.⁵⁷

III. 1. MATRIKY

Matriční záznamy lze považovat za nejdůležitější zdroje informací studia dějin rodiny a pro analýzu demografických jevů.⁵⁸ Ve většině farností se začalo se sepisováním matrik až po roce 1631. Formy zápisů se měnily především ve druhé polovině 18. století. Například bylo roku 1770 zakázáno zapisování jmen „po chalupě“, třebaže se tento zvyk mnohde zachovával velmi dlouho. Po deseti letech od zmíněného zákazu byla uzákoněna dědičnost příjmení.⁵⁹ Příkladem užívání jmen „po gruntu“ je také zkoumaná usedlost, kterou již téměř tři sta let obývá rod Chvostů, avšak dodnes je chalupa v povědomí obyvatel obce pod názvem U Táborů. Poslední majitel skutečně nesoucí příjmení Tábor předal hospodářství svému zeti roku 1746. Roku 1784 byl vydán patent Josefa II. o matrikách, jenž byl platný s několika změnami až do roku 1949. Byly zavedeny oddělené matriky narozených, oddaných a zemřelých, které měly stanovenou formu.⁶⁰ Roku 1813 byla nařízena povinnost uvést jméno porodní báby.⁶¹

Čepřovice patřily pod farnost předslavickou.⁶² *„První písemné zmínky o farním kostele Nejsvětější Trojice a sv. Václava v Předslavicích pochází z roku 1359. Tou dobou spadl pod děkanát volyňský a arciděkanát bechyňský. Roku 1665 byl kostel připojen do správního obvodu fary ve Vlachově Březí a stal se kostelem filiálním. Bohoslužby vykonával vlahobřezský farář střídavě ve Vlachově Březí a Předslavicích. Od roku 1735*

⁵⁷ Archiv bezpečnostních složek Praha, Archivní protokoly vyšetřovacích spisů, sign. V-198 ČB.

⁵⁸ Výchozí práci pro studium matrik a jejich vývoje vypracoval Eduard MAUR, *O počátcích a vývoji církevních matrik se zvláštním zřetelem k českým poměrům*, HD 3, 1969, s. 4–19; K odlišným formám bádání a práce s matričními záznamy přispěla Miroslava MELKESOVÁ, *Církevní matriky českých zemí v pozornosti badatelů*, HD 32, 2008, s. 5–56.

⁵⁹ V. ČERNÝ, *Rodinné strategie*, s. 27.

⁶⁰ Podrobněji k formální podobě matričních záznamů V. ČERNÝ, *Rodinné strategie*, s. 27.

⁶¹ Henry Camillo POHANKA, *Po stopách vlastních předků*, Praha 2010, s. 103.

⁶² Podrobné informace o vývoji farnosti Vlachovo Březí a farnosti Předslavice poskytla Jana HLAVOVÁ, *Historie farnosti Vlachovo Březí v 17.–19. století*, diplomová práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2012; Archivní fond farnosti Předslavice a její inventář popsal Libor STANĚK, *Farnosti Volyňského vikariátu a jejich fungování v období druhé poloviny 19. a v první polovině 20. století*, disertační práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2018.

byl v Předslavicích ustanoven Jan Šebestián Jedlička residenčním kaplanem, jenž zastával převážnou většinu povinností faráře. Roku 1770 byl jmenován administrátorem⁶³ a byla tím obnovena samostatnost předslavické farnosti. “⁶⁴ Bylo tak učiněno na základě stížnosti farníků podané přímo vrchnosti, neboť se údajně cítili nedostatečně duchovně opatřeni.⁶⁵

Matriční knihy narozených (1655–1914), oddaných (1655–1914) a zemřelých (1664–1920) pro obec Čepřovice jsou uloženy ve Státním oblastním archivu v Třeboni.⁶⁶ Nejstarší z matričních knih farnosti Předslavice je značně nepřehledná.⁶⁷ Záznamy v ní jsou pouze kusé a jsou psány česky. V rámci vyhledávání předků rodu Táborů žijícího na zkoumané usedlosti v ní bylo nalezeno několik nepřesných jmen. Jednalo se například o označení Táborka bez dalšího upřesnění. Tímto způsobem je v matrice uvedeno mnoho pojmenování a je tím značně narušena její výpovědní hodnota a přehlednost. Chronologicky následující matrika je značně přehlednější, uspořádána do sloupců a zachycuje viditelně více informací.⁶⁸ V pořadí třetí, čtvrtá a pátá matrika farnosti přesně navazují na výše uvedenou a jsou opět vcelku nepřehledné, a navíc psané v němčině.⁶⁹ Téměř každý nový farář přišel s novou formou zápisu a příliš se neohlížel na to, jak vedl zápisy jeho předchůdce. Z toho plyne jednoduchá odlišitelnost jednotlivých správců farnosti. Většina z nich si také ze začátku dávala záležet na krasopisu zaznamenávaných informací, avšak s postupem času se čitelnost rychle snižovala.

⁶³ Po smrti administrátora Jedličky se duchovní správci fary často měnili: dosavadní kaplan v Malenicích Václav Bernard (1785-1788), Karel Grüner (1788-1791), František Raffius (1791-1792) Vojtěch Studnička od (1792), František Šubrt (1814), František Sokol (do 1829), Ignác Tloušť (1829-1852), Karel Kubišta (1852-1885), admin. Václav Petřík (1885-1886), František Vítek (1886-1899), Vojtěch Carda (1899-1928), admin. Karel Poucha (1928); Podrobnějšímu rozboru životních osudů farářů se věnuje J. HLAVOVÁ, *Historie*, s. 51–68.

⁶⁴ SOA Třeboň, E. Barborová, *SMJK, FÚ Předslavice 1727–1956. Úvod*, 2008; K farnosti patřily vedle Předslavic tyto obce a lokality: Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Tvrzice, Úlehle, Všechlapy a Želibořice. Vedle farního kostela, zasvěceného Nejsv. Trojici

a sv. Václavu, spravoval zdejší farář kapli sv. Anděla strážce v Čepřovicích, zámeckou kapli P. Marie v Černeticích, kapli sv. Anny v Kakovicích, P. Marie v Koječíně, sv. Vojtěcha v Úlehli, P. Marie ve Všechlapech, P. Marie v Želibořicích.

⁶⁵ J. HLAVOVÁ, *Historie*, s. 46.

⁶⁶ Matriční knihy farnosti Předslavice využité při této práci jsou dostupné na internetovém portálu digitalizovaných archivních materiálů na adrese digi.ceskearchivy.cz. Stav k 28. únoru 2021.

⁶⁷ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 1, NOZ (1664) 1655–1706.

⁶⁸ Tamtéž, kniha č. 2, N 1704–1735, O 1704–1737, Z 1704–1733.

⁶⁹ Tamtéž, kniha č. 3, N 1735–1758, O 1738–1758, Z 1733–1758; Tamtéž, kniha č. 4, N 1759–1784; Tamtéž, kniha č. 5, O 1759–1784, Z 1759–1784.

Šestá matriční kniha⁷⁰ zachycující už pouze ves Čepřovice již reflektuje změny proběhlé v matričních nařízeních z doby Josefa II. Matrika je psána velmi přehledně, v rubrikách a česky. Ze sbírky matrik farního úřadu Předslavice je patrné, že zavedením patentu Josefa II. byly také zavedeny zcela nové matriční knihy, pro každou ves z farnosti zvlášť. Tento trend však trval relativně krátce, neboť již z roku 1800 pochází matrika⁷¹ pro celou předslavickou farnost. Zachycuje celkem přesně jednotlivé údaje, pouze u jmen Marie, Mariana a Marie Anna se často jedná o stejnou osobu, což je vcelku matoucí. Devátá i desátá matrika,⁷² vážící se ke zkoumané obci, již mají předtištěnou česky psanou formu a působí uspořádaným dojmem. Chronologicky následující matriky jsou zatím stále uloženy na matričním úřadu ve Volyni. Jedná se o čtyři matriční knihy sepsané mezi lety 1902–1949.

Záznamy o obyvatelích zkoumané usedlosti je možné nalézt také v několika dalších matrikách v třeboňském oblastním archivu, a to jak ve farnosti Předslavice,⁷³ tak i v okolních či vzdálenějších farnostech,⁷⁴ především v případě poznamenání oddavek. Například v matrice narozených farnosti Vlachovo Březí z let 1652–1680⁷⁵ se skrývá zmínka o narození jednoho z prvních písemně zaznamenaných majitelů zkoumané usedlosti čp. 2.

⁷⁰ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 15, N 1784–1800 O 1785–1799, Z 1784–1799.

⁷¹ Tamtéž, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833.

⁷² Tamtéž, kniha č. 17, NOZ 1861–1882; Tamtéž, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914.

⁷³ Tamtéž, kniha č. 33, N 1655–1905; Tamtéž, kniha č. 34, O 1655–1902; Tamtéž, kniha č. 35, Z 1664–1903.

⁷⁴ Jedná se o farnosti Volyně, Bavorov, Podsrp, Bavorov, Čížová a Jinín.

⁷⁵ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Vlachovo Březí*, inv. č. 6061, kniha č. 2, N 1652–1680.

III. 2. POZEMKOVÉ KNIHY A URBÁŘE

Gruntovní a pozemkové knihy nejčastěji zakládaly a vedly vrchnosti, jejichž písaři do nich zaznamenávali majetkové převody včetně splácení dědických, vrchnostenských či jiných pohledávek, které mohly být k dotyčné nemovitosti vázány.⁷⁶ Do urbářů, jež měly delší historii než pozemkové knihy, se zase zapisovaly povinnosti poddaných a výše dávek, které měli vyplatit vrchnosti. Soupisy dochovaných pozemkových knih a urbářů byly zpracovány v šedesátých letech 20. století.⁷⁷ Ucelený pohled na pozemkové knihy vypracovali Vladimír Procházka,⁷⁸ Josef Hanzal,⁷⁹ Miroslav Volf⁸⁰ a na Moravě Bronislav Chocholáč.⁸¹ V posledních desetiletích dochází k přesunu zájmu od hospodářských dějin k sociálním dějinám za použití pozemkových knih. Tímto směrem se ubírají ve svém výzkumu například Josef Grulich,⁸² Dana Štefanová,⁸³ Alice Velková,⁸⁴ kteří kromě transferu majetku řeší také problematiku výměnku.

Autorka čerpá především z několika svatebních smluv, které jsou součástí listin k pozemkovým knihám. Obsahují důležité informace nejen o budoucích manželích, ale také o věnu nevěsty. Součástí smluv snoubenců na zkoumané usedlosti je také vyřešení předání gruntu do rukou novomanželů a dalšího ubytování a denních potřeb odstupujících rodičů. Práce se také zaměřuje na osudy sourozenců majitelů usedlosti, o nichž zápisy v pozemkových knihách taktéž vypovídají.

⁷⁶ J. GRULICH, *Populační vývoj*, s. 83.

⁷⁷ Více k vývoji literární základny v 60. letech přinesla M. SKOŘEPOVÁ, *Ovdovění*, s. 85.

⁷⁸ Vladimír PROCHÁZKA, *Česká poddanská nemovitost v pozemkových knihách 16. a 17. století*, Praha 1963.

⁷⁹ Josef HANZAL, *Současný stav a výsledky studia českých pozemkových knih*, SAP 14, 1964, s. 39–54.

⁸⁰ Miloslav VOLF, *Výsledky soupisu gruntovních knih ve Středočeském kraji*, SAP 16, 1966, s. 50–127.

⁸¹ Bronislav CHOCHOLÁČ, *Pozemkové knihy – neprávem opomíjený historický pramen*, in: Petr Průcha – Karel Schelle (edd.), *Historie a současnost veřejné správy*, Brno 1993, s. 8–11.

⁸² J. GRULICH, *Poddanská nemovitost*; TÝŽ, *Dědická praxe a migrace na jihu Čech v 17. a 18. století*, *Historický obzor* 15, č. 1/2, 2004; TÝŽ, *Selský grunt a jeho obyvatelé mezi normou a skutečností. Sonda do českých poddanských poměrů v 17. a 18. století*, in: V. Bůžek – Pavel Král (edd.) *Společnost zemí habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526–1740)*, České Budějovice 2006 (= OH 11), s. 555–568.

⁸³ D. ŠTEFANOVÁ, *K aspektům*.

⁸⁴ A. VELKOVÁ, *Household formation in Bohemia 1700–1850. Inheritance practis and family strategy*, ČČH 109, 2011, s. 328–343; TÁŽ, *Krutá vrchnost ubozí poddaní? Proměny venkovské rodiny a společnosti v 18. století a první polovině 19. století na příkladu západočeského panství Štáhlavy*, Praha 2009.

V rámci fondu Velkostatek Vlachovo Březí se zachovaly dvě pozemkové knihy. Starší z nich pochází z let 1692–1815.⁸⁵ Každý grunt měl v knize vymezené místo v rámci několika folií a zápisy pro jednotlivé usedlosti jsou pak vedeny chronologicky. Dozvíme se zde informace o předávání usedlosti a povinnosti dědiců ve vztahu k dalším osobám na usedlosti žijícím a k „milostivé“ vrchnosti. Na tuto pozemkovou knihu navazuje *Gruntovní kniha obce Čepřovic a Neuslužický*⁸⁶ s časovým rozsahem let (1787) 1812–1850 (1883). Kniha je zpracována v podobném duchu jako její předchůdkyně. Obsahuje rejstřík gruntů a jejich držitelů. V záhlaví zápisů jsou u jednotlivých gruntů poznamenány urbaniální povinnosti, desátek, rozsah obhospodařované půdy podle josefského katastru apod. Některé zápisy jsou psány česky, jiné německy. K této knize byla nalezena v litoměřickém archivu také kniha listin obsahující svatební smlouvy.⁸⁷ Poslední pozemková kniha⁸⁸ pro ves Čepřovice je uložena v Archivu katastrálního úřadu pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích, jsou v ní uvedeny majetkové změny provedené mezi lety 1883–1902 a obsahuje podstatně více listin než knihy předešlé.

Dochovaných urbářů vsi Čepřovice je značně více než gruntovních knih. První z nich, zmiňující obec Čepřovice, pochází z roku 1490 a jedná se o pernštejnský Urbář panství Hluboká s originálním názvem *Registra hlavní zboží hlubockého*.⁸⁹ Čepřovice patřily v této době pod rychtu milejovickou. Urbář je psán česky a zaznamenává jmenovitě sedláky žijící v obci a výši platu ve prospěch vrchnosti. Autorka zde však našla významnou nesrovnalost. Autor rodové kroniky v úvodu svého sepisování uvádí, že první písemná zmínka o rodu Táborů z Čepřovic je zaznamenána právě v tomto urbáři, kde je údajně uveden jakýsi Velíšek řečený Tábor. S odstupem sta let autorka v tomto urbáři sice našla Velíška, ovšem bez přídomku. Můžeme se jen domnívat, zda se taková informace v urbáři před sto lety ještě nacházela, nebo jestli kronikář mohl čerpat ještě z jiného zdroje, popřípadě zda si Táborů v nejstarším urbáři lehkovážně nedokreslil.

Počty osedlých, jejich potahů, platů, roboty, obilí, pivovarů, krčem, mlýnů, rybníků luk a lesů jsou dále zaznamenány v několika urbářích panství Helfenburk a to

⁸⁵ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87; Kromě obce Čepřovice obsahuje také zápisy ke vsím Neuslužice a Střítež.

⁸⁶ Tamtéž, inv. č. 65, sign. OS Volyně 223.

⁸⁷ Tamtéž, inv. č. 79, sign. OS Volyně 224.

⁸⁸ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, s. 1–43.

⁸⁹ SOA Třeboň, *Vs Hluboká nad Vltavou (1332) 1336–1950 (1953)*, inv. č. 67, sign. I 6 G Beta No 1.

z let 1580,⁹⁰ 1589⁹¹ a ve výtahu z urbáře z roku 1593.⁹² V pořadí další dochované urbáriální povinnosti jsou poznamenány v německy psaných urbářích z roku 1699⁹³ a 1834.⁹⁴ Tyto byly využity především pro vykreslení historické situace ve vsi týkající se počtu obyvatel vesnice a jejich majetku.

III. 3. KATASTRY

Vytváření dějin obce bylo podloženo také katastry a dobovými mapami. Jejich vyhotovení sloužilo hlavně pro daňové účely. Mezi nejstarší přímé daně patřila pozemková daň. K jejímu podchycení byly vyhotoveny tyto písemné dokumenty. Jednotlivé katastry obsahují mimo jiné také vlastnická práva k těmto nemovitostem a další údaje o pozemcích a vybraných stavbách.

Pro diplomovou práci byla předně použita berní rula pocházející z roku 1654, jejíž ediční zpracování pro Prácheňský kraj vyhotovil Antonín Haas.⁹⁵ Jedná se o nejstarší dostupný katastr českých zemí, který podává informace o pozemcích a počtu dobytka poddaných podle jednotlivých krajů a panství. Správnost soupisů majetku měly zaručovat visitační komise.⁹⁶ Berní rula zachycuje také pusté a vyhořelé usedlosti, uvádí řemesla a nestejnorodým způsobem zaznamenává kostely, fary, mlýny a další. Pramenem nemalé vážnosti se stal také Tereziánský katastr panství Vlachovo Březí⁹⁷ a k němu příslušná rektifikační tabele, evidující přesné pozemkové vlastnictví hospodářů z Čepřovic s popisem veškerých místních názvů. Tereziánský katastr,⁹⁸ nahrazující nedostačující berní rulu, byl vypracován mezi lety 1713–1748, za vlády Karla VI. a císařovny Marie Terezie. Kromě údajů obsažených již v berní rule zaznamenával nový katastr také bonitu půdy, rozdílné užívání pozemků, výdělkové poměry a zejména také dominikální půdu.

⁹⁰ SOA Třeboň, *Vrchní úřad Český Krumlov 1316–1791 (1812)*, sign. IIB 7 G beta 1.

⁹¹ Tamtéž, sign. IIB 7 G beta No 3;

⁹² Tamtéž, sign. IIB 7 G beta 1a.

⁹³ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, inv. č. 549, sign. 0.

⁹⁴ Tamtéž, inv. č. 27, sign. 0.

⁹⁵ Antonín HAAS (ed.), *Berní rula. Berní rula – svazek 27. Kraj Prácheňský I*, Praha 1954.

⁹⁶ Visitace v Prácheňském kraji proběhla roku 1654; V. ČERNÝ, *Rodinné strategie*, s. 39.

⁹⁷ NA Praha, *Tereziánský katastr*, Praha, inv. č. 2376, sign. 38 ab, kart. 722.

⁹⁸ Tereziánskému katastru se věnoval Josef PEKAŘ, *České katastry 1654-1789 se zvláštním zřetelem k dějinám hospodářským a ústavním*, Praha 1915; Dva svazky edice katastru zahrnující rustikál vyšly v šedesátých letech Aleš CHALUPA – Marie LIŠKOVÁ – Josef NUHLÍČEK – František RAJTORAL (edd.), *Tereziánský katastr český*. Svazek 1. Rustikál (kraje A-CH), Praha 1964; TÍŽ (edd.), *Tereziánský katastr český*. Svazek 2. Rustikál (kraje K-Ž), Praha 1966.

V rustikální fassi tereziánského katastru byly pozemky odhadovány podle vyšetých korců. Roku 1770 za vlády Marie Terezie bylo vydáno rozhodnutí o zavedení čísel popisných.⁹⁹ Tereziánský katastr byl nahrazen josefským katastrem roku 1789, avšak především kvůli protestům šlechty byl roku 1791 odvolán. Následujícího roku byl vydán tzv. tereziánsko-josefský katastr. Jeho platnost byla ukončena až při vydání katastru stabilního.¹⁰⁰

Stabilní katastr zpracovaný v Čepřovicích roku 1837 vznikl pro Čechy v letech 1826–1843 a je uložen v Národním archivu v Praze.¹⁰¹ Pro obec Čepřovice byly zhotoveny nejen indikační skici stabilního katastru, které zachycují čísla popisná a pozemky s odkazem na jejich majitele, ale také tzv. originální mapy a císařské povinné otisky.¹⁰² Informace z katastrů a katastrálních map jsou nápomocné především v situacích, kdy chybí pramenná základna a jsou také nezanedbatelným zdrojem informací o způsobu obživy obyvatel, tedy zda se živili spíše živočišnou či rostlinnou výrobou, což se odvíjelo od charakteru krajiny.

Kromě jednotlivých katastrů jsou podstatné také další mapové podklady.¹⁰³ Jedná se o jednotlivé mapy ze sbírek map českých zemí, např. z tzv. Müllerovy mapy Čech z roku 1720, dále zejména o vojenská mapování I., II. a III., která se s postupem času zdokonalovala a šla hlouběji do detailů.

⁹⁹ Více k číslování domů V. ČERNÝ, *Rodinné strategie*, s. 38; Lenka PEREMSKÁ, *Váš rodokmen krok za krokem*, Brno 2013. s. 155.

¹⁰⁰ Více k vývoji českých katastrů J. PEKAŘ, *České katastry*; Jan BUMBA, *České katastry od 11. do 21. století*, Praha 2007.

¹⁰¹ Pro jeho studium lze použít také internetový odkaz:

https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=omc&idrastru=B2_a_4C_761_4. Odkaz vyhledán dne 27. února 2021.

¹⁰² Indikační skici dostupné z:

<https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=skicic&idrastru=PRA105018370>. Odkaz vyhledán dne 27. února 2021;

Originální mapy stabilního katastru dostupné z:

https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=omc&idrastru=B2_a_4C_761_4. Odkaz vyhledán dne 22. května 2021.

Císařské povinné otisky stabilního katastru dostupné z:

https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=cioc&idrastru=B2_a_6C_855-1_3. Odkaz vyhledán dne 27. února 2021.

¹⁰³ Veškeré lze nalézt na níže uvedeném internetovém odkazu: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>. Odkaz vyhledán dne 27. února 2021.

IV. HISTORIE OBCE ČEPŘOVICE

IV. 1. GEOGRAFICKÁ POLOHA

Slovy beroucími za srdce popisuje historik a rodák z nedalekých Marčovic František Teplý zdejší krajinu rozprostírající se v těsné blízkosti jeho domoviny: „...vzadu při pohoří Mlaky v zářezu řečeném Baba bělá se ves Čepřejovice, vedle ní Jiřetice, dále pod malebnými zříceninami hradu Helfenburka nejvýše položená dědina Kojčín. Na této prostora neodehrály se žádné veliké děje, které nesly v sobě osudy českého národa, u nás netyčí k nebi tovární komíny moderního blahobytu, nepěstujeme zlatonosných hospodářských plodin, v tomto zákoutí zelenavého, protože lesy a lukami prostouplého Pošumaví, proudí bystrý horský vzduch jako jará mysl každého obyvatele, jenž klidně a přece rozjímavě konaje svou selskou práci, snaží se o dobro svých milých a tak celého národa, jsa králem – kéž každý a vždy! – na rodné půdě, kterou vroucně miluje, mozoly zvelebuje, jadrnou písni opěvá a bránil by dle potřeby životem. V tom shrnuta historie naší jediné, zlaté domoviny!“¹⁰⁴

Pošumavská ves Čepřovice leží v jihovýchodní části strakonického okresu s krásnými výhledy na zříceninu hradu Helfenburk a na lesnaté vrcholy Šumavy – Libín, Boubín, Bobík a Javorník. Ves se nachází přibližně v polovině cesty mezi Bavorovem a Volyní, od které je vzdálena 7 km. Obcí protéká Dubský potok, který patří k povodí řeky Blanice. V současnosti má vesnice několik místních částí (Jiřetice, Koječín), které byly původně samostatnými vesnicemi. Pouze místní část Ovčín v minulosti vždy spadala pod Čepřovice. Ačkoli měla ves historicky vazby na Vlachovo Březí, ležící v okrese Prachatic, je dnes součástí strakonického okresu.

Název obce Čepřovice vychází pravděpodobně z významu vsi lidí Čepřejových, tedy patřící jakémusi Čepřejovi (od staročeského Čepřej).¹⁰⁵ Další možný výklad slova je spojován se slovem čepovati/čep,¹⁰⁶ neboť se zde v době působení pánů z Vlčkovic nacházel pivovar, který měl právo čepovat. Do roku 1916 se psalo Čepřejice a nyní Čepřovice.¹⁰⁷

¹⁰⁴ František TEPLÝ, *Farní osada Předslavice na Volyňsku*, Praha 1906, s. 4.

¹⁰⁵ F. TEPLÝ, *Farní osada*, s. 14.

¹⁰⁶ A. PROFOUS, *Místní jména*.

¹⁰⁷ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 4.

Tabulka č. IV. 1
Místní názvy obce Čepřovice

Poř. číslo	Název místní části	Vysvětlení názvu a charakteristika místní části	Parcelní čísla
1.	Na Forotě	Dříve to bývalo šlechtické sídlo (zámek – kostel – sýpky – pivovar)	1//1
2.	Na Vršku	Budovy jsou na vrchu návsi	33, 32, 31
3.	U Rybníka	Budova postavena u rybníka	30/2
4.	U Vodjánů	Budova u mostu se sochou sv. Jana	53
5.	V Račanech	Kdysi židovská čtvrť. Leží podél potoka.	28, 27
6.	Na Hájku	Na kopci Hájku	29, 38
7.	V Ulici	Z obou stran zastavěná silnice – úzký vjezd z návsi.	8, 7, 6
8.	U Mlýna (Ve Mlýně)	Bývalý mlýn – osada	41

Z pera ředitele místní základní školy (dále jen ZŠ), Jaroslava Vaněčka, pochází soupis celkem 95 pomístních jmen včetně jejich umístění a lidového výkladu sepsaný roku 1963. Z jednotlivých názvů je možné vyvodit, co se zde odehrávalo, k čemu místo sloužilo nebo jak v minulosti vypadalo. Kromě pomístních jmen sepsal také názvy místních částí vsi Čepřovice. Ačkoli se jednalo o vcelku malou obci, ředitel ZŠ shromáždil informace o osmi jejích místních částech. Mimo panského dvora či typických názvů podle místa výškového a polohového umístění se zde nachází název původní židovské čtvrti. Vysvětlení původu tohoto místního názvu, vycházejícího pravděpodobně z německého Ratschen (povídat si či řehtačka), je však jediným nalezeným údajem o židovském obyvatelstvu v Čepřovicích.¹⁰⁸

¹⁰⁸ ÚJČ AV ČR, Oddělení onomastiky, Soupis pomístních jmen obce Čepřovice.

Mapa č. IV. 1 Místní názvy obce Čepřovice

IV. 2. OBEC VE SVĚTLE ARCHEOLOGICKÝCH PRAMENŮ

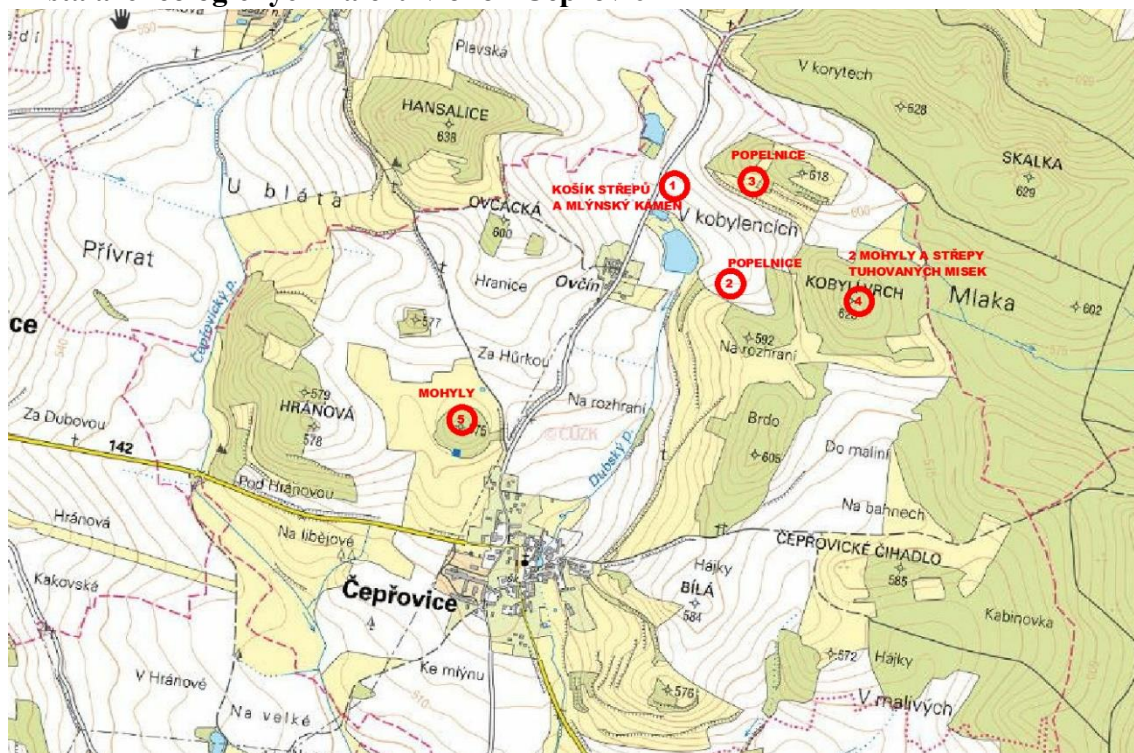
Sledované území bylo na okraji hlavního dění, které probíhalo nejen v Evropě, ale i na území Čech. Hlavním zdrojem poznání způsobu života prvních přistěhovalců jsou větší či menší nálezy keramiky, nástrojů, zbraní a zbytků původních základů staveb zemědělských usedlostí, hradišť, tvrzí, hrádků, a především hroby zemřelých. Písemné zprávy o osídlení tohoto kraje jsou do 9. století útržkovité a poznatky z křesťanské éry pocházejí z doby po r. 1000.¹⁰⁹

V minulosti zde nebyl proveden žádný důkladnější archeologický průzkum, který by objasnil v celkové šíři prvopočáteční osídlení v této oblasti. Jediný, kdo se touto problematikou zabýval, byl ve dvacátých a třicátých letech minulého století archeolog Bedřich Dubský. I jeho výzkumy potvrdily, že zdejší krajina byla hustě osídlena, neboť nejen v okolí Čepřovic, ale i v dalších vsích bylo objeveno mnoho vykopávek zejména z doby laténské. O jeho nálezech hovoří také zápisy v obecní kronice: „*Mezi vrcholy Hansalice a Kobylence se našlo celkem 5 nálezů. Na poli pod cestou z Ovčina do Strítěž byl nalezen téměř košík střepů nádob. Dále zde byl nalezen mlýnský kámen s průměrem*

¹⁰⁹ Jindřich PODHORSKÝ, *Pohledy do historie Volyně a Pošumaví 1299–1999*, Strakonice 1998, s. 4.

kolem 30 cm. Mezi Ovčínem a vrchem Kobylence byla nalezena popelnice. Jedna byla též nalezena na pozemku nad Táborovic lesíkem. Na vrcholu Kobylenců jsou dvě zničené mohyly, v zemi mezi kameny našel archeolog Bedřich Dubský střepy tuhovaných misek. Na sever ode vsi byla rozrušena velká mohyla s dvojitým kuželem. V roce 1912 v ní byl zjištěn žárový pohřeb v laténské nádobě z tuhované hlíny. Poblíž jsou v lese dvě zachované mohyly.¹¹⁰ Kromě nálezů uvedených v kronice a také dostupné literatuře,¹¹¹ svědčí také neveliká vzdálenost tří hradišť¹¹² v této krajině o jejím hustém osídlení v minulosti.

Mapa č. IV. 2
Místa archeologických nálezů v okolí Čepřovic

¹¹⁰ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 9.

¹¹¹ Jiří WALDHAUSER, *Encyklopedie Keltů v Čechách*, Praha 2001, s. 177.

¹¹² Ze západu Pržma (Věnce) u Lčovic, z východu Hrad u Skočic a z jihu Hradiště u Vlachova Břeží.

Po vystřídání příslušníků několika germánských národů se zde usadili v 6. století Slované. Přítomnost slovanského obyvatelstva dokazují nálezy mohyl, které byly zjištěny v Nihošovicích, Čepřovicích, Horosedlech a v Marčovicích, ale i jinde.¹¹³ Důvodem tak časného osídlení zkoumané oblasti byly pravděpodobně vhodné podmínky k chovu hospodářských zvířat a také hojnost zvěře v okolní zalesněné krajině, neboť pravěký člověk ačkoli již obhospodařoval půdu a choval dobytek, živil se stále také sběrem a lovem. Nejen množství zdroje potravy mohlo vést jednotlivé kmeny k obývání tohoto koutu země. Vysvětlení bychom mohli nalézt také v blízkosti dvou řek Volyňky a Otavy, na jejichž tocích se rýžovalo zlato. To mohlo být zdrojem obživy zdejších obyvatel. Třetí důvod bychom mohli spatřit v nedalekých trasách obchodních komunikací, které byly předchůdci pozdější Zlaté stezky.

IV. 3. SPRÁVA VE STŘEDOVĚKU

O krajině kolem Čepřovic stejně jako o každé jiné kolují pověsti, které s ní neodmyslitelně souvisejí a nadále se předávají v povědomí místních obyvatel. Je v nich obsažen nejen zájem o člověka a jeho minulost, ale také zrnko pravdy, ačkoli může být několikrát převrácena. Převážná většina dochovaných pověstí z okolí Čepřovic pochází z pera místního kronikáře Jana Velka z Ovčina. Pouze jedna z nich je přesně datována. Několik se jich vztahuje k nedalekému lesnímu porostu zvaném Mlaka, ve kterém údajně přebýval divý muž.

Kronikář Jan Velek v obecní kronice uvádí dokonce dvě verze o divém muži. První z nich mluví o divém muži zdržujícím se ve velkém lese Mlaka. Měl mít velkou sílu a když vesničané naložili forku dříví, chytil za kolo vozu a držel tak pevně, že se povoz nemohl hnout z místa. Teprve po prosebných domluvách pustil a povoz mohl dále pokračovat v jízdě. Jinak lidem neubližoval.¹¹⁴ Druhá Velkova pověst je také o divokém muži, jindy řečeno chlapci, žijícím v lese Mlaka: „*Když dlel učený jezuita Bohuslav Balbín roku 1650 na misii v Prachaticích, byl mu přiveden chlapec podobný opici, celý zarostlý, který byl chycen myslivci na Helfenburce. Toulal se po Mlakách, žije z bylin*

¹¹³ J. PODHORSKÝ, *Pohledy*, s. 4.

¹¹⁴ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 22.

a kořínků. Nemluvil, jen zvířecí zvuky vydával a několikrát uprchl do své pouště. Po delší době a velké námaze se přece podařilo chlapce ukrotiti a naučiti lidské řeči.“¹¹⁵

O divokém muži z Mlak hovoří také pověst v knize věnující se pověstem v Prácheňském kraji od Ondřeje Fibicha. Ten uvádí, že divý muž chodí po lese, nejradši kolem hradu Helfenburku. „*Je zlý, už mnohým nabančil pro nic za nic. Ale je i dobrý, již mnohým i pomohl. Krejchovi vyzdvihl celý náklad dříví, když se zabořil do bahna a odnesl na zádech až na dvůr.*“ To je však opačné tvrzení, než jaké uvádí kronikář Velek. „*Řadu zbloudilců údajně dovedl domů, ale pokaždé obdařil chráněnce pohlavkem a slovy: „Dyž neumíš v lese chodit, tak doň nelez!“ Chytá rád divoženky a když je mačká, povstane vítr, v němž je slyšet pláč divých žen a jásavé výkřiky divcovy. Před posvícením skrade v noci selkám pečivo a nastrká je chudým za okna. Vypadá jako čert, černý a chlupatý. Jednou naň udělali myslivci hon, lapili ho – ale nechtyli divého muže, ale hochu asi osmnáctiletého, po celém těle i obličejí jako opice obrostlého. Nehty měl jako drápy, nemluvil, jen sípal a štěkal.*“¹¹⁶ Všechny tři pověsti byly pravděpodobně opsány z díla historika Františka Teplého.¹¹⁷ Pověsti se tedy shodují ve vzezření divého muže, v jeho negramotnosti, ovšem už se liší v jeho povaze a údajných komunikačních dovednostech. V jedné pověsti zabraňuje povozům se dřevem v jízdě, v jiné naopak pomáhá dříví odnést z lesa vlastníma rukama. Zřejmě se vždy jednalo o lidi (muže) na okraji společnosti, kteří se bez domova ocitli již v dětství či až v dospělosti z různých možných příčin. Rozsáhlý lesní porost, skalnaté výběžky a zázemí zříceniny hradu Helfenburk a možná i blízkost rodiny a znalost zdejšího kraje je vedly k usazení na tomto místě. Pověsti o nich měly lidi upozornit na možné nástrahy pobývání v místních lesích.

Různé nástrahy okolních cest jsou spojující linií dalších třech pověstí zpracovaných místním kronikářem. První z nich vypráví o těžkostech s převozem zvonu po místních lesních cestách: „*V dřívějších dobách vezl jednou forman zvon pro zámeckou kapli v Čepřovicích (tedy zřejmě za vlády Vitanovských z Vlčkovic). Jel směrem od Měkynce. Náklad byl asi příliš těžký, neboť jej koně nemohli utáhnout. Forman zaklel: „Sakra ty jsi těžký, bodejž si se propad!“ A div divoucí, zvon to skutečně učinil. Zbyla po*

¹¹⁵ SOkA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 24.

¹¹⁶ Ondřej FIBICH, *Prácheňský poklad. Pověsti z Písecka, Strakonicka a Pošumaví. Strakonice jejich vznik, původní význam a změny*, Strakonice 2006.

¹¹⁷ F. TEPLÝ, *Dějiny města Volyně a okolí*, Písek 1933², s. 10.

*něm jen propadlina.*¹¹⁸ Tato pověst je jedním, avšak nevěrohodným svědectvím o existenci zámecké kaple v Čepřovicích. Již není možné dohledat, kde se měla propadlina po zvonu nacházet a co se se zvonem během převozu doopravdy stalo. Pravděpodobně však vznik pověsti souvisí se zmizením zvonu, který měl být dopraven do Čepřovic. Mohl být někým ukraden či prodán, ale na místo určení se zřejmě nikdy nedostal. Druhá pověst hovoří o vesničanovi, který nesl díži přes bahnitě louky poblíž Mlak východně od vsi řečené Na Bahnech. Zde se měla v noci pohybovat světýlka, která se za ním pustila. „*Když vesničan viděl, že jim neuteče, poklopil díži dnem vzhůru a vlezl si pod ní. Světýlka až do rozednění obíhala kolem díže a pak zmizela. Když vesničan z pod díže vylezl, viděl, že je celé místo kolem díže jako mlat ušlapané. Byl po přestálé úzkosti rád, že mu světýlka neublížila, popadl díži a ubíral se k domovu.*“¹¹⁹ Je pravděpodobné, že oblast zvaná Na Bahnech nacházející se východním směrem od Čepřovic byla pro vesničany hůře přístupná. Během druhé poloviny 20. století zde proběhly meliorace, a i dnes se jedná o velmi vlhká pole. Podle map třetího vojenského mapování se zde nacházel rozsáhlý mokřad. S nevelkou znalostí a nepřístupností těchto míst jistě souvisí i jejich tajemnost a strach, který v místních vyvolávala. Pověst mohla souviset také například s odrazením dětí v pobývání mezi mokřady. Výše uvedené dochované pověsti svědčí částečně o pověřivosti místních občanů a jejich víře v nadpřirozené jevy, která však mohla být namířena pouze pro děti nebo k zastrašení některých lidí k pohybu do zdejších cestách či v pobývání na řečených místech.

Poslední z pověstí vypráví o vrchnosti ve Vlachově Březí a vychytralosti zdejších vesničanů, kteří po průtrži mračen nemohli jezdit po cestě z Čepřovic do kopce Hájku a k Brdu i k Měkynci kvůli vodou vymleté cestě. Vydali se proto na vrchnost do Vlachova Březí, že musí jezdit po polích, když po cestě to není možné. Vrchní ale se nad tím zamyslel a řekl jim, že je pochopitelné, že není možné cestu najednou celou spravit, ale aby udělali nyní část, později další, a tak za čas budou mít celý zničený úsek cesty spravený. Čepřovičtí uposlechli rady vrchního a po více etapách se jim podařilo cestu opravit.¹²⁰ V tomto případě se jedná o nejvíce uvěřitelný příběh bez nadpřirozených bytostí. Z Čepřovic vede dodnes k Hájku i k Brdu strmá cesta, po které tečou potoky vody

¹¹⁸ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 21.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 14.

¹²⁰ Tamtéž.

při velkém dešti. Se stejnými potížemi se jistě potýkalo mnoho okolních vesnic vzhledem ke geografickému umístění. Mimoto bylo v minulosti běžné, že se s povozy jezdilo po stranách nezpevněných komunikací, když se nedalo jet po cestě z důvodu vysoké vrstvy bláta. Jednotlivé robotní povinnosti nejsou v urbářích pro ves Čepřovice přesně specifikovány, je pouze uvedeno například s kolika kusy dobytka a jak často museli obyvatelé pracovat na panském. Není tedy vyloučeno, že mezi tyto povinnosti mohla patřit také oprava cest. Otázkou tedy zůstává, proč se tato zdánlivě standartní situace objevila mezi pověstmi. Měla vyprávět o vynalézavosti obyvatel, kterým se podařilo uchránit svá pole před znehodnocením koly povozů nebo se jen místnímu kronikáři zdálo, že se k Čepřovicím váže málo pověstí, a tak se rozhodl nějakou přidat?

Jedno vyprávění se dotýká také zkoumané usedlosti a pochází z pera Františka Teplého, který se zmiňuje o různých kuriozitách zdejšího kraje. Pověst hovoří o Táborovi z Čepřovic (není blíže specifikováno), který byl označen za zaříkávače krup. Tuto schopnost ho měl údajně naučit již zmiňovaný divý muž z Mlak.¹²¹

„Ve středověku byly Čepřovice součástí zeměpanské pohraniční Volyňské župy.¹²² První písemné zprávy o volyňském kraji jsou z listiny královny Kunhuty z r. 1271.¹²³ V důsledku centralizačních snah Přemyslovců přešlo území Volyňska do rukou pražských knížat a ve Volyni byl za tímto účelem ustanoven královský dozor. Volyňská župa byla rozsáhlá. Zřejmě sahala k povodí Blanice, Otavy, k Bavorovu, Prachaticím, snad až k Volarům. Na severozápad pak ke Stachům, Kašperským Horám a k Horažďovicím. Podle historika Františka Teplého si knížecí komora ponechala z Volyňské župy také ves Čepřovice. Veškerý majetek Volyňské župy chránily dvě tvrze. Nejsilnější ve Volyni a druhá, menší v Litochovicích.“¹²⁴ První písemná zmínka o Čepřovicích pochází z roku 1315, kdy královna Eliška Přemyslovna provedla se souhlasem svého chotě Jana Lucemburského v Čepřovicích a dalších dvaceti šesti vesnicích rozsáhlou kolonizační

¹²¹ F. TEPLÝ, *Dějiny*, s. 8–10.

¹²² Území Čech bylo v té době rozděleno na župy neboli kraje.

¹²³ J. PODHORSKÝ, *Pohledy*, s. 6.

¹²⁴ Tamtéž, s. 10; Dále se jednalo o vsi Bohumilice, Bolíkovice, Bošice, Budilov, Bušanovice, Šumavské Hoštice, Hradčany, Jiřetice, Kojetín, Kamennou, Kovanín, Milejovice, Nahořany, Neuslužice, Onšovice, Úlehle, Radhostice, Setěchovice, Střítež, Straňovice, Tvrzice, Výškovice, Vranovice, Všechlapy a Záhoří.

akci, při níž na německém právu¹²⁵ vysadila celkem 139 lánů půdy.¹²⁶ Mohlo se jednat o založení nových vesnic, nebo o jakési opětovné vysazení již existujících vsí, tedy převedení z českého na německé právo a uzavření emfyteutických smluv s hospodáři. Z kontextu tohoto pramene však vyplývá, že jádra vesnic zřejmě existovala již před akcí královny Elišky, pokud ovšem nebyly vsi pojmenovány po svých lokátorech¹²⁷ či prvních rychtářích.

Oblast kolem Čepřovic nazývaná Na Království či Královské Brdo patřila spolu s dalšími pod správu českého vladaře. Obyvatelé těchto královských rycht, tzv. Králováci, nebyli poddanými, ale není možné je označovat ani za svobodníky. Byli spíše sedláci obdařeni určitými privilegii, kterými bylo zejména osvobození od roboty, naturálních dávek, svobodné nakládání s majetkem a také volný pohyb a uzavírání svazků manželských.¹²⁸ Oficiálně se řadili k přímým poddaným českého krále, od něhož je odvozeno i jejich jméno. Hospodářství měli na královských pozemcích, které spadaly pod větší územní celky. Královský Hvozd a Královské Brdo¹²⁹ byly silně zalesněnými územími v blízkosti zemské hranice a zůstali velmi dlouho neosídlenými oblastmi v majetku krále. Zdejší krajina nebyla vhodná k intenzivní rostlinné produkci z hlediska výnosnosti. Králováci se tudíž živili především chovem dobytka a využíváním lesního bohatství.¹³⁰ Směli provozovat lovy zvěře a chytání ryb svobodně podle vysazení královny Elišky. To později vedlo ke sporům, do nichž se zapletli s Rožmberky. Sedláci Králováci se proti nim bouřili a vrchnost považovala jejich schůze za srocování

¹²⁵ Více k tématu J. ŽEMLIČKA, *K ujímání a formám německého práva v českých zemích*, Marginalia historica VI, Praha 2002; TÝŽ, *Počátky Čech královských (1198–1253)*, Praha, 2002; Zdeněk PEHAL, *Zdomácnění emfyteutického práva ve 13. a 14. století na Čáslavsku*, Disertační práce, Ústav právních dějin PF UK, Praha 2012.

¹²⁶ *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (Reg)*, ed. J. Emler, III, 1890, s. 108–109.

¹²⁷ Lokátor = ten, který prováděl středověké osidlování (lokaci).

¹²⁸ Jan LHOTÁK, *Královský hvozd na Šumavě a jeho obyvatelé*, in: Vladimír Holý, *Královský Hvozd na Šumavě před třicetiletou válkou*, Domažlice 2007, s. 32.

¹²⁹ Královské Brdo zmiňuje mnohokrát historik František Teplý ve svých pracích týkajících se historie Volyňska. Jednalo se o území pojmenované podle hory a lesa Brdo nacházejícího se nedaleko Svaté Máří. Více Viktorín ZEITHAMMER a kol., *Království české. Jihozápadní Čechy IV.*, Praha 1911, s. 162, 174; F. TEPLÝ, *Zemská brána boubínská a její strážci Králováci*, Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze, 1931, s. 168.

¹³⁰ V. ČERNÝ–Hanka TLAMSOVÁ, *Stašské královácké rody jako badatelský problém. Literatura, prameny a překážky*, Genealogické a heraldické listy (dále GHL) 4, 2017, s. 34.

a revolty.¹³¹ V prvních písemných pramenech se objevují především česká jména, což svědčí o českém původu zdejších Králováků.

Název Na Království neslo toto území ještě v 16. století. Pravděpodobně bylo spravováno ze zeměpanského sídla hradu Kašperk nejpozději do roku 1490, ze kterého pochází nejstarší urbář obsahující na svých listech ves Čepřovice. V rámci tohoto urbáře spadají Čepřovice společně s okolními vesnicemi pod rychtu¹³² milejovickou (dnešní obec Milejovice se nachází přibližně 6 km od obce Čepřovice). Nebyl tedy důvod k budování místního šlechtického sídla.

Ve zmíněném urbáři panství Hluboká z roku 1490 nesoucího název *Registra hlavní zboží hlubockého*¹³³ se dozvídáme, že Čepřovice spravuje jakýsi rychtář Přech a je zde 16 usedlostí. Také je ze zápisu patrné, že milejovická rychta¹³⁴ odváděla úroky na hrad Kašperk o sv. Jiří, sv. Havlu a také vánoční berni. Kromě rychty milejovické patřily pod hlubockou správu také lišovská, purkarecká a kamýcká a dále rychty pištínská, záblatská, zábořská, chvaletická, čížovská a skalská.

¹³¹ Jan ČABART – František VODIČKA, *Studie o slovu forst, hvozd, les, hora, dřevo*, Sborník československé akademie zemědělských věd 28, 1955, s. 428.

¹³² Rychta = menší správní a hospodářská územní jednotka rozsáhlejšího panství. V jejím čele stál rychtář.

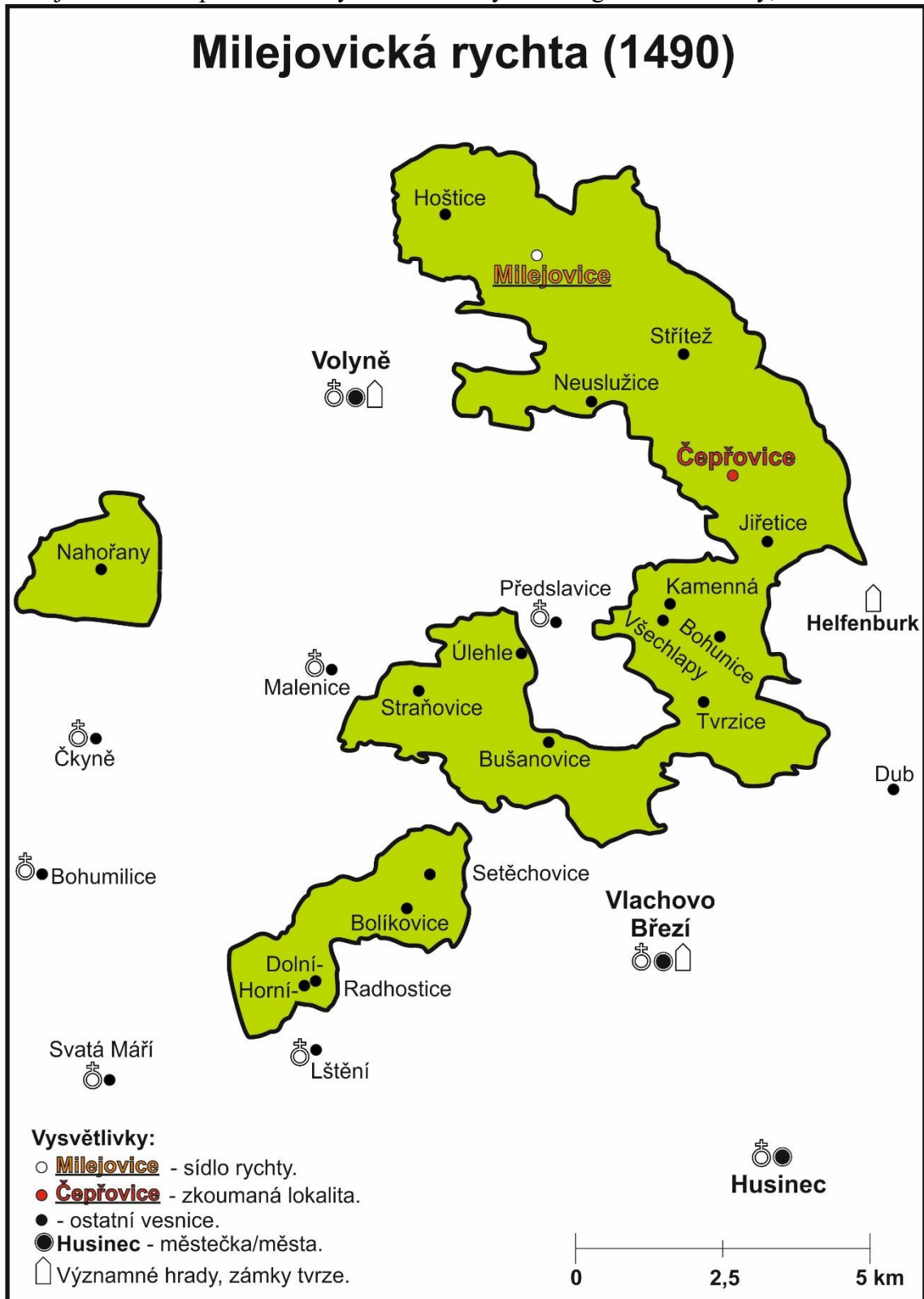
¹³³ SOA Třeboň, *Vs Hluboká nad Vltavou (1332) 1336–1950 (1953)*, inv. č. 67, sign. I 6 G Beta No 1.

¹³⁴ Do milejovické rychty patřily kromě Čepřovic také vsi Jiřetice, Bohunice, Kamenná, Všechlapy, Tvrzice, Bušanovice, Úlehle, Nahořany, Neuslužice, Střítež, Setěchovice, Bolíkovice, Radhostice Hořejší a Dolejší, Straňovice, Milejovice, Hoštice.

Mapa č. IV. 3

Milejovická rychta roku 1490

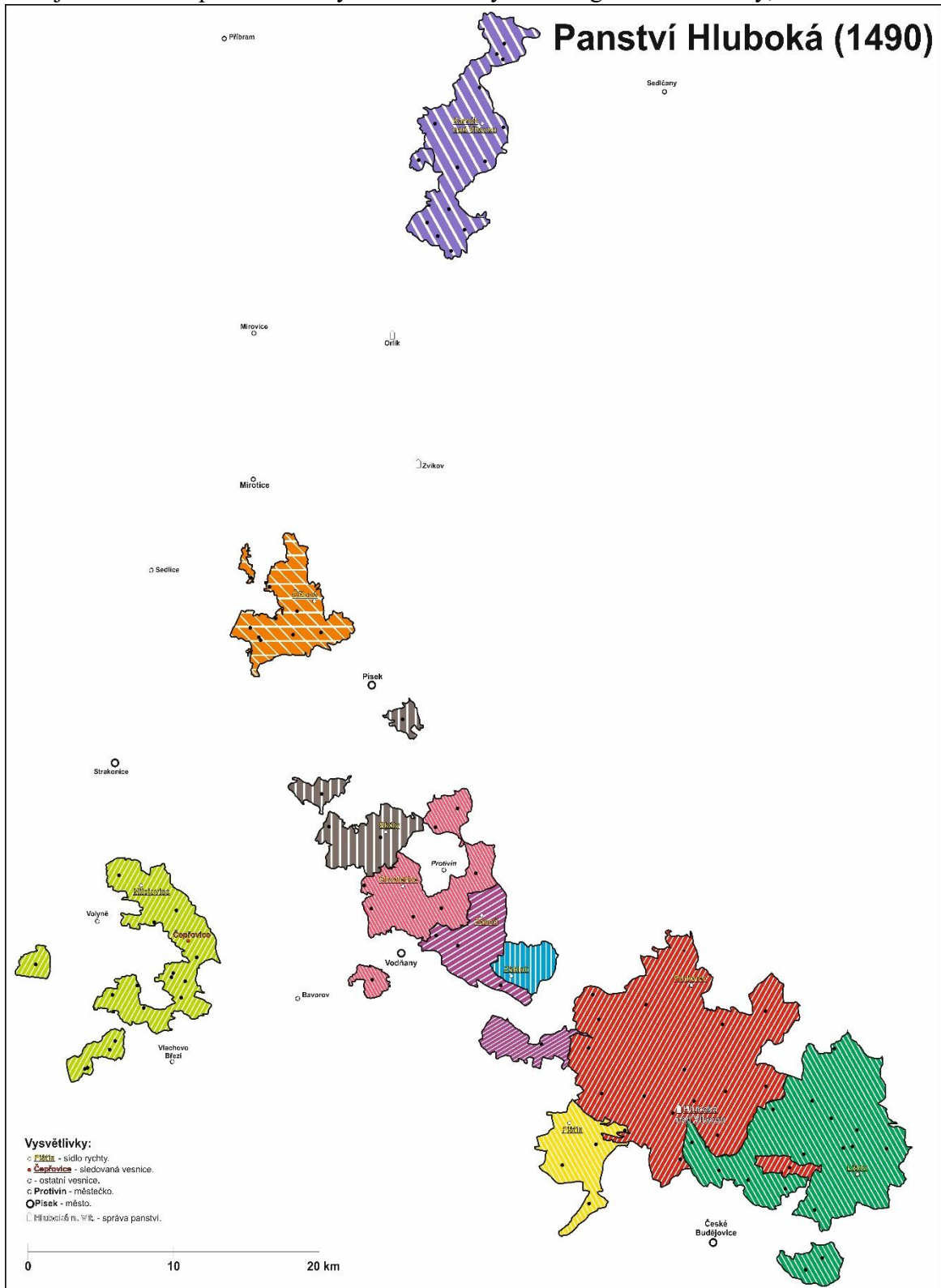
Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Mapa č. IV. 4

Hlubocké panství členěné do rycht podle urbáře z roku 1490

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

IV. 4. SPRÁVA V RANÉM NOVOVĚKU

Ves byla do poloviny 16. století v majetku českého krále Ferdinanda I. Habsburského, jenž dal 19 vesnic Na Království, mezi nimi i Čepřovice, do zástavní držby přednímu velmoži země, Vilémovi z Rožmberka. Tento prodej nebyl vložen do desk zemských z důvodu úmrtí panovníka i vykonavatele převodu Ondřeje Ungnada ze Suneku a je tedy znám pouze z odkazu ve vkladu z roku 1585, kdy král Rudolf II. daroval Vilémovi z Rožmberka za diplomatické služby vesnice do dědičné držby za doplatek 4 000 kop míš.¹³⁵ Pán erbu červené pětিলisté růže byl vlastníkem nejrozsáhlejšího panství v Království českém.

V osmdesátých letech 16. století dosahovalo rožmberské dominium svého největšího rozsahu.¹³⁶ Skládalo se z jednotlivých panství spravovaných hospodářskými úředníky, v jejichž obvodu se nacházela města, městečka a různě rozlehlé rychty. Mohla jimi být jen jedna vesnice nebo několik sousedních vsí. Poddaní žijící na panství byli povinni plnit obilné desátky, a také robotní a peněžní povinnosti. Tyto byly mezi jednotlivé rychty velmi nesourodě rozděleny.¹³⁷

V čele každé rychty stál rychtář, který za ni byl odpovědný. Měl za úkol komunikování s vrchnostenskými úřady a měl být především svým chováním vzorem ostatním obyvatelům rychty. Jako hlavní autorita svolával její shromáždění, na příkazy vrchnosti vysílal poddané na robotu. K jeho pravomocem patřilo také například řešení sporů mezi poddanými, udržování pořádku a mravného chování, vybírání poplatků a udělování pokut.¹³⁸

¹³⁵ NA Praha, DZV, dostupné z:

https://vademecum.nacr.cz/vademecum/PaginatorMedia.action?rowTxt=50&_sourcePage=gbjXDFzdPiBhptOkqjOOcXHIoexqyaHW24NsoP7Wi0cbNk2SX5DQv_XoucSoNIEDHlde1cIaNxtBpNd2MLcD_CZNaBvyXjKp-prgZekfrK0%3D&__fp=c4lCdgcC9HbO7g-O9qCBLNblsLdxgqq_t96jgf7I6cQFajruNapavYdxu_WVPgkh. Odkaz vyhledán dne 15. listopadu 2021.

¹³⁶ Více k rozsahu rožmberského dominia V. BŮŽEK – Josef HRDLIČKA a kol., *Dvory velmožů s erbem růže. Všední a sváteční dny posledních Rožmberků a pánů z Hradce*, Praha 1997, s. 18–20.

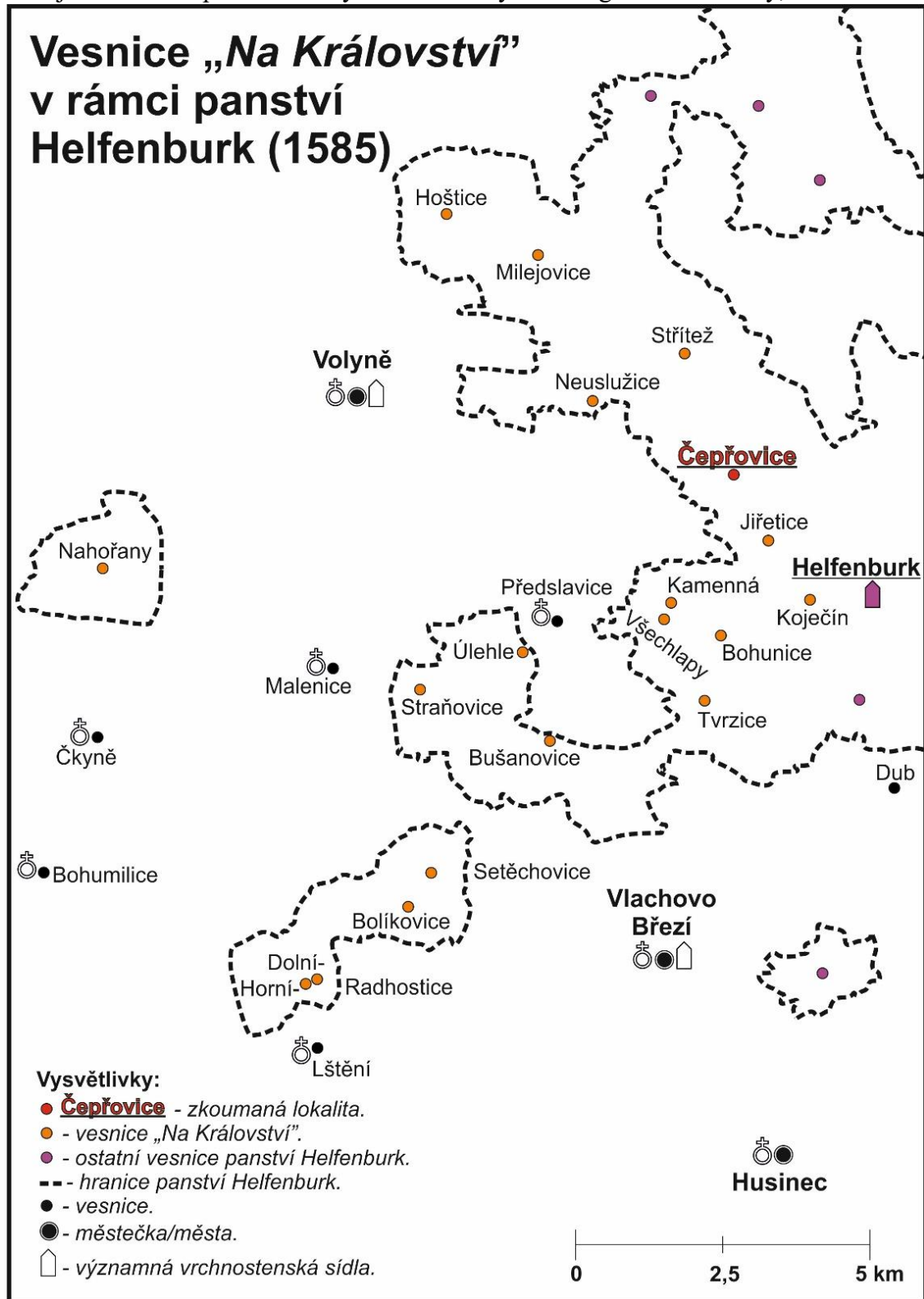
¹³⁷ J. HRDLIČKA, *Dominium posledních Rožmberků*, in: V. Bůžek a kol., *Světy posledních Rožmberků*, Praha 2011, s. 223; Aleš STEJSKAL, „Zeman bez sedláků stojí za sto jebáků“. *Obilní dluhy jako typ nedoplatku a forma selské rezistence na panství Český Krumlov v letech 1566–1602*, in: Zdeněk Kárník – Jiří Štaif (edd.), *K novověkým sociálním dějinám českých zemí I*, Praha 1999, s. 28–36.

¹³⁸ Jaroslav DIBELKA, *Kázeň poddaných – norma a praxe*, in: V. Bůžek a kol., *Světy posledních Rožmberků*, Praha 2011, s. 416–417; J. PETRÁŇ, *Dějiny hmotné kultury. Kultura každodenního života od 16. do 18. století II/1–2*, Praha 1995–1997, s. 398.

Mapa č. IV. 5

Vesnice „Na Království“ roku 1585

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Ačkoli se dluhy stále navyšovaly, rožmberská panství si udržovala do Vilémovy smrti roku 1592 relativně stabilní ráz. Dosud fungující hospodářský systém se začal odchodem předposledního rožmberského vladaře velmi rychle rozpadat. Nejsnadnějším vyřešením finančních nesnází se jasně jevílo rozprodání rozsáhlého majetku.¹³⁹ Z těchto důvodů prodal Petr Vok z Rožmberka také roku 1595 několik vesnic Na Království ležící v Prácheňském kraji, a to Čepřovice, Střítež, Neostuzice (dnešní Neuslužice), Milivice (dnešní Milejovice) a Hoštice s příslušenstvím, za 10 400 kop míš. rytíři Arnoštovi Vitanovskému mladšímu z Vlčkovic na Nihošovicích. V těchto listinách však není dosud zmíněno žádné šlechtické sídlo či kostel, které by se v Čepřovicích mohly nacházet.¹⁴⁰

Vitanovští z Vlčkovic se řadili mezi staročeské vladycké rodiny. V jejich erbů nalezneme zlatou radlici na červeném štítě. Arnošt mladší Vitanovský zemřel po roce 1603 bez testamentu, který by vyřešil rozdělení pozůstalého majetku.¹⁴¹ Mikuláš Vitanovský byl ten ze čtyř synů Arnošta Vitanovského, který po vzájemné dohodě dostal do držby skupinu vesnic Na Království.¹⁴² Roku 1617 se pozůstalí tři bratři dělili o podíl zesnulého bratra Václava. Zde se již Mikuláš psal seděním „na Čepřovicích“.¹⁴³

Z předešlého vyplývá, že Mikuláš Vitanovský učinil z Čepřovic centrum svých statků a zřídil zde své šlechtické sídlo, které se v tehdejší terminologii nazývalo tvrzí. Vzhledem k tomu, že fara se v 17. století nacházela až v Předslavicích, autorka se domnívá, že si pravděpodobně při svém sídle zřídil i kapli. Mezi lety 1640–1650 postavili Vitanovští z Vlčkovic také druhý dvůr v sousedních Jiřeticích.¹⁴⁴

¹³⁹ J. HRDLIČKA, *Dominium*, s. 228–229.

¹⁴⁰ NA Praha, DZV, dostupné z:

https://vademocum.nacr.cz/vademocum/PaginatorMedia.action?rowTxt=261&_sourcePage=dITgLaxybks182kT1uMF9GEXogqu8Z2r7Q0IR_fm37Dg-XnDpwCQ6uUVbOI2zdN8lSpOgUHF84kpO5vYQJ6UZirvAojBB5HnGYICv-yo4Ac%3D&__fp=4kKS-vZ7sazYpqXYnEEiHMqHQZ7Otmvuu8DijpRjQ_vETsMTpMymuoWY7Gaknhhi. Odkaz vyhledán dne 15. listopadu 2021.

¹⁴¹ Vlastnil statky Nihošovice, Hvožd'any, Čepřovice, Střítež, Neuslužice, Milejovice, Hoštice a zděděné Uhersko; *Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí* (dále OSN), Díl 26, Praha 1907, s. 766.

¹⁴² Jeho bratr Jan zdědil Hvožd'any, Petr Ctibor Nihošovice a Václav Uhersko; *OSN*, Díl 26, Praha 1907, s. 766.

¹⁴³ NA Praha, DZV, dostupné z:

<https://vademocum.nacr.cz/vademocum/permalink?xid=07967f67-2f02-4175-ab5c-861c09571ba4&scan=f0d00c637e7dbb0c6e41d812579ebf03&parentType=9019>. Odkaz vyhledán dne 15. listopadu 2021.

¹⁴⁴ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 11.

Obrázek č. IV. 1
Erb Vitanovských z Vlčkovic¹⁴⁵

Vitanovští drželi Čepřovice přibližně jedno století. Jejich rodinné písemnosti se bohužel nezachovaly. V době třicetileté války se vesnice ocitla na trase průtahů armád obou válčících stran. Ve vsi Čepřovice nejsou doklady z této doby pro zhářství či jiné ničivé projevy spojené s porušením objektů. Ze soupisu pomístních jmen provedeném z činnosti Ústavu pro jazyk český Československé akademie věd však pochází zpráva od místního ředitele devítileté školy Jaroslava Vaněčka, který do tohoto soupisu roku 1963 zaznamenal, že původ názvu Na spálené hoře, který nese okraj lesa mezi obcemi Čepřovice a Jiřetice, je odůvodněn vypálenou vesnicí z doby třicetileté války, jež se na tomto místě nacházela.¹⁴⁶

¹⁴⁵ Milan MYSLIVEČEK, *Erbovník, aneb, kniha o znacích i osudech rodů žijících v Čechách a na Moravě*, Praha 1993, s. 60.

¹⁴⁶ ÚJČ AV ČR, Oddělení onomastiky, Soupis pomístních jmen obce Čepřovice.

Mapa č. IV. 6

Panství Mikuláše Vitanovského z Vlčkovic se šlechtickým sídlem v Čepřovicích

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Po třicetileté válce se rodový majetek, kromě Čepřovic také například Kyšperk a Uhersko ve východních Čechách, nacházel pod jednotnou správou Viléma Alexandra Vitanovského. Jeho pozůstalý syn Mikuláš Vilém držel pouze Čepřovice, neboť Hoštice byly roku 1666 kvůli dluhům prodány. Avšak Mikuláš zemřel již roku 1669 bez mužského dědice a Čepřovice tak dědičně vešly do rukou jeho bratrance Hynka (Ignáce) Jetřicha, jenž se stal jejich posledním majitelem z tohoto rodu.¹⁴⁷ Jediný vládce celého rodinného majetku zaručoval účinnější režijní hospodářství a snadnější vypořádání s poválečnou situací. Tento poslední mužský potomek rodu Vitanovských z Vlčkovice byl roku 1666 povýšen do panského stavu starožitných rodů¹⁴⁸ a roku 1676 byl také hejtmanem Píseckého kraje.¹⁴⁹

Dědičkou všeho majetku se po Ignáci Jetřichovi stala roku 1681 jeho manželka Johana Magdalena Vitanovská z Harasova.¹⁵⁰ Ta se o dva roky později rozhodla prodat Čepřovice a Miloňovice. Koupil je od ní přímo prácheňský hejtman a přisedící zemského soudu, císařský rada František Jiří rytíř Doudlebský z Doudleb. Spolu s rytířským sídlem získal v Čepřovicích poplužní dvůr, pivovar se sladovnou a palírnu včetně příslušenství. Rytíř Doudlebský z Doudleb držel Čepřovice a Miloňovice pouze dva roky a roku 1685 je ve stejném rozsahu prodal císařskému tajnému radovi a nejvyššímu komorníkovi Gundakarovi, říšskému hraběti z Ditrichštejna, který je připojil k jednomu ze svých početných českých panství, k sousednímu Vlachovu Březí.¹⁵¹ Čepřovice se tak staly na dvě staletí majetkem Ditrichštejnů a součástí panství Vlachovo Březí. Písemnosti tohoto rodu jsou uloženy ve státním oblastním archivu v Litoměřicích.

¹⁴⁷ NA Praha, DZV, dostupné z: <https://vademecum.nacr.cz/vademecum/permalink?xid=3cee174a-9fb5-4b76-b8ed-edd07f3cfeac&scan=cc691e15af8793141c03d539eb32f2b8&parentType=9019>. Odkaz vyhledán dne 15. listopadu 2021.

¹⁴⁸ OSN, Díl 26, Praha 1907, s. 767.

¹⁴⁹ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 11.

¹⁵⁰ NA Praha, DZV, dostupné z:

https://vademecum.nacr.cz/vademecum/PaginatorMedia.action?rowTxt=421&_sourcePage=78d7cK8T5tf gQ515424PPruMt9DhjD2JA7Qtd0CinLqpGx13dbeTJHy967vpexzrzLBRGBW9gbhBKBLuacZWhdy2R iXD7YVW8RE_x40u070%3D&__fp=__14NIfoAO3r8DPk7K_37leLFuJ8MLgvaXEGARsPBGm70hl4I KPvhn1YiCHLtbP6. Odkaz vyhledán dne 15. listopadu 2021.

¹⁵¹ NPÚ, ÚOP v ČB, *Čepřovice čp. 59. Stavebně historický průzkum*, sign. PD 2606, s. 3.

Historie Ditrichštejnů sahá až do 11. století. Nový majitel Čepřovic, Gundakar z Ditrichštejna, patřil do rakouské větve Ditrichštejnů, která nejprve přestoupila na protestantskou víru, ale právě Gundakar se stal opět katolíkem. Byl i se svým bratrem roku 1656 povýšen do stavu říšských hrabat a roku 1684 říšských knížat. Usadil se v Čechách, koupil Budyni nad Ohří, Libochovice s Pátkem a roku 1680 také panství Vlachovo Březí. Tento rodinný majetek odkázal spolu s Čepřovicemi knížeti Ferdinandovi z mladší, tzv. českomoravské či mikulovské větve Ditrichštejnů.¹⁵²

Po smrti Ferdinanda z Ditrichštejna roku 1698 se správcem majetku stal jeho nejstarší syn Leopold, avšak zemřel již roku 1708. Statky po něm zdědil jeho bratr Walter František, který držel panství 30 let. Jeho následník a syn Karel Maximilián zdědil roku 1769 po svém dědovi Jiřím Kryštofovi z Pruskova příjmení a znak. Karel ještě za svého života odkázal roku 1781 majetek svému synovi Karlovi Janovi, který byl do té doby vyslancem v Kodani a provázel na cestách císaře Josefa II. Dalším pánem z Ditrichštejna se stal jeho syn František Josef, jenž se vyznamenal zejména při útoku na pevnost Valenciennes během války proti Francii. Stejně jako jeho otec navštívil František Josef mnoho zemí, ale na rozdíl od něj neměl dědice.¹⁵³

¹⁵² OSN, Díl 7, Praha 1907, s. 504.

¹⁵³ Tamtéž, s. 507–508.

Mapa č. IV. 7

Poloha Čepřovic v rámci panství Vlachovo Březí

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Obrázek č. IV. 2
Erb Ditrichštejnů¹⁵⁴

Rodinných statků se ujal jeho bratr Mauritz Jan, rytíř řádu sv. Jana, jenž přežil všechny mužské členy rodu, včetně svého syna Josefa († 1858), který založil českou průmyslovou jednotu. Smrtí Mauritze Jana roku 1864 tento rod vymřel. Jeho zesnulý syn měl ze svého manželství s Gabrielou Vratislavovou z Mitrovic čtyři dcery, které se o rodinný majetek rozdělily. Nejstarší dcera Terezie, provdaná za Jana Bedřicha hraběte z Herberštejna, zdělila Budyni, Libochovice a Vlachovo Březí, také několik panství na Moravě, v Uhrách a Horních Rakousích.¹⁵⁵ Z předešlých informací vyplývá, že se páni z Ditrichštejnu ve Vlachově Březí příliš nezdržovali, neboť měli mnoho dalších zájmů a statků, které museli spravovat.¹⁵⁶ Tudíž ani Čepřovice se nikdy nestaly místem jejich návštěv. Zdejší zámek zbudovaný Vitanovskými z Vlčkovice byl tedy využíván jako ubytovací místo pro vrchnostenské úředníky.¹⁵⁷

¹⁵⁴ M. MYSLIVEČEK, *Erbovník*, s. 11.

¹⁵⁵ Dcera Alexandrina (provdaná za hraběte z Mensdorffu) zdělila Mikulov, Gabriela (provdaná za knížete z Hatzfeldu) zdělila Lipník a Klotilda (provdaná za hraběte z Clamu a Galasu) zdělila Polnou a Žďár; *OSN*, Díl 7, Praha 1907, s. 507–508.

¹⁵⁶ Většinu času pobývali u dvora ve Vídni, více Rostislav SMÍŠEK, *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I.*, disertační práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2007, s. 52–68.

¹⁵⁷ Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen. Achter Band. Prachiner Kreis*, Praha 1840, s. 371.

Obrázek č. IV. 3
Erb Herberštejnů¹⁵⁸

Panství Vlachovo Březí spolu s Čepřovicemi zdělila roku 1860 již zmíněná nejstarší dcera hraběnka Terezie z Herberštejnu. Rod Herberštejnů pochází ze Štýrska, kde se nalézají rodinný hrad Herberstein východně od Štýrského Hradce. Manžel hraběnky Terezie Jan Bedřich zemřel již roku 1861 a poté spravovala rozsáhlý majetek¹⁵⁹ sama jeho žena až do své smrti na konci roku 1895. Z tohoto manželství vzešlo 5 dětí. Jejich jediný syn Jan Josef, rytíř bavorského řádu sv. Jiří, se roku 1893 oženil s Marií hraběnkou z Galenu¹⁶⁰ a převzal správu nad rodinným majetkem. Rodina se zdržovala převážně na zámku v Libochovicích, přes zimu střídavě ve Vídni a Štýrském Hradci. Panství Vlachovo Březí a ostatní statky v Čechách zůstaly Herberštejnům až do vyvlastnění po druhé světové válce.

¹⁵⁸ M. MYSLIVEČEK, *Erbovník*, s. 17.

¹⁵⁹ Jan Bedřich z Herberštejnu po sňatku s Terezií vyženil panství Ditrichštejnů – Nepomyšl, Libochovice, Budyň, Pátek, Žerotín, Podbradec a Vlachovo Březí, Ke kterým za její správy přibýly Panenská Týnice, Vrbičany v Čechách, Herberštejn a Ptuj ve Štýrsku. Z druhé větve Ditrichštejnů hraběnka Terezie dostala Kounice na Moravě; *OSN*, Díl 11, Praha 1907, s. 145–146.

¹⁶⁰ Tamtéž.

IV. 5. VÝVOJ OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

Ve druhé polovině 19. století přichází do prostředí venkova velká změna v podobě vlastní samosprávy. Autorka rozdělila analýzu následující historické etapy do několika oddělených tematických částí. Věnuje se historii vesnického školství, které se vznikem občanské společnosti úzce souvisí. Také se rozhodla pro analýzu dosud nezpracované trestné činnosti a období obou světových válek v Čepřovicích. Z období socializace venkova jsou zpracovány tematické celky Místní národní výbor (dále MNV) a Jednotné zemědělské družstvo (dále JZD) Čepřovice.

Téměř každá obec v Čechách má svého slavného rodáka nebo obyvatele. Jsou ale i výjimky, které potvrzují pravidlo. Čepřovice nejsou místem, kde by se rodily české či světově známé osobnosti, je ale přeci důležité zmínit, že 30. října 1865 se zde narodil v čp. 34 u Lafatů pozdější biskupský kancléř v Českých Budějovicích Matěj Lafata.¹⁶¹ Také zde přišel na svět roku 1895 spisovatel Fritz Graas, který je autorem humoristických sudetoněmeckých románů.¹⁶²

IV. 5. 1. Historie školství v Čepřovicích

Čepřovice spadaly farou i školou pod obec Předslavice. Roku 1818 byla zřízena výpomocná jednotřídní škola, aby žáci z Litochovic, Neuslužic a Střítež nemuseli docházet denně tak velkou vzdálenost.¹⁶³ Tato nová škola, do které docházeli také školáci z Čepřovic, se nacházela v pronajatých prostorech panského dvora v Litochovicích (přibližně 2,5 km od Čepřovic).¹⁶⁴ Žáků v této třídě přibývalo a škola se roku 1862 stala samostatnou triviální školou.¹⁶⁵

¹⁶¹ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 20.

¹⁶² Milan HANKOVEC, *Významní rodáci Strakonicka*, Strakonice 2005, s. 87.

¹⁶³ O relativně malé hustotě školní sítě v tomto kraji hovoří také Miroslav NOVOTNÝ (ed.), *Velké dějiny země Koruny české VII. Školství a vzdělanost*, Praha 2020, s. 161.

¹⁶⁴ SOKA Strakonice, *Základní devítiletá škola 1. – 5. ročník Čepřovice*, inv. č. 174, sign. I/E/1.

¹⁶⁵ Jan DYK, *Popis politického okresu strakonického*, Strakonice 1925, s. 10, 15.

Jedna třída brzy přestala dostačovat a roku 1876 byla rozšířena o další třídu, ale vyučování probíhalo stále v pronajatých prostorech v sousedních Litochovicích. Toho roku litochovická školní rada nechala nakreslit plán na stavbu nové školní budovy a připravila si její předpokládaný rozpočet. Náklady na novou budovu považovali obyvatelé Čepřovic za tak vysoké, že se rozhodli postavit si v obci vlastní školu. Dalším důvodem k tomuto rozhodnutí se stala špatně schůdná cesta do Litochovic. Na čepřovické návsi tak začala rekonstrukce panské sýpky na novou budovu školy. Povolení k tomuto kroku dala Okresní školní rada¹⁶⁶ a ustanovila, že tuto školu budou navštěvovat děti ze vsí Čepřovice, Jiřetice, Kakovice a Koječín.¹⁶⁷ Přestavba panského špýcharu proběhla roku 1878 a vyučovat se zde začalo v září 1879.¹⁶⁸

Škola čítala přibližně 100 žáků. Neboť jeden učitel směl vyučovat maximální počet 80 žáků,¹⁶⁹ byl do Čepřovic dosazen tzv. podučitel a počínaje rokem 1880 se škola rozšířila o další třídu. Díky poskytnutým pozemkům paní hraběnkou Terezií z Herberštejnu se mohla škola rozrůstat. Na přelomu století školu navštěvovalo přibližně 115 žáků, avšak ve školním roce 1929/1930 jejich počet klesl na pouhých 75.

„Během první světové války měli žáci místní školy mnoho povinností. Učitelé i žáci organizovali válečné půjčky a pořádali finanční sbírky za různými účely. Děti sbíraly ostružinové listí na čaj a zhotovovaly oděvy pro vojáky při ručních pracích. Školní rada v letech 1917–1918 rozhodla o přerušení, později o obdenním vyučování obou tříd z důvodu nedostatku učitelů a topiva. K podobnému přerušení a následnému společnému vyučování došlo roku 1929 kvůli špatnému počasí a velkému množství sněhu.“¹⁷⁰

¹⁶⁶ Více k architektuře školních budov M. NOVOTNÝ (ed.), *Velké dějiny*, s. 307–317.

¹⁶⁷ S tímto rozhodnutím nesouhlasili obyvatelé obcí Kakovice a Koječín, kteří proti němu poslali několik odvolání. Žáci z Kakovic do školy v Čepřovicích docházeli až od roku 1881. Obec Koječín byla zařazena do školního obvodu obce Dub; SOkA Strakonice, Miluše Rabová, *Základní devítiletá škola 1. – 5. ročník Čepřovice (1879–1971) inventář*, 2017.

¹⁶⁸ SOkA Strakonice, *Základní devítiletá škola 1. – 5. ročník Čepřovice*, inv. č. 174, sign. I/E/1.

¹⁶⁹ Pavla VOŠAHLÍKOVÁ, *Rákoska v dílně lidskosti. Česká škola v 19. století očima současníků*, Praha 2016, s. 160.

¹⁷⁰ SOkA Strakonice, M. Rabová, *Základní devítiletá škola 1. - 5. ročník Čepřovice (1879–1971) inventář*, 2017; Tento vývoj zcela odpovídá zavedeným pořádkům v českém školství. Více M. NOVOTNÝ (ed.), *Velké dějiny*, s. 455.

Tabulka č. IV. 2
Typy a názvy čepřovické školy¹⁷¹

Typy a názvy škol	Časové rozmezí
Obecná škola	1879–1948
Národní škola	1948–1961
Základní devítiletá škola 1. – 5. ročník	1961–1976

V čepřovické škole byly v průběhu druhé světové války prodlužovány vánoční a pololetní prázdniny někdy až na šest týdnů. Po jejím skončení se počet žáků v čepřovické škole neustále snižoval. Ve školním roce 1946/1947 navštěvovalo školu 48 žáků, o pět let později jich bylo pouhých 33. Během školního roku 1955/1956 se škola opět stala jednotřídní.¹⁷²

Tabulka č. IV. 3
Řídící učitelé, správci a ředitelé školy¹⁷³

Řídící učitelé, správci a ředitelé školy	Doba působení na škole
Václav Zdeněk	1879–1916
Josef Průcha, zatímní správce	1917–1918
Tomáš Lejsek	1918–1926
Václav Brůžek, zatímní správce	1926
Jan Machač	1926–1945
Otakar Šedivec, zastupující správce	1944–1945
Josef Souček	1945–1947
Eduard Koudelka	1947–1951
Emanuel Strnad	1951–1953
Karel Soused	1953
Jaroslav Vaněček	1953–1976

¹⁷¹ SOKA Strakonice, M. Rabová, *Základní devítiletá škola 1. - 5. ročník Čepřovice (1879–1971) inventář*, 2017; M. NOVOTNÝ (ed.), *Velké dějiny*, s. 455.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ Tamtéž.

Poslední ředitel školy Jaroslav Vaněček se zasazoval o kulturní dění v obci. Vedl místní kroniku, spravoval Osvětovou besedu a čepřovickou knihovnu a s žáky se staral o zajištění kulturního programu. Pracoval na úpravách školy a zapojoval žáky do úklidu obecního prostranství. Ředitelem byl 23 let. Na počátku roku 1957 založil v Čepřovicích ve spolupráci s Hanou Vodákovou pionýrskou organizaci.¹⁷⁴ Po jeho odchodu do důchodu roku 1976 byl provoz školy ukončen. Čepřovičtí žáci začali dojíždět do bavorovské základní školy a MNV se rozhodlo přebudovat prostory školy na mateřskou školku.¹⁷⁵

IV. 5. 2. Trestná činnost v obci

Po vzoru Josefa Petráně se autorka rozhodla nahlédnout také do pramenů vztahujících se k trestné činnosti v obci a zpracovat ji do přehledné formy, neboť protizákonné jednání obyvatel zprostředkovaně vypovídá o atmosféře a prostředí dané doby. První trestněprávní písemnou zmínkou týkající se Čepřovic je zpráva o zpozorování zloděje Pavla Marchánka v Čepřovicích a blízkých Předslavicích. Ten byl stíhán z důvodu ukradení koně a dopaden v Újezdci roku 1729 rychtáři Bartolomějem Kopencem z Čepřovic

a Tomášem Borkem z Kamenné, kteří ho předali do vězení v Dubu. Neboť to nebyla zdaleka jediná krádež, které se dopustil, a navíc nerespektoval dřívější rozsudek vypovězení ze země, byl o rok později popraven krumlovským katem.¹⁷⁶

V okresním archivu ve Strakonici bylo nalezeno několik trestních listů¹⁷⁷ vedených na občany Čepřovic, které byly sepsané mezi lety 1898–1945. Jedná se o specifický typ písemného historického pramene vyznačujícího se určitou mírou objektivnosti a vzniklého za účelem předávání informací o trestních činech dotyčných osob. Většinu ze zmíněných případů řešila četnická stanice v nedalekém Dubu, pod kterou Čepřovice oblastně patřily. Ze zdejších četníků můžeme uvést velitele stanice

¹⁷⁴ SOKA Strakonice, M. Rabová, *Základní devítiletá škola I. - 5. ročník Čepřovice (1879–1971) inventář*, 2017; *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 70.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 75–175.

¹⁷⁶ Vladimír ŠINDELÁŘ, *Zkažená krev a další staré hrdelní příběhy z Jižních Čech*, Praha 2007, s. 96–100.

¹⁷⁷ SOKA Strakonice, *Archiv obce Čepřovice*, Trestní listy 1898–1945, III B/2b.

vrchního strážmistra Zimu či jeho podřízeného vrchního strážmistra Havlíka. Některé tresty spadaly pod okresní soud ve Volyni či státní zastupitelství v Písku. Trestní listy měly podobu připravených vtištěných formulářů, které strážníci ručně vyplňovali, později psali na stroji.

Z trestních listů vyplývá, že se v Čepřovicích nacházelo několik případů evidentně problémových občanů. Archiv obsahuje celkem 14 trestních listů, z toho na Matěje Jůzka jsou vedeny listy dva. Polovina případů udělených trestů je u osob, které spáchaly pouze jeden trestný čin. Mezi nimi můžeme jmenovat například porušení zákona o dobytčím moru, sečení jetele pro králíky na panských pozemcích označované za polní puch či krádež šatstva.

U druhé poloviny trestaných osob se nejednalo o první trestný čin. Za žebrotu a tuláctví byli opakovaně trestáni Václav Turek řečený Duřínák a Václav Kout. Jistý Tomáš Zdychinec byl opakovaně vězněn za přechovávání v Německu. Měl možnost vyplatit se 300 zlatými nebo odsezení trestu jednoho měsíce. Bohužel se vesnice nevyhnula ani udavačství, a to právě v případě udání patnáctiletého Františka Hálka místními hlídači Janem Punčochářem a Josefem Markem za polní puch s následnou pokutou pěti korun.

Ve sledovaném období byly trestány z Čepřovic dvě ženy. Jednou z nich byla Rozálie Lafatová, rozená Marková z čp. 42, která byla třikrát vězněna za přestupek krádeže ještě na konci 19. století. Druhou trestanou ženou se stala Marie Talingerová, provdaná Martanová, která ve svých 31 letech způsobila zranění při rvačce z rozčilení a byla za to vězněna 48 hodin s 1 postem (trestaná byla pouze o chlebu a vodě). Už v roce 1937 byl místní rodák a hodinářský dělník Vojtěch Šíma vězněn 48 hodin za neopatrnou jízdu autem. Bohužel už není možné dohledat, o jakou nehodu se jednalo a jaké měla následky. Obdobně jako v Ouběnicích vedly i v Čepřovicích v rubrice zločinů krádeže, následovány násilím. Také tzv. „zločince z povolání“ bylo možné nalézt v čepřovickém kraji. Avšak ve zkoumané obci nebyl zaznamenán jediný případ pověstných tlup či lapků, ani kočovných lidí též zvaných „cikáni“.¹⁷⁸ K uzavření tématu je nutno dodat, že ani jeden trestní list se netýká obyvatel ze zkoumané usedlosti čp. 2.

¹⁷⁸ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 557–566.

IV. 5. 3. Ves v první polovině 20. století

Za první světové války trpělo obyvatelstvo Čepřovic rekvisicemi a minimálně třináct vojínů ze vsi padlo na bojištích.¹⁷⁹ Bohužel se k této době vztahuje pouze malé množství dochovaných pramenů a již nejsou mezi živými osoby, které by první světovou válku v Čepřovicích zažily. Podkladem pro analýzu zapojení místních do bojů první světové války se stal pro autorku pomník obětem světové války z osady předslavické 1914–1918. Na pomníku jsou uvedena také jména padlých vojáků z Čepřovic. Dalším významným zdrojem informací se ukázal být server Vojenského historického archivu (dále jen VHA),¹⁸⁰ kde bylo nalezeno několik dalších padlých, a také server Ministerstva obrany České republiky o Evidenci válečných hrobů v ČR i v zahraničí.¹⁸¹

Památník obětem světové války 1914–1918 nacházející se v Předslavicích je ze šedé žuly, 165 cm vysoký a uvádí, že z obce Čepřovice padlo během první světové války 10 mužů. To částečně potvrzuje také server VHA, kde byli dále nalezeni další 3 padlí, u kterých je uvedeno místo narození Čepřovice. Dva z nich v Čepřovicích i žili. Ovšem již zde nebyli nalezeni 2 muži uvedení na pomníku v Předslavicích. Jedná se o Vojtěcha Láda a Václava Nováka. VHA uvádí, že databáze padlých v 1. světové válce není úplná a průběžně se doplňuje. To může být příčinou tohoto nesouladu. Je jen těžko uvěřitelné, že by byl na pomníku uveden žijící člověk. Také jméno Václav Novák je velmi časté a v databázi VHA je uvedeno přes čtyřicet mužů stejného jména a někteří bez údajů. Je tedy možné, že se mezi nimi nachází Václav Novák pocházející právě z Čepřovic. Do rodné vsi se tedy z bojů první světové války nevrátilo minimálně 13 mužů ve věku 19–33 let. Jejich těla jsou pohřbena na bojištích severní, jihozápadní a jižní fronty. Jeden z padlých zemřel v prachatické nemocnici a byl následně pohřben do rodinného hrobu v Předslavicích. Téměř všichni muži z Čepřovic, kteří se účastnili první světové války, byli nejprve příslušníky 11. pěšího pluku.

¹⁷⁹ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1.

¹⁸⁰ Dostupné z: <http://www.vuapraha.cz/>. Odkaz vyhledán dne 25. května 2021.

¹⁸¹ Dostupné z: <http://www.valecnehroby.army.cz/evidence-valecnych-hrobu>. Odkaz vyhledán dne 25. května 2021.

Tabulka č. IV. 4
Padlí vojáci z Čepřovic mezi lety 1914–1918

Jméno a příjmení	Datum narození	Místo narození	Domovem	Příslušnost k útvaru R-U armády a hodnost	Úmrtí	Příčina smrti	Věk	Místo úmrtí	Pohřben	Bojiště	Způsob nalezení
Adolf Chvosta	?	?	?	?	02.05.1915	Padl v boji	?	Ropica Ruska	Ropica Gorna	severní fronta	Podle válečného hrobu a podle jména na památníku
Karel Kolář	1881	Čepřovice	Čepřovice	?	28.10.1914	Padl	33	?	?	jižní fronta	V databázi VHA
František Kout	1897	Čepřovice	Čepřovice	?	25.07.1916	Padl	19	Monte Zebio, Sette Comuni, Asiago, Tridentso	?	jihozápadní fronta	V databázi VHA a podle jména na památníku
Václav Kout	1893	Čepřovice	Čepřovice	?	29.11.1916	Padl	23	Bukovina	?	severní fronta	V databázi VHA a podle jména na památníku
Karel Kovařík	1898	Čepřovice	Čepřovice	Pěší pluk 11	26.05.1917	Padl	19	v boji proti Itálii	?	jihozápadní fronta	V databázi VHA
Vojtěch Kůta	1886	Čepřovice	Čepřovice	Pěší pluk 11	23.03.1916	Infiltrace	30	Všeobecná okresní nemocnice v Prachaticích	Předslavice	?	V databázi VHA a podle jména na památníku
Vojtěch Lád	?	?	Čepřovice	?	?	?	?	?	?	?	Podle jména na památníku
František Mára	1883	Čepřovice	Čepřovice	?	25.11.1914	Zemřel	31	Morovič nemocnice	?	jižní fronta	V databázi VHA a podle jména na pomníku
Vojtěch Marek	1887	Čepřovice/ Předslavice	Čepřovice/ Předslavice	Pěší pluk 11	15.02.1915	Střelen do hlavy	28	Vídeň	Vídeň centrální hřbitov	?	V databázi VHA a podle jména na pomníku
Václav Novák	?	Čepřovice	Čepřovice	?	?	?	?	?	?	?	Podle jména na památníku
Vojtěch Puzník	1894	Čepřovice	?	Zeměbrancecký pěší pluk 11	25.05.1915	Zemřel	21	Felsztyn, Stary Sambor, Halič (dnes Skelivka)	Felsztyn, Stary Sambor, Halič (dnes Skelivka)	severní fronta	V databázi VHA
Václav Rezník	1886	Čepřovice	Čepřovice	?	04.04.1916	Zemřel	30	Gagliari, Halič	?	severní fronta	V databázi VHA a podle jména na pomníku
Vojtěch Rezník	1894	Čepřovice	Čepřovice	Pěší pluk 11	25.05.1915	zemřel	21	Záložní nemocnice č. 3/7	?	?	V databázi VHA a podle jména na pomníku

Tabulka č. IV. 5
Legionáři z Čepřovic

Jméno a příjmení	Datum narození	Místo narození	Domovem	Příslušnost k útvaru R-U armády a hodnost	Zajetí	Datum a místo přihlášení do legií	Věk v době nástupu do legií	Armáda	Konec v legiích a hodnost	Další osud
František Chvosta	13.8.1876	Čepřovice	Čepřovice	?	?	?	40-42	Čsl. legie v Rusku	?	Demobilizován, pracoval na hospodářství svého bratra, potažmo synovce
Vojtěch Kout	6.6.1888	Čepřovice	Čepřovice	11. p. pl. Vojín	15.7.1915 Sokal	1.7.1916 Kyjev	28	Čsl. legie v Rusku	23.7.1920 úderný prapor desátník	Demobilizován, později vstoupil do ČSA
Josef Kovařík	14.3.1882	Čepřovice	Čepřovice, Nová Ves	11. p. pl. Vojín	4.9.1917 Mediazza, Monfalcone	26.02.1918	36	Čsl. legie v Itálii	6.9.1919 32. p. pl. Vojín	Demobilizován
Jan Lískovec	26.9.1890	Čepřovice	Chrástovice, okr. Strakonice, Ponická Huta, Banská Bystrica	11. p. pl. Svobodník	14.9.1916 Nová Ves	18.3.1918 Padula	28	Čsl. legie v Itálii	26.7.1919 32. p. pl. Desátník	Odešel k četnictvu
Vojtěch Martinek	30.1.1886	Čepřovice	Čepřovice	11. p. pl. Vojín	2.11.1916 Fati	20.4.1918 Padula	32	Čsl. legie v Itálii	18.10.1923 7. div. Vojín	Demobilizován
Petr Vojtík	6.2.1884	Čepřovice	Chicago Illinois	?	?	?	32-34	?	?	?
František Vokroj	11.12.1875	Čepřovice	?	?	?	8.7.1918 do jiné legie	43	Čsl. legie v Rusku	? 11. stř. pl. ?	?
Jan Žamborský	17.6.1878	Čepřovice	Čepřovice	75. p. pl. ?	1.7.1917 Koňuchy	1.8.1918 do jiné legie	40	Čsl. legie v Rusku	? Strážní rota štábu vojín	Další datum zařazení do čsl. vojska 2.12.1917
Adolf Chvosta	?	?	?	?	02.05.1915	?	?	Čsl. Legie v Rusku	? 28. stř. pl. ?	padl

Kromě padlých vojáků pocházelo z Čepřovic také sedm legionářů, které uvádí databáze VHA. To ovšem není konečné číslo. Opět se zde ukazuje, že je tato databáze neúplná. Z usedlosti čp. 2 v Čepřovicích, která je předmětem zájmu této práce, pocházel minimálně jeden další legionář František Chvosta, který byl zapojen do čsl. legií v Rusku. Tuto skutečnost dokazuje rozhovor s pamětnicí Miluškou Hejtmánkovou, která je jeho praneteří a které o bojích, a především situaci v Rusku často vyprávěl. Nejvíce se muži z Čepřovic zařazovali do ruských legií. To se samozřejmě odvíjelo od místa, kam byli ve válce nasazeni. Tři rodáci se přihlásili do legií v Itálii. Většina z nich byla po válce demobilizována. Pouze jednomu navrátilci se zalíbilo v uniformě a rozhodl se nastoupit k četnictvu.

Z předcházejících tabulek je jasně viditelný vyšší věkový průměr legionářů oproti padlým vojákům. Právě nezkušenost mladších ročníků mohla být důvodem jejich smrti na bojišti. Bohužel není možné pouze z databází legionářů a padlých přesně určit, jaký počet vojáků z Čepřovic byl nasazen. Statistiky padlých v první světové válce čepřovickým rodákům příliš nepřály. V porovnání s Ouběnicemi pocházelo z Čepřovic čtyřikrát více padlých mužů. Ovšem také se zde narodilo téměř jednou tolik legionářů.¹⁸² Po válce se zde sešla relativně velká skupina navrátilců z legií.

Jak vypadaly oslavy konce první světové války a vzniku Československé republiky a jak místní občané změny přijímali, se můžeme jen domnívat, neboť se k nim nedochovaly žádné dostupné prameny. Roku 1920 byly vykupovány dlouholeté pachty neboli pronájmy majetku. O čtyři roky později proběhla parcelace zámečku (tvrze) v Čepřovicích. Z přidělených budov vznikla tři čísla popisná a další tři budovy byly postaveny. V rámci první pozemkové reformy roku 1921 byl z tvrze v Čepřovicích vytvořen zbytkový statek, který k roku 1933 vlastnili manželé Lainovi.¹⁸³ Na něj navazovala škola, ve které byly ve třicátých letech přistavěny nové toalety.

Přelom 19. a 20. století a období první republiky na jihočeských vesnicích představovalo dobu velkého technického rozvoje. Tato doba přála soukromým zemědělcům, kteří začali využívat nové možnosti v podobě strojů, elektřiny, vědeckého pokroku nebo třeba vzájemné pomoci. I v Čepřovicích vznikaly spolky pro elektrifikaci, mlékárenský spolek, strojní družstvo a v Předslavicích byla založena Kampelička. Kromě

¹⁸² J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 427.

¹⁸³ F. SVĚTNIČKA – R. LUSTIG, *Schematismus velkostatků*, s. 351.

modernizace technického směru nelze opominout ani změny ve veřejném životě v podobě osvěty, která byla podmíněna obecným vzděláváním. Tu zajišťovali v prostředí vesnice osoby nejpovolanější, farář a učitel.¹⁸⁴ Znamením dosažené gramotnosti obyvatel obce a rozšíření jejich zájmů bylo založení knihovny roku 1907.¹⁸⁵ V návaznosti na osvícenecký ideál účinné pomoci bližnímu a současné společenskoreprezentativní funkci byl roku 1906 v Čepřovicích založen Sbor dobrovolných hasičů. V dobrovolnické a zájmové činnosti se pokračovalo roku 1910, kdy bylo zakoupeno jeviště pro divadelní ochotníky.¹⁸⁶

Občané se také začali více zabývat veřejným děním. 15. listopadu 1925 proběhly volby do Národního shromáždění, kterých se v obci zúčastnilo 336 voličů.¹⁸⁷ Většinu hlasů obdrželi republikáni. Ves se také více přiblížila městskému prostředí, když bylo ve třicátých letech zavedeno autobusové spojení mezi Bavorovem a Strakonice se zastávkou v Čepřovicích. Pro místní to znamenalo další dostupné pracovní možnosti a také dostupnější středoškolské vzdělání a kulturní vyžití.

Za druhé světové války zdejší obyvatelé trpěli stejnými problémy jako většina Československých občanů. Tedy ani Čepřovice nebyly výjimkou v zatýkání, kontrolách a zabavování potravin a majetku. Gestapem byl zatčen například řídící učitel místní školy Jan Machač, který byl zapojen do odbojové skupiny „Rada tří“.¹⁸⁸

Čepřovice byly 7.–8. května 1945 osvobozeny americkou armádou. Rudá armáda se do vesnice vůbec nedostala a zprávy o jejím osvobození Prahy byly známy pouze z rádia. O Pražském povstání se zdejší občané dozvěděli ze svých radiopřijímačů již 5. května 1945. Někteří dokonce začali s vyvěšováním československých vlajek a ničením všech německých nápisů. Jan Machač byl 7. května 1945 propuštěn z Terezína, kde byl vězněn za odbojovou činnost. Američtí vojáci byli nejprve ubytováni v jednotlivých číslech popisných a následně se přesunuli do stanů, které si postavili na zahradě místní bývalé tvrze.¹⁸⁹

¹⁸⁴ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 342.

¹⁸⁵ Jaromír KUBÍČEK, *Dějiny veřejných lidových knihoven v českých zemích*, Brno 2019, s. 298.

¹⁸⁶ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 12.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ Tamtéž, M. Rabová, *Základní devítiletá škola 1. – 5. ročník Čepřovice (1879–1971) inventář*, 2017.

¹⁸⁹ Tamtéž, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 52.

IV. 5. 4. MNV Čepřovice

V prvních dnech konce války byl nucen odstoupit z funkce dosavadní starosta František Lain a dění v obci začal řídit revoluční národní výbor vedený Adolfem Poláčkem. Revoluční národní výbor stál v čele obce po celý květen 1945, do řádných voleb, které stanovily novým předsedou MNV Františka Kašpírka. Výbor měl mimo jiné na starosti výstavbu v obci a spravování majetku obyvatel, kteří odešli do vystěhovaného pohraničí.¹⁹⁰ Dekretem č. 18 prezidenta republiky ze dne 4. prosince 1944 uveřejněném v Ústředním věstníku československém, Londýn 1944, roč. V, č. 6 byl právně zakotven vznik a organizace národních výborů jako nových státních orgánů. Jejich pravomoci byly pak vymezeny vládními nařízeními č. 4 ze dne 5. května 1945 a č. 44 ze dne 7. srpna 1945.¹⁹¹

Tabulka č. IV. 6
Předsedové MNV Čepřovice¹⁹²

Předseda MNV	Časové rozmezí	Poznámka
Adolf Poláček	květen 1945–květen 1945	
František Kašpírek	červen 1945–listopad 1945	rezignoval
Bohdan Pilnáček	listopad 1945–únor 1948	
Adolf Poláček	únor 1948–květen 1948	
Jan Kaisr	květen 1948–červen 1950	
Eduard Samec	červen 1950–září 1953	
Jan Kaisr	září 1953–květen 1954	
Václav Jehlík	květen 1954–červen 1957	
Jan Kaisr	červen 1957–červen 1960	
Václav Řízký ml.	červen 1960–září 1983	dlouhodobě nemocný
Jaroslav Božka	září 1983–duben 1986	tajemník vede MNV
Jaroslav Božka	duben 1986–1990	

¹⁹⁰ SOKA Strakonice, Jindřiška Košková, *MNV Čepřovice (1946–1990) inventář*, 2018.

¹⁹¹ Tamtéž; Více k organizaci Národních výborů Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ – Jan DOBEŠ, *Dějiny správy v českých zemích od počátku po současnost*, Praha 2005, s. 443–444.

¹⁹² Tamtéž.

Plénum bylo hlavním orgánem MNV Čepřovice. Jeho zasedání byla veřejná a pořizoval se z nich zápis. Při MNV Čepřovice fungovalo několik specializovaných komisí – komise pro ochranu veřejného pořádku, která měla opravdu širokou působnost, finanční komise, jež měla na starosti obecní rozpočet, stavební, školská, kulturní, sociální a také zemědělská komise.¹⁹³ Počet a druhy komisí se během let 1945 až 1990 několikrát měnily.

IV. 5. 5. JZD Čepřovice

Po únoru 1948 vzniklo v obci JZD v prostorách původních skladů patřících k místní tvrzi. Poprvé zde bylo družstvo založeno roku 1949 v čele s předsedou Eduardem Samcem. Veškeré stroje si převzalo ze strojního družstva a využilo budovy po zemřelém bývalém starostovi Františku Lainovi.¹⁹⁴ Obdobně jako v Ouběnicích a mnoha dalších vesnicích v Čechách doprovázely zakládání JZD represe a násilnosti. „*Jeho založení bylo politickým aktem s oficiálním doprovodem „třídního boje“, nikoliv dobrovolným sdružováním na principu vzájemné pomoci.*“¹⁹⁵ Družstvo založené roku 1949 se však rozpadlo. Nové JZD v Čepřovicích bylo založeno až roku 1956, jehož předsedou byl zvolen František Kovařík. Následně byly zahájeny také stavební úpravy spočívající v rekonstrukci kravína a vystavění přípravný krmiva. JZD během svého působení v obci postavilo také dva bytové domy, které se dodnes plně využívají.¹⁹⁶

Ani Čepřovice se nevyhnuly zatýkání místních kulaků, „vesnických boháčů“, zabavování majetku a násilnému donucování vstupu do družstva v době socialismu. „*Dne 25. března 1953 vzala rada MNV na vědomí oběžník Okresního národního výboru (dále jen ONV), ve kterém za vesnické boháče (kulaky)*¹⁹⁷ *byli označeni Josef Chvosta čp. 2, Václav Novák čp. 8, Václav Řezník čp. 18 a Vojtěch Kovařík čp. 4. Měla být sledována jejich činnost a plnění dodávek.*“¹⁹⁸

¹⁹³ SOKA Strakonice, J. Košková, *MNV Čepřovice (1946–1990) inventář*, 2018.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 721.

¹⁹⁶ SOKA Strakonice, J. Košková, *MNV Čepřovice (1946–1990) inventář*, 2018.

¹⁹⁷ Takto byli komunisty označovani majetnější rolníci. Více např. Karel JECH, *Kolektivizace a vyhánění sedláků z půdy*, Praha 2009.

¹⁹⁸ František REZEK – J. CHVOSTOVÁ, *Kronika Táborů*, 1913.

„Dne 6. února 1956 se MNV Čepřovice postavil za Josefa Chvostu, Bohdana Pilnáčka, Václava Řezníka, Jiřinu Pilnáčkovou, Vojtěcha Kovářika a Václava Nováka a zaujal záporný postoj k jejich vystěhování z obce. Po založení JZD III. typu¹⁹⁹ 16. února 1956 a po několika bouřlivých schůzích se situace zklidnila.“²⁰⁰ Výše psané informace byly čerpány z rodové kroniky, která vycházela z kroniky obecní. Dnes se však tyto zápisy v čepřovické pamětní knize nenacházejí. Podle data je měl napsat kronikář Jan Velek. Jejich ničitелеm mohl být pravděpodobně někdo z jeho následovníků, kterými byli Jaroslav Vaněček, Ludmila Nováková a Josef Bubík. Nelze však také vyloučit, že zpracovatel podkladů k rodové kronice čerpal z jiného zdroje.

Již roku 1960 byl podán a odsouhlasen návrh na sjednocení s JZD Jiřetice, pod které od roku 1959 spadalo také JZD Koječín. Toto odsouhlasené sloučení bylo provedeno až roku 1966 a sídlo bylo ponecháno v Čepřovicích. Proces spojování pokračoval roku 1973 připojením neuslužického družstva a vyvrcholil o čtyři roky později sjednocením s JZD Předslavice.²⁰¹ Od tohoto spojení život v obci značně upadal, neboť se zde již nenacházelo mnoho pracovního uplatnění. Lidé se začali stěhovat za prací a jednotlivá stavení začala chátrat nebo se stále častěji začala využívat pouze k rekreaci. Tento trend přetrvává až do dnešních dní.

IV. 5. 6. Modernizace v průběhu druhé poloviny 20. století

Začátkem května 1950 byl po šestileté odmlce opraven a zprovozněn obecní rozhlas, na který byl napojen také rozhlas školní. Následujícího roku byla zřízena telefonní hovorna u Lafatů v čp. 61.²⁰² Josef Petráň se nezmiňuje o ouběnickém místním rozhlase ani hovorně. Během padesátých let se MNV kromě zmíněných výtěžků techniky zabýval zejména překážkami v zemědělské výrobě a otázkou obdělávání polí. V osadě Ovčín nechal výbor zbudovat nádrž na vodu. Až na konci padesátých let se Čepřovice dočkaly vlastní pošty, která se spolu s úřadovnou MNV nacházela v čp. 58 a nachází se zde dodnes spolu s Obecním úřadem Čepřovice.²⁰³ V porovnání s Ouběnicemi se pošta do Čepřovic

¹⁹⁹ Ten byl charakterizován společnou výrobou nejen rostlinnou, ale také živočišnou.

²⁰⁰ F. REZEK – J. CHVOSTOVÁ, *Kronika Táborů*, 1913.

²⁰¹ Jan Zdeněk CVRČEK a kol., *30 let JZD na Strakonicku*, Strakonice 1979, s. 181.

²⁰² SOKA Strakonice, J. Košková, *MNV Čepřovice (1946–1990) inventář*, 2018.

²⁰³ Tamtéž.

dostala poměrně pozdě, neboť tam byla pošta již od počátku 20. století. Roku 1964 z popudu MNV vznikl na čepřovické návsi rybník rozšířením a přehrazením Dubského potoka.²⁰⁴

Jaro roku 1970 bylo ve vsi ve znamení výstavby požární zbrojnice uspořádané v rámci akce Z.²⁰⁵ Také tu měli obyvatelé Ouběnic k dispozici o několik let dříve, neboť ji využívali již za druhé světové války. Pozdější zavedení pošty, techniky a stavba obecně prospěšných budov zřejmě souvisela především se značně větší vzdáleností od center veřejného dění, kterým byly Ouběnice nepochybně blíže. Veškerý rozvoj tam tedy zákonitě probíhal dříve než v malé pošumavské obci.

Sedmdesátá léta tedy začala stavbou požární zbrojnice a pokračovala dále výstavbou nového pohostinství, neboť to původní již nebylo vyhovující pro pořádání různých kulturních akcí. Výstavba byla ukončena již v prosinci 1973. K prvnímu otevření došlo na jaře roku 1974. Toho roku se započalo také se stavbou kulturního sálu, který přímo navazoval na budovu nového pohostinství. Sál byl dokončen v únoru 1975.²⁰⁶ Taková nevídaná stavební činnost a s ním spojený vývoj vesnice je většinou spojen s kvalitní činností starosty obce, v tomto případě zřejmě předsedy MNV, kterým byl tou dobou Václav Řízký ml. Není tedy překvapením, že byl předsedou zvolen několikrát a ve funkci byl dlouhých 23 let. Dalšího takového období spojeného především s rekonstrukcemi všech zmíněných budov a rozsáhlou úpravou veřejného prostranství se Čepřovicím dostalo až v posledních několika letech během působení současné starostky Barbory Poláčkové.

Zároveň s dokončením stavby kulturního domu probíhalo spojení požárních sborů vsí Čepřovice, Jiřetice a Koječín. Roku 1975 čítal sbor dobrovolných hasičů 62 členů. Jak již bylo zmíněno výše, roku 1976 skončilo vyučování v místní škole, která se přeformovala na školu mateřskou. Ta byla uvedena do provozu koncem roku 1978. Posledním počinem v rámci veřejného prostoru v obci byla rekonstrukce veřejného osvětlení provedená roku 1980.²⁰⁷

²⁰⁴ SOKA Strakonice, J. Košková, *MNV Čepřovice (1946–1990) inventář*, 2018.

²⁰⁵ Tamtéž.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

IV. 5. 7. Čepřovice ve filmu

Ačkoli jsou Čepřovice relativně malou obcí zasazenou hluboko v jihočeské krajině a nesetkaly se během své minulosti s velkou popularitou jakéhokoliv směru, objevily se v mnoha československých a českých filmech a v této disciplíně se mohou vyvyšovat i nad takovými jihočeskými městy, kterými jsou například České Budějovice. Ne všechny zde natáčené snímky jsou však hodny chlouby. V roce 1952 se zde natáčel film „Usměvavá zem.“ Kromě profesionálních herců si ve filmu zahráli i místní občané. O rok později následoval snímek stejného režiséra Václava Gajera „Přicházejí z tmy.“ Oba filmy se vyznačují silnou ideologií, mají nabádat k zakládání JZD a varovat před zákeřnými a nepřejíci kulaky. Zůstává otázkou, co vedlo tvůrce filmu k volbě Čepřovic použitých jako živých kulis pro zmíněné filmy. V době jejich natáčení bylo již v Čepřovicích družstvo založeno a podle slov jeho předsedy²⁰⁸ se potýkalo se stejnými obtížemi, způsobovanými kulaky, jako je nastíněno ve filmu „Usměvavá zem“. Důvodem zvolení Čepřovic však zřejmě nebyla údajná obdobná situace při zakládání JZD, ale spíše vhodné prostorové a vizuální uspořádání obce a možné kontakty a známosti mezi filmaři a představiteli Čepřovic. Dobře hodnocená spolupráce s místními při natáčení prvního filmu vedla pravděpodobně k jasné volbě Čepřovic pro prostředí druhého snímku. Jedná se samozřejmě o těžce ideologické filmy. Proto je pochopitelné, že založení JZD v Čepřovicích neprobíhalo v radostném duchu, který srší z „Usměvavé země“, a rozhodně se nepotýkalo s ničením majetku a problémovým chováním ze strany majetnějších zemědělců. Ti byli naopak tvrdě perzekuováni.

Během šedesátých let se Čepřovice znovu objevují na plátnech kin, a to ve filmu „Ženu ani květinou neuhodíš“ režiséra Zdeňka Podskalského. Část filmu byla natáčena i v jednom z bytů místních občanů. I v roce 1973 se místní zúčastnili natáčení dalšího nového filmu „Tři chlapi na cestách“ režiséra Oldřicha Lipského. V osmdesátých letech se v Čepřovicích znovu objevili filmaři při natáčení snímku „Páni Edisoni“ režiséra Víta Olmera. A dosud posledním filmem zobrazujícím obec ve své kráse se stal český film „Raftáci.“ Hlavním důvodem, proč se v této malé obci natáčelo tolik filmů, je především

²⁰⁸ „Ukazuje taktiku vesnických boháčů,“ říká v diskusi soudruh Poláček. „Vesnický boháč, v tomto případě hostinský, poznal, že nemůže zadržet malé a střední rolníky od vstupu do družstva, pokoušel se tedy do něho vetřít, aby ho mohl rozleptávat zevnitř. Jedině bdělostí družstevníků se mu to nepodařilo.“ Jihočeská pravda, 23. 5. 1952.

rozmístění jednotlivých budov. Stavby v centru obce jsou postaveny blízko u sebe a každé zákoutí nabízí zcela jiný pohled. Téměř všechna stavení jsou také bez rekonstrukce v moderním duchu a vesnice si zachovává lidový charakter. Filmaři jistě také ocenili vhodný pohled z návěsního kopce dolů na malebné stavení čp. 17 s přilehlým rybníkem. To se objevilo téměř v každém z jmenovaných filmů. Důvodem je jistě také kladná a již prověřená spolupráce obecních představitelů s filmaři.

IV. 5. 8. Socializace v Čepřovicích

Vzhledem k veškerým proběhlým událostem v obci v době komunismu (hlavně co se natáčení ideologických prosocialistických filmů týče) není možné dění v Čepřovicích považovat za typické. Po skončení druhé světové války si občané prošli jako v jiných obcích zakládáním výborů, které se měly postarat o jejich lepší život. Také zde se objevily snahy o založení JZD, ale stále se v obci nacházelo více „větších“ hospodářů než těch menších, kteří o založení jednotného družstva měli samozřejmě větší zájem, neboť pro ně znamenalo spoustu výhod. Následně začali být tito „vesničtí boháči“ zatýkáni za stále se zvyšující dluhy a nezaplacené pokuty vycházející z nesmyslných nařízení o dodávkách rostlinné i živočišné výroby. Ačkoli nebyl tento kraj postižen touto nelidskou nespravedlností tolik jako například Jihlavsko, nemění to nic na krutosti jednání s místními sedláky. Současně se ale obec zapojila do natáčení zmíněných silně ideologických filmů zaměřených právě proti kulakům. Musela to být pro mnoho obyvatel velmi náročná a nepřehledná doba plná vyhraněných protikladných názorů, velkého strachu a nejistoty. Situace se zklidnila až poté, co se MNV zastal svých několika obyvatel z řad kulaků, pro které bylo navrženo vystěhování z obce. Stejně jako majitel zkoumané usedlosti Josef Chvosta, tak také ostatní zatčení údajní čepřovičtí kulaci, se rozhodli souhlasit se vstupem do JZD, aby pak mohli být propuštěni a navrátit se do svých domovů. To ovšem samozřejmě v mnoha z nich zanechalo silnou nechuť k práci v družstvu. Obdobné případy je možné nalézt také v okolních vesnicích, neboť byly písemně zaznamenány. Jedná se například o osud Františka Maříka z Neuslužic²⁰⁹ či vystěhovaného Františka Božku z Jiretic.²¹⁰

²⁰⁹ Miloslav RŮŽIČKA, *Vyhnaní. Akce „kulak“*. Zločin proti lidskosti, Havlíčkův Brod 2008, s. 161–163.

²¹⁰ TÝŽ, *Vyhnaní II. Akce „kulak“*. Zločin proti lidskosti, Havlíčkův Brod 2011, s. 394.

Následovalo přibližně dvacet let relativně klidného období, kdy se vesnice pomalu rozvíjela, probíhalo mnoho kulturních akcí a výstavby nových veřejných budov, ačkoli často na úkor bývalých „vesnických boháčů“. Například kulturní dům byl vystavěn z materiálu zbouraných maštalí u čp. 2, které přešlo do majetku JZD po propuštění Josefa Chvosty. Po spojení JZD Čepřovice a Předslavice se život v obci pomyslně zastavil až na dění v kulturním domě, který se stal centrem mnoha akcí a byl navštěvován davy z širokého okolí. V osmdesátých letech se zde dokonce konaly i protisocialistické akce, díky provoznímu zdejšího střediska, který zval do obce mnoho různých kapel především pro mladou generaci. *„Dne 29. září 1984 měla v čepřovickém kulturním domě vystupovat v této době nejpopulárnější roková skupina na Strakonicku "Parkán". Mělo to být poslední veřejné vystoupení před dlouhou odmlkou, neboť baskytarista Ivan Trojan byl před nástupem vojenské služby. Již několik dní předem dostala skupina "tichou poštou" informaci, že se něco chystá. Tato informace dostala reálných obrysů už okolo 19:00, kdy před sálem zastavily policejní antony, ze kterých vystoupili pracovníci veřejné bezpečnosti (dále jen VB) a státní bezpečnosti (dále jen StB). Na akci se také dostavilo 36 psovodů v doprovodu se služebními psy. Vedení StB vyzvalo organizátory k ukončení akce, pořadatelé to odmítli a akce pokračovala. O hodinu a půl později pořadatelé již tlak nevydrželi a akci ukončili. Dav mladých lidí s tímto rozhodnutím vyjádřil své nespokojení. Následoval brutální zásah vedený pracovníky StB, při kterém bylo nařizeno sundat psům ochranné košíky a pracovníkům VB použít obušky. Brutalita zásahu zůstala dodnes všem zúčastněným zarytá v paměti.²¹¹ V Rudém právu podle svědectví pamětníků²¹² a historie skupiny Parkán²¹³ vyšel následně článek s názvem „Řádění protisocialistických živelů“, o zdemolování čepřovického sálu napsala údajně také Mladá fronta,²¹⁴ ale pouze rozhlasové stanice Svobodná Evropa a Hlas Ameriky označily zásah za masakr.*

MNV Čepřovice skončil svoji činnost v roce 1990 na základě rozhodnutí předsednictva České národní rady ze dne 5. září 1990 podle paragrafu 24 odst. 2 zákona ČNR č. 368/1990 o volbách do zastupitelstev v obcích. Nové volby byly stanoveny na

²¹¹ SOKA Strakonice, J. Košková, *MNV Čepřovice (1946–1990) inventář*, 2018.

²¹² Tamtéž.

²¹³ Dostupné z: <https://www.csmusic.cz/skup-342-parkan>. Odkaz vyhledán dne 18. listopadu 2021.

²¹⁴ Články se ovšem autorce nepodařilo dohledat.

24. listopadu 1990. Po volbách byl ustanoven v Čepřovicích obecní úřad, pod který spadají přidružené obce Jiřetice, Koječín a Ovčín.

Mapa č. IV. 8

Současná mapa Čepřovic a místních částí Jiřetice, Koječín a Ovčín²¹⁵

²¹⁵ Dostupné z: <http://sgi-nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.aspx?themeid=3&&MarQueryId=6D2BCEB5&MarQParam0=619612&MarQParamCount=1&MarWindowName=Marushka>. Odkaz vyhledán dne 12. června 2021.

IV. 6. HOSPODÁŘSKÝ VÝVOJ

Dokládat hospodářský vývoj Čepřovic můžeme až od 15. století, ze kterého pochází první vypovídající prameny. Důsledky husitských válek a epidemií vedly k hospodářskému úpadku nejen na venkově.²¹⁶ Z Hlubockého urbáře můžeme vyčíst, že v Čepřovicích bylo v té době 16 usedlostí.²¹⁷ To je nejnižší známé číslo počtu čepřovických domů a od roku 1490, ze kterého urbář pochází, se stále zvyšuje, kromě nepatrného snížení po třicetileté válce. V roce 1504 se v Čepřovicích uvádí 18 usedlostí, ovšem z toho 6 opuštěných.²¹⁸ Vesnice byla tou dobou druhým nejlidnatějším sídlem v rámci milejovické rychty.

Podle údajů z jednotlivých urbářů panství Helfenburk je možné říci, že k roku 1589 k tomuto panství patřila 3 městečka, Bavorov, Strunkovice nad Blanicí a Jinín, 52 vesnic a na celém panství bylo uvedeno 647 osedlých. Čepřovice byly tou dobou šestou největší vesnicí panství. O čtyři roky později (1593) už pod panství nepatřilo městečko Jinín a počet vesnic se snížil na pouhých 32. Osedlých už je k tomuto roku uvedeno pouze 442. Čepřovice se svými 20 osedlými se tak staly třetí nejlidnatější vsí na panství. Před nimi byly na první příčce vsi Milejovice a na druhé Svinětice u Bavorova. Uvedené počty svědčí o rozprodávání majetku rožmberského panství.

Ačkoli je v archivní pomůcce oblastního archivu v Třeboni uvedeno, že se úroční rejstřík pro panství Helfenburk a Jinín vztahuje i na ves Čepřovice, v něm samotném²¹⁹ se tato informace nepotvrdila.²²⁰ Je však velmi pravděpodobné, že v této době již Čepřovice patřily pod panství helfenburské i s okolními vesnicemi, které jsou v tomto rejstříku uvedeny. Z urbáře panství z roku 1580²²¹ vyplývá, že v Čepřovicích žilo 20 osedlých, z toho 2 chalupníci. Platili vrchnosti na svatého Jiří a svatého Havla berni z dobytka (krav a ovcí) a také vánoční úrok v souhrnné částce 25 kop 18 grošů a 4 denáry. Ve vesnici se nacházela také jedna krčma.

²¹⁶ Petr ČORNEJ, *Dějiny zemí Koruny české I. Od příchodu Slovanů do roku 1740*, Praha 1993, s. 189.

²¹⁷ SOA Třeboň, *Vs Hluboká nad Vltavou (1332) 1336–1950 (1953)*, inv. č. 67, sign. I 6 G Beta No 1.

²¹⁸ Takto je uvedeno v J. PODHORSKÝ, *Pohledy*, s. 26; ovšem v archivu nebyly tyto urbáře autorkou nalezeny. Pravdivost tohoto tvrzení není možné ověřit.

²¹⁹ SOA Třeboň, *Vrchní úřad Český Krumlov 1316–1791 (1812)*, sign. IIB 7 G beta No 1.

²²⁰ Pravděpodobně se jedná o chybný popis tohoto digitalizovaného pramene.

²²¹ SOA Třeboň, *Vrchní úřad Český Krumlov 1316–1791 (1812)*, sign. IIB 7 G beta No 1.

V urbáři z roku 1589²²² je ves Čepřovice označena položením Na Království mezi zámek Helfenburkem a městem Volyně. Mělo se zde nacházet 16 osedlých, 4 chalupníci a 2 podruzi. I nadále zde byla provozována krčma. Suma úroků již činila značně více, a to 61 kop 39 grošů a 3 denáry při stejných termínech plateb jako roku 1580. Podle urbáře se vrchnost dosud nevzdala práva odúmrti ve prospěch čepřovických. Z téhož roku pochází ještě jeden urbář panství Helfenburk, který uvádí téměř shodné údaje, je zde však navíc uvedeno, že ve vsi bylo 16 potahů.²²³

Tabulka č. IV. 7

Vývoj počtu usedlostí ve vsi Čepřovice

POČET	ROK								
	1490	1504	1580	1589	1593	1654	1699	1717	1757
USEDLOSTI VČETNĚ CHALUPNÍKŮ	16	18 (6 opuštěných)	20	20	20	16	17	19	21

Z výtahu urbáře pro panství Helfenburk z roku 1593²²⁴ je možné vyčíst, že v Čepřovicích bylo 20 osedlých, což by mohlo odpovídat údaji z roku 1589 za předpokladu, že by byli také chalupníci považováni za osedlé. V takovém případě bychom mohli tvrdit, že se zřejmě počet obyvatel po celý konec 16. století výrazně neměnil. V opačném případě by mezi lety 1589 a 1593 byl zaznamenán velký nárůst osedlých obyvatel. Dohromady se platilo úroků o něco méně než v roce 1589 a to 50 kop 47 grošů a 3 denáry.

Dalším zdrojem informací vztahujícím se k hospodářskému vývoji je až berní rula z roku 1654, což je soupis poddaných a svobodných lidí k účelům berním. Berní rula uvádí, kolik pozemků a kolik dobytka měl poddaný. Vyplývají z ní následující údaje: Ves patřila k statku Čepřovice pana Viléma Alexandra Vitanovského z Vlčkovic stejně tak, jako sousední vsi Milejovice, Střítež a Neuslužice. K 5. srpnu 1654 bylo přiznáno v Čepřovicích 8 rolníků, 2 chalupníci a 6 zahradníků, tedy 16 stavení. To je ovšem o 4 méně než v posledním údaji z roku 1593. Tento pokles počtu domů mohl být způsoben třicetiletou válkou či například požárem, které byly v těchto dobách velmi časté.²²⁵ Největším hospodářem ve vsi podle rozsahu pozemků byl bezesporu Jan Trch. Maruše

²²² SOA Třeboň, *Vrchní úřad Český Krumlov 1316–1791 (1812)*, sign. IIB 7 G beta No 3, kniha č. 3.

²²³ Tamtéž, kniha č. 4.

²²⁴ Tamtéž, sign. IIB 7 G beta 1a.

²²⁵ Více například E. MAUR, *Dějiny obyvatelstva českých zemí*, Praha 1996.

Táborská, vdova po Táborovi žijící na zkoumané usedlosti vlastnila druhé nejzámožnější hospodářství v Čepřovicích.²²⁶

Tabulka č. IV. 8
Výpis z Berní ruly 1654 – stav polí

STAV	HOSPODÁŘ	ČEPŘOVICE 1654					
		CELKEM ROLÍ		SEJÍ NA ZIMU		SEJÍ NA JARO	
		POČET	%	POČET	%	POČET	%
SEDLÁCI	Ondřej Hora	18	8,5	6	8,8	5	7,3
	Václav Hradík	18	8,5	5	7,3	6	8,8
	Štěpán Vrtiš	15	7,1	5	7,3	5	7,3
	Jan Dušek	15	7,1	5	7,3	5	7,3
	Pavel Řezníček	22	10,4	7	10,2	7	10,2
	Jan Trch	36	17,1	12	17,5	12	17,5
	Ondřej Šilha	20	9,5	7	10,2	6	8,8
	Maruše Táborská	25	11,8	8	11,7	8	11,7
CHALUPNÍCI	Jakub Suchan	10	4,7	3	4,4	4	5,8
	Jan Kout	10	4,7	3	4,4	4	5,8
ZAHRADNÍCI	Jan Jirků	6	2,8	2	2,9	2	2,9
	Jan Vojtíšek	6	2,8	2	2,9	2	2,9
	Vávra Dlouhošek	1	0,5	0,5	0,7	0,3	0,4
	Jan Kostěnc	1	0,5	0,3	0,4	0,3	0,4
	Jindřich Jelháček	2	0,9	0,8	1,1	0	0,0
	Jan Polák	2	0,9	2	2,9	2	2,9
	CELKEM		211	100	68,5	100	68,5

Z revizitace berní ruly je patrné, že před rokem 1676, tedy zřejmě v roce 1673 vyhořelo 5 stavení (2 rolníci, 1 chalupník a 2 zahradníci). Kolem roku 1678 vyhořel dům zahradníka Jana Jirků. Největší škody způsobily ve vsi požáry roku 1724, kdy vyhořelo 11 domů z celkových 16. Již druhý požár během několika let to byl pro rolníka Štěpána Vrtiše, chalupníka Suchana a zahradníky Jana Jirků, Jindřicha Jelháčka a Jana Poláka. Žádný ze zaznamenaných požárů se netýkal usedlosti U Táborů, která je předmětem zájmu této práce. Nebyly nalezeny ani pozdější záznamy či doklady o požáru tohoto stavení. Lze tedy předpokládat, že usedlost čp. 2 minimálně od roku 1654 nevyhořela.

²²⁶ A. HAAS (ed.), *Berní rula. Berní rula – svazek 27. Kraj Prácheňský I*, s. 605.

Tabulka č. IV. 9

Výpis z Berní ruly 1654 – stavy dobytka

STAV	HOSPODÁŘ	ČEPŘOVICE 1654											
		KONĚ		VOLI		KRÁVY		JALOVICE		OVCE		SVINĚ	
		POČET	%	POČET	%	POČET	%	POČET	%	POČET	%	POČET	%
SEDLÁCI	Ondřej Hora	0	0,0	4	13,3	2	7,1	3	13,0	9	16,1	3	7,9
	Václav Hradík	0	0,0	4	13,3	1	3,6	1	4,3	3	5,4	3	7,9
	Štěpán Vrtiš	0	0,0	2	6,7	3	10,7	2	8,7	5	8,9	1	2,6
	Jan Dušek	0	0,0	2	6,7	1	3,6	1	4,3	0	0,0	1	2,6
	Pavel Řezníček	2	66,7	4	13,3	1	3,6	1	4,3	5	8,9	1	2,6
	Jan Trch	0	0,0	2	6,7	4	14,3	3	13,0	7	12,5	5	13,2
	Ondřej Šilha	0	0,0	2	6,7	2	7,1	1	4,3	10	17,9	4	10,5
	Maruše Táborská	0	0,0	4	13,3	2	7,1	0	0,0	2	3,6	4	10,5
CHALUPNÍCI	Jakub Suchan	0	0,0	4	13,3	1	3,6	2	8,7	4	7,1	2	5,3
	Jan Kout	0	0,0	2	6,7	2	7,1	2	8,7	2	3,6	2	5,3
ZAHRADNÍCI	Jan Jirků	1	33,3	0	0,0	2	7,1	3	13,0	6	10,7	4	10,5
	Jan Vojtíšek	0	0,0	0	0,0	1	3,6	1	4,3	0	0,0	1	2,6
	Vávra Dlouhošek	0	0,0	0	0,0	2	7,1	1	4,3	0	0,0	0	0,0
	Jan Kostěnc	0	0,0	0	0,0	1	3,6	1	4,3	0	0,0	3	7,9
	Jindřich Jelháček	0	0,0	0	0,0	1	3,6	1	4,3	0	0,0	2	5,3
	Jan Polák	0	0,0	0	0,0	2	7,1	0	0,0	3	5,4	2	5,3
CELKEM		3	100,0	30	100,0	28	100,0	23	100,0	56	100,0	38	100,0

Jazykový charakter jmen dokládá, že obyvatelstvo Čepřovic bylo převážně českého původu. Ke vsi patřilo přibližně 60 ha orné půdy. Čísla uvedená v berní ruce mohou mnoho vypovědět o charakteru místní ekonomiky, která by se dala nazvat zemědělstvím zaměřeným převážně na živočišnou výrobu. Na první pohled je patrné, že největší zastoupení dobytka v Čepřovicích měl skot. Jako hlavní tažná síla v panském i poddanském hospodářství sloužili volí. Koně byli užíváni ještě velmi málo.²²⁷ V celé vesnici byli zaznamenáni pouze 3 koně. Důvod jejich malého počtu můžeme spatřovat také v rekvírování a válečných ztrátách během třicetileté války jako tomu bylo například také na líšenském panství, jehož součástí byla ves Ouběnice.²²⁸ Většina rolníků a chalupníci zapřahovali k potahům voly.²²⁹ Obdobné počty dobytka je možné nalézt i na dalších jihočeských vesnicích, například ve Vítkově, který se stal badatelským zájmem Václava Černého.²³⁰

²²⁷ Magdalena BERANOVÁ – Antonín KUBAČÁK, *Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě*, Praha 2010, s. 235.

²²⁸ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 162.

²²⁹ A. HAAS (ed.), *Berní rula. Berní rula – svazek 27. Kraj Prácheňský I*, s. 605.

²³⁰ V. ČERNÝ, *Rodinné strategie*, s. 160.

Roku 1717, za panování Waltera Františka z Ditrichštejna, bylo v Čepřovicích podle zápisů obecní kroniky 8 sedláků: Tábor, Řezníček, Dejmek, Vrtiš, Hora, Trch, Novotný a Suchan, též 11 chalupníků.²³¹ Koncem roku 1740 zuřil v krajině po 3 hodiny silný prudký vítr, který nadělal velké škody nejen na budovách v Čepřovicích.²³²

Z údajů Tereziánského katastru²³³ vyplývá, že v Čepřovicích bylo celkem 21 hospodářů. To představuje značný nárůst oproti berní rule. Katastr uvádí ve vsi jednoho tkalce, panského polního mistra, kováře, ševce a hrnčíře. Ve vsi žil také panský ovčácký mistr, který měl na starosti 350 ovcí. K vesnici přínáležel také panský mlýn na nestálé vodě. Z uvedeného vyplývá, že ves byla velmi soběstačná z pohledu zabezpečení nutné stravy, šatstva a domácích potřeb. Údaje o panském ovčíně jsou také dokladem vhodnosti zdejší krajiny pro chov ovcí, které se zde chovají dodnes, a s tím spojenou nevhodností pro pěstování určitých druhů zemědělských plodin.

Za posledního moru mezi lety 1771 a 1773, bylo pochováno mnoho lidí v místě zvaném Na Drahách východně od vsi a byl zde postaven nejprve dřevěný, později kamenný kříž.²³⁴ Doposud provedené analýzy o souhrnných počtech obyvatelstva s ohledem na nedochované údaje neumožňují doložit, jak výrazně se snížily počty obyvatel po morových epidemiích v průběhu 18. století a dříve. Roku 1787 byl prodán dřívější panský hostinec v Čepřovicích a o rok později také panský mlýn.²³⁵ Tyto byly prodány do soukromých rukou a byly nadále provozovány.

Podle pozemkové knihy z let 1692–1815²³⁶ se v Čepřovicích nacházelo 8 gruntů, jmenovitě Horovský, Radikovský, Suchanovský, Duškovský, Vrtišovský, Kautovský, Trchovský a Táborovský. Kromě těchto je v knize také zaznamenáno 14 chalupníků. Urbář panství Vlachovo Březí a přivtělených statků z roku 1699²³⁷ uvádí v Čepřovicích 17 hospodářů, kteří platí na svatého Jiří, svatého Havla a úrok vánoční. Je zde tedy uvedeno o 5 hospodářů méně než v pozemkové knize. To je zřejmě způsobeno osvobozením části hospodářů od urbaniálních povinností. Další možné vysvětlení lze

²³¹ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 10–12.

²³² Tamtéž.

²³³ A. CHALUPA – M. LIŠKOVÁ – J. NUHLÍČEK – F. RATORAL (edd.), *Tereziánský katastr*, s. 272–273.

²³⁴ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 10–12.

²³⁵ Tamtéž.

²³⁶ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87.

²³⁷ Tamtéž, inv. č. 549, sign. 0.

spatřovat v delší časové působnosti pozemkové knihy, do které byly zapisovány také nově postavené objekty a povinnosti jejich obyvatel. Tužkou jsou do tohoto výpisu platebních povinností poddaných vepsána později udělená čísla popisná. Tato se objevují už u některých usedlostí ve výše uvedené pozemkové knize z let 1692–1815. Celkem se ve vsi Čepřovicích na konci 17. století vybíralo 28 kop 44 grošů a 5,75 denáru.

Roku 1809 si Matěj Pilnáček po devatenáctileté službě v habsburské armádě přivedl domů z vojny 12 koní jako válečnou kořist.²³⁸ Tím se bezesporu velmi zvýšil počet koní ve vsi, tedy i tažná síla při zdejších hospodářstvích a nepochybně také společenská prestiž Matěje Pilnáčka.

Dalším zdrojem informací je následující pozemková kniha z let 1812–1850.²³⁹ V té je uveden stejný počet hospodářů jako v předcházející knize i se stejnými názvy usedlostí. Kromě hospodářů je v knize uvedeno 13 chalupníků. I zde jsou uvedeny stejné názvy domů jako v předcházející pozemkové knize. V nové se už ovšem neuvádí pekárna. Ta tedy fungovala v Čepřovicích maximálně do roku 1812.

Z map vojenských mapování je zřejmé, že vzhled vesnice, s ohledem především na stavební objekty, se po několik staletí téměř neměnil. Od počátku 19. století je zde ale zaznamenána velká změna, při které se mnoho dřevěných staveb mění v kamenné či cihelné objekty, což dokládají mapy stabilního katastru. Johann Gottfried Sommer ve své topografii českého království²⁴⁰ uvádí, že se v Čepřovicích nachází k roku 1840 41 domů se 152 obyvateli. Popisuje zdejší nádherný zámek s bytem pro panské úředníky a uvádí také panský ovčín, který byl již zmíněn v Tereziánském katastru. V obci se stále nacházela jedna hospoda, dříve řečeno krčma či hostinec a jeden mlýn.

²³⁸ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 10–12.

²³⁹ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, inv. č. 65, sign. OS Volyně 223.

²⁴⁰ J. G. SOMMER, *Das Königreich*, s. 371.

Tabulka č. IV. 10
Vývoj počtu obyvatel a domů ve vsi Čepřovice

POČET	ROK						
	1790	1840	1848	1862	1905	1910	1921
OBYVATEL	?	152	251	293	377	353	361
DOMŮ	36	41	50	51	56	55	55

Počet čepřovických obyvatel od konce 18. století výrazně rostl. Nejvýraznější změnou v tomto vývoji byla stavba nové osady jménem Ovčín, která byla dokončena roku 1847.²⁴¹ Díky tomuto počínu přibyla v Čepřovicích během několika málo let více než třetina obyvatel. Jak už z názvu plyne, lidé zde žijící se věnovali převážně chovu ovcí, které ale patřily vrchnosti. Je tedy pravděpodobné, že s výstavbou domů pro pastevce panských ovcí se zřejmě zvýšil i počet ovcí zde chovaných. František Palacký v Popisu Království českého udává, že se v Čepřovicích k roku 1848 nachází 50 domů a 251 obyvatel.²⁴² Tento téměř nepřetržitý nárůst lidí a stavení během celé první poloviny 18. století zaznamenaly také například jihočeská ves Selibov²⁴³ či východočeská farnost Zdechovice.²⁴⁴

V polovině 19. století je patrný další výrazný nárůst zde žijícího obyvatelstva, avšak postavil se zde pouze jeden nový dům. Z toho můžeme vyvodit, že navýšení počtu osob se odvíjí od zvýšené porodnosti a nemá na něj výrazný vliv přistěhovalectví. Ve druhé polovině 19. století nadále pokračovalo výrazné navyšování počtu obyvatel a také se začalo s výstavbou nových stavení. Mezi lety 1905 a 1910 je již zaznamenán začínající úbytek osob, který se během 20. století nezastavil.

²⁴¹ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 12.

²⁴² František PALACKÝ, *Popis království Českého*, Praha 1848, s. 339.

²⁴³ V. ČERNÝ, *Dědicové*, s. 32.

²⁴⁴ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 68.

Mapa č. IV. 9

Čepřovice podle stabilního katastru (1837) s vyznačením čp. 2

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

V roce 1852 byla na čepřovické návsi vystavěna kaple sv. Andělů Strážných, která zde stojí dodnes. Materiál na její stavbu daroval místním hrabě Ditrichštejn.²⁴⁵ Polovina 19. století je v Čepřovicích spojena především se stavbou křížů. Na konci 19. století byl také nedaleko nad obcí Střítež vystavěn nad studánkou poutní kostel Dobrá Voda zasvěcený Panně Marii Královně. K tomuto kostelu se každoročně konaly poutě pěšky z Čepřovic. Podle svědectví Milušky Hejtmánkové se ještě v první polovině 20. století konaly poutě kromě na zmíněnou Dobrou Vodu také do Vlachova Březí či do Skočic, kde se však přespávalo a poutníci se domů vraceli až druhý den.

K roku 1862 měla podle topografie Johanna Trajera²⁴⁶ vesnice 51 domů a 293 obyvatel. Stále je zde uveden jeden mlýn, což jen potvrzuje správnost údajů, neboť tento původem panský mlýn zde stojí dodnes. Trajer uvádí, že zdejší tvrz neboli zámek byl

²⁴⁵ Johann TRAJER, *Historisch-statistische Beschreibung der Diocese Budweis*, Budweis 1862, s. 974.

²⁴⁶ Tamtéž.

částečně zbořen po připojení Čepřovic k panství Vlachovo Březí. Je zde také zmínka o kapli, která se v tvrzi nacházela a o které je dochována pouze jedna další zmínka v pověsti o propadnutí zvonu pro zámeckou kapli do země při jeho přepravě. Roku 1863 byly zrušeny panské kontribuční sýpky,²⁴⁷ které byly součástí zdejší panské tvrze. Tyto budovy sýpek nakonec našly uplatnění v podobě nové čepřovické školy.

Čepřovice byly během konce 19. století zasaženy především požáry velkého rozsahu. Roku 1882 zničil rozsáhlý požár, který vznikl v čp. 26 u Vojtěcha Pilnáčka, 21 stavení. Zanedlouho vyhořely také čp. 4, 7 a 8. Roku 1900 shořelo také čp. 9. Roku 1904 bylo zaznamenáno takové sucho, že vyschl potok a ve studnách bylo málo vody. Není zřejmě náhodou, že o pár let později, roku 1906, byl v Čepřovicích založen Sbor dobrovolných hasičů.²⁴⁸

Z významných událostí začátku 20. století je důležitý rok 1905, kdy Čepřovicemi protáhla velká část vojska na císařské manévry u Štěkně. Dle popisu z toho roku bylo v Čepřovicích 56 čísel popisných a 377 obyvatel.²⁴⁹ Podle sčítání lidu počet obyvatel obcí Čepřovice, Jiřetice, Koječín a Ovčín stoupal minimálně do roku 1890 a následně pomalým tempem klesal. Během dvacátých let 20. století je zaznamenán výraznější pokles obyvatel a největší propad je viditelný mezi lety 1930 a 1950 způsobený převážně druhou světovou válkou, vystěhováním obyvatelstva po jejím skončení a odchodem obyvatel do pohraničí. V tomto období ubylo téměř 200 lidí, což odpovídá více než třetině obyvatel. I nadále jejich počet stále klesal a nejnižší úroveň dosáhl v prvním desetiletí 21. století. Souměrně s úbytkem obyvatel klesal také výrazně počet domů, které se stále častěji stávaly neobydlenými a byly využívány pouze k rekreaci jako chaty a chalupy. Od osmdesátých let minulého století začalo v Čepřovicích domů přibývat. Vysvětlení lze spatřovat ve změně životního stylu mladých, kteří již nechtěli sdílet svůj domov s rodiči a často se rozhodli postavit si vlastní rodinný dům. Čísla uvedená v následující tabulce jsou pouze pro obec Čepřovice bez místních částí Jiřetice a Koječín.

²⁴⁷ SOKA Strakonice, *MNV Čepřovice (1946–1990)*, kniha č. 13, sign. A/c/1, s. 12.

²⁴⁸ Tamtéž.

²⁴⁹ Tamtéž.

Tabulka č. IV. 11**Vývoj počtu obyvatel a domů (1850–2011)**

POČET	ROK														
	1850	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
OBYVATEL	278	324	359	369	362	353	361	339	211	196	167	153	130	119	107
DOMŮ		50	56	54	54	55	55	59	65	52	50	49	54	63	66

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970, Praha 1978, s. 298; Historický lexikon obcí České republiky 1869–2011, Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015. Odkaz vyhledán dne 3. 11. 2021.

V. USEDLOST „U TÁBORŮ“

Na příkladu zvoleného gruntu čp. 2 v Čepřovicích se autorka pokouší představit reprezentativní model chodu a vývoje selského venkovského života, ve kterém se odrážejí historické události celé obce. Analýza dějin jednoho konkrétního rodu nám nastíní, jakým úskalím museli jeho členové čelit (zejména za světových válek a v době socialismu), vypoví mnohé o charakteru zemědělství, ekonomiky a modernizaci vesnice, využívání jmen po chalupě či zapojování do dobrovolnické činnosti. V rámci mikrohistorického výzkumu dá nahlédnout pod pokličku jednotlivých demografických ukazatelů týkajících se porodnosti, sňatečnosti a úmrtnosti. Detailní genealogický rozbor pomůže podhalit způsob transferu majetku obvyklého v této oblasti.

V. 1. POSLOUPNOST MAJITELŮ A JEJICH OSUDY

*„Je možné domnívat se, že rod Táborů, kterému usedlost v Čepřovicích čp. 2 patřila, hospodařil zde již v roce 1490. Usuzuji tak podle dosud známého urbáře panství Hluboká, kde se jako hospodář uvádí Velíšek, řečený Tábor.“*²⁵⁰ Takto shrnul poznatky o první zmínce rodu Táborů z Čepřovic autor rodové kroniky František Rezek roku 1913. Po přezkoumání výše uvedených skutečností ovšem autorka práce zjistila, že v urbáři panství Hluboká z roku 1490²⁵¹ se sice nacházejí uvedené informace o Velíškovi z Čepřovic, nebylo zde však nalezeno nic o přízvisku Tábor. Nadcházející řádky věnující se posloupnosti majitelů usedlosti a členům jejich rodin jsou pro lepší názornost doplněny genealogickými schématy. V textové části jsou tučně a s podtržením zvýrazněni jednotliví majitelé gruntu (jména jejich manželek jsou potržena). Jejich děti jsou vždy vyznačeny tučně.

První písemná zmínka o Táborech z Čepřovic pochází z první poloviny 17. století. Prvním písemně doloženým příslušníkem rodu je **Vít Tábor** s manželkou Maruší v zápise o narození jejich dcery Doroty.²⁵² Berní rula z roku 1654 již uvádí pouze hospodářku **Maruši Tábořskou**. Vít Tábor v době sepsání berní ruly již nebyl naživu a hospodářství

²⁵⁰ F. REZEK – J. CHVOSTOVÁ, *Kronika Táborů*, 1913 – kniha uložena v osobním fondu autora.

²⁵¹ SOA Třeboň, *Velkostatek (dále Vs) Hluboká nad Vltavou (1332) 1336–1950 (1953)*, Urbář panství Hluboká 1490, inv. č. 67, sign. I 6 G Beta No 1.

²⁵² SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Volyně*, inv. č. 6244, kniha č. 1, NOZ (1616–1651), digisnímek 16.

vedla pouze jeho žena. Písemných dokladů o rodu Táborů z Čepřovic není mnoho a jsou velmi neúplné. Z toho, co se podařilo dohledat, můžeme usuzovat, že rod Táborů žil v Čepřovicích minimálně od první poloviny 17. století. Z manželství Víta Tábora a Maruše se narodily tři písemně doložené děti. Toto číslo ovšem nemusí být konečné, neboť v první polovině 17. století nebyly ještě matriční zápisy plně zavedeny. Narodily se jim dcery **Kateřina**²⁵³, **Dorota**²⁵⁴ a **Mariana**²⁵⁵. Mezi jejich další děti pravděpodobně patřil také **Šimon Tábor**, který je uveden v pozdějším matričním zápise jako otec pozdějšího hospodáře Jana Táborského.²⁵⁶ Matriční kniha z roku 1655, kdy byly spojeny fary Předslavice a Vlachovo Březí, uvádí, že v únoru 1686 byl pohřben Jiřík Tábor z Čepřovic²⁵⁷ (vzhledem k roku úmrtí zřejmě bratr Jana Táborského) a také, že 18. ledna 1698 zemřela Táborka z Čepřovic²⁵⁸, pravděpodobně tedy Maruše Táborská (popřípadě Lidmila, matka Jana Táborského), která je uvedena v berní rule. Maruše podle uvedeného seznamu měla 7,1 ha polí (25 strychů),²⁵⁹ z toho třetinu osévala na zimu, třetinu na jaře a zbylá třetina ležela úhorem. Při hospodářství byl také 1,1 ha (4 strychy) lesa. K hospodářství patřily 2 potahy a 4 volí, 2 krávy, 2 ovce a 4 svině. V porovnání s ostatními rolníky ve vsi byla usedlost Maruše Táborské druhou největší a nejbohatší usedlostí v Čepřovicích.

Podle pozemkové knihy z roku 1692,²⁶⁰ tedy v době držení Čepřovic hrabaty z Ditrichštejna, nebylo možné dohledat žádný šacuňk k Táborovské usedlosti a vrchnost ji ponechala **Janu Táborovi** a jeho manželce **Anně**²⁶¹ s povinností odvádět vrchnosti ročně 2 kopy 30 grošů. Vzhledem ke jménu nového hospodáře se nabízí otázka, zda se jednalo o člena stejného rodu či pouze převzal příjmení „po chalupě“. Podle matričního záznamu o jeho narození je však možné usuzovat, že se jednalo o příslušníka téhož rodu. Tehdy byl grunt oceněn na 180 kop grošů (12 600 krejcarů). Tento hospodář zde byl také podle vznikající rustikální fassé k tereziánskému katastru (1713). Jan Tábor vlastnil

²⁵³ SOA Třeboň, SMJK, FÚ Volyně, inv. č. 6244, kniha č. 1, NOZ (1616–1651), digisnímek 16.

²⁵⁴ Tamtéž, digisnímek 47.

²⁵⁵ Tamtéž, digisnímek 87.

²⁵⁶ Tamtéž, FÚ Vlachovo Březí, inv. č. 6061, kniha č. 2, NOZ (1652–1680), digisnímek 73.

²⁵⁷ SOA Třeboň, SMJK, FÚ Předslavice, inv. č. 4532, kniha č. 1, NOZ (1655–1706), digisnímek 75.

²⁵⁸ Tamtéž, digisnímek 84.

²⁵⁹ 25 strychů = jitro = 0,285 ha viz Gustav HOFMANN, *Metrologická příručka pro Čechy, Moravu a Slezsko do zavedení metrické soustavy*, Praha 1984, s. 87.

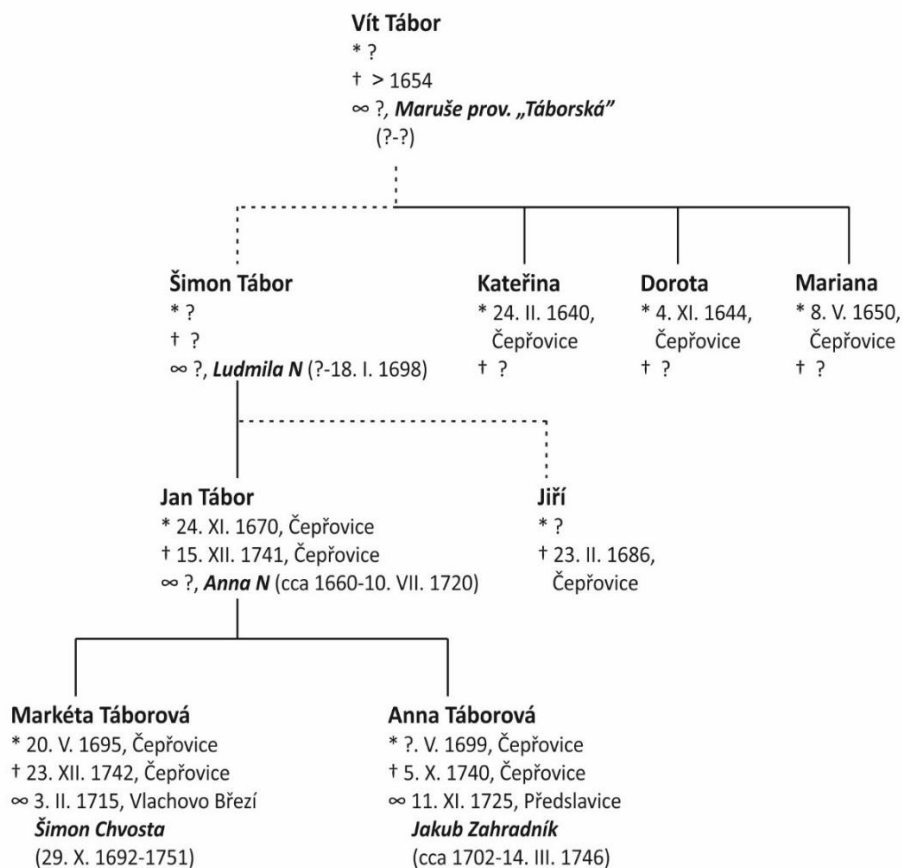
²⁶⁰ SOA Litoměřice, Vs Vlachovo Březí, Pozemková kniha – Čepřovice, Střítež, Neuslužice 1692–1815, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87.

²⁶¹ SOA Třeboň, SMJK, FÚ Předslavice, inv. č. 4533, kniha č.23, NOZ (1704–1737), digisnímek 169.

přibližně 10,3 ha polí²⁶² a 1,1 ha luk²⁶³. Měl dvě dcery, starší **Markétu** (1695²⁶⁴–1742²⁶⁵), která se provdala za příštího hospodáře Chvostu, a **Annu** (1699²⁶⁶–1740²⁶⁷), která se vdala za Jakuba Zahradníka.

Genealogické schéma č. V. 1²⁶⁸

Rod Táborů z Čepřovic

Vysvětlivky:

číslo s tečkou před jménem - značí z kolikátého manželství pochází daný potomek;

* - narození / křest; ∞ - svatba; † - úmrtí / pohřeb;

černá čára - genealogické vazby jisté.

přerušovaná čára - genealogické vazby pravděpodobné.

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

²⁶² 36 strychů a 1 věrtel. 1 strych = jitro = 0,285 ha. 1 věrtel = 712 m² viz G. HOFMANN, *Metrologická příručka*, s. 87, 96.

²⁶³ 5 vozů sena. 1 vůz = 0,22 ha obyčejné louky viz G. HOFMANN, *Metrologická příručka*, s. 97.

²⁶⁴ SOA Třeboň, SMJK, *FÚ Vlachovo Březí*, inv. č. 6062, kniha č. 3, N 1680–1703, digisnímek 102.

²⁶⁵ Tamtéž, *FÚ Předslavice*, inv. č. 4534, kniha č. 3, NOZ 1733–1758, digisnímek 24.

²⁶⁶ Tamtéž, *FÚ Vlachovo Březí*, inv. č. 6062, kniha č. 3, N 1680–1703, digisnímek 127.

²⁶⁷ Tamtéž, *FÚ Předslavice*, inv. č. 4534, kniha č. 3, NOZ 1733–1758, digisnímek 18.

²⁶⁸ V genealogických schématech není rozlišováno mezi datem narození a křtu, datem úmrtí a pohřbu. V případě, že jsou známa obě data, je uvedeno datum narození. Pokud je známo pouze datum křtu, je uvedeno pouze toto. Obdobně je tomu u data úmrtí a pohřbu.

Již zmíněná pozemková kniha z roku 1692 uvádí, že rod Chvostů se ujímá gruntu nejpозději roku 1746, kdy **Šimon Chvosta** ze Stríteže (vsi vzdálené přibližně 2,5 km) doložil, že jeho zemřelý tchán Jan Tábor mu přenechal usedlost Táborovskou.²⁶⁹ Je tedy pravděpodobné, že byl grunt obhospodařován Šimonem Chvostou již po smrti Jana Tábora roku 1741, neboť zde Šimon žil se svou první ženou Markétou Táborovou již od jejich svatby roku 1715²⁷⁰ a narodilo se tu také všech jejich 11 dětí.

Šimonova první žena Markéta zemřela roku 1742 a Šimon se 4 měsíce po její smrti oženil s vdovou Annou ovdovělou Vrtíškovou.²⁷¹ Vlastnictví usedlosti začal Šimon řešit v souvislosti s narozením svého nejmladšího syna **Josefa**, který se Anně narodil roku 1746.²⁷² Zápisy v matrikách týkajícího se jeho dětí jsou dokladem zachování příjmení po chalupě, které bylo v 18. století běžnou praxí. Jeho děti jsou tudíž často uváděny s příjmením Tábor, nikoliv Chvosta. A to dokonce ještě v roce 1803, kdy zemřel nejdéle žijící syn Šimona Chvosty, **Václav**, ve věku 80 let.²⁷³ Václav Chvosta je jeden z mála potomků Šimona Chvosty, který se dožil dospělosti, avšak jeho čtyři děti zemřely také v brzkém věku. Osud Šimonových dcer **Kateřiny**, **Doroty**, **Ludmily** a **Anny** a synů **Tomáše** a **Pavla** z prvního manželství není znám. Děti **Jan**, **Jakub**, **Marie** a **Ludmila** zemřely velmi brzy. Dle zápisu v pozemkové knize došlo roku 1750 z důvodu všelikých nedostatků k předání Táborovské usedlosti synovci Janu Chvostovi ze Stríteže. Šimon Chvosta mu ji dobrovolně přenechal zřejmě proto, že neměl perspektivního dědice mezi svými dětmi. Od roku 1692 byl statek při každé změně hospodáře stále stejně oceňován na 180 kop stříbrných grošů.²⁷⁴

²⁶⁹ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, Pozemková kniha – Čepřovice, Strítež, Neuslužice 1692–1815, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87.

²⁷⁰ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Vlachovo Březí*, inv. č. 6067, kniha č. 8, OZ 1704–1739, digisnímek 28.

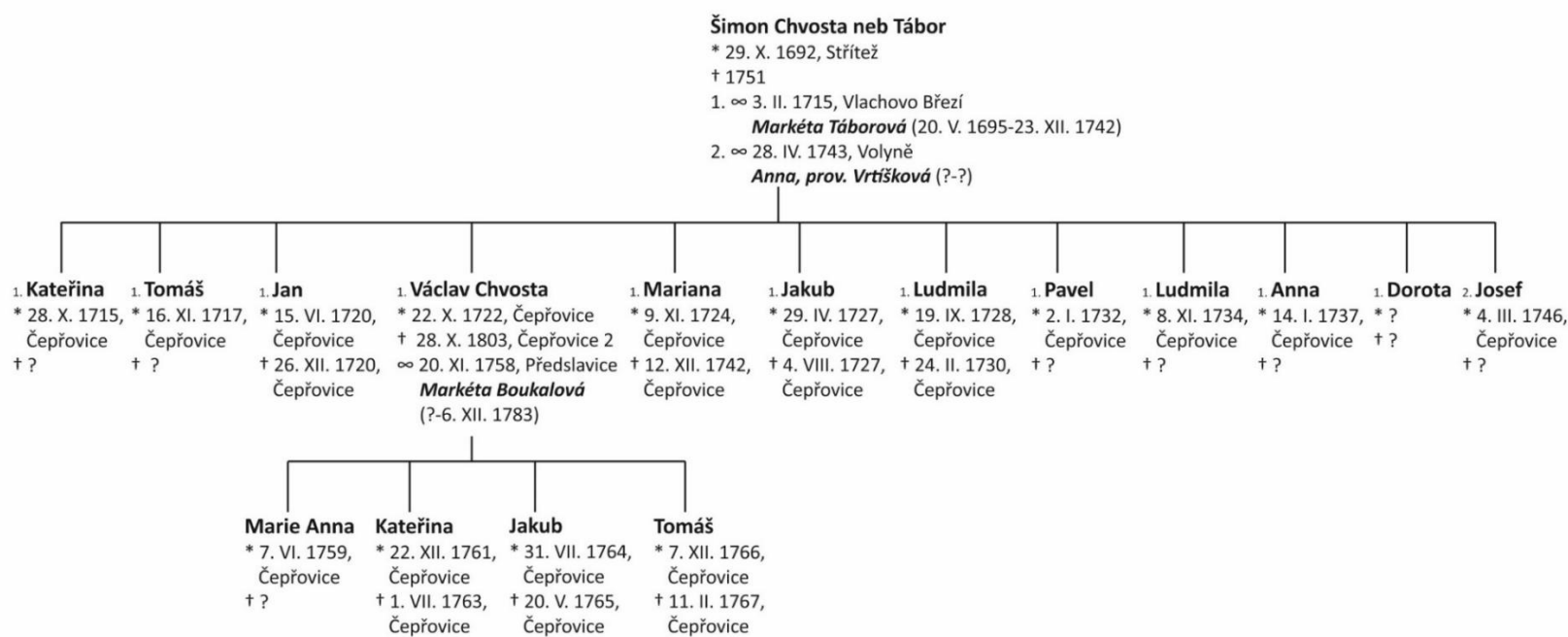
²⁷¹ Tamtéž, *FÚ Volyně*, inv. č. 6245, kniha č. 2, NOZ 1663–1784, digisnímek 601.

²⁷² Tamtéž, *FÚ Předslavice*, inv. č. 4534, kniha č. 3, NOZ 1733–1758, digisnímek 104.

²⁷³ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 425.

²⁷⁴ Tamtéž.

Genealogické schéma č. V. 2 Potomci Šimona Chvosty

Vysvětlivky:

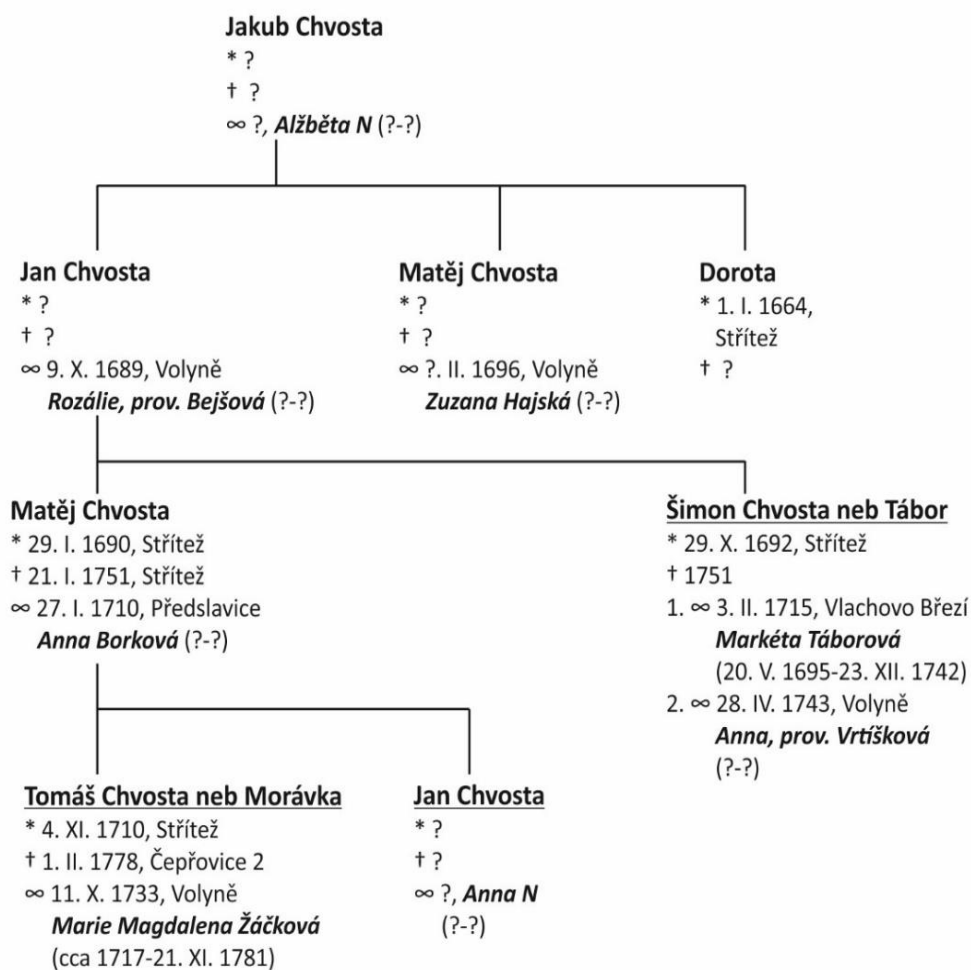
číslo s tečkou před jménem - značí z kolikátého manželství pochází daný potomek;

* - narození; ≈ - křest; ∞ - svatba; † - úmrtí; □ - pohřeb;

silnější černá čára - označení přímé linie posloupnosti.

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Genealogické schéma č. V. 3 Příbuznost Šimona, Jana a Tomáše Chvosty

Vysvětlivky:
* - narození / křest; ∞ - svatba; † - úmrtí / pohřeb;
černá čára - genealogické vazby jisté.
přerušovaná čára - genealogické vazby pravděpodobné.
podtržení jména - vlastník usedlosti čp. 2 v Čepřovicích.

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Hospodář Šimon Chvosta zůstal na gruntě pouze do roku 1750, kdy předal hospodářství se svolením vrchnosti (Ditrichštejnů) svému synovi **Janu Chvostovi** ze Stříteže a odešel na výměnek. Jan Chvosta měl Šimonovi a jeho druhé ženě zajistit jejich užití, na přilepšení jim chovat jednu krávu a pěstovat pro ně obilí. Jan Chvosta stejně jako jeho předchůdce měl povinnost vyplácet důchod třem dětem zemřelé Anny provdané Zahradníkové.²⁷⁵ Janovi Chvostovi a jeho ženě Anně se roku 1752 ve Stříteži narodil syn **Vojtěch**.²⁷⁶

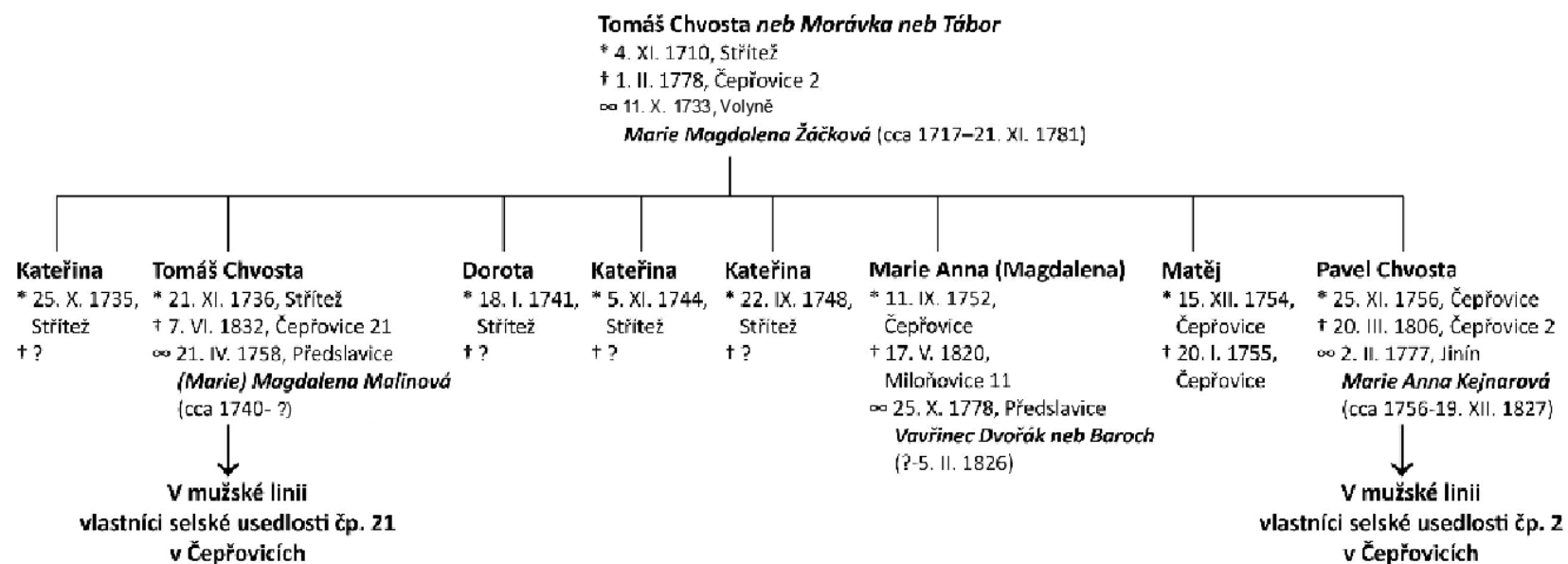
Jan Chvosta ovšem zůstal na čepřovickém gruntě necelé dva roky a 15. října 1751 předal grunt svému bratrovi **Tomáši Chvostovi řečenému Morávka** ze Stříteže a sám se vrátil na rodnou Zochovskou usedlost do sousední Stříteže, neboť zde začátkem roku 1751 zemřel jejich otec Matěj Chvosta řeč. Dolejší. Nový hospodář Tomáš Chvosta předal výměnkáři Šimonovi Chvostovi svou Morávkovskou usedlost ve Stříteži a na oplátku si ponechal také výměnek na Táborovském gruntu v Čepřovicích. Usedlost byla Tomášovi Chvostovi připsána i se všemi peněžitými a obilnými dluhy. Tomáš měl také povinnost postarat se o dceru Šimona Chvosty Dorotu.²⁷⁷

²⁷⁵ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, Pozemková kniha – Čepřovice, Střítež, Neuslužice 1692–1815, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87.

²⁷⁶ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Volyně*, inv. č. 6246, kniha č. 3, N 1742–1771, digisnímek 72.

²⁷⁷ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, Pozemková kniha – Čepřovice, Střítež, Neuslužice 1692–1815, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87.

Genealogické schéma č. V. 4 Potomci Tomáše Chvosty

Vysvětlivky:

číslo s tečkou před jménem - značí z kolikátého manželství pochází daný potomek;
 * - narození; † - křesť; ∞ - svatba; † - úmrtí; u - pohřben;
 silnější černá čára - označují přímé linie posloupnosti.

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Tomáš Chvosta hospodařil na gruntě do roku 1778, kdy zemřel.²⁷⁸ Za tohoto hospodáře v době vlády Marie Terezie, bylo statku uděleno čp. 2, které nese dosud. Se svou manželkou Marií Magdalenou roz. Žáčkovou měl 8 dětí. Prvních 5 dětí se jim narodilo ještě na Morávkovském gruntě ve Střítežích. Mezi nimi dvě dcery, obě jménem **Kateřina**, zemřely pravděpodobně v raném věku, neboť se zmíněným rodičům narodila roku 1748 třetí dcera jménem **Kateřina**.²⁷⁹ Další životní osudy této dcery a její sestry **Doroty** nejsou známy. Syn **Tomáš** se roku 1758 oženil s Magdalenou Malinovou.²⁸⁰ Po její smrti se pravděpodobně oženil s nejmladší dcerou Petra Bošky a hospodařil na Duškovské usedlosti po jejím otci v Čepřovicích čp. 21. Tomášovi Chvostovi řečenému Morávka a jeho ženě Marii Magdaleně se v Čepřovicích narodily další 3 děti. Dcera **Marie Anna** se roku 1778 vdala za Vavřince Barocha,²⁸¹ syn **Matěj** zemřel krátce po porodu²⁸² a nejmladší syn **Pavel** převzal hospodářství po svém zemřelém otci.

Roku 1778 přejímá hospodářství po Tomáši Chvostovi jeho nejmladší žijící syn **Pavel Chvosta**, narozený roku 1756.²⁸³ Pavel se roku 1777, rok před smrtí svého otce, oženil v Jiníně s Marií Anou roz. Kejnarovou z Nové Vsi.²⁸⁴ Dohromady měli 11 dětí, z nichž pět zemřelo do dvou let věku. První dcera **Marie Anna** (1779–1779²⁸⁵) zemřela ve třech měsících. Necelé dva roky po její smrti se narodil syn **Pavel** (1781²⁸⁶–1828²⁸⁷), který zůstal svobodný na hospodářství pod vedením svého otce, následně matky a poté bratra. Zemřel ve věku 47 let na angínu. Po něm se narodili synové **Vojtěch** (1783²⁸⁸–1813²⁸⁹) a **Václav** (1785²⁹⁰–1814²⁹¹). Oba zůstali svobodní pracovat na hospodářství a zemřeli do třiceti let věku, Vojtěch na zlomení kříže a Václav na padoucnici neboli epilepsii. Dcera **Mariana** (*1787²⁹²) zůstala svobodná až do svých 48 let, kdy se roku

²⁷⁸ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4536, kniha č. 5, OZ 1759–1784, digisnímek 56.

²⁷⁹ Tamtéž, *FÚ Volyně*, inv. č. 6246, kniha č. 3, N 1742–1771, digisnímek 43.

²⁸⁰ Tamtéž, *FÚ Předslavice*, inv. č. 4534, kniha č. 3, NOZ 1733–1758, digisnímek 180.

²⁸¹ Tamtéž, inv. č. 4536, kniha č. 5, O 1759–1784, Z 1759–1784, digisnímek 112.

²⁸² Tamtéž, inv. č. 4534, kniha č. 3, NOZ 1733–1758, digisnímek 43.

²⁸³ Tamtéž, digisnímek 156.

²⁸⁴ Tamtéž, *FÚ Jinín*, inv. č. 2315, kniha č. 7, NOZ 1759–1784, digisnímek 177.

²⁸⁵ Tamtéž, *FÚ Předslavice*, inv. č. 4536, kniha č. 5, O 1759–1784, Z 1759–1784, digisnímek 59.

²⁸⁶ Tamtéž, inv. č. 4535, kniha č. 4, N 1759–1784, digisnímek 114.

²⁸⁷ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 438.

²⁸⁸ Tamtéž, inv. č. 4535, kniha č. 4, N 1759–1784, digisnímek 126.

²⁸⁹ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 429.

²⁹⁰ Tamtéž, inv. č. 4547, kniha č. 15, N 1784–1800, O 1785–1799, Z 1784–1799, digisnímek 6.

²⁹¹ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 430.

²⁹² Tamtéž, inv. č. 4547, kniha č. 15, N 1784–1800, O 1785–1799, Z 1784–1799, digisnímek 7.

1835 provdala za sedláka a vdovce Františka Frnocha²⁹³ z Tvrzic čp. 9. S největší pravděpodobností spolu neměli děti vzhledem k Marianinu vysokému věku v době svatby. Děti **Anna** (1791²⁹⁴–1791²⁹⁵) a **Jan Nepomucký** (1792²⁹⁶–1792²⁹⁷) zemřely krátce po narození na psotník stejně jako další dcera **Anna** (1800²⁹⁸–1800²⁹⁹). **Kateřina** (1793³⁰⁰–1796³⁰¹) zemřela ve dvou letech věku na neštovice. Syn **Šimon** (1796³⁰²–1876³⁰³) se stal dědicem otcovy usedlosti v Čepřovicích čp. 2 a nejmladší syn **Jakub** (1801³⁰⁴–1871³⁰⁵) zůstal svobodný při hospodářství svého otce, matky a poté bratra. Příčinou jeho smrti bylo dle matričního zápisu chřadnutí, kterému podlehl ve věku 70 let.

Pavel Chvosta zemřel 20. března 1806³⁰⁶ ve věku 52 let a hospodářství pak vedla jeho manželka, pozůstalá vdova **Marie Anna Chvostová roz. Kejnarová** do roku 1815. Sama zemřela až o 12 let později ve věku 71 let.³⁰⁷ Pavel Chvosta platil vrchnosti na sv. Jiří a sv. Havla 1 zl. a 30 kr. Dále vykonával robotu 3 dny v týdnu s 1 koněm nebo 2 voly (celkem 156 dní ročně). Od sv. Jana do sv. Václava vykonával také ruční robotu, dohromady 13 dní ročně. Dále odváděl desátek faráři ve Vlachově Březí – přibližně 35 l žita a 35 l ovsa.³⁰⁸ Také předslavickému faráři odváděl ročně 2 vajíčka, na letnice 5 krejcarů a na posvícení 1 koláč. Učiteli z Předslavic odváděl ročně pšenici, žito, ječmen a oves (od každého 2 snopy), 1 koláč, 2 vejce a koledu 3 krejcarů.³⁰⁹

²⁹³ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4546, kniha č. 16, N 1824–1860, O 1828–1860, Z 1832–1860, digisnímek 74.

²⁹⁴ Tamtéž, inv. č. 4547, kniha č. 15, N 1784–1800, O 1785–1799, Z 1784–1799, digisnímek 8.

²⁹⁵ Tamtéž, digisnímek 18.

²⁹⁶ Tamtéž, digisnímek 8.

²⁹⁷ Tamtéž, digisnímek 18.

²⁹⁸ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 7.

²⁹⁹ Tamtéž, digisnímek 351.

³⁰⁰ Tamtéž, inv. č. 4547, kniha č. 15, N 1784–1800, O 1785–1799, Z 1784–1799, digisnímek 9.

³⁰¹ Tamtéž, digisnímek 19.

³⁰² Tamtéž digisnímek 13.

³⁰³ Tamtéž, inv. č. 4548, kniha č. 17, NOZ 1861–1882, digisnímek 94.

³⁰⁴ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 103.

³⁰⁵ Tamtéž, inv. č. 4548, kniha č. 17, NOZ 1861–1882, digisnímek 90.

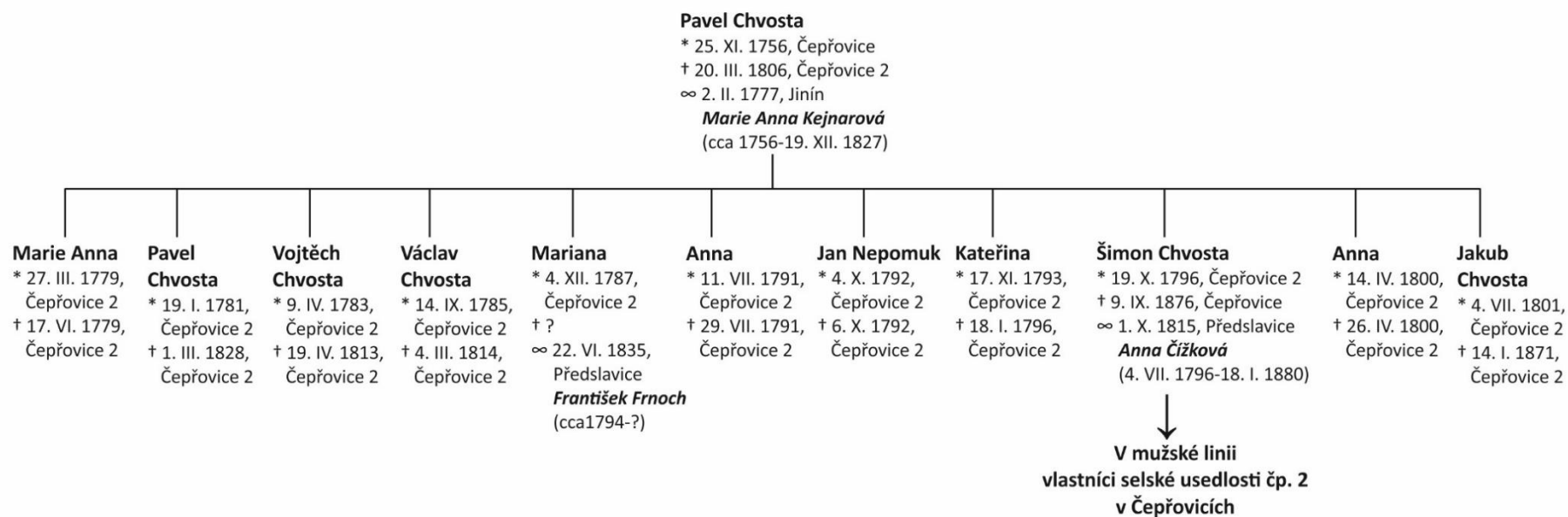
³⁰⁶ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 425.

³⁰⁷ Tamtéž, digisnímek 438.

³⁰⁸ 1 větel a 2 mírky žita a 1 větel a 2 mírky ovsa. 1 větel = 23,396 l, 1 mírka = 5,849 l viz G. HOFMANN, *Metrologická příručka*, s. 87, 95.

³⁰⁹ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, Pozemková kniha – Čepřovice, Střítež, Neuslužice 1692–1815, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87.

Genealogické schéma č. V. 5
Potomci Pavla Chvosty

Vysvětlivky:
 * - narození / křest;
 ∞ - svatba;
 † - úmrtí / pohřeb;

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Pozemková kniha z roku 1812 uvádí, že 2. září 1815 přejímá hospodářství syn Pavla Chvosty **Šimon Chvosta** za celkovou cenu 2 600 zlatých vídeňské měny.³¹⁰ Narodil se roku 1796³¹¹ a oženil se 1. října 1815 s Annou roz. Čížkovou z Koječína čp. 14.³¹² Tou dobou byl při hospodářství 1 pár koní, 3 krávy, 4 ovce a 1 prasnice. Anna dostala věnem 1 200 zlatých, 2 krávy, 10 ovcí a nový kovaný vůz. Narodilo se jim 6 dětí, které se v dospělosti rozešly do vedlejších vesnic. První dcera hospodáře Šimona Chvosty **Mariana** (1817³¹³–1823³¹⁴), narozená dva roky po jeho převzetí usedlosti, zemřela v šesti letech na vodnatelnost. Druhá dcera **Anna** (*1821³¹⁵) se ve svých 21 letech provdala za svobodného sedláka a dědice usedlosti v Předslavicích čp. 4, Vojtěcha Malinu, který byl o sedm let starší.³¹⁶ Třetí dcera **Marie** (*1824³¹⁷) se provdala roku 1845 za svobodného sedláka a majitele usedlosti v Čepřovicích čp. 8, Václava Horu. Marie byla v době sňatku nezletilá (22 let), tudíž musel dát svolení ke sňatku její otec.³¹⁸ Jako čtvrtý se narodil syn **František** (*1827³¹⁹), jenž se roku 1851 ve svých 23 letech přiženil na hospodářství v Marčovicích čp. 3. Vzal si za ženu Kateřinu Capůrkovou. Po sedmi letech se narodila ještě dcera **Kateřina** (*1834³²⁰), která se provdala za vdovce Tomáše Lafatu na hospodářství u Lafatů v Jiřeticích čp. 3.³²¹ Nevěště Kateřině bylo pouhých 23 let a jejímu ženichovi již 39 let. Stejně jako u jejích starších sester Anny a Marie, dal i jí její otec povolení ke svatbě. Posledním potomkem Šimona a Anny Chvostových a také dědicem usedlosti v Čepřovicích čp. 2 se stal syn **Josef** (1840³²²–1932³²³).

³¹⁰ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, Pozemková kniha č. 4 – Čepřovice, Neuslužice (1787) 1812–1850 (1883), inv. č. 65, sign. OS Volyně 223.

³¹¹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4547, kniha č. 15, N 1784–1800, O 1785–1799, Z 1784–1799, digisnímek 13.

³¹² Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 327.

³¹³ Tamtéž, digisnímek 117.

³¹⁴ Tamtéž, digisnímek 435.

³¹⁵ Tamtéž, digisnímek 123.

³¹⁶ Tamtéž, inv. č. 4546, kniha č. 16, N 1824–1860, O 1828–1860, Z 1832–1860, digisnímek 78.

³¹⁷ Tamtéž, digisnímek 3.

³¹⁸ Tamtéž, digisnímek 79.

³¹⁹ Tamtéž, digisnímek 9.

³²⁰ Tamtéž, digisnímek 19.

³²¹ Tamtéž, digisnímek 85.

³²² Tamtéž, digisnímek 24.

³²³ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 334.

Hospodář Šimon Chvosta je v matričních záznamech týkajících se jeho dětí označován jako rychtář patřící k Vlachovu Březí, a to minimálně mezi lety 1824–1834.³²⁴ V době hospodaření Šimona Chvosty proběhlo mapování celé rakouské monarchie za účelem vytvoření nového katastru. Mapování probíhalo postupně, v Čepřovicích konkrétně v roce 1837. Díky mapovým podkladům, jež jsou součástí nového stabilního katastru, je možné si udělat představu o tom, jak vypadala usedlost čp. 2 v první polovině 19. století.³²⁵ Z doby tohoto hospodáře se zachovalo mnoho právních listin týkající se hospodářství. Za jeho hospodaření byla roku 1848 zrušena robota a vyhlášena nová ústava, dle níž se mohli i rolníci účastnit veřejného života.

Šimon Chvosta hospodařil do roku 1866 a po něm přejímá hospodářství jeho nejmladší syn **Josef Chvosta**, který obstarával hospodářství ještě jako svobodný za svého starého otce, který byl ve stáří churavý a hluchý. Kvitance³²⁶ z 16. dubna 1868 potvrzuje, že Šimon Chvosta zaplatil kapitál (182 zl. 45 kr.) za zrušené povinnosti k vrchnostenskému panství ve Vlachově Březí a že pohledávka může být z pozemkové knihy vymazána. Listina byla vydána až za doby hospodaření Josefa Chvosty. Tento nový hospodář, narozený 28. března 1840, přebírá grunt podle postupní smlouvy ze dne 23. června 1866,³²⁷ kdy na hospodářství bylo 5 krav, 2 koně, 15 ovcí a 1 prasnice.³²⁸ Dle svatební smlouvy se oženil s Marií, rozenou Komrskovou, z Marčovic čp. 4. Marie přinesla věnem 3 200 zlatých, 1 koně, 2 krávy, 10 ovcí, 1 prasnici a nový kovaný vůz se železnými nápravami.³²⁹ Měli šest dětí, z toho dvě se nedožily dospělosti. Zemřely rok po sobě a pro jejich rodiče muselo být toto životní období velice náročné. Zejména pro jeho ženu Marii, která nejprve přišla o čtyřměsíční dítě a následně o svou šestiletou dceru zrovna po ukončeném šestinedělí s dalším chlapečkem.

³²⁴ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4546, kniha č. 16, N 1824–1860, O 1828–1860, Z 1832–1860, digisnímek 19.

³²⁵ Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=skicic&idrastru=PRA105018370>. Odkaz vyhledán dne 22. dubna 2021.

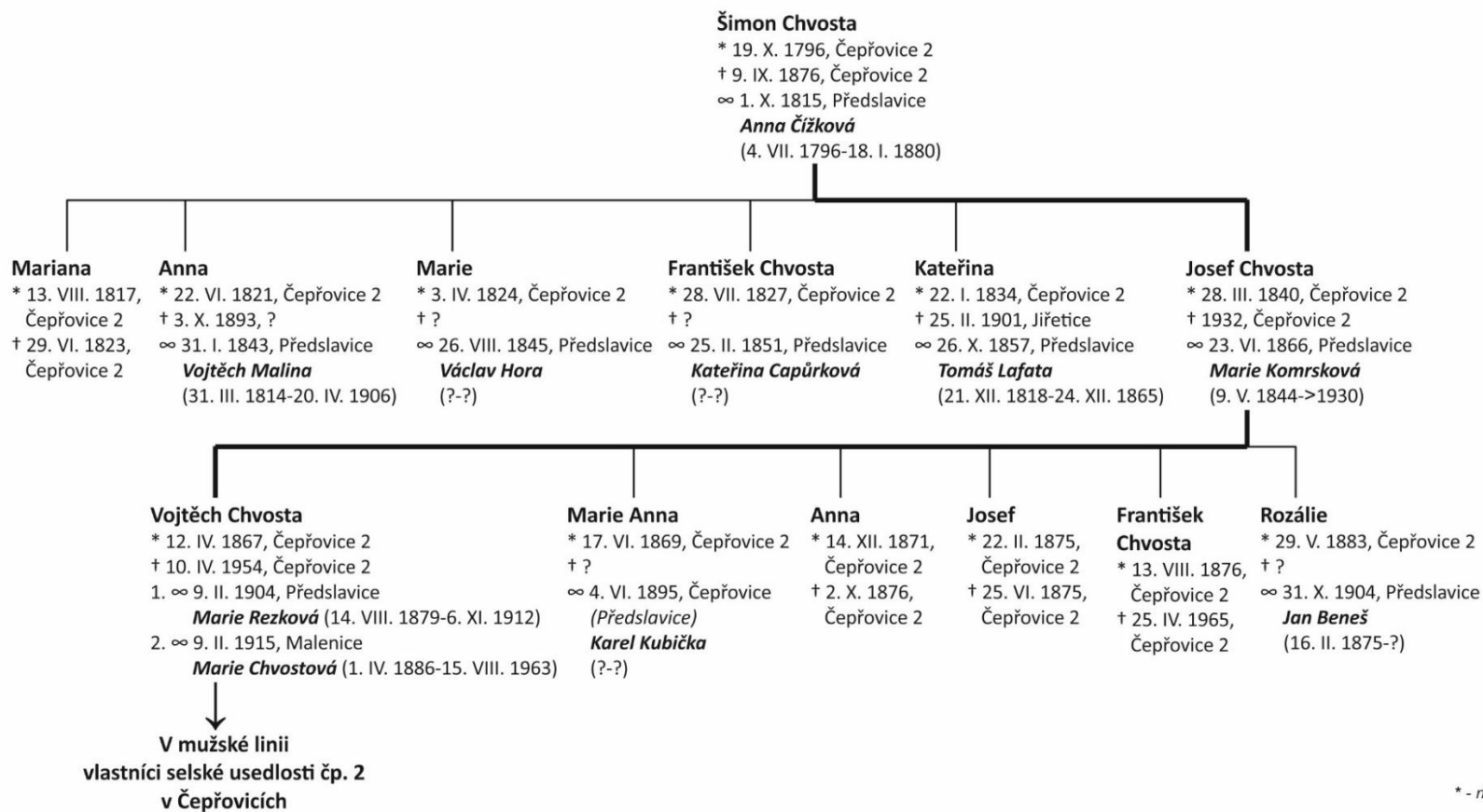
³²⁶ Listina uložena v osobním fondu autorky. Kvitance = písemné potvrzení od věřitele pro dlužníka, že splnil svůj dluh.

³²⁷ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

³²⁸ SOA Litoměřice, *Vs Vlachovo Březí*, Pozemková kniha č. 4 – Čepřovice, Neuslužice (1787) 1812–1850 (1883), inv. č. 65, sign. OS Volyně 223.

³²⁹ Listina uložena v osobním fondu autora.

Genealogické schéma č. V. 6 Potomci Šimona a Josefa Chvosty

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Prvním synem a také dědicem usedlosti čp. 2 v Čepřovicích se stal syn **Vojtěch** (1867³³⁰–1954). Dcera **Marie Anna** (1869³³¹–1960) se ve svých 25 letech roku 1895 provdala za rolníka Karla Kubičku ze Svaryšova čp. 9, četaře c. a k. 11 pěšího pluku v záloze. Jako jedna z mála svateb proběhla tato v čepřovické kapli sv. Anděla strážce. Dvoje ohlášky jim byly prominuty.³³² Třetím dítětem zmíněných manželů byla dcera **Anna** (1871³³³–1876³³⁴), která zemřela velmi nepříjemnou smrtí. Ve svých šesti letech uhořela v poli, když s ostatními dětmi skákala přes oheň. Rodiče na její památku nechali vyhotovit svatý obraz velkých rozměrů, který visel v hlavní světnici usedlosti téměř jedno století na její památku. Autor rodové kroniky její osobu a osud z neznámého důvodu nezaznamenal. Krátký život měl také další syn **Josef** (1875³³⁵–1875³³⁶), jenž zemřel v pouhých čtyřech měsících na psotník. Rok po jeho smrti zemřela i jeho zmíněná starší sestra Anna. Syn **František** (1876³³⁷–1965) zůstal svobodný pracovat na hospodářství svého otce, následně bratra Vojtěcha a poté synovce Josefa Chvosty v Čepřovicích čp. 2. V době První světové války bojoval na ruské frontě, byl zajat a přešel k legionářům, s kterými se dožil konce války.³³⁸ Během hospodaření jeho synovce byl ubytován se svým bratrem a jeho ženou v nově postaveném výměnku z roku 1911. Měl zálibu ve sběru starých dokumentů. Pravděpodobně také jeho zásluhou se v osobním fondu rodiny nachází mnoho dochovaných historických pramenů. Poslední dcera **Rozálie** (1883³³⁹–1976) byla ve 21 letech provdána za o osm let staršího obchodníka Jana Beneše z Volyně čp. 101. Její otec Josef ke sňatku svolil. Svatba proběhla v Předslavicích 31. října 1904. Jelikož se v jejich případě jednalo o příbuzenství III. stupně (jejich prarodiče byli sourozenci), byl jim biskupstvím v Českých Budějovicích udělen dispens.³⁴⁰

³³⁰ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4548, kniha č. 17, NOZ 1861–1882, digisnímek 21.

³³¹ Tamtéž, digisnímek 28.

³³² Tamtéž, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 73.

³³³ Tamtéž, inv. č. 4548, kniha č. 17, NOZ 1861–1882, digisnímek 34.

³³⁴ Tamtéž, digisnímek 94.

³³⁵ Tamtéž, digisnímek 43.

³³⁶ Tamtéž, digisnímek 93.

³³⁷ Tamtéž, digisnímek 47.

³³⁸ Tato informace je známa pouze z rozhovoru s Miluškou Hejtmánkovou a zesnulým Josefem Chvostou (*1940). Není o ní dochován žádný písemný pramen.

³³⁹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 2.

³⁴⁰ Tamtéž, digisnímek 79; Více k tématu dispensí David NEBESKÝ, *Překážky manželství v církevním právu před rokem 1918*, *GHL* 36, 2016, č. 2, s. 58–64; TÝŽ, *Dispense od překážek manželství v kanonickém právu*, *GHL* 36, 2016, č. 3, s. 17–22; V. ČERNÝ–H. TLAMSOVÁ, *Okolnosti uzavírání sňatků "světských" osob od konce 18. do první třetiny 20. století*, *HD* 43, 2019, s. 67–99.

Za doby hospodaření Josefa Chvosty poznamenává venkovský život mnoho technických objevů, které mají velký vliv na chod hospodářství (mlátičky, řezačky, secí stroje, umělá hnojiva, rozšíření trhu a další). Vzhledem k velikosti jeho gruntu zde musela být také čeleď. Podle záznamů v matričních knihách se dozvídáme podrobnější údaje o osudech sloužících, které jsou částečně podkladem pro demografickou část této práce. První zmínka pochází z roku 1869, ve kterém si čeledín Prokop Klostermann z čp. 2 v Čepřovicích vzal za manželku stejně starou vdovu Annu Koutovou z Čepřovic čp. 28.³⁴¹ O tři roky později se sloužící Františka Křišťůfková pracující tamtéž provdala za vdovce Tomáše Nováka také z Čepřovic čp. 7, který však byl o 15 let starší než ona.³⁴² V tentýž měsíc se oženil také čeledín Václav Čejka s Rozálií Martíškovou z Čepřovic.³⁴³ Kromě záznamů o oddaných lze informace o služebnictvu hledat také mezi narozenými, zemřelými a sčítacími operáty ke Sčítání lidu. Podle nich žil na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích také nájemník Jakub Svatoš, kterému se roku 1893 narodila dcera Marie.³⁴⁴ Dělníku Janu Švíkovi, žijícímu na témže místě se roku 1898 narodila dcera Anna,³⁴⁵ která však zemřela po třech měsících života.³⁴⁶ Tomuto dělníkovi se rok poté narodila ještě dvojčata Růžena a Anna.³⁴⁷ Anna však při porodu zemřela.³⁴⁸ Po téměř třicetileté odmlce se provdala další sloužící z čp. 2 Anna Vaňková za čeledína Josefa Rychtáře z Kakovic.³⁴⁹

Na výměnek odešel Josef Chvosta poté, co usedlost předal svému nejstaršímu synovi Vojtěchovi. Tento převod byl uskutečněn ve spojitosti s jeho svatbou s Marií rozenou Rezkovou z Předslavic. Byli oddáni 9. února 1904. Informace o tomto převodu lze čerpat z postupní smlouvy, kterou manželé Josef a Marie Chvostovi předali usedlost svému synu a jeho manželce na polovic.³⁵⁰ Josef tak opustil místo v čele hospodářství po dlouhých 38 letech. Dva roky po předání usedlosti a po narození Vojtěchova prvního syna se na hospodářství konala svatba služebné Kateřiny Pátkové, která se provdala za Václava

³⁴¹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4548, kniha č. 17, NOZ 1861–1882, digisnímek 71.

³⁴² Tamtéž, digisnímek 74.

³⁴³ Tamtéž, digisnímek 74.

³⁴⁴ Tamtéž, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 23.

³⁴⁵ Tamtéž, digisnímek 33.

³⁴⁶ Tamtéž, digisnímek 101.

³⁴⁷ Tamtéž, digisnímek 36.

³⁴⁸ Tamtéž, digisnímek 102.

³⁴⁹ Tamtéž, digisnímek 76.

³⁵⁰ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

Touška, hudebníka z Vlachova Břeží.³⁵¹ Hospodář Josef přežil svou ženu o dva roky. Zemřel až 28 let po předání usedlosti na sešlost stářím (marasmus senilis) dle ohledacího lístku od Dr. Fügnera z Volyně.³⁵² Stejně jako všichni jeho zesnulí příbuzní zemřeli v Čepřovicích čp. 2, byli také Josef Chvosta a jeho manželka Marie pohřbeni do rodinného hrobu v Předslavicích.

Syn předchozího hospodáře Josefa Chvosty, **Vojtěch Chvosta**, přejímá hospodářství roku 1904 se svou manželkou Marií roz. Rezkovou z Předslavic čp. 13 podle pozemkové knihy okresního soudu ve Volyni z roku 1879.³⁵³ Marie dostala věnem 12 000 korun, zemřela však již roku 1912 ve 33 letech po porodu dítěte na horečku omladnic.³⁵⁴ Narodily se jí tři děti. První syn **Josef** (1906³⁵⁵–1975) se stal dědicem otcovy usedlosti v Čepřovicích čp. 2. Josef byl ve svých 25 letech biřmován v Předslavicích a zvolil si biřmovací jméno František. Jeho mladší bratr **Václav** (1907³⁵⁶–1907³⁵⁷) zemřel v necelých dvou měsících věku. Příčinou smrti byl dle listu Dr. Bezděka z Volyně katar.³⁵⁸ Osudným se stal Marii rozené Rezkové porod dcery **Marie** (1912–1913³⁵⁹). Té se po smrti její matky ujali a měli ji vychovat bratr zemřelé František Rezek s chotí, rolníci ve Svojnících čp. 3. Děvče zde však po půl roce zemřelo a bylo pohřbeno na hřbitově ve Vitějovicích.

Polovinu hospodářství po zemřelé manželce převzal vdovec Vojtěch Chvosta se závazkem předat tuto polovinu pozůstalému synu Josefu Františkovi, jak také roku 1933 učinil.³⁶⁰ Ovdovělý Vojtěch uzavřel tři roky po smrti své první ženy roku 1915 druhý sňatek s Marií roz. Chvostovou ze Lčovic čp. 30.³⁶¹ Z manželství Vojtěcha Chvosty a jeho druhé manželky Marie Chvostové se narodily děti Marie, Vojtěch, Anna, Václav a Jaroslav.

³⁵¹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 83.

³⁵² Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 334.

³⁵³ Tamtéž, s. 329.

³⁵⁴ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 111.

³⁵⁵ Tamtéž, digisnímek 52.

³⁵⁶ Tamtéž, digisnímek 56.

³⁵⁷ Tamtéž, digisnímek 108.

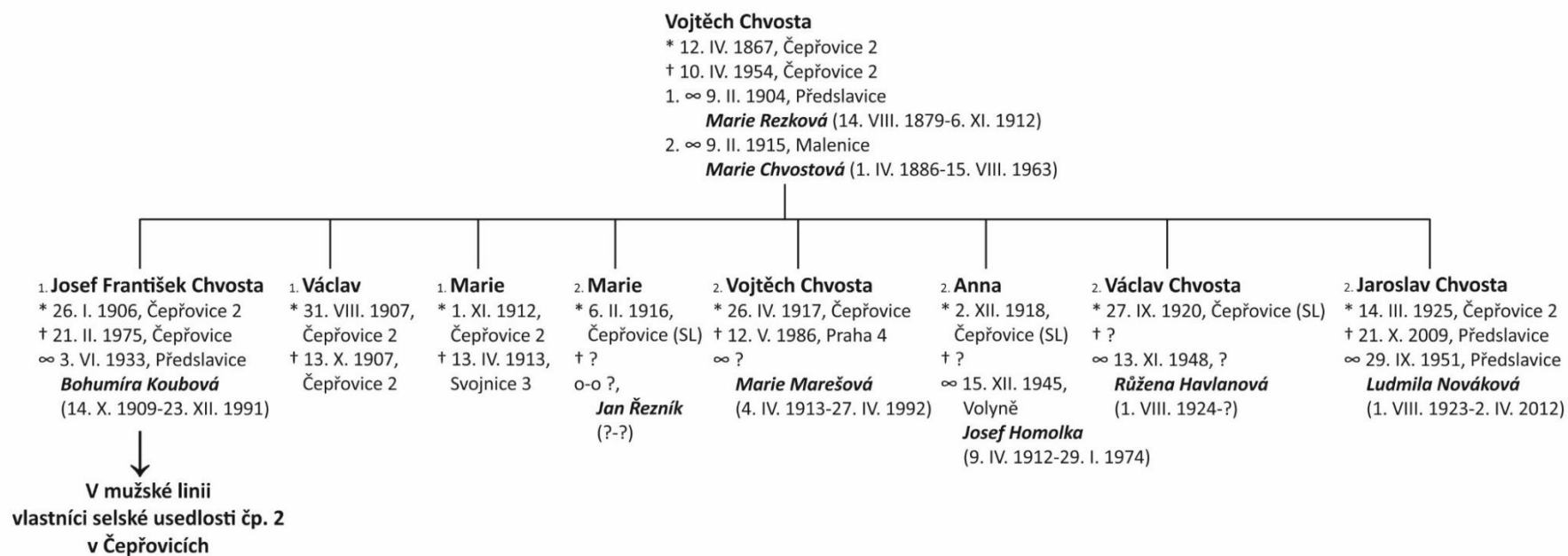
³⁵⁸ Katar je dobové označení pro zánět sliznice s odměšováním, který může postihnout různé části lidského těla, více viz *Příruční slovník jazyka českého II*, Praha 1937–1938, s. 84.

³⁵⁹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Vitějovice*, inv. č. 6045, kniha č. 21, Z 1830–1929, digisnímek 46.

³⁶⁰ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

³⁶¹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Malenice*, kniha č. 12A, O 1877–1940, digisnímek 117.

Genealogické schéma č. V. 7 Potomci Vojtěcha Chvosty

Vysvětlivky:
číslo před jménem - pořadí manželství, z kterého se dítě narodilo
* - narození / křest; ∞ - svatba; † - úmrtí / pohřeb;

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

První dcera **Marie** (1916–1979) pomáhala do konce druhé světové války na hospodářství svého otce a následně staršího nevlastního bratra. Roku 1946 se odstěhovala do Vimperka, kde pracovala v tiskárně Steinbreber. S druhem Janem Řezníkem z Čepřovic čp. 18 se jí narodila dcera Milada (*1942), která po vystudování vysoké školy v Českých Budějovicích učila na ZŠ ve Vimperku. Syn **Vojtěch** (1917–1986) nastoupil po absolvování školy do učení v řeznictví Jana Vondry ve Volyni. Před druhou světovou válkou se živil jako řezník a uzenář v Praze. Za války byl nasazen na práci v Německu, kde pracoval také v řeznictví. Zažil bombardování města Brémy. Podařilo se mu dostat zpět domů na jaře 1945 a ukrýval se zde do osvobození americkou armádou 6. května 1945. Po skončení války našel práci opět jako řezník v Praze, kde žil s vdovou Marií Marešovou, která přišla o svého manžela během Pražského povstání. Narodila se jim dcera Marie Chvostová. Dcera **Anna** (*1918) se vyučila švadlenou u paní Zábranské ve Volyni a učila se vařit v nádražní restauraci ve Strakonících. Provdala se za Josefa Homolku z Litochovic čp. 2, který pracoval u dráhy v Plzni, kde se jim narodily dvě dcery Milada (*1946) a Vlasta (*1947). V pořadí druhý syn **Václav** (*1920) se vyučil tesařem u pana Šavla v Paračově. Po sňatku (1948) s Růženou Havlanovou pracoval na hospodářství u Havlanů v Nuzíně čp. 6. V roce 1969 zakoupili dům v Přečíně čp. 31 a Václav začal pracovat jako tesař na různých místech pod pražskou firmou. Společně měli dvě dcery Janu (*1949) a Růženu (*1950). Poslední syn zmíněných manželů **Jaroslav** (1925–2009) pracoval na hospodářství svého nevlastního bratra v Čepřovicích a následně v sítárně Fezka ve Strakonících. Roku 1951 uzavřel sňatek s Ludmilou Novákovou z Předslavic čp. 44, kde také společně žili. Neměli žádné děti.

Stejně jako za hospodaření Vojtěchova otce i v první polovině 20. století se chodu usedlosti dařilo a bylo zde zaměstnáno služebnictvo. V době sčítání lidu (1910) byly na usedlosti ubytovány kromě rodinných příslušníků také dvě služebné, Kateřina Šejnová z Libotyně ve věku 16 let a stejně stará Klára Horová z Kamenné.³⁶² Při následujícím sčítání v roce 1921 byl na hospodářství kromě dvou služebných Ludmily Předtové (22 let) z Bušanovic a Růženy Myklasové (19 let) z Předslavic také čeledín a původně krejčovský učeň Jan Martan z Budilova (21 let).³⁶³ Uvedené počty služebných a čeledínů

³⁶² SOkA Strakonice, *Okresní úřad Strakonice I., (1817) 1850–1945 (1960)*, inv. č. 3155, fasc. 1283.

³⁶³ Tamtéž, inv. č. 27, kart. 27.

jsou důkazem, že se jednalo o oblast zaměřenou převážně na chov hospodářských zvířat, která si žádala vyšší potřebu čeledi než oblasti s převažujícím obilnářstvím, ve kterých se uplatňovali spíše sezónní nádeníci. Hospodář Vojtěch Chvosta byl také více než 25 let velitelem hasičů v Čepřovicích.

Josef František Chvosta narozený roku 1906 pracoval se svými sourozenci na hospodářství otce Vojtěcha Chvosty. Navštěvoval řemeslnickou školu ve Volyni. Vojenskou službu absolvoval v Kaplici. Oženil se s Bohumírou roz. Koubovou ze Všeclap čp. 10³⁶⁴ a roku 1933 převzal od svého otce hospodářství v Čepřovicích čp. 2.³⁶⁵ Dle svatební smlouvy se s ostatními sourozenci vyrovnal. S manželkou Bohumírou se jim narodily celkem čtyři děti. První dcera **Miluška** (*1934) absolvovala zemědělskou školu ve Volyni, pracovala doma v hospodářství a později jako šička v Otavanu a Komunálních službách ve Volyni. Provádala se za Josefa Hejtmánka z Volyně čp. 150. Společně měli dvě dcery, Janu a Milenu. Její bratr **Josef** (1938–1938) zemřel v pěti měsících věku na zápal plic a průdušek. Tento první syn Josefa Chvosty se narodil krátce před mobilizací v roce 1938, do které byl jeho otec zapojen. Podle výpovědi Milušky Hejtmánkové zemřel v době otcovy nepřítomnosti. Na pohřeb svého syna se mohl vrátit. Pohřební průvod syna Josefa byl zaznamenán na fotografii (viz Příloha). Milušku zasáhla smrt jejího mladšího bratra jako čtyřleté děvče.

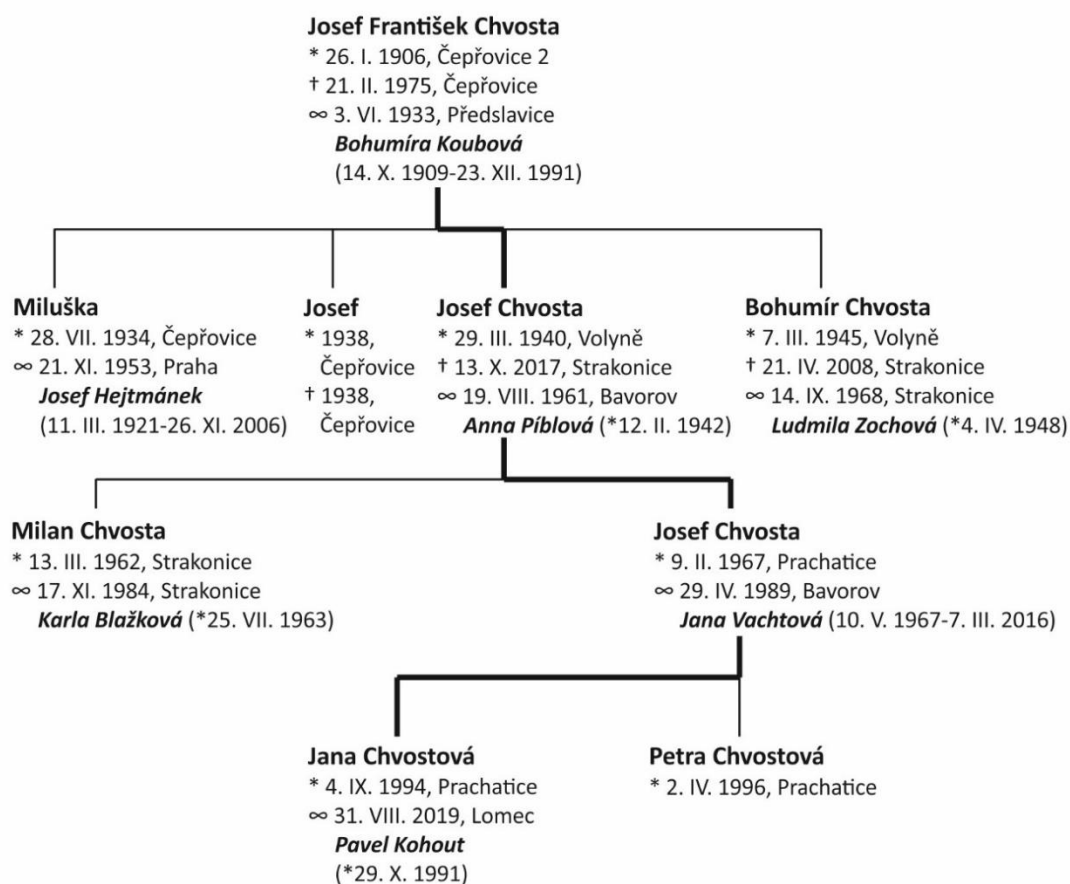
Po dvou letech se Josefovi a Bohumíře narodil další syn, který dostal opět jméno **Josef** (1940–2017), zřejmě po svém otci. Pracoval doma na hospodářství a poté v melioracích. Roku 1961 se v Bavorově oženil s Annou roz. Píblou z Bavorova. Nejprve bydleli společně v Bavorově a poté se přestěhovali do Vodňan, kde oba pracovali v podniku Motor Jikov. Společně měli dva syny, staršího Milana (*1961) a mladšího syna **Josefa** (*1967). Josef (*1940) zdědil několik včelstev po svém dědečkovi Vojtěchovi a stal se vášnivým včelařem. Poslední syn **Bohumír** (1945–2008) se oženil s Ludmilou, roz. Zochovou, z Měkynce čp. 2. Bohumír pracoval v JZD Čepřovice, poté jako řidič sanitky OÚNZ Strakonice a dále jako placený velitel požárníků Fezko Strakonice. Narodili se jim tři synové, Miroslav, Luboš a Radek.³⁶⁶

³⁶⁴ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

³⁶⁵ Tamtéž.

³⁶⁶ F. REZEK – J. CHVOSTOVÁ, *Kronika Táborů*.

Genealogické schéma č. V. 8 Potomci Josefa Františka Chvosta až po současnost

Vysvětlivky:
* - narození / křest; ∞ - svatba; † - úmrtí / pohřeb;
silná černá čára - posloupnost vlastníků usedlosti čp. 2.

Zdroj: Na základě podkladů Jany Kohoutové vytvořil Mgr. Václav Černý, Ph.D.

Hospodářství Josefa Chvosta nejvíce prosperovalo za první republiky. Proběhla přestavba maštálí a byly zde zavedeny napáječky. Josef se v té době stal také členem chovatelského družstva – kupoval a prodával dobytek na aukcích. Jako většina zemědělců preferoval stranu agrární. Josef Chvosta se účastnil mobilizace roku 1938. Za druhé světové války trpěl stejně jako ostatní hospodáři v Čepřovicích. Snažil se také ukrývat hledané osoby. Nejhorší dopad však na jeho hospodaření mělo převzetí moci Komunistickou stranou. V roce 1951, ve kterém byl vydán návrh na zatčení „vesnického boháče“ Josefa Chvosta, mělo hospodářství čp. 2 výměru 32 ha. Byl obviněn z toho, že se spojil s ostatními vesnickými boháči za účelem bourání schůzí, sabotování veškerých nařízení a rozšiřování nepravdivých zpráv, z působení na ostatní obyvatelstvo, aby nevstupovalo do JZD a aby ignorovali funkcionáře KSČ a lidosprávy. 5. května 1951 byla

v čp. 2 v brzkých ranních hodinách provedena domovní prohlídka 4 příslušníky StB, Josef Chvosta byl zatčen a odvezen do Českých Budějovic k výslechu. Během prohlídky byly zabaveny různé písemnosti. Od 6. června do 11. října 1951 byli nejdříve v Českých Budějovicích a pak v Písku vězněni pro nedodávky obilí a masa tito zemědělci: Josef Chvosta čp. 2, Václav Novák čp. 8 a Bohdan Pilnáček čp. 30. Při svém propuštění museli podepsat přihlášku do JZD v Čepřovicích.³⁶⁷

Josef a Bohumíra Chvostovi předali do JZD mimo obytného domu čp. 2 a výměnku čp. 11 veškeré hospodářské objekty, stroje, lesy, pole, hovězí dobytek, koně a vepřový dobytek a pracovali jako normální členové v JZD. K nim pak za členy JZD musely přistoupit i děti Josef a Bohumír.³⁶⁸ Josef Chvosta při stavbě kulturního domu roku 1973 svázal s koňským potahem stavební kámen a při vykládání z valníku ho přimáčkla postranice ke zdi. Utrpěl zlomení žeber a začal postupně postonávat, přidal se zápal plic a rakovina, byl ozařován v Českých Budějovicích a roku 1975 zemřel.³⁶⁹

Po Josefu Chvostovi převzala hospodářství jeho manželka **Bohumíra Chvostová** jako dědička ze zákona. Jako důchodkyně, pokud jí to zdraví dovolovalo, pracovala ještě řadu let v rostlinné výrobě JZD. Od roku 1980 bydlela ve Strakonicích u syna Bohumíra a o dva roky později u dcery Milušky ve Volyni, kde roku 1991 zemřela. Bohumíra Chvostová darovala hospodářství čp. 2 se všemi pozemky svému vnukovi Ing. Josefu Chvostovi.³⁷⁰

Josef Chvosta narozený roku 1967 vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Praze. Roku 1989 se oženil s Janou roz. Vachtovou, dcerou kováře Karla Vachty z Bavorova čp. 43. Josef převzal hospodářství po své babičce Bohumíře Chvostové roku 1991. Josefovi a Janě se narodily dvě dcery, **Jana** (*1994) a **Petra** (*1996). Josefova manželka Jana zemřela po několikaletém boji s rakovinou roku 2016 v nedožitých 49 letech. Josef Chvosta uplatnil vůči ZD Předslavice (pod které obec Čepřovice spadá) restituční nároky na lesy, zemědělskou půdu a stodolu, patřící k hospodářství čp. 2 v Čepřovicích. Za tohoto hospodáře byla opravena stodola. Během jeho hospodaření bylo a stále je hospodářství udržováno v zachovalém stavu a slouží k rekreaci.

³⁶⁷ Archiv bezpečnostních složek Praha, *Archivní protokoly vyšetřovacích spisů*, sign. V-198 ČB.

³⁶⁸ Tamtéž.

³⁶⁹ F. REZEK – J. CHVOSTOVÁ, *Kronika Táborů*.

³⁷⁰ Tamtéž.

V. 2. DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE NA USEDLOSTI „U TÁBORŮ“

V. 2. 1. Porodnost

V průběhu 18. a 19. století byla porodnost, podíl narozených dětí v dané skupině za určitou dobu, ovlivňována hlavně biologickými předpoklady párů k plození dětí. Záměrné omezování počtu dětí se začalo výrazněji projevovat až s vývojem po první světové válce.³⁷¹ Minimálně do konce 19. století bylo vědomé redukování dětí považováno širokými vrstvami obyvatel za nemorální a mimo to nebyly ani známy spolehlivé způsoby, které by početí dítěte zabránily. I malí členové rodin tak byli často zařazeni do výdělečného procesu.³⁷²

Počet dětí vdaných žen za výše psaných podmínek se odvíjel od sňatkového věku obou rodičů a jejich zdravotním stavu. O tom, za jakých okolností se dítě narodí a zemře, rozhodoval výhradně Bůh. Na venkově ženy rodily děti od svatby až do menopauzy. To by předpovídalo velmi vysoký počet průměrně narozených dětí, avšak jejich počet na rodinu byl výrazně nižší, neboť ženy často ovdověly či předčasně zemřely.³⁷³

První dítě se většinou narodilo do jednoho roka po uzavření manželství. Výjimečně se dívky vdávaly již těhotné, což svědčí o nedodržení vyžadovaného panenství před svatbou. To mělo mnohdy za následek narození nemanželských dětí. Průměrně se intervaly mezi porody jednotlivých dětí pohybovaly ze začátku kolem dvou let a postupně se prodlužovaly. Pokud nejmladší dítě předčasně zemřelo, další dítě se obvykle narodilo po kratší době.³⁷⁴

³⁷¹ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 326.

³⁷² L. KÁRNÍKOVÁ, *Vývoj*, s. 126.

³⁷³ Ludmila FIALOVÁ, *Dějiny obyvatelstva českých zemí*, Praha 1996, s. 167.

³⁷⁴ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 326.

V průměru se poslední dítě ženám narodilo ve 40–42 letech. Nejvyšší míru plodnosti vykazovaly matky mezi 20–29 lety, po překročení třiceti let již plodnost klesala. Pouze 40–45 % žen ve věku 45–49 let bylo ještě plodných. Pokud se žena vdávala velmi mladá a prožila v manželství alespoň třicet let, narodilo se jí průměrně 6–9 potomků.³⁷⁵ Takových případů dlouholetosti a vysoké plodnosti nebylo příliš a nelze je tedy považovat za většinový ukazatel. S přihlédnutím k různým životním okolnostem můžeme říci, že se v jedné rodině v průběhu 18. a 19. století narodilo v průměru 5–7 dětí.³⁷⁶

Podstatným východiskem pro konečný počet potomků byl sňatkový věk manželů a délka jejich svazku. To vysvětluje dění v první polovině 19. století, kdy se začal zvyšovat sňatkový věk dívek, které tím pádem nevyužily celkovou možnou kapacitu své maximální doby plodnosti a začalo se rodit méně dětí. V první polovině 19. století byl již znatelný pokles počtu dětí, kterých se v průměru na jednu rodinu narodilo 4–5. Ve druhé polovině století již začaly vyvstávat rozdíly v počtu dětí mezi společenskými vrstvami. Ve městech se velikost rodin začala vědomě omezovat a rodilo se tak méně dětí. Na venkově se tento trend začal projevovat až počátkem 20. století, v podhorských oblastech (tedy také v Čepřovicích) ještě déle. První polovina 20. století s sebou přinesla mimo jiné rozšiřování způsobů zabraňujících početí mezi široké společenské vrstvy a přistupování žen k vyvolávaným potratům, jež byly trestné a dnes jsou již obtížně dohledatelné.³⁷⁷

Vývoj porodnosti v první polovině 20. století úzce souvisel s probíhajícími válečnými konflikty a ekonomickou situací.³⁷⁸ Po první světové válce byl zaznamenán nárůst počtu narozených dětí až do roku 1921. Od té doby klesal z 3 dětí na 2,2 dítěte na jednu ženu v roce 1930. Během hospodářské krize toto číslo kleslo na hodnotu 1,7. Z toho si snadno odvodíme, že se objevovalo více rodin jen s 1–2 dětmi. Z důvodu vyššího množství uzavřených sňatků mezi lety 1939–1940 se následně zvýšila také porodnost. Mladé dívky se vstupem do manželství a početím dětí uchránily před pracovním nasazením. Během druhé světové války se ženám rodily hlavně druhé a třetí děti.³⁷⁹

³⁷⁵ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 167–168.

³⁷⁶ J. PETRÁŇ, *Dějiny českého venkova*, s. 326.

³⁷⁷ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 169–171.

³⁷⁸ Více Jakub RÁKOSNÍK – Radka ŠUSTROVÁ, *Rodina v zájmu státu. Populační růst a instituce manželství v českých zemích 1918–1989*, Praha 2016.

³⁷⁹ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 322–333.

Křivka porodnosti opět krátce vzrostla po skončení druhé světové války. Výrazný pokles z 2,5 na 2,1 dětí na jednu rodinu byl zaznamenán během roku 1957, kdy vstoupil v platnost zákon o umělém přerušení těhotenství (č. 68/1957 Sb.). Jeho přičiněním byly rodiny většinou bez třetích a dalších dětí. Nahodilé navýšení porodnosti přišlo v sedmdesátých letech 20. století a souviselo se zlepšováním sociální situace rodin. Porodnost poté klesala až do roku 1989, ve kterém připadalo na jednu rodinu 1,9 dětí.³⁸⁰

Autorka vzhledem k dostupným pramenům a z nich zjištěných informací zvolila pro charakteristiku porodnosti na usedlosti U Táborů v Čepřovicích tři skupiny narozených dětí, které rozdělila podle století, ve kterých se narodily. V těchto skupinách nejsou zahrnuty všechny děti narozené v rodině Táborů, neboť se o nich dochovaly pouze kusé a neúplné záznamy. Jejich analýza by tak mohla vést k velmi nepřesným výsledkům. Výzkum zahrnuje veškeré děti narozené majitelům usedlosti čp. 2 od 18. století do současnosti s výjimkou Jana Chvosty, který zde hospodařil pouze jeden rok. Podrobnější analýza stanoveného vzorku je zobrazena v následující tabulce. Žádné z celkového počtu 58 posuzovaných dětí nebylo nemanželské.

Autorka si je vědoma faktu, že počty osob zahrnutých do výzkumu jsou pro běžný mikrohistorický výzkum malé, avšak pro dosažení přehledu na konkrétní usedlosti z hlediska procent jednotlivých případů je nutné uvést také počty, ze kterých bylo vycházeno. Nemůžeme z nich samozřejmě vyvozovat žádné obecné závěry, mají sloužit jako reprezentativní model demografického vývoje na vesnické selské usedlosti v jižních Čechách od 18. století do současnosti.

Během 18. století se v držení zkoumané usedlosti vystřídali tři hospodáři. První hospodář Šimon Chvosta se oženil s Markétou, dcerou původního majitele Jana Tábora.³⁸¹ Ta se vdávala ve 20 letech a 9 měsíců po svatbě se jí narodilo první dítě. Za svůj život porodila celkem 10 dětí, tři z nich zemřely do dvou let. Osudy pěti dětí nejsou známy. Rozmezí mezi Markétinými porody odpovídá průměrné době 35 měsíců, tedy necelé 3 roky.

³⁸⁰ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 348–355.

³⁸¹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Vlachovo Březí*, inv. č. 6067, kniha č. 8, OZ 1704–1739, digisnímek 28.

Vdova Anna, provdaná Vrtíšková, se roku 1743 stala druhou ženou Šimona Chvosty.³⁸² Bylo dohledáno pouze datum narození jejího syna Josefa roku 1746.³⁸³ Není známo, kdy se narodila, tedy ani kolik jí bylo let v době porodu a zda se jednalo o její jediné dítě. Je však pravděpodobné, že to bylo její jediné dítě s Šimonem Chvostou.

Následující hospodář na Táborovské usedlosti v Čepřovicích jménem Tomáš Chvosta byl synovcem předchozího hospodáře Šimona Chvosty. Se svou ženou Marií Magdalenou roz. Žáčkovou se brali roku 1733 v jejích 16 letech.³⁸⁴ První dítě se jí narodilo 2 roky po svatbě.³⁸⁵ S jistotou můžeme říct, že jedno dítě zemřelo v brzkém věku, osudy 4 dětí nejsou známy. Průměrné rozmezí mezi jednotlivými porody je téměř shodné s její předchůdkyní Markétou a činí 36 měsíců (3 roky).

Po Tomáši Chvostovi převzal hospodářství jeho syn Pavel, který se oženil s Marií Annou roz. Kejnarovou roku 1777.³⁸⁶ První dítě se jí narodilo ve věku 23 let. Poslední až v jejích 45 letech, což je celkem vysoký věk. Rozmezí mezi porody byla velice krátká, nejméně 13 měsíců a nejvíce 4 roky (průměrně 26 měsíců). Je zřejmé, že tato hospodářka byla většinu svého života buď těhotná anebo kojila. Dohromady se jí narodilo 11 dětí, z toho 5 dětí se nedožilo ani dvou let věku.

Průměrný počet dětí na jednu ženu během 18. století odpovídal hodnotě 7,5 dítěte. Z toho ovšem jedna žena měla své jediné dohledané dítě ve velmi vysokém věku. Pokud bychom do výpočtu nezahrnuli tento neobvyklý jev, dostali bychom se na číslo 9,6 dětí na jednu ženu. Průměrný počet dětí na jednoho muže dosahoval hodnoty 10 dětí. Vysoký počet dětí v 18. století souvisel především s velmi vysokou úmrtností v dětském věku. Omezování počtu dětí bylo považováno za nemorální. Ačkoli se meziporodní intervaly během 18. století s věkem matky obecně prodlužovaly, na usedlosti bylo mezi nimi zaznamenáno několik výkyvů. Všechny nečekaně krátké intervaly mezi porody (kratší než dva roky) žen ve vyšším věku měly pravděpodobně souvislost s brzkým úmrtím starších sourozenců, a tedy brzkým opětovným otěhotněním matek. U Marie Anny roz. Kejnarové došlo k takovému zkrácení doby mezi jednotlivými porody dokonce třikrát.

³⁸² SOA Třeboň, *SJMK, FÚ Volyně*, inv. č. 6245, kniha č. 2, NOZ 1663–1784, digisnímek 601.

³⁸³ Tamtéž, *FÚ Předslavice*, inv. č. 4534, kniha č. 3, NOZ 1733–1758, digisnímek 104.

³⁸⁴ Tamtéž, *FÚ Volyně*, inv. č. 6245, kniha č. 2, NOZ 1663–1784, digisnímek 575.

³⁸⁵ Tamtéž, digisnímek 440.

³⁸⁶ Tamtéž, *FÚ Jinín*, inv. č. 2315, kniha č. 7, NOZ 1759–1784, digisnímek 177.

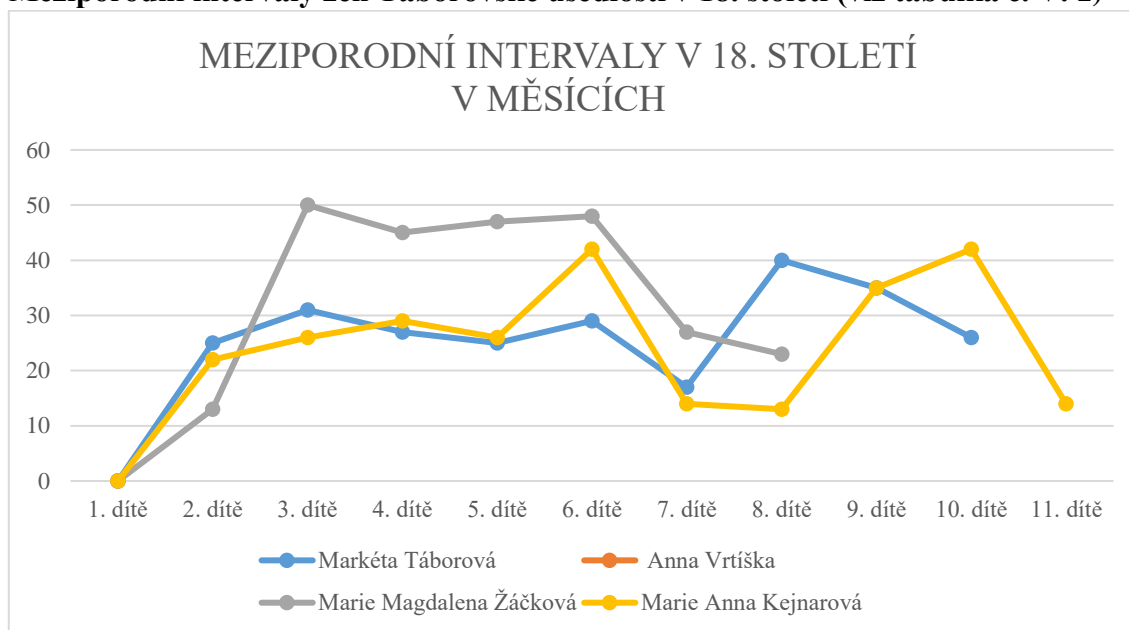
Tabulka č. V. 1

Přehled narozených dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 18. století

Otec	Matka	Děti	Rok narození	Rok úmrtí	Věk úmrtí	Rozmezí mezi porody v měsících	Věk matky
Šimon Chvosta	Markéta roz. Táborová	1. Kateřina	1715	?	?		20
		2. Tomáš	1717	?	?	25	22
		3. Jan	1720	1720	6,5 měsíců	31	25
		4. Václav	1722	1803	81 let	27	27
		5. Mariana	1724	1742	18 let	25	29
		6. Jakub	1727	1727	13 týdnů	29	32
		7. Ludmila	1728	1730	1 rok	17	33
		8. Pavel	1732	?	?	40	37
		9. Ludmila	1734	?	?	35	39
		10. Anna	1737	?	?	26	42
		Anna prov. Vrtíšková	11. Josef	1746	?	?	
Tomáš Chvosta neb Morávka	Marie Magdalena roz. Žáčková	1. Kateřina	1735	?	?		18
		2. Tomáš	1736	1832	96 let	13	19
		3. Dorota	1741	?	?	50	24
		4. Kateřina	1744	?	?	45	27
		5. Kateřina	1748	?	?	47	31
		6. Marie Anna	1752	1820	68 let	48	35
		7. Matěj	1754	1755	6 týdnů	27	37
		8. Pavel	1756	1806	50 let	23	39
Pavel Chvosta	Marie Anna roz. Kejnarová	1. Marie Anna	1779	1779	3 měsíce		23
		2. Pavel	1781	1828	47 let	22	25
		3. Vojtěch	1783	1813	30 let	26	27
		4. Václav	1785	1814	29 let	29	29
		5. Mariana	1787	?	?	26	31
		6. Anna	1791	1791	2 týdny	42	35
		7. Jan Nepomucký	1792	1792	1 den	14	36
		8. Kateřina	1793	1796	2 roky	13	37
		9. Šimon	1796	1876	80 let	35	40
		10. Anna	1800	1800	10 dní	42	44
		11. Jakub	1801	1871	70 let	14	45

Graf č. V. 1

Meziporodní intervaly žen Táborovské usedlosti v 18. století (viz tabulka č. V. 1)

Během 19. století hospodařil na gruntu Pavlův syn Šimon, který se oženil s Annou roz. Čížkovou z Kojčína roku 1815. Anna se vdávala v 19 letech.³⁸⁷ První dítě se jim narodilo 23 měsíců po svatbě, kdy Anně bylo 21 let. Poslední dítě přišlo na svět v jejích 44 letech. U Anny můžeme zaznamenat celkem velká rozmezí mezi jednotlivými porody (průměrně 54 měsíců). Dohromady se jí narodilo 6 dětí, z toho se 5 dožilo dospělosti.

Nejmladší Šimonův syn Josef si vzal roku 1866 za ženu jednadvacetiletou Marii roz. Komrskovou z nedalekých Marčovic.³⁸⁸ První dítě se jim narodilo 2 roky po svatbě v jejích 23 letech, poslední dítě přišlo na svět v jejích 39 letech. Rozmezí mezi jednotlivými porody byla různá, nejméně jeden rok a nejvíce 7 let (38,5 měsíce). Dohromady se jí narodilo 6 dětí, z toho 4 se dožily dospělosti. Průměrný počet dětí narozených na zkoumané usedlosti jedné rodině během 19. století odpovídal 6 dětem a je vyšší než průměrný počet dětí na jednu rodinu v Čechách.³⁸⁹ Jedná se ovšem o selskou rodinu, kde bylo zvykem uzavírání sňatků v nižším věku a od toho se odvíjel i vyšší počet narozených dětí.

³⁸⁷ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4563, kniha č. 32, N 1800–1835, O 1800–1838, Z 1800–1833, digisnímek 327.

³⁸⁸ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

³⁸⁹ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 167–174; P. ZATLOUKAL, *Populační vývoj Jesenicka v „dlouhém“ 19. století*, disertační práce, Katedra historie FF Ostravská univerzita, Ostrava 2019, s. 129–132.

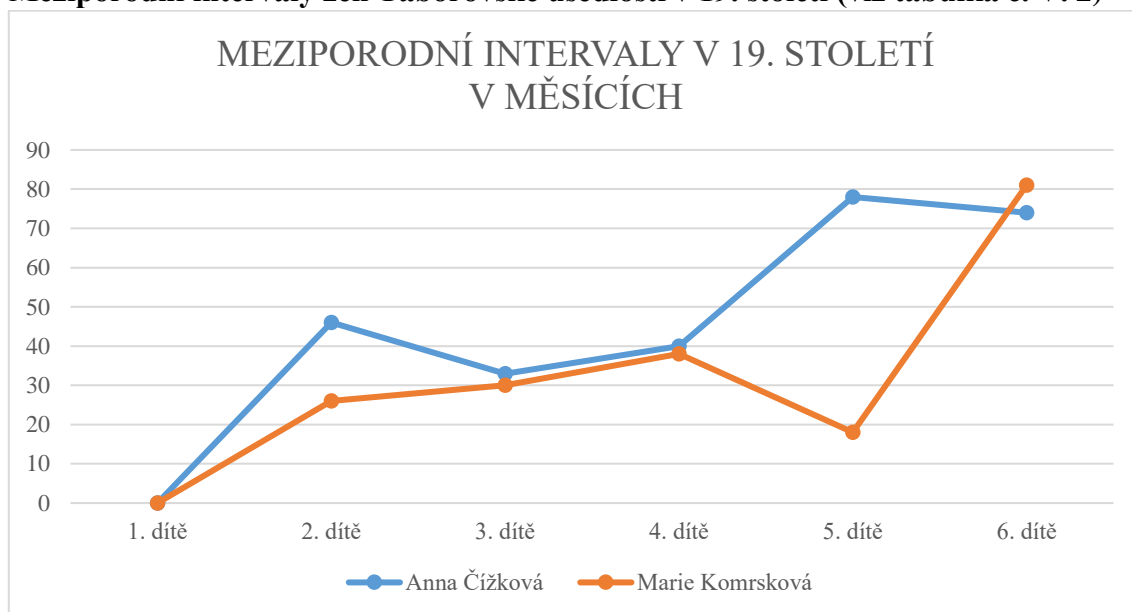
Tabulka č. V. 2

Přehled narozených dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 19. století

Otec	Matka	Děti	Rok narození	Rok úmrtí	Věk úmrtí	Rozmezí mezi porody v měsících	Věk matky
Šimon Chvosta	Anna roz. Čížková	1. Mariana	1817	1823	6 let		21
		2. Anna	1821	1893	72 let	46	25
		3. Marie	1824	?	?	33	28
		4. František	1827	?	?	40	31
		5. Kateřina	1834	1901	67 let	78	38
		6. Josef	1840	1932	92 let	74	44
Josef Chvosta	Marie roz. Komrsková	1. Vojtěch	1867	1954	87 let		23
		2. Marie Anna	1869	?	?	26	25
		3. Anna	1871	1876	5 let	30	27
		4. Josef	1875	1875	4 měsíce	38	31
		5. František	1876	1965	89 let	18	32
		6. Rozalie	1883	?	?	81	39

Graf č. V. 2

Meziporodní intervaly žen Táborovské usedlosti v 19. století (viz tabulka č. V. 2)

Na počátku 20. století se ujal usedlosti Vojtěch Chvosta, opět syn předchozího hospodáře. Roku 1904 si vzal za ženu pětadvacetiletou Marii roz. Rezkovou.³⁹⁰ Necelé 2 roky po svatbě (23 měsíců) se jim narodil první syn. Marii v té době bylo 27 let. Její poslední dítě se narodilo v době jejích 33 narozenin. Zemřela krátce po porodu na horečku omladnic.³⁹¹ Mezi porodem prvního a druhého dítěte bylo rozmezí necelé 2 roky, ovšem mezi druhým a třetím dítětem 7 let. To mohlo být zapříčiněno zdravotním stavem matky po smrti druhého dítěte, syna Václava, měsíc a půl po porodu,³⁹² či vědomým omezováním počtu dětí, které je však v tomto případě nepravděpodobné, neboť Marie měla pouze jedno žijící dítě.

Vojtěch se po smrti své první ženy zanedlouho znovu oženil. Jeho druhou ženou se na začátku roku 1915 stala Marie roz. také Chvostová. Vdávala se ve 29 letech.³⁹³ První dítě přišlo na svět rok po svatbě. Marie měla v porovnání s ostatními kratší rozmezí mezi jednotlivými porody, průměrně 27 měsíců. Dohromady se jí narodilo 5 dětí a všechny se dožily dospělosti. Kromě nich vychovávala také nevlastního syna Josefa, který měl převzít grunt po otci.

³⁹⁰ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

³⁹¹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 111.

³⁹² Tamtéž, digisnímek 108.

³⁹³ Tamtéž, *FÚ Malenice*, kniha č. 12A, O 1877–1940, digisnímek 117.

Tento Josef Chvosta se roku 1933 oženil s Bohumírou roz. Koubovou v jejích 24 letech.³⁹⁴ 13 měsíců po svatbě se jim narodila dcera Miluška. Bohumíře bylo v té době 25 let. Poslední dítě se jí narodilo ve 36 letech. Rozmezí mezi porody byla různá a velmi se odvíjela od historického dění, nejméně 2 roky, nejvíce 5 let, průměrně 42,5 měsíce. Narodily se jí 4 děti, z toho 3 se dožily dospělosti.

Ačkoli Bohumíra předala hospodářství až svému vnukovi Josefu Chvostovi (*1967), do statistiky je zahrnuta i jeho rodina, tedy matka s otcem. Jeho otec Josef (*1940, syn Josefa a Bohumíry Chvostových) se roku 1961 oženil s Annou rozenou Píblou z Bavorova (Anna letos oslaví 80. narozeniny). Vdávala se ve věku 19 let.³⁹⁵ První dítě se jí narodilo 7 měsíců po svatbě, což potvrzuje bližší poznání dvojice ještě před svatbou, ovšem nešlo o svatbu z důvodu těhotenství nevěsty. První dítě se narodilo v jejích 20 letech, poslední ve 25 letech. Rozmezí mezi porody bylo 5 let.

Již zmíněný vnuk Josefa a Bohumíry Josef Chvosta si vzal roku 1989 za ženu Janu rozenou Vachtovou také z Bavorova.³⁹⁶ Jana se vdávala ve 21 letech, ale první dítě přišlo na svět až 5 let po svatbě. Bohužel před ním samovolně přišla o 3 děti. Rozmezí mezi porody dvou dcer bylo krátké, 19 měsíců. Během 20. století odpovídal průměrný počet dětí na jednu ženu hodnotě 3,2 dětí a na jednoho muže 4 děti. Je jasně viditelný trend snižování počtu dětí ve 20. století, který zcela odpovídá panující celonárodní tendenci. Vzhledem k předešlé charakteristice porodnosti lze říci, že počty narozených dětí na Táborovské usedlosti v Čepřovicích jsou v souladu s průměrnými hodnotami v Čechách a ničím se výrazně nevychylují od běžné praxe na českém venkově.³⁹⁷

³⁹⁴ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

³⁹⁵ Archiv autora.

³⁹⁶ Tamtéž.

³⁹⁷ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 167–174.

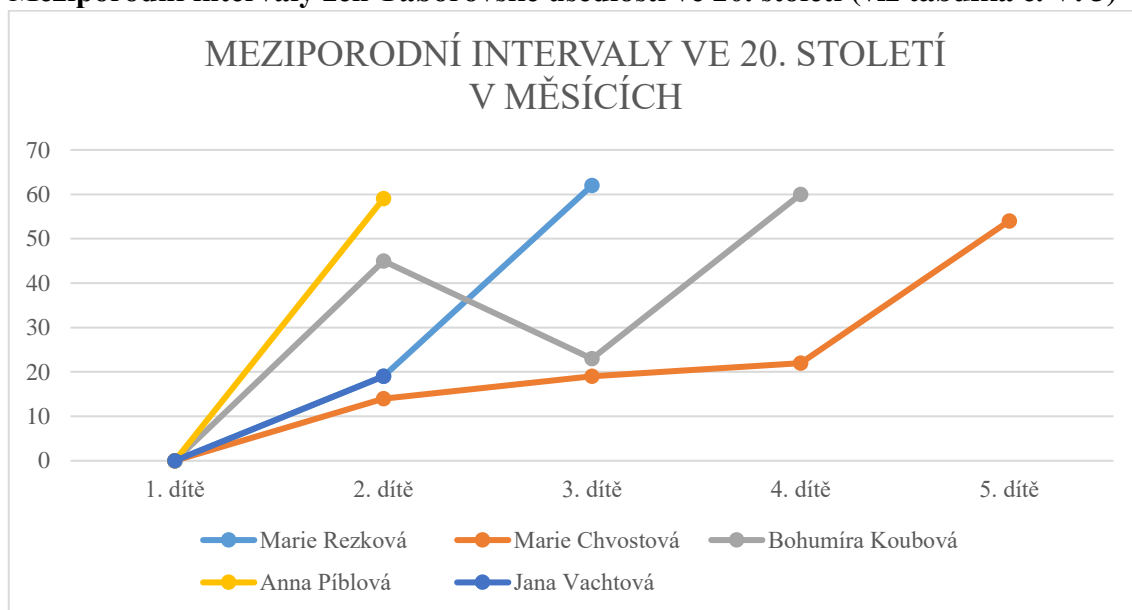
Tabulka č. V. 3

Přehled narozených dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 20. století

Otec	Matka	Děti	Rok narození	Rok úmrtí	Věk úmrtí	Rozmezí mezi porody v měsících	Věk matky
Vojtěch Chvosta	Marie roz. Rezková	1. Josef František	1906	1975	69 let		27
		2. Václav	1907	1907	6 týdnů	19	28
		3. Marie	1912	1913	5 měsíců	62	33
	Marie roz. Chvostová	4. Marie	1916	1979	63 let		30
		5. Vojtěch	1917	1986	69 let	14	31
		6. Anna	1918	?	?	19	32
		7. Václav	1920	?	?	22	34
		8. Jaroslav	1925	2009	84 let	54	39
Josef František Chvosta	Bohumíra roz. Koubová	1. Miluška	1934	-	-		25
		2. Josef	1938	1938	5 měsíců	45	29
		3. Josef	1940	2017	77 let	23	31
		4. Bohumír	1945	2008	63 let	60	36
Josef Chvosta	Anna roz. Píbllová	1. Milan	1962	-	-		20
		2. Josef	1967	-	-	59	25
Josef Chvosta	Jana roz. Vachtová	1. Jana	1994	-	-		27
		2. Petra	1996	-	-	19	29

Graf č. V. 3

Meziporodní intervaly žen Táborovské usedlosti ve 20. století (viz tabulka č. V. 3)

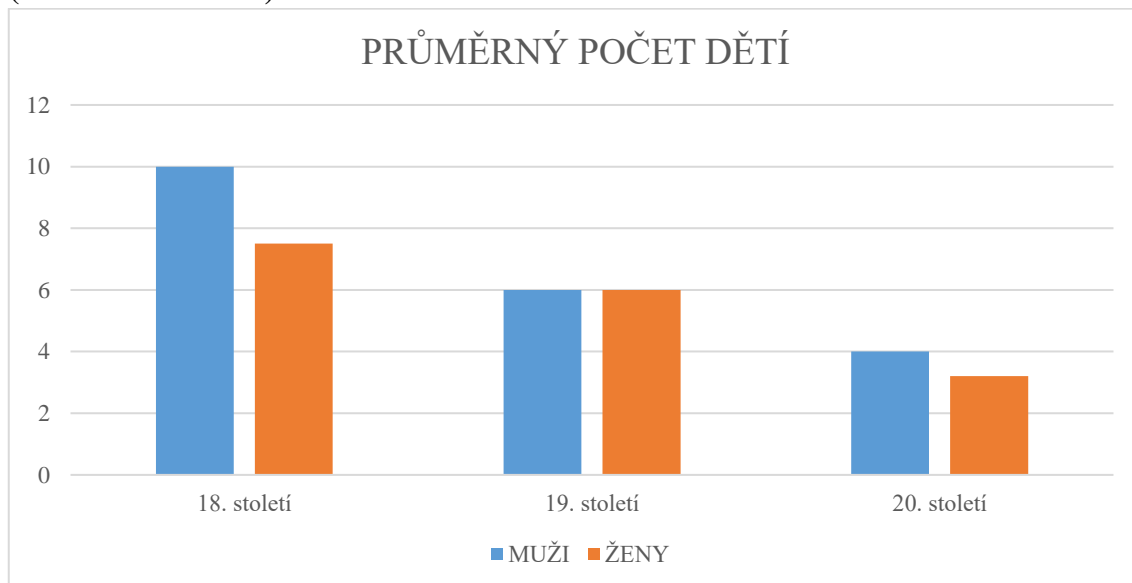
Tabulka č. V. 4

Průměrný počet dětí narozených majitelům usedlosti čp. 2 v Čepřovicích

Průměrný počet dětí		
Století	Muži	Ženy
18.	10	7,5
19.	6	6
20.	4	3,2

Graf č. V. 4

Průměrný počet dětí narozených majitelům usedlosti čp. 2 v Čepřovicích (viz tabulka č. V. 4)

V souvislosti s vývojem porodnosti je nutné zmínit, kdo přispěl velkou měrou příchodu dětí na svět. Porody na zkoumané usedlosti byly pod vedením porodních bab. Uvedení jména porodní báby v matričních knihách bylo uzákoněno až roku 1813.³⁹⁸ Přesto byla u čtyř dětí narozených už v 18. století zaznamenána jejich jména. Byly jimi Mariana Pištaková a Anna Pištaková z Čepřovic. Pravděpodobně se jednalo o příbuzné, neboť se toto zaměstnání často předávalo v jedné rodině z generace na generaci.³⁹⁹

Během 19. století již byly u všech dětí narozených v čp. 2 v Čepřovicích uvedeny porodní báby, které zodpovídaly za průběh porodů. Během této doby se vystřídal ve vsi nejméně šest bab. Dvě z nich pocházely přímo z Čepřovic a ostatní z okolních vsí.⁴⁰⁰ Nejdlejší cestu (přibližně 5 km) musela zřejmě během porodu šestého dítěte Marie roz. Komrskové urazit zkoušená⁴⁰¹ porodní bába Anna Holečková z Předslavic. Nejedná se však o závratnou vzdálenost. Podobně dlouhé trasy, avšak spíše kratší, překonávaly porodní báby v různých oblastech českých zemí.⁴⁰²

V následujícím 20. století jsou zaznamenány dvě porodní báby, Anežka Nová z Kakovic zkoušená a Josefa Košková z Dubu také zkoušená. Minimálně od roku 1940 byly všechny děti z Táborovské usedlosti rozeny v porodnicích. Synové Josefa Chvosty, Josef a Bohumír, se narodili již ve volyňské porodnici, kde pracovala také porodní bába, která dříve docházela rodit děti do vesnic v okolí, tedy i do Čepřovic.⁴⁰³

Po porodu každého z dětí narozených na zkoumaném gruntu následoval křest. V křesťanském společenství je křest považován za první a nejnmutnější svátost, v níž je člověku odpuštěn dědičný hřích a sestupuje na něj Boží milost. Křest jako jedna z nejdůležitějších křesťanských svátostí byl pro lidi žijící v 18. a jistě i v 19. století důležitější než doba narození. Také z toho důvodu nebylo ještě v 18. století běžně zaznamenáváno datum narození, pouze datum křtu. Často obě události proběhly v tentýž den. Zpravidla záleželo na faráři, který zaznamenával zápis do matriky. Jen v omezené

³⁹⁸ H. C. POHANKA, *Po stopách*, s. 103.

³⁹⁹ M. LENDEROVÁ, *Radostné dětství*, s. 22.

⁴⁰⁰ Porodní báby: Anna Vachtová z Litochovic, Marie Koutová z Čepřovic, Anna Holečková zkoušená z Předslavic, Rozálie Boubal, Anna Rostauer zkoušená z Kváskovic, Marie Růžena Boušová z Jiřetic

⁴⁰¹ Zkoušená porodní bába bylo označení pro osobu, která měla do roku 1786 povinnost být přezkoušena krajským fyzikem. Od tohoto roku byla stanovena nutnost získání diplomu po absolvování babického kurzu.

⁴⁰² Srovnání nabízí například práce Vladan HANULÍK, *Porodila šťastně děvče. Porodní deníky čtyř porodních babiček z 19. století*, Pardubice 2017; H. STOKLASOVÁ, *Porodní bába..*

⁴⁰³ Rozhovor s Miluškou Hejtmánkovou 5. 11. 2020.

míře je tedy možné odvozovat prodlevu mezi narozením a křtem dítěte. Jedním z důkazů důležitosti provedení tohoto prvního křesťanského rituálu byly tzv. nouzové křty. Uskutečňovaly se v případě náročného porodu a nejistotě, zda právě narozené dítě přežije. Vykonávat je mohly znalé účastnice porodů, kterými byly zpravidla porodní báby. Také na posledních listech pamětní knihy Vlachova Březí se nachází přísaha pro porodní báby k vykonání křtu.⁴⁰⁴ Pokud dítě přežilo, bylo následně řádně pokřtěno v kostele. Křest byl obyvateli usedlosti považován za nezbytný v každé době i přesto, že byla roku 1868 zavedena civilní evidence obyvatelstva a od poloviny 20. století byl dokonce vládní ideologií považován za nevhodný.⁴⁰⁵

Ideálně měl být křestní obřad veden knězem ve farním kostele. Mezi přítomnými neměl chybět první kmotr zvaný „levans“, druhý kmotr (patrinus) a svědci (testes), jejichž počet nebyl omezen. Otec dítěte se křtu nemusel účastnit a matce byla přítomnost v kostele dokonce odepřena před provedením očistného úvodu. Novorozené dítě tedy přinášela k oltáři nejčastěji kmotra či porodní bába. V průběhu křtu držel dítě první kmotr.⁴⁰⁶ Kmotrem měl být z pohledu římskokatolické církve jedinec schopný duchovně vést svého kmotřence, v praxi však byli kmotři voleni také s ohledem na možné hmotné zabezpečení dětí v případě předčasné smrti jejich rodičů.⁴⁰⁷ To vysvětluje často výrazné sociální rozdíly mezi kmotřenci a jejich kmotry. Těmi se mohli stát pokřtění jedinci kromě rodičů novorozence. Minimálně do poloviny 19. století byl však výběr kmotrů zúžen s ohledem na velkou vzdálenost jejich bydliště, jelikož byly křty prováděny do tří dnů po porodu.⁴⁰⁸ Mezi kmotry a jejich kmotřenci vznikalo provedením křtu duchovní příbuzenství, které následně hrálo roli v omezeném výběru budoucího životního partnera. Ve volbě kmotra se rodiče rozhodovali také na základě jeho věku, který neměl být dítěti příliš vzdálený, ale ani výrazně blízký.⁴⁰⁹

⁴⁰⁴ J. HLAVOVÁ, *Historie*, s. 46–47.

⁴⁰⁵ A. NAVRÁTILOVÁ, *K analýze tendencí vývoje rodinných obřadů na současné vesnici. Obřady spojené s narozením*, Český lid 71, Praha 1984, s. 29–36.

⁴⁰⁶ J. GRULICH, *Populační vývoj*, s. 188.

⁴⁰⁷ Tamtéž, s. 186.

⁴⁰⁸ M. SKOŘEPOVÁ, *Poručníci*, s. 72–73; L. NEKVAPIL – Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Kmotrovství*, s. 36–38.

⁴⁰⁹ TÁŽ, *Kmotrovství*, s. 68–81.

Zápisy v matrikách narozených jasně stanovují jméno křtěnce, specifikují jeho rodiče, avšak informace o kmotrech je většinou velmi stručná, často omezena pouze na jejich jména. U dětí narozených během 18. století na zkoumané usedlosti bylo zaznamenáno mnoho různých kmotrů, mezi nimi například volyňský městský radní Václav Kolný,⁴¹⁰ šafář Jakub Frnoch⁴¹¹ a šafářka Rozina Fojtová⁴¹² z Čepřovic a také Jan Červenka, mistr z čepřovického ovčína.⁴¹³ V matrikách byla uvedena zpravidla tři jména, hlavní kmotr (levans) a dva svědci (testes). Také zde se objevuje častý jev opakovaného zvaní stejných kmotrů, který mohl být snahou rodičů o upevnování vzájemných vazeb a potřebou redukovat okruh duchovních příbuzných.⁴¹⁴

P. Karel Kubašta, který byl předslavickým farářem mezi lety 1852–1885, pokřtil celou polovinu zde narozených dětí během 19. století. Novorozenci, kteří přišli na svět na zkoumané usedlosti v 19. století, byli většinou pokřtěni hned v den narození, nebo následující den. Žádné z nich nebylo pokřtěno déle než druhý den. Není zde tedy jediný záznam odloženého křtu, ačkoli se prodleva mezi narozením a křtem v prostředí českého venkova koncem 19. století prokazatelně prodlužovala. To svědčí zejména o náročných porodech a obavách rodičů ze smrti právě narozených dětí, které by bez provedení rituálu nedošly spásy.⁴¹⁵ Roli mohla hrát také relativní blízkost farního kostela, který ovšem nemusel být místem dění všech křestních obřadů. Na českém venkově probíhaly i křty v domácím prostředí. Za tímto účelem byl ve světnici zřízen improvizovaný oltář z prádelníku s křížem uprostřed a doplněný svíčkami z obou stran.⁴¹⁶

Během 19. století se v kolonkách podepsaných kmotrů začínají objevovat stále častěji příbuzní na místo všemi vážených a uznávaných osob.⁴¹⁷ Mezi kmotry dětí ze zkoumané usedlosti lze nalézt dvě selské rodiny z Paračova – Červenkovi a Švejdovi. Bohužel nebylo nalezeno, jak a zdali byli spřízněni s rodinou Chvostů z Čepřovic. Během 19. století byli za kmotry nejčastěji strýc s tetou z matčiny stran rodiny. Na konci 19. století se také objevuje nový jev v tomto rodě, v podobě kmotrů babičky s dědečkem

⁴¹⁰ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4534, kniha č. 3, NOZ 1733–1758, digisnímek 156.

⁴¹¹ Tamtéž, inv. č. 4563, kniha č. 32, NOZ 1800–1838, digisnímek 103.

⁴¹² Tamtéž, inv. č. 4547, kniha č. 15, NOZ 1784–1800, digisnímek 9.

⁴¹³ Tamtéž, digisnímek 6.

⁴¹⁴ M. SKOŘEPOVÁ, *Poručníci*, s. 74.

⁴¹⁵ TÁŽ, *Čas*, s. 203–204.

⁴¹⁶ M. LENDEROVÁ, *Radostné dětství*, s. 96–97.

⁴¹⁷ M. SKOŘEPOVÁ, *Poručníci*, s. 73.

opět z matčiny strany.⁴¹⁸ Přibližně od poloviny 20. století se na zkoumané usedlosti rozmezí mezi narozením dítěte a křestním obřadem postupně prodlužovalo a ruku v ruce s tím získával křest více slavnostní ráz, neboť se rituálu mohla zúčastnit kromě obou rodičů také širší rodina. Byla tím také rozšířena škála pro výběr kmotrů, kteří již nebyli omezeni vzdáleností od místa konání křtu.⁴¹⁹

Z důvodu nemožného přístupu k matričním knihám od roku 1912 do roku 1949 je charakteristika křtů na zkoumané usedlosti značně omezená. Lze s jistotou říci, že až do poloviny 20. století byl křest běžnou součástí života každého jedince. S nástupem socialismu se tato zvyklost mění. K obvyklému křtu se přidává tzv. vítání občánků, nahrazující svátost křtu nevěřícím rodinám. Všechny děti, které jsou součástí výzkumu v této práci, byly dříve či později pokřtěné. Čím více postupujeme do současnosti, tím se prodlužuje časové rozmezí mezi narozením a křtem dětí. Na konci 20. století se rozmezí pohybuje až kolem jednoho roku. Děti narozené majitelům usedlosti během druhé poloviny 20. století byly pokřtěné v Bavorově zřejmě z důvodu, že odsud pocházely jejich matky. V této době se tedy mění místo křtu a současně místo udělování svátostí rodu Chvostů, z důvodu změny trvalého bydliště majitelů a nového způsobu využívání usedlosti v podobě rekreace. Poslední narozené děti křtil v Bavorově dlouhá léta sloužící farář P. František Hobizal.

Je pravděpodobné, že většina dětí, které jsou součástí výzkumu, byla až do poloviny 20. století biřmována. Byla to neodmyslitelná součást křesťanského života, která potvrzovala vstup do dospělosti. Tato svátost se však nezaznamenávala písemně do žádných knih a jediný záznam, který byl nalezen se pojí s biřmováním Josefa Chvosty (*1906), který si zvolil biřmovací jméno František. Byl biřmován až ve svých 25 letech a současně 2 roky před svatbou s Bohumírou Koubovou. Tuto událost zaznamenal farář, který jej biřmoval, k jeho záznamu křtu v matrice narozených.⁴²⁰ Děti narozené ve druhé polovině 20. století biřmovány nebyly, což souvisí hlavně s nástupem socialismu a úpadkem tradic a křesťanské víry.

⁴¹⁸ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, inv. č. 4548, kniha č. 17, NOZ 1861–1882, digisnímek 21.

⁴¹⁹ M. SKOŘEPOVÁ, *Kmotrovství*, s. 82.

⁴²⁰ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 52.

V návaznosti na křest novorozenců je vhodné zmínit také problematiku udílení křestních jmen, která mohou mnohé vypovědět o náboženské i sociální situaci.⁴²¹ Jména nejčastěji souvisela s některým ze světců, jehož svátek připadal na měsíc narození dítěte, se jménem kmotrů či rodičů, popřípadě na oblibě určitého jména. Ačkoli se dnes tento způsob udílení křestního jména nepraktikuje, v minulosti bylo běžně dodržováno tzv. „zlaté pravidlo“, podle kterého se dávalo dítěti jméno nejběžnějšího světce, jehož svátek připadal na nejbližší den nebo měsíc.⁴²² Pojmenování podle kalendáře se na zkoumané usedlosti ukázalo být velmi časté hlavně po celé 18. a v první polovině 19. století. Z celkového počtu zde narozených dětí byla po světcích, jehož svátek připadal na stejný měsíc jako narození jedince, pojmenována více než třetina. Porovnávána byla data narozenin a jmenin všech dětí. Rozbor jmen dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích také potvrdil, že bylo preferováno nepojmenovávat „pozpátku“, tedy narozeniny by měly předcházet jmeninám.⁴²³

Volba jména dítěte zpravidla příslušela kmotrovi, který se mohl inspirovat svým vlastním jménem.⁴²⁴ Kromě jmen kmotrů a světců křtěnci svá jména získávali také po rodičích.⁴²⁵ Z výzkumu na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích vyplývá, že zde byla dodržována obdobná pravidla jako na Novorychnovsku v 19. století zkoumaném Markétou Skořepovou. Bylo běžné, že sourozenci měli shodné kmotry, pouze jedno dítě však dostalo jméno po kmotrovi, opakovaně se používalo pouze za situace předčasné smrti staršího dítěte toho jména. Také zde se začala postupně předávat jména v mužské linii z otce na syna.⁴²⁶

⁴²¹ Onomastice z pohledu historického se věnovaly například Markéta VITOCHOVÁ, *Motivace volby křestních jmen v 18. století*, diplomová práce, FF UK, Praha 1999.; Petra HOLÁ, *Křestní jména na Klatovsku v 18. století*, diplomová práce, Katedra českého jazyka a literatury PF UK, Praha 2007; Miloslava KNAPPOVÁ, *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?* Praha 2017; M. SKOŘEPOVÁ, *Čas*, s. 199–218.

⁴²² Rudolf KRYL, *Určování křestních jmen při křtech*, Zpravodaj místopisné komise ČSAV 7, 1966, s. 246.

⁴²³ Marie KOVÁŘOVÁ, *Z lidových zvyků Podblanicka. Narození dítěte – v šestinedělí – křest a úvod*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 13, Praha 1972, s. 192–217.

⁴²⁴ H. STOKLASOVÁ, *Katolické přechodové rituály*, s. 113.

⁴²⁵ J. GRULICH, *Populační vývoj*, s. 189–195.

⁴²⁶ M. SKOŘEPOVÁ, *Čas*, s. 213.

Tabulka č. V. 5

Původ volby křestních jmen dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích od 18. století do současnosti

	Počet	%
Podle světce v měsíci narození	22	37,9
Po kmotrovi / kmotře	10	17,2
Po otci / matce	9	15,5
Obliba	2	3,4
Neznámý důvod	15	25,9
Celkem	58	100

Největší popularitu si v prostředí českého venkova v 18. století držela starší jména jako Anna a Jan. Srovnání několika studií zaměřených na udílení křestních jmen také ve venkovském prostředí Klatovska nabízí práce Petry Holé.⁴²⁷ Z výzkumu Markéty Skořepové na Novorychnovsku v 19. století vyplývá, že většina dětí dostávala pouze jediné tradiční jméno světce či zemského patrona. Více než polovina dívek nosila jména Marie/Mariana, Anna a Kateřina. Přes dvě třetiny chlapců dostala jména Josef, Jan, František či Václav.⁴²⁸

Mezi nejčastěji volenými ženskými jmény U Táborů v Čepřovicích během 18. století převažuje křestní jméno Kateřina, které bylo voleno opakovaně. Velmi častá byla také jména Marie, jindy uváděno jako Mariana. Třetí místo na žebříčku oblíbenosti ženských jmen v 18. století na Táborovské usedlosti zaujímá jméno Anna. Ludmila a Anna byla také ta ze jmen, která byla používána opakovaně. Opětovné použití jména zemřelého dítěte bylo zcela běžnou praxí, což situace jmen dětí na zkoumané usedlosti jednoznačně dokládá. V průběhu 19. století převládalo jméno Marie/Mariana. Podobné oblíbě se těšilo také jméno Anna. Pokles četnosti byl zaznamenán u jména Kateřina. K totožným závěrům dochází na Novorychnovsku také Markéta Skořepová⁴²⁹ až na výjimku jména Rozálie, která se v Čepřovicích narodila na konci 19. století, ačkoli na Novorychnovsku toto jméno tou dobou takřka vymizelo.

⁴²⁷ P. HOLÁ, *Křestní jména*.

⁴²⁸ M. SKOŘEPOVÁ, *Čas*, s. 207–208.

⁴²⁹ Tamtéž, s. 210.

Tabulka č. V. 6**Jména dětí narozených na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích od 18. století do současnosti**

Jména dětí					
Mužská	Počet	%	Ženská	Počet	%
Josef	7	22,6	Mariana/ Marie Anna	6	21,4
Vojtěch	4	12,9	Kateřina	6	21,4
Václav	4	12,9	Anna	6	21,4
Pavel	3	9,7	Marie	3	10,7
Tomáš	2	6,5	Ludmila	2	7,1
Jakub	2	6,5	Dorota	1	3,6
Jan	2	6,5	Rozalie	1	3,6
František	2	6,5	Miluška	1	3,6
Šimon	1	3,2	Jana	1	3,6
Matěj	1	3,2	Petra	1	3,6
Jaroslav	1	3,2			
Bohumír	1	3,2			
Milan	1	3,2			
Celkem	31	100	Celkem	28	100

Nejčastější mužská jména na zkoumané usedlosti v 18. století byla různorodější než ženská. Největší zastoupení mělo jméno Pavel. To je překvapující vzhledem k faktu, že výzkum Petry Holé ve vesnicích kolem Klatov dospěl k závěru, že jméno Pavel bylo uděleno v 18. století pouze ve 2 % případů⁴³⁰ a ve vsi Stružinec na Semilsku ještě méně často.⁴³¹ Je však možné, že se v tomto případě jednalo o regionální či rodovou zvláštnost. Jeden z Janů dostal při křtu přídomek Nepomucký. Ačkoli by se dalo očekávat, že volba jména souvisela se svátkem daného světce, nebylo tomu tak. Byl pravděpodobně pojmenován po svém kmotrovi. Důvodem k volbě přídomku mohl být například vážný stav právě narozeného dítěte, obliba daného světce či vliv zdejšího faráře. Variabilita mužských jmen v 19. století byla ve srovnání se situací v 18. století značně zredukována. Přibýlo jméno František, které souviselo se jménem stejného kmotra. Mezi mužskými jmény se setkáváme s ryze křesťanskými, které mají vždy spojitost s některým ze světců, což zcela odpovídá zavedeným zvyklostem, neboť jiná jména než křesťanská

⁴³⁰ P. HOLÁ, *Křestní jména*, s. 71.

⁴³¹ M. VITOCHOVÁ, *Motivace*.

nepřicházela do úvahy.⁴³² Udílení nekřesťanských jmen výslovně zakázal tridentský koncil a varovaly před nimi pastorační příručky ještě na konci 19. století, kdy se začaly rozšiřovat nejrůznější světské módní vlivy.⁴³³

V průběhu 20. století se již setkáváme s neobvyklejšími jmény, které mnohdy nemají souvislost se jmény světců. Také se již téměř nepraktikovalo pojmenování po kmotrech, ale častěji se dávala jména po otci či matce nebo podle libosti rodičů. Ve výčtu ženských jmen i ve 20. století plněm změn stále dominují jména Marie a Anna. Objevují se ale i nová jména jako Miluška, které bylo velmi oblíbené hlavně mezi lety 1945 a 1950. Jana dostala jméno po své mamince. Její sestře vybrala maminka jméno Petra, protože se jí líbilo. Minimálně od druhé poloviny 20. století již na zkoumané usedlosti o jméne novorozence rozhodovali jeho rodiče.

Nejběžnějším mužským jménem tohoto rodu v minulém století, a to převážně mezi jeho majiteli, se v drtivé většině stalo jméno Josef, které chlapci dostávali po svém otci. V této době se objevují dosud nepoužitá jména jako Jaroslav nebo Bohumír, který dostal jméno podle své matky Bohumíry. Mezi mužskými jmény se prvně objevilo jméno Milan, které nesouvisí s žádným světcem a bylo zvoleno pouze podle zálibení rodičů dítěte.

V. 2. 2. Sňatečnost

Vztahy mezi mužem a ženou byly a jsou stanovovány jakýmsi modelovým soužitím zvaným manželství. K jeho uzavření mezi těmito dvěma pohlavími předcházela od Tridentského koncilu (1545–1563) sňatek slíbený před oltářem za přítomnosti duchovního a dvou svědků. Tridentský koncil znamenal v mnohém přelom v souvislosti s podobou uzavírání manželství. Tato byla dále ovlivněna Manželským patentem Josefa II. z roku 1783. Vliv na ni následně mělo znění Všeobecného občanského zákoníku vydaného roku 1811. A v neposlední řadě byla podoba uzavírání manželství a stanovování překážek stanovena tzv. konkordátem publikovaným císařským patentem z roku 1855.⁴³⁴ Tato jednotlivá nařízení stanovovala především podmínky, za nichž

⁴³² P. HOLÁ, *Křestní jména*, s. 19.

⁴³³ H. STOKLASOVÁ, *Katolické přechodové rituály*, s. 131.

⁴³⁴ Z. PAVELKOVÁ ČEVELOVÁ, *Každodennost*, s. 30–36.

mohla být manželství uzavírána, věnovala se míře vlivu církve a státu na konání sňatků a například také možným překážkám, které by mohly sňatku bránit.

Ve venkovském prostředí se odehrávalo větší množství svateb než ve městech. Do manželství však samozřejmě nevstupovali všichni. Kolem 5 % mužů zůstávalo trvale svobodných, žen dokonce o něco více. Byl to důsledek nejen vzrůstající feminity ve společnosti, ale zejména nedostatečného hmotného zabezpečení mladých lidí, kteří zůstávali ve službě.⁴³⁵

Charakteristika a průběh sňatečnosti za posledních tři sta let na jihočeském venkově byl odrazem kulturních zvyklostí zejména křesťanského původu. Rozhodnutí dvou lidí uzavřít manželství je potřeba chápat jako dobrovolný a promyšlený životní krok. Ke svatbě jako takové se kromě mnoha církevních nařízení a doporučení vztahovaly také světské zvyky v podobě různých radovánek. Byla však období v církevním roce (doba adventní a postní), kdy byly oslavy zapovězeny. Ve zmíněném čase se nesměly konat žádné slavnosti, hostiny, a tudíž ani svatby, které jsou s veselím úzce spojeny.⁴³⁶

Není divu, že po skončení adventní a postní doby, kdy byly svatební obřady zakázány, bylo zpravidla uspořádáno nejvíce svateb. V souvislosti s ukončením polních prací a rychle se blížící adventní doby, bylo v měsíci listopadu zaznamenáváno nejvíce uzavřených manželství. Únor se stal druhým nejvhodnějším měsícem pro konání svatby, neboť se nachází mezi zapovězenou adventní a postní dobou. Obdobné důvody ke zvolení vhodné doby oddavek sledujeme u čteně zvolených měsíců ledna a října. Naopak nejméně svateb lidé uzavírali v březnu a dubnu, což lze snadno vysvětlit posuvnou postní dobou. Méně sňatků připadalo také na období od května do září v souvislosti s obhospodařováním polí.⁴³⁷

Situace týkající se vývoje sňatečnosti se měnila s přechodem z dlouhého 19. století do století dvacátého. Během první i druhé světové války došlo ke značnému snížení sňatečnosti. Tento pokles byl po obou válkách vykompenzován rychlým, avšak krátkým nárůstem počtu sňatků a následným zvýšením porodnosti. Křivka sňatečnosti dosáhla minima následkem hospodářské krize roku 1935. Na náhlá a dočasná navýšení počtu uzavřených manželství měly vliv různé okolnosti, např. potřeba zabránění

⁴³⁵ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 159.

⁴³⁶ J. GRULICH, *Populační vývoj*, s. 158.

⁴³⁷ Tamtéž, s. 159–160.

pracovnímu nasazení na počátku druhé světové války či zavedení výhodných novomanželských půjček ve druhé polovině 20. století. Na její vývoj mělo nadále vliv zejména snížení možné věkové hranice pro uzavření sňatku.⁴³⁸

Předmětem charakteristiky sňatečnosti na zkoumané usedlosti je 10 svateb majitelů gruntu, dále 17 svateb jejich sourozenců a také 5 doložených sňatků služebných a čeledínů, kteří v době své svatby byli zaměstnáni na Táborovském gruntu v Čepřovicích. V rámci svateb majitelů se jedná o 8 mužů a jejich 10 žen. U některých byly dochovány svatební smlouvy, které jsou výchozím pramenem nejen ke zkoumání sňatečnosti, ale mohly by být využity také k analýze transferu majetku a k vývoji výměnku. Prameny zaznamenávající sňatky obyvatel gruntu byly použity k výzkumu okolností svatby, věku manželství a okruhu souvisejícího se vzdáleností i postavením, ze kterého pocházeli nastávající manželé a manželky.

Všichni účastníci manželských slibů během 18. a 19. století na zkoumané usedlosti byli římsko-katolického vyznání, ve 20. století někteří také bez vyznání. Z těchto důvodů nebylo nutné se věnovat problematice smíšených manželství a spojení lidí různých náboženství. Během celé historie Táborovského gruntu v Čepřovicích byl zaznamenán pouze jeden případ rozvodu, který se uskutečnil mezi Milanem Chvostou (*1962) a Karlou rozenou Blažkovou na konci 20. století. Z toho důvodu se práce nevěnuje manželským sporům mezi obyvateli usedlosti v průběhu posledních třech století. Trendy panující na zkoumané usedlosti z pohledu sňatkového chování plně odpovídají obecnému vývoji sňatečnosti v prostředí české vesnice.

⁴³⁸ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 320–354.

Tabulka č. V. 7**Svatby majitelů usedlosti čp. 2 v Čepřovicích**

Ženich	Věk ženicha	Stav ženicha	Nevěsta	Věk nevěsty	Stav nevěsty	Postavení druhého z manželů	Původ	Věkový rozdíl	Délka manželství	Datum svatby	Den v týdnu	Místo svatby
Šimon Chvosta	23 let	Svobodný	Markéta Táborová	19 let	Svobodná	Syn sedláka	Střítež	4	cca 27 let	3. února 1715	Neděle	Vlachovo Březí
Šimon Chvosta	51 let	Vdovec	Anna provdaná Vrtíška	?	Vdova	?	Střítež	?	cca 8 let	28. dubna 1743	Neděle	Volyně
Tomáš Chvosta	22 let	Svobodný	Marie Magdalena Žáčková	16 let	Svobodná	?	Střítež	6	45 let	11. října 1733	Neděle	Volyně
Pavel Chvosta	21 let	Svobodný	Marie Anna Kejnarová	21 let	Svobodná	Dcera sedláka	Nová Ves	0	29 let	2. února 1777	Neděle	Jinín
Šimon Chvosta	19 let	Svobodný	Anna Čížková	19 let	Svobodná	Dcera sedláka	Koječín	0	61 let	1. října 1815	Neděle	Předslavice
Josef Chvosta	26 let	Svobodný	Marie Komrsková	22 let	Svobodná	Dcera sedláka	Marčovice	4	64 let	23. června 1866	Sobota	Předslavice
Vojtěch Chvosta	36 let	Svobodný	Marie Rezková	25 let	Svobodná	Dcera sedláka	Předslavice	12	8 let	9. února 1904	Úterý	Předslavice
Vojtěch Chvosta	47 let	Vdovec	Marie Chvostová	28 let	Svobodná	Dcera rolníka	Lčovice	19	39 let	9. února 1915	Úterý	Malenice
Josef František Chvosta	27 let	Svobodný	Bohumira Koubová	23 let	Svobodná	Dcera rolníka	Všechlapy	4	42 let	3. června 1933	Sobota	Předslavice
Josef Chvosta	22 let	Svobodný	Jana Vachtová	22 let	Svobodná	Dcera kováře	Bavorov	0	26 let	29. dubna 1989	Sobota	Bavorov

Tabulka č. V. 8**Svatby čeledínů a sloužících na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích**

Ženich	Věk	Stav	Postavení	Původ	Nevěsta	Věk	Stav	Postavení	Původ	Věkový rozdíl	Datum svatby	Den v týdnu	Místo svatby
Prokop Klostermann	30	Svobodný	čeledín v Čepřovicích čp. 2	Strašice	Anna Kůtová	30	Vdova	Vdova po krejčím	Čepřovice	0	1. srpna 1869	Neděle	Předslavice
Václav Čejka	27	Svobodný	čeledín v Čepřovicích čp. 2	Milíkovice	Rozálie Martišková	24	Svobodná	sloužící v Čepřovicích čp. 4	Čepřovice	3	18. srpna 1872	Neděle	Předslavice
Tomáš Novák	42	Vdovec	chalupník	Čepřovice	Františka Křišťůvková	27	Svobodná	sloužící v Čepřovicích čp. 2	Zechovice	15	25. srpna 1872	Neděle	Předslavice
Josef Rychtář	23	Svobodný	čeledín v Kakovicích čp. 6	Miloňovice	Anna Vaňková	24	Svobodná	sloužící v Čepřovicích čp. 2	Čepřovice	1	2. října 1899	Pondělí	Předslavice
Václav Toušek	32	Svobodný	hudebník	Vlachovo Březí	Kateřina Pátková	28	Svobodná	sloužící v Čepřovicích čp. 2	Dolní Nakvasovice	4	6. srpna 1906	Pondělí	Předslavice

Tabulka č. V. 9

Svatby sourozenců majitelů usedlosti čp. 2 v Čepřovicích

Ženich	Věk ženicha	Stav ženicha	Nevěsta	Věk nevěsty	Stav nevěsty	Postavení druhého z manželů	Původ	Věkový rozdíl	Délka manželství	Datum svatby	Den v týdnu	Místo svatby
Václav Chvosta	36 let	Svobodný	Terezie Boukalová	cca 18 let	Svobodná	?	Čepřovice	cca 18	25 let	20. listopadu 1758	Pondělí	kostel Předslavice
Tomáš Chvosta	22 let	?	Magdaléna Malinová	cca 18 let	?	?		cca 4	63 let	19. listopadu 1758	Neděle	kostel Předslavice
Vavřínc Baroch	?	?	Marie Anna Chvostová	26 let	Svobodná	Sluha (čeledín)	Miloňovice	?	max. 42 let	25. října 1778	Neděle	kostel Předslavice
František Frnoch	41 let	Vdovec	Mariana Chvostová	48 let	Svobodná	Sedlák	Tvrzice	7	?	22. června 1835	Neděle	kostel Předslavice
Vojtěch Malina	28 let	Svobodný	Anna Chvostová	21 let	Svobodná	Syn sedláka	Předslavice	7	50 let	31. ledna 1843	Úterý	kostel Předslavice
Václav Hora	26 let	Svobodný	Marie Chvostová	22 let	Svobodná	Sedlák	Čepřovice	4	?	26. srpna 1845	Úterý	kostel Předslavice
František Chvosta	23 let	Svobodný	Kateřina Capůrková	?	?	?	Marčovice	?	?	25. února 1851	Úterý	kostel Předslavice
Tomáš Lafata	39 let	Vdovec	Kateřina Chvostová	23 let	Svobodná	Sedlák	Jiřetice	16	8 let	25. října 1857	Pondělí	kostel Předslavice
Karel Kubička	28 let	Svobodný	Marie Anna Chvostová	25 let	Svobodná	Rolník	Svaryšov	3	?	4. června 1895	Úterý	kaple Čepřovice
Jan Beneš	29 let	Svobodný	Rozalie Chvostová	21 let	Svobodná	Obchodník	Volyně	8	?	31. října 1904	Pondělí	kostel Předslavice
Josef Homolka	33 let	Svobodný	Anna Chvostová	27 let	Svobodná	Syn sedláka	Litochovice	6	max. 29 let	15. prosince 1945	Sobota	Volyně
Václav Chvosta	28 let	Svobodný	Růžena Havlanová	24 let	Svobodná	Dcera sedláka	Nuzín	4	?	13. listopadu 1948	Sobota	?
Jaroslav Chvosta	26 let	Svobodný	Ludmila Nováková	28 let	Svobodná	Dcera sedláka	Předslavice	2	58 let	29.IX.51	Sobota	?
Josef Hejtmánek	32 let	Svobodný	Miluška Chvostová	19 let	Svobodná	Obchodník	Volyně	13	53 let	21. listopadu 1953	Sobota	kostel a úřad Praha
Josef Chvosta	21 let	Svobodný	Anna Piblová	19 let	Svobodná	Dělnice	Bavorov	2	56 let	19. srpna 1961	Sobota	MÚ Bavorov
Bohumír Chvosta	23 let	Svobodný	Ludmila Zochová	20 let	Svobodná	Dcera sedláka	Měky nec	3	40 let	14.IX.68	Sobota	kostel a MÚ Strakonice
Milan Chvosta	22 let	Svobodný	Karla Blažková	21 let	Svobodná	Dcera dělníka	Strakonice	1	14 let	17. listopadu 1984	Sobota	MÚ Strakonice

Pokud se podíváme na manželství z hlediska regionálního původu snoubenců, platilo pravidlo, že čím větší panství, tím vyšší byla vzdálenost míst, ze kterých snoubenci pocházeli. Již od 18. století se začal snižovat počet osob vstupujících do manželství a současně pocházejících z jedné a té samé vsi, respektive farnosti. Společně s tím se začaly počátkem 19. století objevovat případy svateb ve farním kostele, který nebyl domácím svatostánkem ani jednomu ze snoubenců. Na to reagovali kněží ve čtyřicátých letech 19. století zavedením vyžadování povolení k obřadu a křestního listu. Také farář spravující místa bydliště novomanželů musel obdržet oznámení o uzavření sňatku. V průběhu 18. i 19. století bylo dbáno na to, aby snoubenci byli součástí stejné sociální vrstvy.⁴³⁹ Tomu zcela odpovídá situace týkající se postavení nastávajícího, popřípadě nastávající, které si brali obyvatelé selské usedlosti čp. 2 v Čepřovicích. V drtivé většině případů jsou jejich budoucí životní partneři stejného sociálního postavení. Jedná se ve valné většině případů o dcery a syny sedláků z okolních vsí vzdálených maximálně 15 km od Čepřovic. K velmi podobně vzdáleným lokalitám původu snoubenců došla ve svém výzkumu sňatečnosti v obci Kunratice také Lucie Hrdinová.⁴⁴⁰

Vzhledem k tomu, že dosavadní bydliště nastávajících manželů ležela většinou ve stejném panství a často také v jedné a té samé farnosti, nebyla ani místa svatebních obřadů příliš odlišná. 60 % všech zkoumaných svateb se uskutečnilo v předslavickém farním kostele. Desetina sňatků byla uzavřena v kostele v nedaleké Volyni. Až ve 20. století se několik svateb odehrálo také v Bavorově a Strakonících, neboť odtud pocházely nevěsty, ovšem obřady se již konaly na místních městských úřadech. Pouze v jednom případě následovala ještě svatba v kostele sv. Prokopa ve Strakonících.

Kromě již zmíněných omezení církev také doporučovala, aby se sňatky a následné veselí neodbývaly v den půstu a újmy. Dnem půstu byl tradičně pátek, dny újmy připadaly na některé liturgické svátky během roku. Jiná omezení týkající se dnů v týdnu pro oddávky nebyla.⁴⁴¹ Obyvatelé zkoumané usedlosti se těmito zvyklostmi zjevně řídili, neboť nebyla zaznamenána jediná svatba v postní den. Oblíbenost nedělních sňatků ve starším období souvisela se spojením s nedělní mší a povinnými ohláškami.⁴⁴² Naopak

⁴³⁹ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 165.

⁴⁴⁰ Lucie HRDINOVÁ, *Vývoj obyvatelstva obce Kunratice ve světle matrik (1704–1865)*, bakalářská práce, Katedra historie FF Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem 2020, s. 39–40.

⁴⁴¹ H. STOKLASOVÁ, *Katolické přechodové rituály*, s. 187.

⁴⁴² V. ČERNÝ, *Dědicové*, s. 38.

nejčastějším svatebním dnem po celé 19. století bylo úterý.⁴⁴³ V poslední třetině 19. století se však začínají konat svatby stále častěji v sobotu a v neděli nebo v den nějakého církevního svátku.⁴⁴⁴

Tento vývoj lze pozorovat také u svateb na zkoumaném gruntu. Nejčastěji volený den svatby se zde také několikrát proměňoval. Během 18. století jednoznačně převažovala neděle, jako nejužívanější den pro svatební obřad jak mezi dědici usedlosti, tak i mezi jejich sourozenci. Neděle byla vnímána jako vhodný den pro svatbu i v nadcházejícím století. Stejnou oblibu si však získalo také úterý. Jedna ze svateb v 19. století byla zvolena na sobotu, což předznamenalo vývoj ve století následujícím, kterému svatební soboty vévodily. Částečně do 20. století přetrvala také tradice úterních svateb. Také pondělí se objevilo ve všech třech století jako vhodný den pro svatební obřad, avšak s menší četností. Charakteristiku sňatečnosti z pohledu dnů v týdnu na usedlosti U Táborů v Čepřovicích lze vnímat jako ukázkovou, neboť se ničím nevymyká od závěrů, ke kterým došel Václav Černý ve svém výzkumu sňatků na nedalekém Protivínku.⁴⁴⁵

Rozložení svateb na usedlosti podle měsíců, ve kterých se konaly, souvisí s kulturními zvyklostmi a v průběhu staletí se proměňovalo. Pokud se na svatby zde konané podíváme v rozmezí celého zkoumaného období, zjistíme, že nejčastěji se odehrávaly v listopadu. Velké zastoupení svateb bylo zaznamenáno také v srpnu, hlavně u služebnictva na konci 19. století, a v říjnu. V oblíbenosti si s ostatními nezavdal ani měsíc únor. Konec dubna, tedy po skončení postní doby, byl také vhodným obdobím pro vstup do manželství. Menší zastoupení měly měsíce červen a leden. Pouze v jednom případě se vyskytla svatba uskutečněná v adventním čase, a to v roce 1945. Tyto zjištěné poznatky se velmi přibližují výsledkům, ke kterým došel Lukáš Hradecký ve farnosti Svinčany ve východních Čechách.⁴⁴⁶ Sezónností rozložení sňatků se věnovala prvotně jeho vedoucí Šárka Jirásková ve farnosti Zdechovice v 19. století.⁴⁴⁷ Jejím výsledkům se situace na Táborovské usedlosti přibližuje s tím rozdílem, že ve Zdechovicích bylo

⁴⁴³ A. NAVRÁTILOVÁ, *Namlouvání*, s. 236; Více k odůvodnění vhodnosti úterý k pořádání svateb V. ČERNÝ, *Dědicové*, s. 38.

⁴⁴⁴ H. STOKLASOVÁ, *Katolické přechodové rituály*, s. 188.

⁴⁴⁵ V. ČERNÝ, *Dědicové*, s. 37–38.

⁴⁴⁶ Lukáš HRADECKÝ, *Demografický vývoj farnosti Svinčany v letech 1684–1783*, bakalářská práce, FF Univerzity Pardubice, Pardubice 2016, s. 49–50.

⁴⁴⁷ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 83.

zaznamenáno daleko větší procentuální zastoupení staveb připadajících na měsíc leden a únor, který byl podle jejího závěru nejčastěji voleným obdobím pro uzavření manželství. Výzkumy Petra Zatloukala na Jesenicku⁴⁴⁸ a Lucie Hrdinové v obci Kunratice⁴⁴⁹ dospěly také k obdobným závěrům, výjimkou je pouze jimi nalezený vyšší počet květnových svateb, ke kterým na zkoumané usedlosti nedošlo.

Mezi oddávajícími se setkáváme vždy s právě úřadujícím farářem na místě dané svatby. V tomto ohledu přichází velká změna ve 20. století, zejména v jeho druhé polovině. V období socialismu nebyl církevní obřad vnímán za potřebný, dokonce mohl být považován za nežádoucí. Z toho důvodu byli snoubenci oddáváni předně na úřadě některým z radních, nejčastěji starostou dané obce/města. Někteří se rozhodli pro dva svatební obřady v jednom dni, nejprve na úřadě a následně přijali svátost manželství v kostele, který se nacházel nedaleko úřadu. Takto proběhly ve druhé polovině 20. století minimálně dvě svatby obyvatel Táborovské usedlosti. Přerod v Československou socialistickou republiku a podřadnost církevního obřadu pod civilním sňatkem souvisel také s vypuštěním ohlášek. Nikdo ze snoubenců, kteří byli součástí výzkumu ve druhé polovině 20. století neměl před svatbou ohlášky. Do té doby bylo pravidlem trojí ohlášení budoucí svatby, ke které se mohl kdokoliv vyjádřit a předložit možné překážky sňatku. Pouze jeden manželský pár byl ohlášen jednou za třikrát. Byli jimi Vojtěch Chvosta a jeho nastávající Marie roz. Chvostová. Vzhledem k narození jejich prvního dítěte až rok po svatbě se zřejmě nejednalo o urychlení svatby z důvodu těhotenství. Je přinejmenším zajímavé, že byli oddáni ve stejném datu, v jakém byl oddán Vojtěch se svou první ženou Marií roz. Rezkovou roku 1904. Nabízí se otázka, zda prominutí dvou ohlášek nemohlo být způsobeno přáním snoubenců stihnout svatbu ve stejném datu.

V případě svědků se u zkoumaných svateb setkáváme zpravidla se členy rodin ze strany nevěsty i ženicha, popřípadě s vysoce váženými osobnostmi v rámci dané oblasti. Je zde uplatňován podobný princip, jako při výběru kmotrů a svědků křestních obřadů. Výjimku tvoří svatby sloužících a čeledínu, u jejichž svateb se zpravidla setkáváme s kostelníkem na místě jednoho ze svědků. Jak již bylo zmíněno výše, v jednom případě bylo také nutné vydání dispenze biskupstvím v Českých Budějovicích ke svatbě Rozálie

⁴⁴⁸ P. ZATLOUKAL, *Populační vývoj*, s. 92.

⁴⁴⁹ L. HRDINOVÁ, *Vývoj*, s. 48.

Chvostové s obchodníkem Janem Benešem roku 1904, neboť se v jejich případě jednalo o příbuzenství III. stupně (jejich prarodiče byli sourozenci).⁴⁵⁰

Ve správném výběru budoucího životního partnera byl jedním z rozhodujících ukazatelů věk, který se lišil podle pohlaví. V průběhu celého 18. století se ženy vdávaly nejčastěji mezi 20–25 lety, muži se ženili ve věku přibližně o 4–5 let vyšším. Tyto hodnoty během století mírně stoupaly. V průběhu století se věk při prvním sňatku mírně zvyšoval. Na výši sňatkového věku mělo vliv také vydání potřebného povolení vrchnosti k uzavření sňatku. Od zavedení Všeobecného občanského zákoníku roku 1811 mohly do manželství vstupovat pouze osoby starší 24 let, případně museli dát ke svatbě souhlas jejich zákonní zástupci. Tato situace nastávala častěji u dívek. Věk mužů rozhodnutých uzavřít manželský slib byl výrazně ovlivněn vojenskou službou, od které byli osvobozeni pouze dědicové selských hospodářství. Roku 1858 bylo vydáno nové omezení zabráňující sňatky mužům mladším 22 let, bez mimořádného povolení z místodržitelství.⁴⁵¹

Na sňatkovém věku v 19. století se podepsal hlavně vývoj ekonomiky a sociální situace, neboť se svatby za zhoršených podmínek často odkládaly. Nejen, že se stále pozvolna zvyšoval věk snoubenců, ale ruku v ruce s tím přibývalo také svobodných lidí. Během první poloviny 19. století se věk osob vstupujících do prvního manželství navýšil přibližně o 2–3 roky. Nejvíce svateb proběhlo ve věkové skupině 25–29 let. Druhá polovina 19. století se projevila mírným poklesem sňatkového věku na průměrných 28 let u ženichů a 25 let u nevěst.⁴⁵²

Po první světové válce se věk novomanželů nadále snižoval vlivem snížení věkové hranice umožňující uzavření sňatku na 21 let. Muži tuto možnost využívali pouze v malé míře (2 %) vzhledem k povinné vojenské službě, avšak z pohledu žen to byla významná změna. Věk při prvním sňatku ženichů se snížil na 23–26 let, nevěsty vstupovaly do manželství nejčastěji mezi 20–23 lety. I nadále platilo, že zůstávalo více svobodných žen než mužů. Po druhé světové válce byla snížena způsobilost k uzavření manželství dokonce na 18 let, což se opět projevilo ve snižování sňatkového věku mužů (22–25 let) a žen (19–22 let).⁴⁵³

⁴⁵⁰ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 79.

⁴⁵¹ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 159–161.

⁴⁵² Tamtéž, s. 163–164.

⁴⁵³ Tamtéž, s. 320–346.

Z analýzy výše stanovených svateb vyplývá, že muži se nejčastěji ženili mezi 20 a 30 lety, a to více než v 60 % případů. Vyskytl se pouze jeden případ muže ženícího se v nižším věku. Takové výjimky našel také například Petr Zatloukal na Jesenicku,⁴⁵⁴ s jehož výsledky ohledně sňatkového věku snoubenců situace na Táborovské usedlosti v Čepřovicích koresponduje. 12 % mužů se zde oženilo mezi 30–34 lety. Zbylé svatby byly většinou případem druhých manželství v pokročilejším věku a týkaly se zejména vdovců. U žen je situace rozdílná. Téměř 45 % žen se vdávalo mezi 20 a 25 rokem života. Také mezi 25 a 29 lety se vdalo více žen, zejména v 19. století. Tento jev souvisel s potřebným souhlasem zákonných zástupců se svatbou od vydání Všeobecného občanského zákoníku. Nejmladší nevěstě bylo pouhých 16 let. 20 % žen se vdávalo již mezi 15 a 19 lety, hlavně ve druhé polovině 20. století. Je zde jasně viditelná tendence velkého snížení sňatkového věku v období socialismu, která souvisela se zmíněnou změnou ve věkovém omezení státními nařízeními. Jen necelých 7 % žen se vdávalo po třicátém roce věku. Sňatkovým věkem obyvatel v 19. století se zabývala také například Šárka Jirásková,⁴⁵⁵ která dospěla ve zdechovické farnosti k obdobným výsledkům, jež také plně odpovídaly dobovým zvyklostem. V jejím výzkumu se objevily nevěsty dokonce mladší patnácti let.

⁴⁵⁴ P. ZATLOUKAL, *Populační vývoj*, s. 83–90.

⁴⁵⁵ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 76.

Tabulka č. V. 10**Sňatkový věk vyplývající ze zkoumaných svateb od počátku 18. století do současnosti**

Sňatkový věk	Muži		Ženy	
	Počet	%	Počet	%
15-19	1	3,2	7	23,3
20-24	10	32,3	13	43,3
25-29	9	29	8	26,7
30-34	4	12,9	1	3,3
35-39	3	9,7	0	0
40-44	2	6,5	0	0
45-49	1	3,2	1	3,3
50 a více	1	3,2	0	0
Celkem	31	100	30	100

Nahlédneme-li na manželství z pohledu věkového rozdílu snoubenců, ženy si ve většině případů braly starší muže. Ukazuje se, že nejfrekventovanějším vzorem bylo manželství muže a ženy, která byla přibližně o 1–5 let mladší.⁴⁵⁶ To vyplývá z výzkumu svateb na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během posledních tři sta let. Žádný z majitelů usedlosti si nevzal starší ženu. Jinak tomu bylo u svateb jejich sourozenců a zdejšího služebnictva. Takovéto svatby se u nich vyskytovaly ve 20 % případů. S vyšším počtem svateb se také setkáváme u stejně starých novomanželů, popřípadě u ženichů o 6–10 let starších než jejich nevěsty. V porovnání s výzkumem sňatečnosti Václava Černého na Protivínsku⁴⁵⁷ a Šárky Jiráskové na Zdechovicku⁴⁵⁸ opět docházíme k obdobným výsledkům.

⁴⁵⁶ V. ČERNÝ, *Dědicové*, s. 39.

⁴⁵⁷ Tamtéž, s. 45.

⁴⁵⁸ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 79–80.

Tabulka č. V. 11**Věkový rozdíl mezi manželi zkoumaných svateb od 18. století do současnosti**

Věkový rozdíl mezi manželi	Majitelé usedlosti		Sourozenci majitelů		Sloužící	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Shodný věk	3	33,3	0	0	1	20
Muž starší o						
1-5 let	3	33,3	7	46,7	2	40
6-10 let	1	11,1	3	20	0	0
11-15 let	1	11,1	1	6,7	1	20
16-20 let	1	11,1	2	13,3	0	0
Souhrn	6	66,7	13	86,7	3	60
Muž mladší o						
1-5 let	0	0	1	6,7	1	20
6-10 let	0	0	1	6,7	0	0
Souhrn	0	0	2	13,3	1	20
Celkem	9	100	15	100	5	100

V souvislosti s uzavíranými sňatky byly sepisovány tzv. svatební smlouvy. Tyto měly za úkol vyřešit budoucí poměry manželů. Nejběžněji byly sepisovány pro potomky majitelů selských či chalupnických rodin. Povědomí o smlouvách se postupně rozšiřovalo a začínaly je využívat různé společenské vrstvy. Jednalo se o dokumenty písemné povahy s různou formou. Běžně do nich byla zanesena velikost nevěstina věna, které mělo být odpovídající mužovu přínosu do manželství (v 90 % případů se jednalo o nemovitost či její příslibení). Smlouvy mohly obsahovat také způsob vyplacení sourozenců a spolu s tím vyřešení dědictví, neboť se svatba a předání usedlosti často spojovaly v jedinou událost. Běžné bylo i předání hospodářství před uzavřením sňatku a ojedinele k tomuto kroku docházelo až nějaký čas po svatbě. Současně se zápisem o přepisu majetku byly stanoveny povinnosti budoucích hospodářů související se zajištěním živobytí odstupujícím rodičům a podoba výměnku.⁴⁵⁹

⁴⁵⁹ A. VELKOVÁ, *Svatební smlouvy ve venkovském prostředí v 1. polovině 19. století*, in: Martina Halířová (ed.), *Oznamuje se láskám našim... aneb svatby a svatební zvyky v českých zemích v průběhu staletí*, Pardubice 2007, s. 78–82.

Svatební smlouvy týkající se zkoumané usedlosti začaly být sepisovány minimálně od první poloviny 19. století, ze kterého se dochovala první svatební smlouva mezi Šimonem Chvostou a Annou roz. Čížkovou z roku 1815. Od té doby se hospodářství předávalo společně s uzavřením sňatku budoucího dědice a podmínky předání byly zaneseny do svatební smlouvy. Takto se postupovalo až do poloviny 20. století. Pouze předání gruntu mezi Josefem Chvostou a jeho synem Vojtěchem proběhlo až na základě postupní smlouvy, ve které stanovený majetek předávali manželé Josef a Marie Chvostovi nastupujícím již oddaným manželům Vojtěchovi a Marii Chvostovým.⁴⁶⁰ Některé smlouvy byly vyhotoveny předčasně, aby se již před svatbou stanovily podmínky společného soužití na usedlosti. Tak to bylo například v případě Josefa Chvosty a Marie rozené Komrskové, kteří měli znění budou smlouvy sepsané téměř s ročním předstihem.

Z pohledu církve je naplněnost manželství spojována se zplozením dětí. Na počet dětí v rodině mělo vliv několik faktorů, zejména sňatkový věk manželů a délka trvání manželství. Manželská plodnost je úzce spjata s již vylíčeným vývojem porodnosti, z kterého jasně vyplývá, že od první poloviny 20. století se počet dětí v rodinách začal účelně omezovat a tento trend snižování pokračoval až do konce zkoumaného období, tedy druhé poloviny 20. století, kdy plodnost vdaných žen klesla ještě výrazněji.⁴⁶¹

Manželská plodnost úzce souvisí s výše uvedenou porodností. Obecně lze říci, že každé z manželství majitelů Táborovské usedlosti za poslední tři staletí bylo naplněno, všem manželům se narodilo alespoň jedno dítě. V průměru se rodilo více dětí v 18. století a počet narozených dětí se s postupem času stále snižoval. Podrobnějšímu rozboru plodnosti na zkoumané usedlosti je věnována kapitola o porodnosti.

⁴⁶⁰ Archiv autora.

⁴⁶¹ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 169, 355.

Tabulka č. V. 12**Manželská plodnost majitelů usedlosti od 18. století do současnosti**

Otec	Matka	Držení usedlosti	Počet dětí
Šimon Chvosta	Markéta Táborová	1715-1743	10
Šimon Chvosta	Anna provdaná Vrtíška	1743-1750	1
Tomáš Chvosta	Marie Magdalena Žáčková	1751-1778	8
Pavel Chvosta	Marie Anna Kejnarová	1778-1815	11
Šimon Chvosta	Anna Čížková	1815-1866	6
Josef Chvosta	Marie Komrsková	1866-1904	6
Vojtěch Chvosta	Marie Rezková	1904-1915	3
Vojtěch Chvosta	Marie Chvostová	1915-1933	5
Josef František Chvosta	Bohumíra Koubová	1933-1991	4
Josef Chvosta	Jana Vachtová	1991-2016	2

Tabulka č. V. 13**Uplynulá doba mezi svatbou a narozením prvního dítěte majitelů usedlosti od 18. století do současnosti**

Matka	Rozmezí mezi svatbou a narozením 1. dítěte
Markéta roz. Táborová	9 měsíců
Anna prov. Vrtíška	35 měsíců
Marie Magdalena roz. Žáčková	24 měsíců
Marie Anna roz. Kejnarová	25 měsíců
Anna roz. Čížková	23 měsíců
Marie roz. Komrsková	10 měsíců
Marie roz. Rezková	23 měsíců
Marie roz. Chvostová	12 měsíců
Bohumíra roz. Koubová	13 měsíců
Anna roz. Píbllová	7 měsíců
Jana roz. Vachtová	5 let

Všechny děti narozené na zkoumané usedlosti jsou manželské. Také se zde potvrzuje ojedinělost otěhotnění před svatbou, které se vyskytlo pouze v jednom případě. V průměru se první dítě narodilo manželům 22 měsíců po svatbě. Délka manželství byla nejdnou ovlivněna předčasnou smrtí jednoho z manželů. Bylo tomu tak zejména u Šimona Chvosty, jehož první žena zemřela po přibližně sedmadvacetiletém manželství. Šimon se podruhé oženil ve svých 51 letech. Jeho pokročilý věk měl samozřejmě za následek krátkodobost druhého manželství, zemřel osm let po svatbě. Také Vojtěch Chvosta (* 1867) neměl v prvním manželství velké štěstí, neboť jeho žena zemřela po

porodu třetího dítěte, osm let po svatbě. Vojtěch se podruhé oženil s Marií roz. Chvostovou, se kterou zůstal až do její smrti. Nejkratší sňatky na zkoumané usedlosti tedy trvaly kolem osmi let a vždy nějak souvisely s manželstvím novým. Také manželství posledního majitele Josefa Chvosty (*1967) s Janou roz. Vachtovou nebylo příliš dlouhé, neboť Jana zemřela ve 48 letech na rakovinu.

Tabulka č. V. 14

Trvání manželství majitelů usedlosti od 18. století do současnosti

Ženich	Nevěsta	Datum svatby	Trvání manželství
Šimon Chvosta	Markéta Táborová	3. února 1715	27 let
Šimon Chvosta	Anna provdaná Vrtíška	28. dubna 1743	8 let
Tomáš Chvosta	Marie Magdalena Žáčková	11. října 1733	45 let
Pavel Chvosta	Marie Anna Kejnarová	2. února 1777	29 let
Šimon Chvosta	Anna Čížková	1. října 1815	61 let
Josef Chvosta	Marie Komrsková	23. června 1866	64 let
Vojtěch Chvosta	Marie Rezková	9. února 1904	8 let
Vojtěch Chvosta	Marie Chvostová	9. února 1915	39 let
Josef František Chvosta	Bohumíra Koubová	3. června 1933	42 let
Josef Chvosta	Jana Vachtová	29. dubna 1989	26 let

Je nutné konstatovat, že během 19. století můžeme na usedlosti analyzovat pouze dvě manželství, která ovšem byla velice dlouholetá. Nejdelším bylo bezesporu manželství mezi Josefem Chvostou a Marií roz. Komrskovou, kteří spolu strávili dlouhých 64 let. Podobně na tom byli Josefovi rodiče, Šimon Chvosta a Anna roz. Čížková, neboť setrvali ve svazku manželském 61 let. Tři poslední staletí se na usedlosti nesla ve znamení manželské stálosti. Ani v jediném případě nemůžeme mluvit o novém manželství po rozvodu.

V případě, že hospodář ovdověl, velmi často se u oltáře brzy objevil s novou ženou. Pětina až čtvrtina všech uzavřených manželství byla zastoupena druhými sňatky. Častěji se však opětovně ženili muži. Důsledkem toho byl vyšší podíl vdov ve společnosti. Jen dvacetina mužů si vzala za manželku vdovu, ale až třetina žen se provdala za vdovce.⁴⁶² Na usedlosti se vyskytly pouze dva případy majitelů gruntu, kteří se oženili podruhé. Oba si s největší pravděpodobností vzali výrazně mladší ženu. Ačkoli neznáme

⁴⁶² L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 164.

věk sňatku vdovy Anny Vrtíškové, můžeme předpokládat, že jí bylo jistě méně než 51 let, neboť v manželství se svým novým mužem Šimonem Chvostou přivedla na svět minimálně jedno dítě. Na usedlosti se tedy vyskytl případ vdovce se svobodnou dívkou a také vdovce s již ovdovělou ženou. Žádná z ovdovělých majitelek usedlosti se nevdala znovu. Tyto počty jsou plně v souladu s výzkumem Markéty Skořepové na panství Nový Rychnov.⁴⁶³ Také Šárka Jirásková⁴⁶⁴ či Lucie Hrdinová⁴⁶⁵ se věnovaly podílu vdovců a vdov vstupujících do manželství a došly k závěrům, kterým situace na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích také odpovídá. Nové manželství mělo vliv zejména na podmínky v předávání majetku.

Tabulka č. V. 15

První a druhé manželství majitelů usedlosti čp. 2 v Čepřovicích od 18. století do současnosti

Pořadí manželství	Ženich	Nevěsta	Sňatkový věk		Stav		Rok svatby	Délka manželství	Počet dětí	Rozmezí mezi 1. a 2. manželstvím
			Ženich	Nevěsta	Ženich	Nevěsta				
1.	Šimon Chvosta	Markéta Táborová	23 let	19 let	svobodný	svobodná	1715	27 let	10	1 rok
2.	Šimon Chvosta	Anna provdaná Vrtíška	51 let	?	vdovec	vdova	1743	8 let	1	
1.	Vojtěch Chvosta	Marie Rezková	36 let	25 let	svobodný	svobodná	1904	8 let	3	2,3 roku
2.	Vojtěch Chvosta	Marie Chvostová	47 let	28 let	vdovec	svobodná	1915	39 let	5	

Důvodem k uzavření dalšího manželství byla zejména potřebná péče o nezletilé děti. To vedlo hospodáře k rychlejšímu hledání vhodné nastávající manželky, která se měla stát matkou jejich již narozeným dětem a také měla být pověřena vedením domácnosti.

⁴⁶³ M. SKOŘEPOVÁ, *Ovdovění*, s. 164–182.

⁴⁶⁴ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 81.

⁴⁶⁵ L. HRDINOVÁ, *Vývoj*, s. 41.

Šimon Chvosta ze Stříteže si roku 1715 vzal za ženu Markétu Táborovou z Čepřovic čp. 2 a převzal grunt po jejím otci.⁴⁶⁶ Po smrti Markéty se Šimon podruhé oženil již ve svých 51 letech s vdovou Annou Vrtíškovou,⁴⁶⁷ se kterou strávil dalších 8 let života až do své smrti. Druhý sňatek po úmrtí první manželky uzavřel prokazatelně též Vojtěch Chvosta. Tento hospodář se až ve věku 36 let oženil roku 1904 s Marií roz. Rezkovou.⁴⁶⁸ Manželství nemělo dlouhého trvání, neboť Marie zemřela ve svých 33 letech po porodu třetího dítěte na horečku omladnic. Dvě ze tří jejich dětí zemřely do půl roku věku a Vojtěch zůstal sám se šestiletým synem. Podruhé se tedy oženil po více než dvou letech od manželčiny smrti roku 1915 s Marií roz. Chvostovou,⁴⁶⁹ s níž prožil dalších dlouhých 39 let.

V. 2. 3. Úmrtnost

V průběhu 18. a 19. století se změna úmrtnosti, demografického ukazatele vyjadřujícího množství zemřelých dané skupiny či oblasti za určité časové období, projevovala v českých zemích zřetelným prodlužováním délky lidského života. S tím úzce souvisel vzrůstající počet osob vyššího věku. Od poloviny 18. století, kdy se lidé dožívali průměrně 25–28 let, proběhl ohromný demografický skok, neboť se průměrná délka dožití zvýšila přes 40 let na počátku 20. století až na 73 let na jeho konci. Vlivem zlepšování hygieny, výživy, epidemiologické situace, rozvoje lékařství a hromadné výroby léků se postupně a výrazně snižovala také dětská úmrtnost a s ní úzce související mortalita matek.⁴⁷⁰

⁴⁶⁶ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Vlachovo Březí*, inv. č. 6067, kniha č. 8, OZ 1704–1739, digisnímek 28.

⁴⁶⁷ Tamtéž, *FÚ Volyně*, inv. č. 6245, kniha č. 2, NOZ 1663–1784, digisnímek 601.

⁴⁶⁸ Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice, Pozemková kniha Čepřovice 1, 1–43, č. vložky 2, s. 329.

⁴⁶⁹ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Malenice*, kniha č. 12A, O 1877–1940, digisnímek 117.

⁴⁷⁰ L. FIALOVÁ, *Dějiny*, s. 175.

Okolnosti kolem posledních chvil člověka byly neodmyslitelně spjaty s působností církve. Stát řešil pouze majetkové záležitosti týkající se zemřelých. Z hlediska úmrtnosti je možné analyzovat zejména pohřební zvyklosti, časová rozmezí mezi smrtí a pohřbem, jeho způsob a osobu, která obřad vedla. S úmrtím věřícího člověka úzce souvisí také potřeba zaopatření před smrtí, tedy vyzpovídat se, přijmout eucharistii a poslední pomazání. Vykonání tohoto rituálu bylo provázáno různými nesnázemi.⁴⁷¹

Charakteristika úmrtnosti na zkoumaném gruntu zahrnuje všechny osoby, které zemřely v době přebývání na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích. Objevují se v ní tedy děti i dospělí, svobodní, vdané/ženatí i vdovy a vdovci. Celkem se jedná o 31–39 osob. Avšak nejsou zahrnuty například osoby, které se na usedlosti sice narodily, ale provdaly se/oženily a zemřely jinde. Autorka rozdělila zkoumaný vzorek obdobně jako u porodnosti tentokrát podle staletí, ve kterých lidé zemřeli. Do 20. století zařadila také dva obyvatele usedlosti, kteří zemřeli na počátku století následujícího.

Do analýzy byly zahrnuty také osoby zemřelé v 18. století, u kterých nebylo možné dohledat jejich životní osudy. Není jasné, zda zemřely v dětství či v dospělém věku, a tedy ani zda na Táborovské usedlosti. Tato skutečnost se nedá vyloučit, tudíž musí být výsledná zjištění vnímána s rezervou. Zápisy zemřelých v matričních knihách z 19. a 20. století již obsahují značně více informací.

Během 18. století na Táborovské usedlosti v Čepřovicích zemřelo nejméně 13 osob. Toto číslo ovšem není jednoznačné, neboť smrt zbylých 8 dětí nebylo možné dohledat. Mezi zemřelými bylo zaznamenáno 5 dospělých a 8 dětí, z toho 5 se nedožilo ani jednoho roku života. To je důkazem vysoké dětské úmrtnosti.

⁴⁷¹ Více o okolnostech smrti a průběhu pohřbu H. STOKLASOVÁ, *Katolické přechodové rituály*, s. 194–223; P. ZATLOUKAL, *Populační vývoj*, s. 140–143.

Tabulka č. V. 16
Zemřelí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 18. století

Jméno	Rok narození	Rok úmrtí	Věk	Stav	Místo pohřbu	Kdo pohřbíval
Šimon Chvosta	1692	cca 1751	cca 59 let	?	?	?
Markéta roz. Táborová	1695	1742	47 let	Vdaná	?	?
Kateřina	1715	?	?	?	?	?
Tomáš	1717	?	?	?	?	?
Jan	1720	1720	6,5 měsíce	Dítě	Předslavice hřbitov	zřejmě Matěj Jan Felíř z Felsenthalu
Mariana	1724	1742	18 let	Dítě	Předslavice hřbitov	zřejmě kaplan Jan Šebestián Jedlička
Jakub	1727	1727	13 týdnů	Dítě	Předslavice hřbitov	zřejmě M. J. Felíř z Felsenthalu
Ludmila	1728	1730	1 rok	Dítě	Předslavice hřbitov	zřejmě M. J. Felíř z Felsenthalu
Pavel	1732	?	?	?	?	?
Ludmila	1734	?	?	?	?	?
Anna	1737	?	?	?	?	?
Anna prov. Vrtíška	?	?	?	?	?	?
Josef	1746	?	?	?	?	?
Tomáš Chvosta	1710	1778	68 let	Ženatý	Předslavice hřbitov	farář J. Š. Jedlička
Marie Magdalena roz. Žáčková	1717	1781	64 let	Vdova	Předslavice hřbitov	farář J. Š. Jedlička
Kateřina	1735	? (do roku 1744)	max. 9 let	Dítě	?	?
Dorota	1741	?	?	?	?	?
Kateřina	1744	? (do roku 1748)	max. 4 roky	Dítě	?	?
Kateřina	1748	?	?	?	?	?
Matěj	1754	1755	5 týdnů	Dítě	Předslavice hřbitov	zřejmě kaplan J. Š. Jedlička
Marie Anna	1779	1779	3 měsíce	Dítě	Předslavice hřbitov	farář J. Š. Jedlička

Tabulka č. V. 17
Zemřelí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 19. století

Jméno	Rok narození	Rok úmrtí	Věk	Stav	Příčina smrti	Rozmezí mezi smrtí a pohřbem (dny)	Místo pohřbu	Kdo pohřbíval	Zaopatření před smrtí
Pavel Chvosta	1756	1806	52 let	Ženatý	Píchání (Infarkt?)	2	Předslavice hřbitov	adm. František Pokorný	Ano
Marie Anna roz. Kejnarová	1756	1827	71 let	Vdova	Věkem	2	Předslavice hřbitov	farář František Sokol	Ano
Pavel	1781	1828	47 let	Svobodný	Angina	2	Předslavice hřbitov	farář František Sokol	Ano
Vojtěch	1783	1813	30 let	Svobodný	Zlomení kříže	0	Předslavice hřbitov	farář František Sokol	Ano
Václav	1785	1814	29 let	Svobodný	Padoucnice	2	Předslavice hřbitov	farář František Sokol	Ano
Anna	1791	1791	2 týdny	Dítě	Psočník	Chybí jedno datum	Předslavice hřbitov	farář František Raffius	Neschopno
Jan Nepomucký	1792	1792	1 den	Dítě	Psočník	Chybí jedno datum	Předslavice hřbitov	farář Vojtěch Studnička	Neschopno
Kateřina	1793	1796	2 roky	Dítě	Nestovice	Chybí jedno datum	Předslavice hřbitov	farář Vojtěch Studnička	Neschopno
Anna	1800	1800	10 dní	Dítě	Psočník	Chybí jedno datum	Předslavice hřbitov	farář Vojtěch Studnička	Neschopno
Jakub	1801	1871	70 let	Svobodný	Věkem	2	Předslavice hřbitov	farář Ignác Tloušť	Ano - 2 dny
Šimon Chvosta	1796	1876	80 let	Ženatý	Sešlost ve stáří	2	Předslavice hřbitov	farář Karel Kubašta	Ano - 6 dní
Anna roz. Čížková	1796	1880	85 let	Vdova	Věkem	2	Předslavice hřbitov	farář Karel Kubašta	Ano - 3 dny
Mariana	1817	1823	6 let	Dítě	Vodnatelnost	3	Předslavice hřbitov	farář František Sokol	Neschopno
Anna	1871	1876	5 let	Dítě	Uhořela v poli	2	Předslavice hřbitov	farář Karel Kubašta	Neschopno
Josef	1875	1875	4 měsíce	Dítě	Psočník	2	Předslavice hřbitov	farář Karel Kubašta	Neschopno

Tabulka č. V. 18
Zemřelí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 20. století

Jméno	Rok narození	Rok úmrtí	Věk	Stav	Příčina smrti	Rozmezí mezi smrtí a pohřbem (dny)	Místo pohřbu	Kdo pohřbíval	Zaopatření před smrtí	Pohřben/Zpopelněn
Josef Chvosta	1840	1932	91 let	Vdovec	Sešlost ve stáří	2	Předslavice hřbitov	farář Karel Poucha	Ano - 9 dní	Pohřben
Marie roz. Komrsková	1844	1930	86 let	Vdaná	Sešlost ve stáří	2	Předslavice hřbitov	farář Karel Poucha	Ano - 1 den	Pohřbena
František	1876	1965	89 let	Svobodný	Zápal plic	3	Předslavice hřbitov	?	?	Pohřben
Vojtěch Chvosta	1867	1954	87 let	Ženatý	?	?	Předslavice hřbitov	?	?	Pohřben
Marie roz. Rezková	1879	1912	33 let	Vdaná	Horečka omladnic	2	Předslavice hřbitov	farář Vojtěch Carda	Ano - 1 den	Pohřbena
Václav	1907	1907	1,5 měsíce	Dítě	Katar	2	Předslavice hřbitov	kaplan František Dvořák	Neschopno	Pohřben
Marie	1912	1913	5 měsíců	Dítě	Křeče	2	Vitějovice hřbitov	farář Václav Míka	Neschopno	Pohřbena
Marie roz. Chvostová	1886	1963	77 let	Vdova	Kornatění tepen	2	Předslavice hřbitov	?	?	Pohřbena
Josef František Chvosta	1906	1975	69 let	Ženatý	Rakovina	?	Předslavice hřbitov	?	?	Pohřben
Bohumíra roz. Koubová	1909	1991	82 let	Vdova	?	7	Předslavice hřbitov	?	?	Pohřbena
Josef	1938	1938	5 měsíců	Dítě	Zápal plic	?	Předslavice hřbitov	zřejmě farář Karel Poucha	Neschopno	Pohřben
Josef Chvosta	1940	2017	77 let	Ženatý	Zánět v těle	7	Bavorov hřbitov	Rodina	Ne	Zpopelněn
Jana roz. Vachtová	1967	2016	48 let	Vdaná	Rakovina	5	Bavorov hřbitov	P. Miroslav Nikola	Ano - 2 dny	Pohřbena

Průměrný věk v době smrti mezi dospělými během 18. století se na usedlosti pohyboval kolem 59 let. V tomto časovém období zde zaznamenáváme pouze smrt lidí v manželství či vdovském stavu. Nebyl nalezen záznam o smrti dospělého svobodného člena rodiny. Během 18. století ve zdejší farnosti nebyly zaznamenávány v matričních knihách zemřelých příčiny smrti a zpravidla chybělo také datum smrti, popřípadě pohřbu, tudíž není ani možné zanalyzovat časové rozmezí mezi dobou smrti a uložením do hrobu. Všechny osoby, jež jsou součástí výzkumu 18. století byly pohřbeny na farním hřbitově v Předslavicích právě úřadujícím farářem. Zaopatření před smrtí bylo nepochybně nezbytností pro dospělého umírajícího.⁴⁷² Ovšem se záznamem o něm se setkáváme spíše až ve století následujícím.

Ve dlouhém 19. století na Táborovské usedlosti bylo zaznamenáno 15 úmrtí, z toho téměř polovina byly děti. Dětská úmrtí ve výši kolem 50 % z celkového počtu zemřelých uvádí ve farnosti Zdechovice také Šárka Jirásková.⁴⁷³ Nejedná se tedy o žádnou výjimku. Stále tedy hovoříme o vysoké dětské úmrtnosti. Mezi zemřelými se objevují také dospělí svobodní sourozenci majitelů, kteří v době smrti pracovali na hospodářství. Tito umírali v průměrném věku 44 let. Majitelé usedlosti se v tomto případě dožívali značně vyššího věku, průměrně 72 let. To je opravdu vysoké číslo, které je velice vzdálené průměrnému věku dospělých ve zmiňované farnosti Zdechovice.⁴⁷⁴ Jednalo se však o sedláky, kteří měli značně lepší životní podmínky v poměru k ostatním obyvatelům. Příčinou jejich smrti byl zejména již vysoký věk. Mezi svobodnými zemřelými se objevují různé příčiny. Smrt Pavla Chvosty (†1828) je odůvodněna slovem angina. Zůstává otázkou, zda se jednalo o srdeční onemocnění anginu pectoris, nebo méně závažnější a pravděpodobnější angínu, neboli zánět krčních mandlí. Jeho bratr Vojtěch (†1813) zemřel na zlomení kříže zřejmě následkem nám nějaké neznáme fyzické činnosti. Jejich mladší bratr Václav zemřel o rok později ve 29 letech na padoucnici neboli epilepsii. Důvodem smrti byl však pravděpodobně pád či úraz způsobený v době epileptického záchvatu. Tento vyšší podíl zemřelých mužů než žen v produktivním věku

⁴⁷² Více H. STOKLASOVÁ, *Katolické přechodové rituály*, s. 203–210.

⁴⁷³ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 96.

⁴⁷⁴ Tamtéž, s. 100.

je v rozporu s obecnými tendencemi,⁴⁷⁵ neboť ženy byly vystaveny větší zátěži v podobě porodů, ale také například v povinnosti péče o nemocné.⁴⁷⁶

Zemřelí byli během 19. století na Táborovské usedlosti pohřbíváni zpravidla do dvou dní. Výjimkou je pouze syn Vojtěch (†1813), který byl do hrobu uložen ještě týž den, a šestiletá dcera Mariana (†1823), která byla pohřbena až třetího dne. Stejně jako ve století předcházejícím byli všichni zemřelí ze zkoumané usedlosti uloženi do rodinného hrobu na předslavickém hřbitově právě úřadujícím farářem či kaplanem. Všechny dospělé osoby byli před smrtí zaopatřeny svátostmi. Ve druhé polovině 19. století jsou v matrikách již doplněny i informace o dni zaopatření. V průměru k němu docházelo 3–4 dny před smrtí.

20. století se vyznačovalo velkou změnou v podobě nižší dětské úmrtnosti. Na usedlosti zemřelo 13 osob, z toho pouze 3 děti, které se nedožily ani půl roku. Dospělí umírali v průměrném věku 76 let. Tento údaj ještě velmi snižuje úmrtí jedné z matek po porodu. Obyvatelé usedlosti se jinak dožívali pozhnaného věku. Z toho důvodu byly nejčastějšími příčinami smrti sešlost věkem a rakovina. Stejně jako ve století předcházejícím byli lidé pohřbíváni zpravidla do dvou dní od úmrtí a tento časový úsek se s postupem času prodlužoval až na dobu jednoho týdne na konci století. Za celou dobu historie Táborovské usedlosti byl pouze jeden z jejich obyvatel zpopelněn. Byl jím Josef Chvosta (†2017) a bylo tak učiněno na jeho přání. Všichni ostatní obyvatelé byli pohřbeni, většina do rodinného hrobu na předslavickém hřbitově, poslední dva zesnulí na hřbitově v Bavorově, odkud pocházela část jejich rodiny, a Marie Chvostová (†1913) byla pohřbena ve Vitějovicích, kam byla svěřena do opatrování po smrti její matky. Obyvatelé usedlosti tedy zůstávali konzervativní v otázce pohřbívání, což se vzhledem k vesnickému původu očekávalo na rozdíl například od městského obyvatelstva, které již od počátku 20. století přistupovalo k možnosti kremace.⁴⁷⁷ Jen část obyvatel usedlosti byla také v průběhu 20. století zaopatřena svátostmi.

V minulosti visela nad rodinami nepřijemná hrozba jakkoli náročného porodu, který byl také jednou z příčin velmi vysoké dětské úmrtnosti. Lidé s ní však po dlouhá staletí počítali a vnímali její nezvratnost. Na konci 18. století se až dvě pětiny dětí

⁴⁷⁵ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 95.

⁴⁷⁶ M. SKOŘEPOVÁ, *Ovdovění*, s. 130.

⁴⁷⁷ Jana KOLOUCHOVÁ, *Proměna pohřebního rituálu přelomu 19. a 20. století na příkladu západočeského města Chebu, disertační práce*, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2017.

nedožily věku deseti let. V dnešní době je díky pokroku lékařství a zejména porodnictví mortalita dětí téměř zanedbatelná, ale předcházela tomu dlouhá cesta.⁴⁷⁸

Nejvíce dětí umíralo v nalezincích, ale ani úmrtí těch nejmenších v domácím prostředí nebyla výjimkou. Většina jich zemřela krátce po porodu. Přirozeně jsou vnímány příčiny jejich smrti za jedny z nejpodstatnějších informací, které je možné vyčíst z matričních záznamů. Ty se ovšem odvíjejí od doby vzniku a znalostí odborné terminologie jejich zapisovatelů. Kojenci podle nich nejčastěji umírali na různé křeče, dobově označované výrazem psotník. Jen v Praze se staly důvodem až 60 % všech dětských úmrtí. O jakou nemoc se v jednotlivých případech jednalo je těžko prokazatelné, jelikož křeče mohou doprovázet různá horečnatá onemocnění. Dalšími častými příčinami smrti dětí byly nemoci označované jako úbytě (přibližně 13 %), slabosti či kašel. Děti postrádající mateřské mléko byly také častěji postiženy různými infekčními průjmy. Lidé se oprávněně obávali také smrtelných nakažlivých nemocí, kterými byly například pravé neštovice, které postihly české země několikrát, nejvíce roku 1794 a následně mezi lety 1799–1801.⁴⁷⁹ Na zkoumané usedlosti se vyskytl pouze jeden případ úmrtí spojený s neštovicemi a rozvojem této nemoci v českých zemích. Infekční onemocnění, která byla v 18. i 19. století velkou hrozbou,⁴⁸⁰ se tedy obyvatelům Táborovské usedlosti vyhnula.

Z celkového počtu 18 dětí, které během posledních třech staletí zemřely na zkoumaném gruntě v Čepřovicích, minimálně 12 zemřelo do jednoho roku. Věk úmrtí dvou děvčat není znám. Jejich smrt v dětském věku se předpokládá na základě jejich stejného křestního jména s následně narozenou dcerou stejných rodičů. Dosud se nepodařilo uspokojivě zodpovědět, zda mortalita dětí krátce po porodu nemohla souviset s brzkým křtem, kterému předcházelo převážení právě narozených dětí do kostela, jejichž křehká imunita tak byla vystavena velkému náporu.⁴⁸¹ Také Lukáš Hradecký dospěl ve farnosti Svinčany k závěru, že nejvíce dětí umíralo do jednoho roku věku.⁴⁸² Nebyl nalezen jediný záznam o již mrtvě narozeném dítěti z Táborovského gruntu, které se v matrikách běžně mohly nacházet od roku 1805.⁴⁸³

⁴⁷⁸ M. LENDEROVÁ, *Radostné dětství*, s. 270–271.

⁴⁷⁹ Tamtéž, s. 274–275.

⁴⁸⁰ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 102–104.

⁴⁸¹ M. SKOŘEPOVÁ, *Čas*, s. 206.

⁴⁸² L. HRADECKÝ, *Demografický vývoj*, s. 45–46.

⁴⁸³ L. HRDINOVÁ, *Vývoj*, s. 57; P. ZATLOUKAL, *Populační vývoj*, s. 97.

Výjimky mezi dětmi tvoří děti zemřelé ve vyšším věku. Jedná se například o dceru Marianu (†1742), která zemřela v 18 letech z neznámého důvodu. Také Mariana Chvostová (†1823) zemřela v šesti letech. Příčinou její smrti byla dle matričního záznamu vodnatelnost. Také pětiletá Anna Chvostová (†1876) zemřela velmi tragickou smrtí. V matrice je uvedeno, že uhořela v poli. Podle výpovědi Milušky Hejtmánkové a již zemřelého Josefa Chvosty (*1940) se celá událost odehrála, když s dalšími dětmi na poli přeskakovaly oheň. Tato hra se jí však stala osudnou. Popisovanou hrůznou událost připomínal do poloviny 20. století svatý obraz, který její rodiče nechali na památku děvčátka zhotovit. Je nutné zmínit, že uhoření se mezi příčinami smrti ojediněle objevovalo, ale týkalo se převážně situací, při kterých zůstali lidé uvězněni v některé budov postižených požárem.⁴⁸⁴ Závěrem je třeba konstatovat, že žádný z obyvatel usedlosti za poslední tři století neskončil svůj život sebevraždou, které byly například na Jesenicku zkoumaném Petrem Zatloukalem celkem časté.⁴⁸⁵

Přesuneme-li se od dětské úmrtnosti opět ke smrti dospělých, je žádoucí zaměřit se také na problematiku situace, které nastávaly v případě, že zesnulým byl jeden z rodičů. V takovém okamžiku přicházeli na scénu příbuzní a přátelé, kteří nabízeli svou pomoc zejména s péčí o pozůstalé děti. První na řadě s jejich opatrováním byl pozůstalý rodič, dalšími byli starší sourozenci, prarodiče, tety a strýcové.⁴⁸⁶

V historii majitelů usedlosti po tři poslední staletí můžeme zaznamenat pouze jeden případ úmrtí matky po porodu. Byla jí Marie roz. Rezková, první manželka Vojtěcha Chvosty, jež zemřela 6 dní po porodu své třetí dcery na horečku omladnic podle ohledacího Dr. Bezděka z Volyně.⁴⁸⁷ Omladnice byl synonymní výraz pro šestinedělku. Nejčastěji na horečku omladnic umíraly ženy v porodnicích, neboť byla způsobena přenášením choroboplodných zárodků z mrtvých těl na pitevně na rodící ženy. Ale ani výskyt této nemoci v domácím prostředí nebyl výjimkou. V 19. století umíralo na tuto nemoc přibližně 10 % matek a v porodnicích ještě více. Následkem vyšších nároků na hygienu a pokrokům v lékařství poklesla úmrtnost na přelomu 19. a 20. století na 2 %.⁴⁸⁸

⁴⁸⁴ Š. NEKVAPIL JIRÁSKOVÁ, *Vývoj*, s. 106.

⁴⁸⁵ P. ZATLOUKAL, *Populační vývoj*, s. 165–166.

⁴⁸⁶ M. SKOŘEPOVÁ, *Poručníci*, s. 70.

⁴⁸⁷ SOA Třeboň, *SMJK, FÚ Předslavice*, kniha č. 17A, NOZ 1883–1914, digisnímek 111.

⁴⁸⁸ M. LENDEROVÁ, *Radostné dětství*, s. 52–53.

VI. ZÁVĚR

Výzkum rodinných vztahů a poměrů selských rodin v průběhu staletí představuje velice zajímavé a podnětné badatelské téma, kterého se autorka práce rozhodla zhostit. Předkládaná diplomová práce byla založena na několika metodách výzkumu, kterým panovala primárně metoda mikrohistorická. Sekundárně byla doplněna vhodnou kombinací historické demografie a genealogie, každodennosti a metodou oral history. Autorka vycházela nejen ze všech veřejně dostupných pramenů, ale také z archivu vlastní rodiny. Jelikož je prostředí venkova výrazně ochuzeno o prameny osobní povahy, největším informačním zdrojem se staly jednotlivé matriční záznamy, urbáře, pozemkové knihy a svatební smluvy a v neposlední řadě byla pozornost věnována také pramenům evidenční povahy.

Téma diplomové práce bylo autorkou stanoveno na základě zaujetí v dané problematice a s tímto setrvala až do psaní těchto řádků. Na počátku si stanovila dva základní cíle. První z nich bylo zpracování historického vývoje jihočeské obce Čepřovice patřící pod panství Vlachovo Březí na základě dostupných pramenů a literatury. Autorka se v tomto případě zaměřila na odklonění od pozitivistického pojetí dějin obce a pokusila se o mikrohistoricky pojatý výzkum po vzoru historika Josefa Petráně, který představuje velmi vysokou odbornou úroveň a současně je dle soudu autorky sympatický zejména svou lidskostí. Druhým stanoveným cílem byla mikrosonda do situace selské usedlosti čp. 2 v Čepřovicích. Autorce se podařilo zpracovat posloupnost majitelů zkoumané usedlosti a jejich životní osudy, čímž dala vzniknout rekonstrukci rodiny. Po vytvoření tohoto pevného základu mohla postupovat k charakteristice demografického vývoje z hlediska porodnosti, sňatečnosti a úmrtnosti obyvatel zkoumaného gruntu. Výzkum se soustředil na velmi omezený okruh lidí pocházejících nejen ze stejného místa, ale také ze stejné sociální vrstvy venkovské společnosti. Vyhodnocení bylo prováděno nejen v rovině kvantitativní, ale prostřednictvím jednotlivých životních osudů se dotýkal také roviny kvalitativní.

Archeologické výzkumy okolí Čepřovic dokládají časně osídlení zdejší krajiny. Jeho důvodem byla pravděpodobně hojnost zvěře v okolní zalesněné krajině a vhodné podmínky k chovu dobytka. Další vysvětlení lze spatřovat v blízkosti zlatonosných řek Volyňky a Otavy a v nedalekých obchodních trasách, které byly předchůdci Zlaté stezky.

První písemná zmínka o Čepřovicích pochází z roku 1315, avšak není zcela jasné, zda ves byla v tomto roce založena, nebo existovala již dříve, což je z kontextu pramene pravděpodobnější. V držení vesnice se po samotném králi vystříдалo několik šlechtických rodů od Rožmberků, přes Vitanovské z Vlčkovic, Ditrichštejny až po Herberštejny. Pro názornost byly vypracovány mapy jejich panství se zanesením polohy vesnice Čepřovice. Vzhledem k poměrně velké vzdálenosti zkoumané vsi od centra společenského a kulturního dění v Čechách byl zde v porovnání s Ouběnicemi značně opožděn nejen veškerý technický rozvoj, ale i osvěta místních obyvatel. V rámci historie obce byla pozornost věnována také vývoji zdejšího školství, které zcela odpovídalo situaci v českých venkovských školách. Autorka se také na základě inspirace ouběnickou historií zaměřila na trestnou činnost v Čepřovicích, které se ve výsledku běžně řešených případů nelišily od typické české vsi. Mezi nejčastějšími trestnými činy se objevovaly krádeže, které měly na svědomí většinou již několikrát trestané osoby. V porovnání s Ouběnicemi však v okolí Čepřovic nebyla zaznamenána žádná skupina lapků či kočovníků, kteří by jakkoliv narušovali život místních obyvatel.

Autorka se zaměřila také na zpracování zapojení místních mužů do bojů první světové války, poválečného vývoje a průběhu druhé světové války v obci. Následně se věnovala okolnostem vzniku MNV a JZD Čepřovice a procesu kolektivizace, která si vyžádala uvěznění několika místních obyvatel označených za kulaky včetně majitele zkoumané usedlosti čp. 2 Josefa Chvosty. Překvapením bylo, že se tato nevýznamná malá ves uprostřed jižních Čech objevila ve více než pěti českých filmech. Dva z nich lze dokonce považovat za silně ideologické a svým obsahem zcela v rozporu s vývojem v obci. Jejich natáčení se stalo jedním z důvodů netypického vývinu Čepřovic v době socializace. Autorka došla k závěru, že se obec stala kulisou tolika filmovým snímkům z důvodu vhodného rozmístění jednotlivých budov, jejich původního lidového vzezření bez moderních zásahů a roli hrála zřejmě také zkušenost místních obyvatel s filmaři. Dosud posledním zde natáčeným snímkem byli Raffáci z roku 2006. V té době již pod čepřovický obecní úřad spadaly přidružené obce Jiřetice, Koječín a Ovčín, které ovšem nebyly součástí výzkumu.

Autorka pokračovala v druhé části práce posloupností majitelů zkoumané usedlosti čp. 2, jejich životy a osudy jejich sourozenců, které byly pro lepší názornost doplněny genealogickými schématy. V rámci bádání v rodové historii nelze hovořit o plnohodnotném demografickém výzkumu, ale pouze o charakteristice demografických

ukazatelů na konkrétní usedlosti v průběhu posledních třech století, které mohou přispět k analýze situace na českém venkově, ovšem nelze z nich odvozovat žádné závěry, neboť vzorek je velmi malý a na takto omezeném prostoru není ani možné předpokládat nic jiného.

Z pohledu porodnosti jsou počty narozených dětí na Táborovské usedlosti v Čepřovicích v souladu s obecnými vývojovými trendy v Čechách. V 18. století byl zaznamenán vysoký počet průměrně 11 dětí na jednu ženu/muže. Tento jev souvisí zejména s velmi vysokou úmrtností v dětském věku. Ženy žijící na zkoumané usedlosti v 18. a 19. století byly většinu doby strávené v manželství buď těhotné nebo kojily. Intervaly mezi porody se odvíjely od počtu již narozených dětí nebo od předčasného úmrtí posledního dítěte. Také je jasně viditelné, že v tomto období souvisel počet narozených dětí se zdravotním stavem rodičů, kteří na základě všeobecného náboženského a společenského přesvědčení považovali omezování počtu potomků za nemorální. Kromě toho byla dětská úmrtnost velmi vysoká a nebyly ještě známy zaručené způsoby zabraňující početí.

Potvrzuje se také ojedinělost otěhotnění před svatbou, které se vyskytlo pouze v jednom případě. Žádné z celkového počtu 58 posuzovaných dětí nebylo nemanželské. Průměrný počet dětí narozených na zkoumané usedlosti jedné rodině během 19. století je mírně vyšší než průměrný počet dětí na jednu rodinu v Čechách. Jedná se ovšem o selskou rodinu, kde bylo zvykem uzavírání sňatků v nižším věku a od toho se odvíjel i vyšší počet narozených dětí. Je také jasně viditelný trend snižování počtu dětí ve 20. století, který zcela odpovídá panující celonárodní tendenci dané nižší dětskou úmrtností, vědomým omezováním počtu potomků, válečnými obdobími a například také zavedením zákona o přerušení těhotenství.

Děti narozené na zkoumaném gruntě v 18. a 19. století byly většinou pokřtěny v den narození, nejpozději třetí den po porodu. Autorka zde nezaznamenala prodlužování rozmezí narození a křtu ke konci 19. století, jaké bylo jinde obvyklé. Udělení první svátosti se opět mění s příchodem 20. století, kdy se doba mezi narozením a křtem protahuje na téměř jeden rok. Kojenecká úmrtnost již nebyla tak vysoká a tzv. nouzové křty již nebyly považovány za nutné. Minimálně od roku 1940 se všichni potomci majitelů usedlosti narodili v nemocničním zařízení. Do té doby se však všechny děti rodily doma a přítomnost porodních bab a následně kněze byla automatická. Počátkem čtyřicátých let se tedy situace s udělováním svátosti křtu obyvatelům zkoumaného gruntu

výrazně změnila, neboť se pobyt matky a dítěte v porodnici vylučoval s brzkým křtem v kostele. Výhodou tohoto odložení křtů na pozdější dobu byla možnost oslavit křtiny spolu s oběma rodiči a celou širokou rodinu, ale za cenu vystavení dítěte hrozbě, že by v případě úmrtí před provedením křestního rituálu nedošlo spásy. Otázkou zůstává, zda si byli rodiče během druhé poloviny 20. století této hrozby vědomi, nebo považovali křest pouze za společenskou a náboženskou zvyklost.

Velmi častý jev vyskytující se v rodině je viditelný v pojmenovávání dalších dětí stejnými jmény, která měly zesnulé děti stejných rodičů, což jen potvrzuje obecně platnou praxi. Marie/Mariana, Kateřina a Anna jsou bezpochyby nejčastějšími jmény žen na této usedlosti nejméně po tři století. Mužská jména byla bezesporu různorodější než ženská. Více než třetina všech dětí byla pojmenována podle svätce, jehož svátek se slavil v měsíci narození dítěte. Byla také potvrzena tendence preferování nepojmenovávat „pozpátku“, tedy že by narozeniny měly předcházet jmeninám. Děti dále dostávaly jména po kmotrech či po otci/matce. Bylo běžné, že sourozenci žijící na usedlosti měli stejného kmotra či kmotru. Tyto dlouholeté tradice se zcela změnily s příchodem socialismu. Od druhé poloviny 20. století se velmi upustilo od tradičních jmen a rodiče začali dávat dětem jména převážně na základě vlastního zálibení.

Analýza sňatečnosti na zkoumané usedlosti může být označena za téměř modelový příklad všeobecně panujících tendencí týkajících se svateb na jihočeském venkově. Je jasně znatelná snaha snoubenců o sňatek s osobou pocházející ze stejné sociální vrstvy, což jim zajišťovalo i nadále živobytí, na které byli zvyklí, nesnižovali své postavení ve společnosti a rodiče si mohli být jisti adekvátním věnem nevěst. Obyvatelé usedlosti byli v převážné většině případů oddáni s osobou pocházející ze selské rodiny, která nepocházela ze vzdálenosti větší než 15 km. Většinou obě rodiny žily ve stejném panství či farnosti, obdobně jako v Ouběnicích. To se odvíjelo od častějších příležitostí k setkávání lidí ze stejného územního celku, kteří z důvodu omezených možností dopravy často neopouštěli panství, ve kterém se narodili. Vzdálenosti mezi jednotlivými sousedními vesnicemi jsou relativně malé (do 2 km) a lidé se napříč panstvím znali. S tím souvisí také problematika domluvených sňatků. Kromě partnerů selského původu se mezi nastávajícími potomky z usedlosti objevil také jeden obchodník z Volyně. Z důvodu malé vzdálenosti mezi bydlištěm snoubenců a jejich častým umístěním ve stejné farnosti se převážná většina svateb konala ve farním kostele v Předslavicích.

Ohledně dnů v týdnu vhodných ke konání sňatků církev nevydávala žádná opatření, přesto se během 18. století brali snoubenci nejčastěji v neděli, což souviselo s propojením svatebního obřadu s nedělní mší. Během 19. století se ustálilo úterý jako nejčastější den určený pro oddávky. Také na zkoumané usedlosti vzrostl během 19. století počet svateb konaných v tento den. S nástupem 20. století získala značnou převahu sobota, která přetrvává jako nejvhodnější den svatby až do současnosti zejména z důvodu uspořádání pracovního týdne a dnů volna. Postní pátek se mezi dny konání svateb neobjevil, což bylo předpokládáno. Ani středa a čtvrtek neměly zastoupení mezi svatebními dny obyvatel zkoumané usedlosti, což zřejmě souvisí s třídním svatebním veselím, které nesmělo připadnout na pátek, a které si mohli dovolit hlavně zámožnější venkované.

Stejně jako v případě dní i volba měsíce, ve kterém se svatby konaly, korespondovala na usedlosti s všeobecně zavedenými zvyklostmi. Jak bylo očekáváno, nejvyšší zastoupení mezi svatebními měsíci měl listopad. Vysoký podíl svateb připadal také na únor, který představoval mezník mezi dvěma zakázanými částmi roku pro konání svateb. Překvapivě se na usedlosti sňatky téměř neuzavíraly v lednu, naopak značné množství svateb se zde konalo v srpnu a několik také v červnu, což byly měsíce, u nichž by se předpokládal nižší výskyt uzavřených sňatků z důvodu vyčerpání obyvatel polními pracemi. Pouze v jednom případě se vyskytla svatba uskutečněná v adventním čase, a to v roce 1945. Důvodem k neobvyklé volbě termínu sňatku bylo zřejmě těhotenství nevěsty, neboť se jejich první dcera narodila 8 měsíců po svatbě.

Z analýzy svateb obyvatel usedlosti čp. 2 v Čepřovicích vyplývá, že muži se zde nejčastěji ženili mezi 20 a 30 lety, a to více než v 60 % případů. Zbývající svatby byly většinou příkladem druhých manželství v pokročilejším věku a týkaly se zejména vdovců. U žen byla situace rozdílná. Téměř 45 % žen se vdávalo mezi 20 a 25 rokem života. Také mezi 25 a 29 lety se vdalo více žen, zejména v 19. století. Tento jev souvisel s potřebným souhlasem zákonných zástupců se svatbou osob mladších 24 let od vydání Všeobecného občanského zákoníku. 20 % žen se vdávalo již mezi 15 a 19 lety, hlavně ve druhé polovině 20. století. Z toho ovšem pouze jedna žena byla ve věku 16 let (první polovina 18. století), ostatním bylo 18 či 19 let.

Nejčastěji si ženy brali muže staršího o 5–11 let. Žádný z majitelů usedlosti si nevzal starší ženu. Jinak tomu bylo u svateb jejich sourozenců a zdejšího služebnictva. Svatební smlouvy vyhotovené mezi snoubenci na Táborovské usedlosti odrážejí dobové zvyklosti v tradiční podobě tohoto typu historického pramene. Vždy stanovují především nakládání s majetkem, nevěstino věno, vyplacení sourozenců a zajištění odstupujících rodičů na výměnku.

Obecně můžeme říct, že každé z manželství majitelů Táborovské usedlosti za poslední tři století bylo naplněno, všem manželům se narodilo alespoň jedno dítě. Většina žen se vdala do 24 let a první dítě se narodilo průměrně 2 roky po svatbě, což předvídá vcelku dobré podmínky pro vysokou manželskou plodnost. Ta byla ovšem vícekrát omezena předčasným úmrtím jednoho z manželů. Průměrná délka manželství majitelů Táborovské usedlosti dosahovala hodnoty 35 let. Nejdelšího trvání se dočkala dvě manželství z 19. století, obě s počtem 6 narozených dětí. Jejich délka překračovala hranici šedesáti let. Také stav nových manželství na zkoumaném gruntu odpovídá běžné normě. Podruhé se ženili hlavně muži a zejména majitelé hospodářství. Četnost nových manželství na usedlosti je opět ukázkovým příkladem jedné pětiny z celkového počtu všech zkoumaných manželství.

Až na nevýznamné výjimky došla autorka k závěru, že demografický vývoj na usedlosti potvrzuje obecně platné trendy nejen v porodnosti a sňatečnosti, ale také ve sledované úmrtnosti. Vzhledem k faktu, že se zápisy v matričních knihách zemřelých v průběhu staletí proměňovaly a doplňovaly o více informací, postupně se také rozšiřovaly poznatky, které z nich lze čerpat. Obecně lze říci, že se majitelé usedlosti a následní výměnkáři dožívali stále vyššího věku, což zřejmě souviselo s kvalitnějšími podmínkami života, dostatkem stravy, pohybu i odpočinku. Jako sedláci na tom byli podstatně lépe než jiné vrstvy venkovské společnosti. Budeme-li brát v úvahu pouze osoby s uvedenou příčinou smrti zemřelé na zkoumané usedlosti v dospělosti, nejčastěji umíraly z důvodu vysokého věku. Překvapením bylo, že během 19. století zde zemřelo v produktivním věku více mužů než žen. Častou příčinou úmrtí zdejších dospělých v průběhu 20. století byla rakovina různého typu. Zbylé příčiny smrti jsou ojedinělé a velmi různorodé. U žádné z osob nebyla zaznamenána smrt vlivem vnějšího zavinění, což by bylo možné u některých z mužských dospělých členů rodiny předpokládat, obzvláště když mnoho z nich mělo v průběhu válečných období vhodný „vojenský“ věk.

Na gruntě čp. 2 v Čepřovicích byla zaznamenána až polovina dětí zemřelých do jednoho roku a jedna třetina od jednoho roku do dospělosti. Tento jev byl ukončen s příchodem 20. století. V jeho průběhu již bylo zaznamenáno více než dvakrát menší množství dětských úmrtí v poměru k předcházejícím obdobím a týkalo se pouze novorozenců. Charakteristika dětské úmrtnosti na zkoumané usedlosti potvrzuje dlouhodobý pokles, který Josef Petráň odůvodňuje snížením domácích porodů a přechodem na rození dětí v porodnicích. Mortalita matek na zkoumané usedlosti následkem průběhu porodu a jeho okolnostem byla v poměru k obecnému vývoji nízká. Pouze jedna žena zemřela šestý den po porodu na horečku omladnic. Stalo se tak ovšem až na počátku 20. století, kdy již nebyly takové situace časté. V případě dětské úmrtnosti se autorka také setkala s neobvyklými příčinami smrti, například v podobě uhoření v polním ohni.

Předkládaná práce je inovativní především svým úzkým zaměřením v podobě mikrohistorické sondy do dlouhodobého historického vývoje rodiny žijící pouze na jedné usedlosti. Autorka se pokusila nahlédnout pod pokličku každodenního chodu jejich obyvatel a na základě demografické analýzy došla k závěru v podobě potvrzení obecných trendů z hlediska vývoje průměrného počtu dětí na rodinu, meziporodních intervalů, problematiky křtu a udělování jmen. Z pohledu sňatečnosti může být vývoj na usedlosti považován za modelový, až na výjimku jedné svatby konané v adventním čase. Předmětem výzkumu se stal sňatkový věk, regionální původ snoubenců, doba svatby, délka trvání manželství a manželská plodnost. Autorka při důkladné analýze narazila také na neobvyklé příčiny smrti, ale překvapením bylo, že až na jeden případ úmrtí na neštovice se obyvatelům usedlosti vyhnuly dopady epidemií a válek. Kromě příčin úmrtí byla pozornost věnována dalším okolnostem smrti (zaopatření, místo a způsob pohřbu) a dále mortalitě dětí a matek.

Přes veškerou snahu autorka i při tak úzkém zaměření nevyčerpala veškeré dostupné prameny, které by bylo možné probádat. Z toho důvodu je přesvědčena, že rozbor jednotlivých usedlostí či menších hospodářských celků a jejich následné srovnání a vyvození výsledků má velký potenciál pro další směřování historického bádání. Práce tedy může být vnímána jako obsáhlý příklad podrobného rozboru malého územního celku v průběhu delšího časového období. Tento typ výzkumu by bylo možné variabilně proměňovat a na základě vytyčení nového cíle bádání stanovit také vhodný protipól pro komparaci.

Přínos této diplomové práce spočívá mimo jiné v podrobném zpracování historie jihočeské obce Čepřovice, jež je mikrohistoricky pojato. Od děl tzv. lokálpatriotů se vymezuje především analytickým a kritickým pohledem na dějinné události a komparací s vývojem v jiné české vsi. Autorka se současně oprostila od pouhého pozitivismu a popisného stylu a pokusila se o nezaujatý pohled na danou problematiku s využitím široké pramenné základny. Práce svým obsahem přispěla k demografickému výzkumu jihočeského, a tedy i českého venkova. Předmětem dalšího bádání by mohl být zejména hlubší rozbor transferu majetku mezi dědici usedlosti a s tím související osudy jejich sourozenců. Také podoba a vyřešení výměnku, věna nevěst a živobytí výměnkářů by mohly být námětem dalšího výzkumu. Tyto informace by bylo možné čerpat z dochovaných svatebních smluv a ústupních listů. Obsáhlejším přínosem k historické demografii by bylo zpracování všech ostatních usedlostí v Čepřovicích obdobným způsobem, což ovšem převyšuje stanovený rámec této diplomové práce.

PRAMENY A LITERATURA

PRAMENY VYDANÉ

Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae (Reg), ed. J. Emler, III, 1890, s. 108–109, č. 269.

SCHALLER, Jaroslav, *Topographie des Königreichs Böhmen. Dritter Theil Prachiner Kreis*, Prag – Wien 1790.

SOMMER, Johann Gottfried, *Das Königreich Böhmen. Prachiner Kreis*, Praha 1840.

PALACKÝ, František, *Popis království Českého*, Praha 1848.

TRAJER, Johann, *Historisch-statistische Beschreibung der Diöcese Budweis*, Budweis 1862.

HAAS, Antonín (ed.), *Berní rula. Berní rula – svazek 27. Kraj Prácheňský I*, Praha 1954.

CHALUPA, Aleš – LIŠKOVÁ, Marie – NUHLÍČEK, Josef – RATORAL, František (edd.), *Tereziánský katastr český. Svazek 1. Rustikál (kraje A-CH)*, Praha 1964.

CHALUPA, Aleš – LIŠKOVÁ, Marie – NUHLÍČEK, Josef – RATORAL, František (edd.), *Tereziánský katastr český. Svazek 2. Rustikál (kraje K-Ž)*, Praha 1966.

PRAMENY NEVYDANÉ

Národní archiv Praha

Desky zemské věšší

DZV 23, lit. B 12v

DZV 27, lit. H 29, J 4v

DZV 139, lit. C7

DZV 151, lit. W 14v

DZV 266, lit. O 16; 397, lit. O 26

Berní rula

inv. č. 22

inv. č. 39

Tereziánský katastr

inv. č. 2376, kart. č. 722

inv. č. 756

Státní oblastní archiv Litoměřice

Velkostatek Vlachovo Březí

inv. č. 57, sign. OS Volyně 87, Pozemková kniha–Čepřovice, Střítež, Neuslužice, 1692–1815

inv. č. 549, sign. 0, Urbář panství Vlachovo Březí a přivtělených statků, 1699

inv. č. 65, sign. OS Volyně 223, Pozemková kniha č. 4–Čepřovice, Neuslužice, (1787) 1812–1850 (1883)

inv. č. 79, sign. OS Volyně 224, Kniha listin č. 1 pro pozemkovou knihu č. 4 (Čepřovice, Neuslužice), 1812–1850 (1878)

inv. č. 27, sign. 0, Obnovený urbář obce Čepřovice a Jířetice, 1834

Státní oblastní archiv Třeboň

Velkostatek Hluboká nad Vltavou

inv. č. 67, sign. I 6 G Beta No 1, kniha č. 1, Urbář panství Hluboká, 1490

Sbírka matrik Jihočeského kraje

ŘK FÚ Jinín

inv. č. 2315, kniha č. 7, (NOZ 1759–1784; Jinín, Kuřimany, Miloňovice, Mladějovice, Modlešovice, Nebřehovice, Nová Ves, Sedlíkovice, Sudkovice, Sudoměř, Třešovice, Zorkovice)

ŘK FÚ Malenice

kniha č. 12A, (O 1877–1940; Bolíkovice, Kovanín, Lčovice, Malenice, Setěchovice, Straňovice, Zálezly, Zlešice)

ŘK FÚ Předslavice

- inv. č. 4532, kniha č. 1 (NOZ 1655–1706; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Újezdec, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4533, kniha č. 2 (NOZ 1704–1737; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Újezdec, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4534, kniha č. 3 (NOZ 1733–1758; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Újezdec, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4535, kniha č. 4 (N 1759–1784; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Újezdec, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4536, kniha č. 5 (OZ 1759–1784; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Újezdec, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4547, kniha č. 15 (NOZ 1784–1800; Čepřovice)
- inv. č. 4546, kniha č. 16 (NOZ 1824–1860; Čepřovice)
- inv. č. 4548, kniha č. 17 (NOZ 1861–1882; Čepřovice)
- kniha č. 17A (NOZ 1883–1914; Čepřovice)
- inv. č. 4563, kniha č. 32 (NOZ 1800–1838; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4564, kniha č. 33 (N 1655–1905; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Javornice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4565, kniha č. 34 (O 1655–1902; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)
- inv. č. 4566, kniha č. 35 (Z 1664–1903; Beneda, Bohunice, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Jiřetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Marčovice, Předslavice, Tvrzice, Úlehle, Všechlapy, Želibořice)

BARBOROVÁ, E., *SMJK, FÚ Předslavice 1727–1956*, 2008.

ŘK FÚ Vitějovice

inv. č. 6045, kniha č. 21, (Z 1830–1929; Na Osuli, Svojnice)

ŘK FÚ Vlachovo Březí

inv. č. 6061, kniha č. 2, (N 1652–1680; Bohunice, Budkov, Bušanovice, Čepřovice, Černětice, Chlumany, Chocholatá Lhota, Dachov, Dolní Kozlí, Dolní Nakvasovice, Doubrava, Horní Kozlí, Horní Nakvasovice, Husinec, Javornice, Jířetice, Kakovice, Kamenná, Koječín, Konopiště, Libotyně, Lipovice, Marčovice, Mojkov, Předslavice, Radhostice, Tvrzice, Uhřice, Újezdec, Úlehle, Vlachovo Březí, Všechlapy, Želibořice)

inv. č. 6062, kniha č. 3, (N 1680–1703; Budkov, Chlumany, Chocholatá Lhota, Dolní Kozlí, Dolní Nakvasovice, Doubrava, Horní Kozlí, Horní Nakvasovice, Konopiště, Lipovice, Uhřice, Újezdec, Vlachovo Březí)

inv. č. 6067, kniha č. 8, (OZ 1704–1739; Budkov, Chlumany, Chocholatá Lhota, Dolní Kozlí, Dolní Nakvasovice, Doubrava, Horní Kozlí, Horní Nakvasovice, Konopiště, Lipovice, Uhřice, Újezdec, Vlachovo Březí)

ŘK FÚ Volyně

inv. č. 6244, kniha č. 1, (NOZ 1616–1651; Litochovice, Němětice, Neuslužice, Nihošovice, Nišovice, Nuzín, Přečovice, Račí, Starov, Střítež, Volyně, Zechovice)

inv. č. 6245, kniha č. 2, (NOZ 1663–1784; Hoštice, Litochovice, Němětice, Neuslužice, Nihošovice, Nišovice, Přečovice, Račí, Starov, Střítež, Volyně, Zechovice)

inv. č. 6246, kniha č. 3, N 1742–1771; Litochovice, Němětice, Neuslužice, Nihošovice, Nišovice, Přečovice, Račí, Starov, Střítež, Strunkovice nad Volyňkou, Volyně, Zechovice)

Státní oblastní archiv Třeboň, oddělení Český Krumlov

Vrchní úřad Český Krumlov

sign. IIB 7 G beta No 1, kniha č. 2, Urbář pro panství Helfenburk, 1580

sign. IIB 7 G beta No 3, kniha č. 3, Urbář pro panství Helfenburk, 1589

sign. IIB 7 G beta No 3, kniha č. 4, Urbář pro panství Helfenburk, 1589

sign. IIB 7 G beta 1a, kniha č. 6, Výtah z urbáře pro panství Helfenburk, 1593

Státní okresní archiv Strakonice

Archiv obce Čepřovice 1850–1945 (1950)

sign. III B/2b, Trestní listy, 1898–1945

MNV Čepřovice 1946–1990

inv. č. 13, sign. A/c/1, kniha č. 13, Pamětní kniha obce Čepřejické, 1951–1981

KOŠKOVÁ, Jindřiška, *MNV Čepřovice (1946–1990) inventář*, 2018.

Základní devítiletá škola 1.–5. ročník Čepřovice (1879–1971)

inv. č. 174, sign. I/E/1, kniha č. 174, Památní kniha školy v Čepřovicích, 1879–1938

RABOVÁ, Miluše, *Základní devítiletá škola 1. – 5. ročník Čepřovice (1879–1971) inventář*, 2017.

Okresní úřad Strakonice I, (1817) 1850–1945 (1960)

inv. č. 3155, Čepřovice, 1910

inv. č. 27, Čepřovice, 1921

Archiv obce Předslavice, 1857–1945 (1965)

Památní kniha, 1924–1965

Katastrální úřad pro Jihočeský kraj, Archiv České Budějovice

Pozemková kniha Čepřovice 1, s. 1–43.

Archiv bezpečnostních složek Praha

Archivní protokoly vyšetřovacích spisů

sign. V-198 ČB.

Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky

Oddělení onomastiky

Soupis pomístních jmen obce Čepřovice, 1963

Archiv autora

LITERATURA

- BERANOVÁ, Magdalena – KUBAČÁK, Antonín, *Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě*, Praha 2010.
- BŮŽEK, Václav, *Úvodem ke sborníku o každodenní kultuře českých a moravských měst v předbělohorské době*, in: Václav Bůžek, *Kultura každodenního života českých a moravských měst v předbělohorské době*, České Budějovice 1991 (Opera historica 1), s. 6–7.
- BŮŽEK, Václav – HRDLIČKA, Josef a kol., *Dvory velmožů s erbem růže. Všední a sváteční dny posledních Rožmberků a pánů z Hradce*, Praha 1997.
- BRAUN, Vladimír, *Památky strakonického okresu: základní údaje se státního seznamu nemovitých kulturních památek podle stavu k 31. prosinci 1967*, Strakonice 1969.
- CVRČEK, Jan Zdeněk a kol., *30 let JZD na Strakonicku*, Strakonice 1979.
- ČABART, Jan – VODIČKA, František, *Studie o slovu forst, hvozd, les, hora, dřevo*, Sborník československé akademie zemědělských věd 28, 1955, s. 428.
- ČERNÝ, Václav, *Aktuální genealogické programy a jejich využití v historické demografii (diskusní příspěvek)*, HD 39, 2015, s. 105–122.
- ČERNÝ, Václav, *Dědicové a jejich sourozenci. Sonda do poměrů selských rodin, Protivínsko (1780–1830)*, disertační práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2019.
- ČERNÝ, Václav, *Genealogie a historická demografie? Teoretické a praktické možnosti výzkumu sítě sociálních vztahů na příkladu jihočeské vesnice*, HD 42, 2018.
- ČERNÝ, Václav, *Rodinné strategie sedláků ve vsi Vítkov 1700–1850*, diplomová práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2015.
- ČERNÝ, Václav – TLAMSOVÁ, Hanka, *Okolnosti uzavírání sňatků "světských" osob od konce 18. do první třetiny 20. století*, HD 43, 2019, s. 67–99.
- ČERNÝ, Václav – TLAMSOVÁ, Hanka, *Štašské královácké rody jako badatelský problém. Literatura, prameny a překážky*, GHJ 37, 2017, č. 4, s. 34–40.
- ČEVELOVÁ, PAVELKOVÁ, Zuzana, *Každodennost manželství 19. století v Čechách pohledem soudních akt a příruček pro katolické kněze*, Pardubice 2015.
- ČORNEJ, Petr, *Dějiny země Koruny české I. Od příchodu Slovanů do roku 1740*, Praha 1993.
- DIBELKA, Jaroslav, *Kázeň poddaných – norma a praxe*, in: Václav BŮŽEK a kol., *Světy posledních Rožmberků*, Praha 2011, s. 416–424.
- DYK, Jan, *Popis politického okresu strakonického*, Strakonice 1925.

- FIALOVÁ, Ludmila, *Dějiny obyvatelstva českých zemí*, Praha 1996.
- FIBICH, Ondřej, *Prácheňský poklad. Pověsti z Písecka, Strakonicka a Pošumaví. Strakonice jejich vznik, původní význam a změny*, Strakonice 2006.
- GRULICH, Josef, *Dědická praxe a migrace na jihu Čech v 17. a 18. století*, Historický obzor 15, č. 1/2, 2004.
- GRULICH, Josef, *Poddanská nemovitost a dědické právo na Táborsku. Vřesecká rychta v letech 1625-1825*, JSH 65, 1996, s. 34–42.
- GRULICH, Josef, *Populační vývoj a životní cyklus venkovského obyvatelstva na jihu Čech v 16.–18. století*, České Budějovice 2008.
- GRULICH, Josef, *Převody poddanských nemovitostí a migrace obyvatelstva na jihu Čech. Situace na Chýnovsku v druhé polovině 17. a 18. století*, SSD 6, 2000, s. 117–136.
- GRULICH, Josef, *Selský grunt a jeho obyvatelé mezi normou a skutečností. Sonda do českých poddanských poměrů v 17. a 18. století*, in: Václav Bůžek – Pavel Král (edd.) *Společnost zemí habsburské monarchie a její obraz v pramenech (1526–1740)*, České Budějovice 2006 (= OH 11), s. 555–568.
- GRULICH, Josef, *Zkoumání "maličkostí". Okolnosti vzniku a významu mikrohistorie*, Český časopis historický (ČČH) 99, 2001.
- HANKOVEC, Milan, *Významní rodáci Strakonicka*, Strakonice 2005.
- HANULÍK, Vladan, *Porodila šťastně děvče. Porodní deníky čtyř porodních babiček z 19. století*, Pardubice 2017.
- HANZAL, Josef, *Současný stav a výsledky studia českých pozemkových knih*, SAP 14, 1964, s. 39–54.
- HLAVOVÁ, Jana, *Historie farnosti Vlachovo Březí v 17.–19. století*, diplomová práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2012.
- HOFMANN, Gustav, *Metrologická příručka pro Čechy, Moravu a Slezsko do zavedení metrické soustavy*, Praha 1984.
- HOLÁ, Petra, *Křestní jména na Klatovsku v 18. století*, diplomová práce, Katedra českého jazyka a literatury PF UK, Praha 2007.
- HRADECKÝ, Lukáš, *Demografický vývoj farnosti Svinčany v letech 1684–1783*, bakalářská práce, FF Univerzity Pardubice, Pardubice 2016.
- HRDINOVÁ, Lucie, *Vývoj obyvatelstva obce Kunratice ve světle matrik (1704–1865)*, bakalářská práce, Katedra historie FF Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Ústí nad Labem 2020.
- HRDLIČKA, Josef, *Dominium posledních Rožmberků*, in: Václav Bůžek a kol., *Světy posledních Rožmberků*, Praha 2011, s. 219–231.

- CHOCHOLÁČ, Bronislav, *Pozemkové knihy–neprávem opomíjený historický pramen*, in: *Historie a současnost veřejné správy*, Brno 1993, s. 8–11.
- JANÁK, Jan – HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – DOBEŠ, Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátku po současnost*, Praha 2005.
- JIRÁSKOVÁ, NEKVAPIL, Šárka, *Vývoj obyvatelstva farnosti Zdechovice v letech 1790–1899*, HD 36, 2012, s. 65–113.
- KÁRNÍKOVÁ, Ludmila, *Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754–1914*, Praha 1965.
- KAŠIČKA, František – NECHVÁTAL, Bořivoj, *Hrady, hrádky a tvrze na Strakonicku, Blatensku a Vodňansku*, Strakonice 2014.
- KAŠIČKA, František – NECHVÁTAL, Bořivoj, *Tvrze a hrádky na Strakonicku*, Strakonice 1986.
- KNAPPOVÁ, Miloslava, *Jak se bude Vaše dítě jmenovat?* Praha 2017.
- KOBLASA, Pavel – KOVÁŘ, Daniel, *Panská sídla jižních Čech. 433 hradů, zámků a tvrzí*, České Budějovice 2003.
- KOLOUCHOVÁ, Jana, *Proměna pohřebního rituálu přelomu 19. a 20. století na příkladu západočeského města Chebu, disertační práce*, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2017.
- KOVÁŘOVÁ, Marie, *Z lidových zvyků Podblanicka. Narození dítěte – v šestinedělí – křest a úvod*, Sborník vlastivědných prací z Podblanicka 13, Praha 1972.
- KRYL, Rudolf, *Určování křestních jmen při křtech*, Zpravodaj místopisné komise ČSAV 7, 1966, s. 246.
- KUBÍČEK, Jaromír, *Dějiny veřejných lidových knihoven v českých zemích*, Brno 2019.
- LENDEROVÁ, Milena, *Radostné dětství? Dítě v Čechách devatenáctého století*, Litomyšl 2006.
- LENDEROVÁ, Milena – JIRÁNEK, Tomáš – MACKOVÁ, Marie, *Z dějin české každodennosti. Život v 19. století*, Praha 2009.
- LHOTÁK, Jan, *Královský hvozd na Šumavě a jeho obyvatelé*, in: Vladimír Holý, *Královský Hvozd na Šumavě před třicetiletou válkou*, Domažlice 2007.
- LIPOVSKI, Radek, *Demografický vývoj a národnostní otázka od poloviny 19. století do současnosti*, in: Radim Jež – David Pindur – Henryk Wawreczka a kol., *Český Těšín 1920–2020*, Český Těšín 2020.
- LIPOVSKI, Radek – ZATLOUKAL, Petr, *Vývoj sňatečnosti na Jesenicku se zvláštním zřetelem k městu Jeseník v 19. století*, HD 44, 2020, s. 49–91.
- MAUR, Eduard, *Dějiny obyvatelstva českých zemí*, Praha 1996.

- MAUR, Eduard, *O počátcích a vývoji církevních matrik se zvláštním zřetelem k českým poměrům*, HD 3, 1969.
- MEDICK, Hans, *Weben und Überleben in Laichingen 1650-1900: Lokalgeschichte als Allgemeine Geschichte*, Göttingen 1996.
- MELKESOVÁ, Miroslava, *Církevní matriky českých zemí v pozornosti badatelů*, HD 32, 2008, s. 5–56.
- MYSLIVEČEK, Milan, *Erbovník, aneb, kniha o znacích i osudech rodů žijících v Čechách a na Moravě*, Praha 1993.
- NAVRÁTILOVÁ, Alexandra, *K analýze tendencí vývoje rodinných obřadů na současné vesnici. Obřady spojené s narozením*, Český lid 71, Praha 1984, s. 29–36.
- NAVRÁTILOVÁ, Alexandra, *Namlouvání, láska a svatba v české lidové kultuře*, Praha 2012.
- NEBESKÝ, David, *Dispense od překážek manželství v kanonickém právu*, GHJ 36, 2016, č. 3, s. 17–22.
- NEBESKÝ, David, *Překážky manželství v církevním právu před rokem 1918*, GHJ 36, 2016, č. 2, s. 58–64.
- NEKVAPIL, Ladislav, *Čelední služba v Čechách v raném novověku: právní, sociální a ekonomické aspekty*, Pardubice 2020.
- NEKVAPIL, Ladislav, *Poddanské seznamy a studium životních cyklů venkovského obyvatelstva v raném novověku – příklad čelední služby na východočeském panství Choltice*, Východočeský sborník historický 36, 2019, s. 45–63.
- NEKVAPIL, Ladislav – JIRÁSKOVÁ, NEKVAPIL, Šárka, *Kmotrovství v „protoindustriálních“ oblastech východních Čech v polovině 17. století*, Východočeský sborník historický 38, 2020, s. 23–50.
- NOVOTNÝ, Miroslav (ed.), *Velké dějiny zemí Koruny české VII. Školství a vzdělanost*, Praha 2020.
- Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*, Díl 7, Praha 1907.
- Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*, Díl 11, Praha 1907.
- Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*, Díl 26, Praha 1907.
- PEHAL, Zdeněk, *Zdomácnění emfyteutického práva ve 13. a 14. století na Čáslavsku*, Disertační práce, Ústav právních dějin PF UK, Praha 2012.
- PEKAŘ, Josef, *České katastry 1654-1789 se zvláštním zřetelem k dějinám hospodářským a ústavním*, Praha 1915.
- PEREMSKÁ, Lenka, *Váš rodokmen krok za krokem*, Brno 2013.
- PEŠTA, Jan, *Encyklopedie českých vesnic II. Jižní Čechy*, Praha 2004.

- PETRÁŇ, Josef, *Dějiny českého venkova v příběhu Ouběnic*, Praha 2011.
- PETRÁŇ, Josef, *Dějiny hmotné kultury. Kultura každodenního života od 16. do 18. století II/1–2*, Praha 1995–1997.
- PETRÁŇ, Josef, *Mikrohistorie aneb o nedějínách*, in: Jan Klápště – Eva Plešková – Josef Žemlička (edd.), *Dějiny ve věku nejistot. Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka*, Praha 2003.
- PETRÁŇ, Josef, *Poddaný lid v Čechách na prahu třicetileté války*, Praha 1964.
- PETRÁŇ, Josef, *Příběh Ouběnic. Mikrohistorie české vesnice*, Praha 2001.
- PODHORSKÝ, Jindřich, *Pohledy do historie Volyně a Pošumaví 1299–1999*, Strakonice 1998.
- POHANKA, Henry Camillo, *Po stopách vlastních předků*, Praha 2010.
- POUROVÁ, Renata, *Hrady, zámky a tvrze, které přežily rok 2000. Jihočeský kraj, České Budějovice 2006*.
- PROFOUS, Antonín, *Místní jména v Čechách. Jejich vznik, původní význam a změny I*, Praha 1947.
- PROCHÁZKA, Vladimír, *Česká poddanská nemovitost v pozemkových knihách 16. a 17. století*, Praha 1963.
- Průruční slovník jazyka českého II*, Praha 1937–1938.
- RÁKOSNÍK, Jakub – ŠUSTROVÁ, Radka, *Rodina v zájmu státu. Populační růst a instituce manželství v českých zemích 1918–1989*, Praha 2016.
- RŮŽIČKA, Miloslav, *Vyhnaní. Akce „kulak“. Zločin proti lidskosti*, Havlíčkův Brod 2008.
- RŮŽIČKA, Miloslav, *Vyhnaní II. Akce „kulak“. Zločin proti lidskosti*, Havlíčkův Brod 2011.
- SEDLÁČEK, August, *Místopisný slovník historický Království českého*, Praha 1998.
- SEKERA, Václav, *Obyvatelstvo Českých zemí v letech 1754–1918, 1*, Praha 1978.
- SELIGOVÁ, PRAŽÁKOVÁ, Markéta, *Život poddaných v 18. století: osud, nebo volba? K demografickým, hospodářským, sociálním a rodinným aspektům života venkovských poddaných na panství Horní Police*, Praha 2015.
- SCHLUMBÖHM, Jürgen, *Lebensläufe, Familien, Höfe, Der Bauern und Heuerleute des Osnabrückischen Kirchspiels Belm in proto-industrieller Zeit, 1650–1860*, Göttingen 1994.
- SKOŘEPOVÁ, Markéta, *Čas křtu a výběr jména novorozence ve venkovské společnosti 19. století*, *Český lid* 105, Praha 2018, s. 199–218.

- SKOŘEPOVÁ, Markéta, *Kmotrovství jako badatelský problém. K sociálním dějinám raného novověku a 19. století*, ČČH 114, Praha 2016, s. 64–88.
- SKOŘEPOVÁ, Markéta, *Křty a kmotrovství ve farnosti Nový Rychnov v 19. století*, HD 42, Praha 2018, s. 43–63.
- SKOŘEPOVÁ, Markéta, *Ovdovění a osiřeni ve venkovské společnosti. Panství Nový Rychnov, 1785–1855*, disertační práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2014.
- SKOŘEPOVÁ, Markéta, *Poručníci, kmotři a zástupci osiřelých dětí ve venkovské společnosti první poloviny 19. století*, České Budějovice 2016 (=Opera Historica 17), s. 69–84.
- SKOŘEPOVÁ, Markéta, *Vdovství v tradiční venkovské společnosti (Přehled bádání)*, HD 35, 2011, s. 1–31.
- SLAVÍK, Jiří – SVOBODA, Ladislav, *Ke stavební podobě hrádků a tvrzí na Strakonicku*, Praha 1996.
- SLAVÍK, Jiří – SVOBODA, Ladislav – ÚLOVEC, Jiří – CHOTĚBOR, Petr – PROCHÁZKA, Zdeněk – FIŠERA, Zdeněk – ANDERLE, Jan – RYKL, Miroslav – DURDÍK, Tomáš – BRYCH, Vladimír, *Encyklopedie českých tvrzí I*, Praha 1998.
- SMETÁNKA, Zdeněk, *Legenda o Ostojovi*, Praha 1992.
- SMÍŠEK, Rostislav, *Císařský dvůr a dvorská kariéra Ditrichštejnů a Schwarzenberků za vlády Leopolda I*, disertační práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2007.
- STANĚK, Libor, *Farnosti Volýňského vikariátu a jejich fungování v období druhé poloviny 19. a v první polovině 20. století*, disertační práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2018.
- STEJSKAL, Aleš, „Zeman bez sedláků stojí za sto jebáků“. *Obilní dluhy jako typ nedoplatku a forma selské rezistence na panství Český Krumlov v letech 1566–1602*, in Zdeněk Kárník – Jiří Štaif (edd.), *K novověkým sociálním dějinám českých zemí I*, Praha 1999, s. 28–36.
- STOKLASOVÁ, Hana, *Katolické přechodové rituály v českých zemích v „dlouhém“ 19. století*, Pardubice 2017.
- STOKLASOVÁ, Hana, *Porodní bába? Asistentka? Porodní deníky z let 1898–1954*, Pardubice 2018.
- SVĚTNIČKA, František – LUSTIG, Rudolf, *Schematismus velkostatků v Čechách*, Praha 1933.

- ŠIMÁNEK, Jan, *Ouběnice – syntéza dějin rodné obce*, in: Václav Bůžek (ed.), *Dílo Josefa Petráně a současná historická věda. Pocta Jihočeské univerzity českému historikovi*, Praha 2020, s. 80.
- ŠINDELÁŘ, Vladimír, *Zkažená krev a další staré hrdelní příběhy z Jižních Čech*, Praha 2007.
- ŠTEFANOVÁ, Dana, *K aspektům role příbuzenských vztahů a majetkových transakcí. Situace na frýdlantském panství v letech 1558-1750*, HD 22, 1998, s. 107–144.
- ŠTEFANOVÁ, CERMAN, Dana, *Widows: outsiders in rural economy and society in Central and Eastern Europe?*, in: *The History of the Family* 15, 2010, s. 271–282.
- TEPLÝ, František, *Dějiny města Volyně a okolí*, Písek 1933².
- TEPLÝ, František, *Farní osada Předslavice na Volyňsku*, Praha 1906.
- TEPLÝ, František, *Zemská brána boubínská a její strážci Králováci*, *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*, Praha 1931, s. 168.
- TEPLÝ, František, *Zemská brána boubínská a její strážci Králováci*, *Časopis společnosti přátel starožitností československých v Praze*, Praha 1932, s. 103.
- TŘÍSKA, Karel, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha 1986.
- VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel, *Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie*, Praha 2011.
- VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel – PELIKÁNOVÁ, Hana, *Naslouchat hlasům paměti. Teoretické a praktické aspekty orální historie*, Praha 2007.
- VELKOVÁ, Alice, *Household formation in Bohemia 1700-1850. Inheritance practis and family strategy*, ČČH 109, 2011, s. 328–343.
- VELKOVÁ, Alice, *Krutá vrchnost ubozí poddaní? Proměny venkovské rodiny a společnosti v 18. století a první polovině 19. století na příkladu západočeského panství Štřáhlavy*, Praha 2009.
- VELKOVÁ, Alice, *Svatební smlouvy ve venkovském prostředí v 1. polovině 19. století*, in: Martina Halířová (ed.), *Oznamuje se láskám našim... aneb svatby a svatební zvyky v českých zemích v průběhu staletí*, Pardubice 2007, s. 75–87.
- VELKOVÁ, Alice, *Venkovské ženy v letech 1650–1850. Perspektivy výzkumu s využitím historické demografie, mikrohistorie, historické antropologie a dějin každodennosti*, in: Kateřina Čadková – Milena Lenderová – Jana Stráníková (edd.), *Dějiny žen aneb Evropská ženy od středověku do 20. století v zasetí historiografie*, Pardubice 2006.
- VELKOVÁ, Alice, *Výběr partnera a sňatkový věk dědiců venkovských usedlostí na Štřáhlavsku a jejich sourozenců v 18. a na počátku 19. století*, HD 22, 1998, s. 145–168.

- VELKOVÁ, Alice, *Výzkum sociální mobility na příkladu osob narozených v letech 1791–1800 na panství Štáhlavy*, HD 27, 2003, s. 173–224.
- VITOCHOVÁ, Markéta, *Motivace volby křestních jmen v 18. století*, diplomová práce, FF UK, Praha 1999.
- VOLF, Miloslav, *Výsledky soupisu gruntovních knih ve Středočeském kraji*, SAP 16, 1966, s. 50–127.
- VOŠAHLÍKOVÁ, Pavla, *Rákoska v dílně lidskosti. Česká škola v 19. století očima současníků*, Praha 2016.
- WALDHAUSER, Jiří, *Encyklopedie Keltů v Čechách*, Praha 2001.
- ZATLOUKAL, Petr, *Populační vývoj Jesenicka v „dlouhém“ 19. století*, disertační práce, Katedra historie FF Ostravská univerzita, Ostrava 2019.
- ZEITHAMMER, Viktorín a kol., *Království české. Jihozápadní Čechy IV*, Praha 1911.
- ZEITLHOFER, Hermann, *Sozialhistorische Aspekte des Heiratsverhaltens in Südböhmen. Die Pfarre Kapličky in der Herrschaft Vyšší Brod*, in: Markus Cerman – Robert Luft (edd.), *Untertanen, Herrschaft und Staat in Böhmen und im „Alten Reich“*, München 2005, s. 257–276.
- ZEITLHOFER, Hermann, *Besitzwechsel und sozialer Wandel. Lebensläufe und sozioökonomische Entwicklungen im südlichen Böhmerwald, 1640–1840*, Vídeň 2014.
- ŽEMLIČKA, Josef, *K ujímání a formám německého práva v českých zemích*, Marginalia historica VI, Praha 2002.
- ŽEMLIČKA, Josef, *Počátky Čech královských (1198–1253)*, Praha, 2002.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- <https://ags.cuzk.cz>
- <http://oldmaps.geolab.cz>
- <http://sgi-nahlizenidokn.cuzk.cz>
- <https://vademecum.nacr.cz>
- <https://www.czso.cz>
- <http://www.valecnehroby.army.cz>
- <http://www.vuapraha.cz>

SEZNAM ZKRATEK

Periodika

ČČH	Český časopis historický
ČL	Český lid
ČSPS	Časopis společnosti přátel starožitností
GHL	Genealogické a heraldické listy
HD	Historická demografie
JSH	Jihočeský sborník historický
OH	Opera Historica
SAP	Sborník archivních prací
SSD	Studie k sociálním dějinám

Instituce

ČSAV	Československá akademie věd
FF JU	Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
NA	Národní archiv
NPÚ	Národní památkový ústav
PF UK	Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
SOA	Státní oblastní archiv
SOkA	Státní okresní archiv
ÚJČ AV ČR	Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky
VHA	Vojenský historický archiv

Názvy archivních fondů a sbírek

DZV	Desky zemské větší
FÚ	Farní úřad
SMJK	Sbírka matrik Jihočeského kraje, 1587–1949 (1952)
Vs	Velkostatek

Jiné

c. a k.	císařský a královský
COHA	Česká asociace orální historie
č.	číslo
ČB	České Budějovice
ČNR	Česká národní rada
čp.	číslo popisné
Čsl.	Československo
div.	divize
ed.	editoval
edd.	editovali
fasc.	svazek
ha	hektar
inv. č.	inventární číslo
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
kart.	karton
km	kilometr
kol.	kolektiv
kr.	krejcar
KSČ	Komunistická strana Československa
lit.	písmeno
míš.	míšeňský
ml.	mladší
MNV	Místní národní výbor
N	narození
např.	například
O	oddání
odst.	odstavec
ONV	Okresní národní výbor
OSN	Ottův slovník naučný

OÚNZ	Okresní ústav národního zdraví
P.	pater
p. pl.	pěší pluk
roz.	rozená
s.	strana
Sb.	sbírka
sign.	signatura
STAG	studijní agenta
StB	Státní bezpečnost
stř. pl.	střelecký pluk
sv.	svatý
řeč.	řečený
tzv.	takzvaný
ÚOP	územní odborné pracoviště
Z	zemřelí
ZD	zemědělské družstvo
zl.	zlatý
ZŠ	základní škola

SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, MAP, OBRÁZKŮ A GENEALOGICKÝCH SCHÉMÁT

TABULKY

Tabulka č. IV. 1	30
Místní názvy obce Čepřovice	
Tabulka č. IV. 2	53
Typy a názvy čepřovické školy	
Tabulka č. IV. 3	53
Řídící učitelé, správci a ředitelé školy	
Tabulka č. IV. 4	57
Padlí vojáci z Čepřovic mezi lety 1914–1918	
Tabulka č. IV. 5	58
Legionáři z Čepřovic	
Tabulka č. IV. 6	61
Předsedové MNV Čepřovice	
Tabulka č. IV. 7	70
Vývoj počtu usedlostí ve vsi Čepřovice	
Tabulka č. IV. 8	71
Výpis z Berní ruly 1654 – stav polí	
Tabulka č. IV. 9	72
Výpis z Berní ruly 1654 – stavy dobytka	
Tabulka č. IV. 10	75
Vývoj počtu obyvatel a domů ve vsi Čepřovice	
Tabulka č. IV. 11	78
Vývoj počtu obyvatel a domů dle Retrospektivního lexikonu obcí	
Tabulka č. V. 1	105
Přehled narozených dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 18. století	
Tabulka č. V. 2	107
Přehled narozených dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 19. století	
Tabulka č. V. 3	110
Přehled narozených dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 20. století	
Tabulka č. V. 4	111
Průměrný počet dětí narozených majitelům usedlosti čp. 2 v Čepřovicích	

Tabulka č. V. 5.....	117
Původ volby křestních jmen dětí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích od 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 6.....	118
Jména dětí narozených na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích od 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 7.....	122
Svatby majitelů usedlosti čp. 2 v Čepřovicích	
Tabulka č. V. 8.....	122
Svatby čeledínů a sloužících na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích	
Tabulka č. V. 9.....	123
Svatby sourozenců majitelů usedlosti čp. 2 v Čepřovicích	
Tabulka č. V. 10.....	129
Sňatkový věk vyplývající ze zkoumaných svateb od počátku 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 11.....	130
Věkový rozdíl mezi manželi zkoumaných svateb od 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 12.....	132
Manželská plodnost majitelů usedlosti od 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 13.....	132
Uplynulá doba mezi svatbou a narozením prvního dítěte majitelů usedlosti od 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 14.....	133
Trvání manželství majitelů usedlosti od 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 15.....	134
První a druhá manželství majitelů usedlosti čp. 2 v Čepřovicích od 18. století do současnosti	
Tabulka č. V. 16.....	137
Zemřelí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 18. století	
Tabulka č. V. 17.....	138
Zemřelí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 19. století	
Tabulka č. V. 18.....	139
Zemřelí na usedlosti čp. 2 v Čepřovicích během 20. století	

GRAFY

Graf č. V. 1	106
Meziporodní intervaly žen Táborovské usedlosti v 18. století (viz tabulka č. V. 1)	
Graf č. V. 2	108
Meziporodní intervaly žen Táborovské usedlosti v 19. století (viz tabulka č. V. 2)	
Graf č. V. 3	111
Meziporodní intervaly žen Táborovské usedlosti ve 20. století (viz tabulka č. V. 3)	
Graf č. V. 4	111
Průměrný počet dětí narozených majitelům usedlosti čp. 2 v Čepřovicích (viz tabulka č. V. 4)	

MAPY

Mapa č. IV. 1	31
Místní názvy obce Čepřovice	
Mapa č. IV. 2	32
Místa archeologických nálezů v okolí Čepřovic	
Mapa č. IV. 3	39
Milejovická rychta roku 1490	
Mapa č. IV. 4	40
Hlubocké panství členěné do rycht podle urbáře z roku 1490	
Mapa č. IV. 5	42
Vesnice „Na Království“ roku 1585	
Mapa č. IV. 6	45
Panství Mikuláše Vitanovského z Vlčkovic se šlechtickým sídlem v Čepřovicích	
Mapa č. IV. 7	48
Poloha Čepřovic v rámci panství Vlachovo Březí	
Mapa č. IV. 8	68
Současná mapa Čepřovic a místních částí Jiřetice, Koječín a Ovčín	
Mapa č. IV. 9	76
Čepřovice podle stabilního katastru (1837) s vyznačením čp. 2	

OBRÁZKY

Obrázek č. IV. 1	44
Erb Vitanovských z Vlčkovic	
Obrázek č. IV. 2	49
Erb Ditrichštejnů	
Obrázek č. IV. 3	50
Erb Herberštejnů	

GENEALOGICKÁ SCHÉMATA

Genealogické schéma č. V. 1	81
Rod Táborů z Čepřovic	
Genealogické schéma č. V. 2	83
Potomci Šimona Chvosty	
Genealogické schéma č. V. 3	84
Příbuznost Šimona, Jana a Tomáše Chvosty	
Genealogické schéma č. V. 4	86
Potomci Tomáše Chvosty	
Genealogické schéma č. V. 5	89
Potomci Pavla Chvosty	
Genealogické schéma č. V. 6	92
Potomci Šimona a Josefa Chvosty	
Genealogické schéma č. V. 7	96
Potomci Vojtěcha Chvosty	
Genealogické schéma č. V. 8	99
Potomci Josefa Františka Chvosty až po současnost	

PŘÍLOHY

ROZHOVORY S PAMĚTNÍKY

1. Rozhovor s Miluškou HEJTMÁNKOVOU, roz. Chvostovou, nar. 1934, Téma tradice - Volyně 30. 8. 2020

Jana Kohoutová (J.K.): Jaké tradice jste dodržovali během roku v Čepřovicích, když jsi byla malá?

Miluška Hejtmánková (M.H.): A bylo nás hodně, tak nás všechny dohromady drželi jako celou rodinu. Dědeček měl bratra, Frantíka, který byl v První světové válce a tatínek byl z prvního manželství a z druhého manželství měl ještě pět sourozenců.

J.K.: Takže šest dětí.

M.H.: Tři kluky a dvě holky. A když byl podzim nebo už začínala zima, byla doba adventu, tak jsme se vždycky museli sejít večer a modlili jsme se. Klekli jsme si k lavici nebo k židli a setnuli ruce a modlili se růženec všichni dohromady. Strejda Frantík, anebo dědeček Vojtěch vždycky začínali a vedli ten růženec. Vždyť my jsme jako děti tohle všechno pamatovaly a docela jsme to chápaly, že se musíme pomodlit, abychom všechno zvládly. Potom bylo před Vánoci a těšili jsme se na Ježíška. Ten nám přinesl stromeček a stromeček byl ozdobený alespoň šiškami obarvenými nebo postříbřenými něčím a byly na něm svíčky.

J.K.: A kde byl stromeček?

M.H.: Stromeček se dával tak, aby nepřekážel, protože v té velké sednici nás bylo hodně, až třeba dvanáct nebo patnáct lidí.

J.K.: A všichni jste tam spali?

M.H.: Aby se tam vešli ke stolu. Byla tam dlouhá lavice a další lavice proti ní. A stůl veliký, extra veliký stůl a postele a spali všichni i za kamny. V kamnech se topilo a bylo tam teplo. Topilo se dřívím, které dědeček a strejda nasekali, takové louče a tím se přiřkládalo. Dokonce se pekl i chleba a do pece se vešlo asi dvanáct až patnáct bochníků. To se zadělávalo v díži takovou lopatkou a to se chodilo kolem dokola té díže a promíchávalo se to a pak se to nechalo vykynout a pak se z toho dělaly bochníky, které se dávaly na takové ošatky a ty byly ze slámy pletené a posypalo se to trochu moukou, dal se na to ten bochník chleba a ono to na tom vykynulo a pak když se vytopila pec, tak se lopatou dávaly do pece péct ty bochníky a tou stranou, kde to bylo na tom košíku se to dalo nahoru a ono na tom chlebu zůstaly takové, jak byl ten košík pletený, tak to bylo na tom znát, taková ozdoba.

J.K.: Tak to byl asi nejlepší chleba, který jsi kdy jedla vid'?

M.H.: Ten byl nejlepší. A když byl poslední kousek těsta, tak tomu říkali poškrabek. A to se udělalo na obdélník a pak se to ještě pokmínovalo třeba nebo víc posolilo a bylo to první k snědení. Ty se upekli za určitý hodiny ty chleby. A bylo jídlo na celý týden nebo deset dní pro tu rodinu.

J.K.: A jak vypadal Štědrý den? Co jste dělali na Štědrý den?

M.H.: Na Štědrý den byl půst, a tak bylo jenom nějaký na pití nebo nějaká snídaně nebo ještě se v poledne trochu napít. A pak už byla štedrá večere, a to už bylo večer, a to byla omáčka vánoční ze švestek, švestková, a byla se zeleninou, s ořechy a třeba zahuštěná perníkem. Bylo to chutné. Byla taky předtím ještě třeba hrachová polévka s nějakými kostičkami z chleba a pak byl asi nějaký čaj.

J.K.: A nějaké dárky jste dostávali? Měli jste pod stromečkem každý něco?

M.H.: No celkem ne, protože nebylo z čeho. V mých dětských letech byla velká bída o to a tak si představte až když mně bylo deset a přišli Američani, tak jsem prvně viděla figurku z čokolády a tabulku čokolády. Oni nám to dávali američtí vojáci, když přijeli k nám do vesnice. Ale jinak chuť čokolády jsem už předtím měla, protože to moje maminka uměla udělat a to, že smíchala ten omastek s kakaem a cukrem v určitém poměru, a to byla ta naše čokoláda, ale tu jsme měli jenom výjimečně. A jinak se na Vánoce pekly vánočka a každý dostal jednu vánočku. Každý měl svou, ale to neznamená, že byli jenom tři nebo čtyři lidi, ono nás bylo patnáct třeba nebo i víc těch vánoček, protože jsme je někdy nesli i sousedům. Byli sousedi, že byli jenom sami dva a ani na to neměli, aby si to upekli, tak nás maminka posílala k nim s vánočkou.

J.K.: A chodili jste na Štědrý den nebo druhý den do kostela? Asi do Předslavic, že ano?

M.H.: Ano, ale děti ne, protože to bylo v noci, a tak je to čtyři kilometry, tak tam děti nechodily, ale dospělí ano a babička a dědeček určitě. Ti pořád ještě zvládli chůzi a strejda taky. A moji strejdové Vojta a Vašek ti jo, dokud byli chlapi ještě a když byli dospělí, tak byli odvedeni na práci do Německa a museli pracovat v cizině a vrátili se nám až po revoluci anebo strejda Vojtěch přišel asi čtyři nebo pět dní před začátkem revoluce, protože to v Německu už začalo. Bylo tam bombardování a v Brémách to rozbili, tak ti kluci utekli, ale u nás nesměli být vidět, tak byli schovaní na půdě. Jak byla nad sýpkou taková maličká špička střechy, tak tam ti kluci byli schovaní. A kluci říkám proto, že to byl jeho bratranec, byl to od babičky bratra syn a oni byli v tom Německu spolu. Oni se tam seznámili, a tak byli u nás na té půdě schovaní. A přišla kontrola. Jak se jim tenkrát říkalo? Esesáci? Ale nenašli je, protože je nenapadlo, že budou až v té největší špičce střechy. A za pár dní přijeli Američani, a to jsem od nich dostala tu čokoládu. Oni pro nás poslali, abychom šli do vsi i s husami. My jsme pásli husy za Brdem, a když jsme byli vyzvaní, abychom hnali domů, tak jsme viděli od Ovčina, od Skal, že jedou auta, veliká nákladní auta a jela do vsi. Tak jsme říkali, co my s těmi husami, když tam jedou auta. Ale všechno to dobře dopadlo, ona zůstala stát auta na vsi a všichni lidé se tam scházeli a my jsme dostali ty první čokolády.

J.K.: Teda to musel být svátek.

M.H.: No to už bylo jaro a bylo všechno zase oživené. Začalo se znovu hospodařit, zasívat a podobně.

J.K.: A co třeba masopust, jak se slavil masopust? My jsme přeskočily, skončily jsme u toho Štědrého dne a Nový rok se asi tak neslavil, jako se slaví dneska vid'?

M.H.: Ne, ne ani ne. Masopust. Já nevím, co bych k tomu řekla.

J.K.: Chodili v nějakých maskách taky v Předslavicích, když začínal masopust?

M.H.: Chodili o masopustu v maskách, ale to ve válce nebylo. To bylo všechno ukončené. Nebyly žádné muziky, až po válce. Akorát, když hrál někdo na harmoniku nebo na trubku a byl tak ochotný, přišel do hospody, tak těm pivařům zahrál několik písniček. Ale ty bály v tu dobu nebyly. Až to začalo po válce.

J.K.: A jak se slavily Velikonoce?

M.H.: Velikonoce. Chodily děti jako koledníci. Měly řehtačky, dřevěné, točilo se s tím a dělalo to rámus, anebo klepačky. Ta zas bylo na držátku kousek prkýnka a takové dřevěné kladívko v tom a hýbalo se s tím sem tam a klepalo to. A když o těch Velikonocích přišli ti chlapečkové s těmi řehtačkami a klepačkami, tak se jim dávala jako odměna vajíčka. Ale dávala se jim vařená, aby je nerozbili kluci, že jo. Tak se vařila, ale i obarvila, aby z toho měli radost, aby měla nějakou barvu ta vajíčka. No a tak potom se kluci o to podělili a měli několik doma chutných večeří nebo obědů.

J.K.: A to jste také chodili do kostela do Předslavic, že ano asi?

M.H.: Ano stále do kostela do Předslavic. Na ty Velikonoce už ano, protože to už bylo tepleji, a to už zvládly i ty děti.

J.K.: A v kapliče v Čepřovicích taky byla někdy nějaká mše?

M.H.: Ano, tam bývalo taky. Pout' tam bývá první neděli v září na Anděla Strážce a jinak tam bývá někdy pozvaný pan farář na mši, když je tam nějaké výročí něčeho nebo někdo z rodiny tam má.

J.K.: A ještě mě napadlo. Do kostela na Dobrou Vodu, jak je nad Střítežemi, tam se také chodilo někdy z Čepřovic?

M.H.: Ano. Ono se z Čepřovic chodilo i v té válce do těch kostelů. A malé holky, když to bylo v létě teplo, tak byly oblečené za družičky a ty starší maminky a starší slečny byly taky ve svátečních krásných šatech i takových delších sukních a nesly trůny. Trůn, to je socha, napodobenina Panny Marie, nebo svaté Anny nebo některých z těch svatých, Pána Ježíše třeba nebo podobně. A je to na takových nosítkách a ta socha je hezky zbarvená a přizpůsobena, aby vypadala pěkně. Tak se to nosilo s sebou a při tom průvodu třeba z těch Čepřovic do Skočic, nebo k Dobré Vodě, nebo do Vlachova Březí. A jinam.

J.K.: Asi podle toho, kde byla zrovna pout'?

M.H.: Podle toho, kde zrovna v tu dobu byla mše. Mše tam byla proto, že tam je pout' a podobně a mají na tu dobu zasvěcený kostel a s těmi trůny se takhle chodilo na tyto akce.

J.K.: A to nosily ty holky teda?

M.H.: Ty holky to nosily. Měly to takové odlehčené, aby to unesly. Třeba jich to neslo šest, aby to neměly tak těžké. A ty dospělejší lidi třeba byli jenom čtyři, protože měli větší sílu. A to jsme se při té chůzi modlili, anebo zpívali. Vždycky někdo byl, kdo to v té obci dokázal zorganizovat a začal zpívat, anebo se modlit, anebo přednášet nějakou jinou modlitbu. A tak jsme jeden den tam došli a tam jsme přespali, třeba ve Skočích, a vraceli jsme se druhý den teprve domů, až odpoledne. Ale u takové Dobré Vody, kde to bylo asi 4 nebo 5 km z Čepřovic přes Stříteže a tam na kopci v lese, tak to jsme se vraceli domů ještě ten samý den.

J.K.: A nějaké další tradice? Třeba první sečení trávy? To bývala v Čechách tradice, říkalo se tomu senoseč.

M.H.: To už já nepamatuji.

J.K.: A co žně a dožínky?

M.H.: No spíš se to jenom tak slavilo, že se doma udělalo nějaké dobré jídlo.

J.K.: Takže to neslavila vesnice nějak společně? Někáká zábava možná byla na konci žni nebo ne?

M.H.: Když to moje mládí a dětství bylo všechno kolem té války, tak to byl takový jaksi zákaz všech těch radovánek.

J.K.: Ještě jsem se chtěla zeptat, kolik přibližně chodilo lidí z Čepřovic na ty poutě? Kolik vás tak většinou šlo?

M.H.: Jako v tom průvodu? Tak těch trůnů bylo pět až osm až dvanáct. Podle toho, kolik bylo ochotných lidí a dětí to nést.

J.K.: A to byly sochy z té kapličky?

M.H.: Ano, ty sochy přebývaly v kapličce a když se mělo jít s těmi trůny, tak byly posazené na ten stojan s těmi dřehákami, aby se to mohlo nést. Jinak byly ty sochy z toho sundané a posazené v kapličce na určitých místech jako ozdoby.

J.K.: A kolik tam tedy mohlo chodit lidí na ty poutě?

M.H.: Mimo těch, co nesly trůny ještě? Tak jich bylo třeba dvacet i víc. Protože když to nesly děti nebo dospívající, tak musely mít s sebou ještě někoho z rodičů na dohled. A pak zase takový některý lidi šli jako zbožně na tu pout' a na tu modlitbu do toho kostela.

J.K.: A co máme potom dál za tradice, tak to už by byly nějaké Dušičky, že ano?

M.H.: No na Dušičky, to už je skoro konec zemědělské práce. Tak se na hroby ukládají nějaké květiny na jejich památku a na vzpomínku na ně.

J.K.: A to jste teda chodili do Předslavic?

M.H.: V Předslavicích byl hřbitov pro naši obec a tam jsme to všechno vždycky donesli. Jednou se zhoršilo počasí na ty Vše Svátý. To je první listopad. A napadlo tolika sněhu, když jsem s tatínkem šla. Nesla jsem věneček a tatínek kytku na ten hrob. A tak jsme nemohli projít. Cesta nebyla, všechno zapadlo. Tatínek šel první a říkal: „Já budu dělat kratší kroky a stoupej do těch mých šlápot, abychom tam došli, abys mi do toho nezapadla.“ Tak tatínek šel první a já za ním, abychom donesli na hřbitov kytky.

J.K.: To musela být zima dost, že jste šli takovou dálku.

M.H.: Ale dřív ne, dřív jsme šli jenom normálně, ale na tyto jedny Vše Svátý se to tak zhoršilo.

J.K.: No to hodně brzo vid', prvního listopadu tolika sněhu, to muselo být výjimečné. Tak k těm tradicím si možná potom ještě na něco vzpomeneme, možná se tě ještě příště na něco zeptám. Tak to dneska asi ukončíme, abys toho dneska neměla moc a příště popovídáme zase něco dalšího.

2. Rozhovor s Miluškou HEJTMÁNKOVOU, roz. Chvostovou, nar. 1934, telefonát 5. 11. 2020

Jana Kohoutová (J.K.): Zajímalo by mě, kde byli pokřtěni můj děda, strýc Mírek ze Strakonice a ten malý Josífek, který umřel jako miminko.

Milúška Hejtmánková (M.H.): Tak já jsem byla v Předslavicích pokřtěná a po mně byl narozený byl narozený ten co zemřel, snad byl taky v Předslavicích. Pak byl Josef, tvůj děda. Ten byl narozený normálně v Čepřovicích, tak byl křtěný taky v Čepřovicích, teda v Předslavicích. I kdyby byli křtěný náhodou v Čepřovicích, tak to je stejně farářem z Předslavic, osadou je to do Předslavic. Mírek ten se narodil ve Volyni, a to se honem nekřtilo, to až se přišlo domu, tak taky Předslavice si myslím. Kdybys to nějak hledala v dokladech, tak to hledej v Předslavicích.

J.K.: Další věc, co by mě zajímala a týká se Předslavic. Když ti lidé zemřeli, do jakého hrobu se pohřbívali? My tam máme hrob a já nevím, jestli se vždy pohřbívalo do tohoto hrobu, nebo jestli tam byl ještě nějaký jiný starší hrob?

M.H.: Myslíš z toho domu číslo 2, jestli se pohřbívalo do tohoto hrobu?

J.K.: Ano.

M.H.: Tak ano, co já pamatuju, tak všichni, co v tom domě bydleli, byli pohřbeni do tohoto hrobu. Výjimka zase těch strýců a tet, kteří se provdali někam jinam. Třeba teta Máňa byla ve Vimperku a Miladka jí nechala převést do Předslavic až za nějaký rok. Byla teta teda spálená víš? Pohřbená ve Vimperku. Pak byla teta z Litochovic, Homolková Anna. To byla tety Máňy sestra. Ta zemřela snad nevím, jestli ve Volyni nebo doma a pohřbená je ve Volyni na Malsičce. Hrob Homolků. O strejdovi Vojtovi nevím. Strejda Václav je pohřbený v Přečíně. Bydleli v Přečíně a tam někde je kostel někde a hrob. Pak

je strýc Jarda a ten bydlel v Předslavicích a mají hrob v Předslavicích, jméno Nováků Chvostů. Nováků to bylo dřív a Chvosta se k nim přiženil.

J.K.: A to je ten hrob blíž ke kostelu?

M.H.: Blíž ke vchodu, když se přichází na ten hřbitov.

J.K.: Jak probíhaly ty pohřby, které ty si pamatuješ? Možná si pamatuješ ten pohřeb toho malého bratříčka? Jak ten pohřeb probíhal?

M.H.: Ano. Byla maminka sama doma bez tatínka. Ten byl na vojně, ale ne jako vojenská služba. Byli vojáci, kdo měl určitý ty roky, pozvaný a chránili hranice, protože byla okupace.

J.K.: Ano, Mobilizace.

M.H.: Tak museli být na hranicích, ale nějak mu to dali vědět, tak na ten pohřeb tatínek přijel a vezl tu rakev na bryčce se svýma koňma, svoje bryčka. A my jsme byly já a moje kamarádky, třeba čtyři nebo šest holčiček, oblečené za družičky a seděly jsme na té bryčce a ta rakvička byla v prostředku a my jsme na bobku nebo na nějakém prkýnku seděly kolem. A tak nás vezl k domu, kde se bydlelo, směrem ke kapličce, tam se pomodlilo nebo rozloučilo. Takového něco, nějaká modlitba tam byla a jelo se směrem do Předslavic. A když se vyjíždělo z kopce, tak tam je vedle nás kříž, a u toho se taky zastavilo a požehnal se nebo pomodlilo Otče náš a pokračovalo se dál do Předslavic. V Předslavicích pak mše už. Ten vůz zastavil pod schody, vynesla se rakev před kostel a tam kněz už přešel naproti a pomodlil se. Odněsli se rakev na ten hrob a tam se položila a požehnala, vysvětilo se to ten hrob jako svččenou vodou. A pak se odešlo.

J.K.: Ano.

M.H.: Když některá rakev byla místo před kostelem přímo v kostele a tam se modlili a třeba byla mše. To bylo různý, co si objednali ti pozůstalí. Pak se odešlo od toho hrobu, a to už byla věc kostelníka nebo toho hrobaře a ten už ten hrob uzavřel. A nebo pak nějakého odborníka, když to bylo vzácnější, nějaké ty kameny, tak na to musel být třeba odborník.

J.K.: A po tom pohřbu chodívali si ti lidé někam sednout? Asi ne konkrétně u toho malého bratříčka, ale obecně.

M.H.: Ne, ani takhle. To jenom výjimečně. Výjimečně zacházeli do hospody, když byli pozvaní těmi pozůstalými. A jinak jenom ti nejbližší příbuzní, kteří přijeli zdaleka, ti se zastavili v té rodině i po pohřbu, protože tam třeba měli taky ještě nějaká zavazadla.

J.K.: Ještě jsem se chtěla zeptat, jestli víš, kde tvůj tatínek sloužil v tom roce 1938 při mobilizaci.

M.H.: Bylo to na českoněmecké hranici, ale asi spíš někde na severu. Já už to přesně nevím.

J.K.: Dobře.

M.H.: Jako ne tady blízko za Vimperkem, ale spíš, když si vezmeš mapu, doprava. Zase dál potom je Polsko no.

J.K.: Dobře, mně to takhle stačí.

M.H.: Už jsi to pochopila?

J.K.: Ano. Ještě krátce k těm pohřbům. Tvůj děda a tvoje babička byli také pohřbeni v Předslavicích předpokládám.

M.H.: Děda Vojtěch a babička Marie, i babička první Marie, byla pohřbená v Předslavicích. Když měl děda dvě manželky, že jo. Jedna byla tatínkovo maminka a další byla maminka těch dětí. Ona pocházela z Předslavic ta první manželka.

J.K.: Ano. A ten strýc František byl bratr tvého dědečka, že ano?

M.H.: Ano, Vojtěcha. A byl taky o deset let mladší než on.

J.K.: A ten s nimi potom bydlel na tom výměnku?

M.H.: Ano. V té prostřední místnosti v tom čísle 11.

J.K.: A co bys mi k němu mohla říct? On tedy pracoval na hospodářství v čísle popisném 2 a byl svobodný.

M.H.: Ano. Protože byl na vojně delší dobu, procestoval několik států. I přes Sovětský svaz a tam. Moc těch států za sebou. Napřed, když šli tam nahoru v tom Sovětském svazu a pak se vraceli zpátky zase druhou stranou zase přes jiné státy. Moc toho prošel.

J.K.: To tedy bylo za první světové války?

M.H.: Ano.

J.K.: Takže sloužil za první světové války. A asi přešel k legionářům, když se vracel tou druhou stranou?

M.H.: To já nevím, ale možná ano, protože to všechno pamatoval a vyprávěl. Ani žádnou legitimaci, ani nic jsem neviděla.

J.K.: A nevzpomeneš si na něco, co vám vyprávěl z doby, kdy byl v Rusku?

M.H.: Zkrátka měl dobrou představu o té Evropě, jak si který stát žije. Jak se kde co vaří a jak tam hospodaří a podobně. A taky ta válka, jak všechny poznamenala, to všechno věděl. Ale oni říkali: „Mlč už, vždyť jsou tady děti.“

J.K.: Takže jsi se toho moc nedozvěděla, protože jsi byla dítě.

M.H.: Já jsem byla nejstarší, tak jsem dost chápala, o co jde. Protože to už jsem chodila pak i do školy, tak jsem věděla, o co jde, kde ty státy leží.

J.K.: A co dělal ten František za druhé světové války? To byl doma?

M.H.: Pořád byl doma na hospodářství. To už byl starý a taky tam byl jenom u nás pořád. U nás se stravoval, jako člen rodiny. Zajímal se o včely, byl to jeho koníček. A o zahradu taky. A když se sklízelo, tak to pomáhal všechno dělat. I na polích dělal.

J.K.: Ano. A on se dožil, ten přesně nevím, kolika let. Ale zajímalo by mě, zda měl nějaké problémy s komunisty?

M.H.: Ne.

J.K.: Ne, nic. Tím, že se účastnil té první světové války? Nevšíkali si ho.

M.H.: Ne, on si nevšímal jich a ani oni jeho. Ale nefandil jim. A když už byl starý, tak už ho tak nebrali. Ale spíš tatínka si vybrali, jako ho odsuzovat a podobně. A taky tím, že jsme měli hodně polí, hektarů jako, tak oni na to tlačili, aby byl poškozený a aby se obrátil k tomu, že budou všechno sjednocovat a dělat JZD. Tak je nutili, třeba jim dali pokutu nějakou vymyšlenou. A aby tu pokutu třeba splatili, spoustu obilí musel prodat kvůli tomu. Tak mu zase vyměřili pokutu další a takhle je týrali zemědělce a donucovali je k družstvu.

J.K.: A jak se to ještě projevovalo? To byla totiž moje další otázka. Jak ta doba po únoru 1948, jak to ovlivnilo tu rodinu, která tam žila v Čepřovicích? Tedy i tebe, že ano?

M.H.: Ano. To jsem měla končit školu a měla jsem jít do Vimperka na ekonomku, pokračovat jako z měšťanky. Když jsem tam měla druhý den nastoupit ke zkouškám do toho Vimperka, tak přišel pan ředitel měšťanky a řekl, že tam nemám jezdit, že mě k těm zkouškám nevezmou, no a on věděl, o co jde, protože znal moje rodiče, a tak to takhle řekl, že oni to budou vědět, o co jde. Zkrátka, šlo o to, že jsme byli zemědělci čili přezdívkou kulaci. No tak jsem do té školy nemohla jít, nemohla nastoupit. Pak dospěl Josef a nesměl jít ani do učení, ani do školy a nutili nás, abychom byli v zemědělství, a nebo v tom JZD. A když se chtěl Mirek, tak to bylo taky tak. Nedovolili ho ničím vyučit.

J.K.: To je hrozné. To my si dneska nedovedeme vůbec představit, když můžeme dělat, co se nám zachce. A jak to ovlivňovalo tvého tatínka a maminku tedy?

M.H.: Byli z toho smutní, ale co mohli dělat? Ten, co to na okrese všechno organizovali a zakazovali, to bylo už státní nařízení, oni to jenom vykonávali.

J.K.: Ano. Takže neměli tvoji rodiče třeba na někoho zlost? Na někoho, kdo to nařizoval?

M.H.: To jako jo, protože kdyby komunisti v obci byli proti nám, jako se stavěli jako komunisti.

J.K.: A bylo v Čepřovicích víc lidí, kteří byli označeni za kulaky, nebo tam bylo více lidí, kteří se obraceli ke komunismu?

M.H.: No určitě třetina hospodářství byli velcí sedláci. Jestli chceš jmenovat, tak bych ti to řekla.

J.K.: No klidně.

M.H.: Tak Lainů 94 nebo 98 hektarů. My 34 hektarů. Dejmků to nevím, kolik hektarů, takových 28 až 30 asi to bylo. Potom Vrtišů, to nevím, takových 18 hektarů. Potom Řezníčků 12 hektarů. Potom Pilnáčků tak asi jako my kolem 30 hektarů. No a ještě někdo. Vojtíšků asi 15 hektarů.

J.K.: A to se tedy tím pádem museli nějakých hektarů zbavovat, že ano?

M.H.: Kdo?

J.K.: Ti, co měli víc hektarů.

M.H.: Ano. Náš tatínek odepsal panu, na Ovčín, panu asi Lafatovi, ono se tam po chalupě říkalo Michtrouc. Tomu odepsal nějaké hektary a když potom měl těch hektarů asi jenom 28, tak už ho tak netýrali. Ale ty pokuty mu dávali pořád. A i ho zavřeli na několik týdnů, aby všechno zničili zkrátka. Když ho zavřeli, tak kdo bude krmit koně a jezdit s koňmi. Děda už byl starý.

J.K.: A kluci byli ještě docela malí, že ano?

M.H.: No jo, to byli ještě školáci, nebo ještě předškoláci.

J.K.: To bylo asi rok padesát nebo padesát jedna?

M.H.: No okolo roku padesát jedna. Potom se založila to JZD.

J.K.: A pamatuješ si to, z jakého důvodu ho zavřeli? A jak to probíhalo, když ho zavírali?

M.H.: To mu asi dali písemně, že má nastoupit do Volyně na trest, že třeba něco nesplnil, jako nějakou pokutu nebo něco. Buď pokutu nebo nějakou odevzdávku něčeho. Tomu se říkalo kontigent.

J.K.: A víš, kde byl potom zavřený?

M.H.: V té Volyni. To je tam u soudu, to je vedle měšťanky. A několik týdnů tam byl.

J.K.: A ještě někdo ve vesnici byl taky zavřený?

M.H.: Ano taky. Asi ten Lain a ten Dejmek a ten Bohdan taky. To tak dělali, to nebyli špatní lidi zavřený. To byly jenom ty vymyšlené pokuty a vymyšlené kontigenty, aby donutili nejen tyhle velké zemědělce, ale i ty malí, aby měli strach, že je zase budou takhle týrat, tak radši dobrovolně zakládali JZD.

J.K.: A oni tedy potom byli zřejmě donucení vstoupit do JZD? A na základě toho byli potom propuštění?

M.H.: To už si nepamatuju, na jakém základě byli propuštění. Byli propuštěni brzo. To nebyl žádný velký soud. To bylo rozhodnutí okresu a ten soud ve Volyni to vykonal. A tatínek tam nebyl týraný nebo trestaný. Dali mu tam práci, kde měl něco zapisovat, přepisovat a kontrolovat. Tak takovou kancelářskou práci tam dali tatínkovi.

J.K.: Chudák. To musel být našťvaný, že jsou žně a on nemůže pracovat a musí tam něco papírovat.

M.H.: No ale on byl na to zvyklí. On pomáhal na obci panu starostovi. Tatínek hodně pracoval na obci a pomáhal. Tím pádem oni tohle věděli

J.K.: No a jak to tedy probíhalo, když on byl ve vězení, tak kdo pracoval na tom hospodářství? Asi tvoje maminka a ty hlavně, že ano?

M.H.: No ještě taky pomáhal strejda Jarda. Strejda Venda asi už ne, se pak oženil. No a ten děda už možná živ nebyl. Ten už dávno s koňmi nejezdil, protože už byl starý. Zemřel, když mu bylo devadesát jedna roků.

J.K.: Teda to se dožil hodně let.

M.H.: Strejda taky byl hodně dlouho živ. Myslím ten strýc František.

J.K.: Rozumím. A potom, co tvého tatínka propustili, tak jak to vypadalo? Musel tedy asi vstoupit do JZD. A přišel tedy o...

M.H.: No asi ano, ale já o tom nic moc nevím, Moc se mi nechtěli svěřovat, byli z toho smutní. A dětem nechtěli toho moc říkat, ale do toho družstva museli vstoupit.

J.K.: A mohli tedy zůstat bydlet tam, kde bydleli, že ano?

M.H.: Ano.

J.K.: A mohli pořád využívat ty budovy?

M.H.: Ne. Oni museli do toho JZD dát koně a pracovat tam s těmi koňmi. To bylo jako pro družstvo a hovězí dobytek jsme museli věnovat dát 18 kusů hovězího dobytka do JZD. A to bylo rozdělené, kolik má být krav a kolik toho druhého skotu a kolik jako prasat s podsvinčaty. A pak jestli také ovce nebo něco no a pak už nic.

J.K.: A třeba ty koně a krávy nechali ustájené tam, kde byli původně?

M.H.: Ty nechali u nás a potom to začas sváděli dohromady zase. Dávali krávy do jednoho dohromady a ten mladší dobytek zase do jiných dalších maštálí. Ale i v té naší maštali byl dobytek a krmilo se ze stodoly až se to všechno sežralo. Tak u Lainů byly krávy a u nás bylo to mladší, a ještě u dalších zemědělců taky zase byli další. U těch velkých zemědělců.

J.K.: A ty jsi mi minule povídala, že tvého manžela Pepu, že mu komunisti dělali nějaké problémy. Jak se s tím musel potýkat on? Co se mu dělo?

M.H.: Tenkrát nejenom zemědělce chtěli zničit, ale taky obchodníky. Tak on byl obchodník, který by byl na řadě... Já nevím, jak bych ti to řekla. Udělali mu tam kontrolu a co kde jako nakupuje a jak to prodává, a pak toho bylo málo, tak ještě udělali kontrolu u jeho rodičů a u těch sebrali, jestli tam měla babička 10 kg cukru nebo víc, a tak to sebrali. A máslo, co si sama udělala, vlastní výrobu, anebo mouku a sebrali jí i povidla a věci zavařené, co měla, co se dělá v domácnosti. A takhle jí zničili, odvezli to a potom to prodávali. Komunisti měli bál, tak tam dali něco do tomboly a něco tam prodávali. To nebyla jenom teta víš, to byli ještě asi dva nebo tři takoví obchodníci ve Volyni, kterým tohle dělali. A pak taky přišla ze dne na den měna a Pepa měl doma peníze, protože chtěl koupit ten barák, kde měl ten obchod a byl domluvený s tou paní, že to bude stát tři sta tisíc, a tak měl těch tři sta tisíc doma a ze dne na den přišla ta měna a on přišel jedna ku padesáti.

J.K.: To je hrozné.

M.H.: Zkrátka přišel o peníze, nejenom tyhle pokuty a sebrali věci, ale ještě to.

J.K.: Takže oni ho chtěli zničit jako soukromého obchodníka, že ano?

M.H.: Ano, ano. Kdo mohl, tak ničil ty soukromé zemědělce, když to bylo soukromé.

J.K.: Prostě to chtěli mít pod kontrolou a soukromníky neměli pod kontrolou.

M.H.: Chtěli dělat velké podniky z toho pod svou kontrolou.

PŘEHLED MAJITELŮ USEDLOSTI ČP. 2 V ČEPŘOVICÍCH OD POLOVINY 17. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI

Rok převzetí usedlosti	Jméno	Vztah k předešlému majiteli
Před rokem 1654	Vít Tábor	
1654	Maruše Táborská	manželka Víta Tábora
Před rokem 1692	Jan Tábor	zřejmě vnuk Maruše Táborské
1746	Šimon Chvosta	zeť Jana Tábora
1750	Jan Chvosta	synovec Šimona Chvosty
1751	Tomáš Chvosta	bratr Jana Chvosty
1778	Pavel Chvosta	syn Tomáše Chvosty
1806	Mariana Chvostová	manželka Pavla Chvosty
1815	Šimon Chvosta	syn Pavla a Mariany Chvostových
1866	Josef Chvosta	syn Šimona Chvosty
1904	Vojtěch Chvosta	syn Josefa Chvosty
1933	Josef Chvosta	syn Vojtěcha Chvosty
1975	Bohumíra Chvostová	manželka Josefa Chvosty
1991	Josef Chvosta	vnuk Josefa a Bohumíry Chvostových
2019	Jana Kohoutová	dcera Josefa Chvosty

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY VZTAHUJÍCÍ SE K USEDLOSTI „U TÁBORŮ“

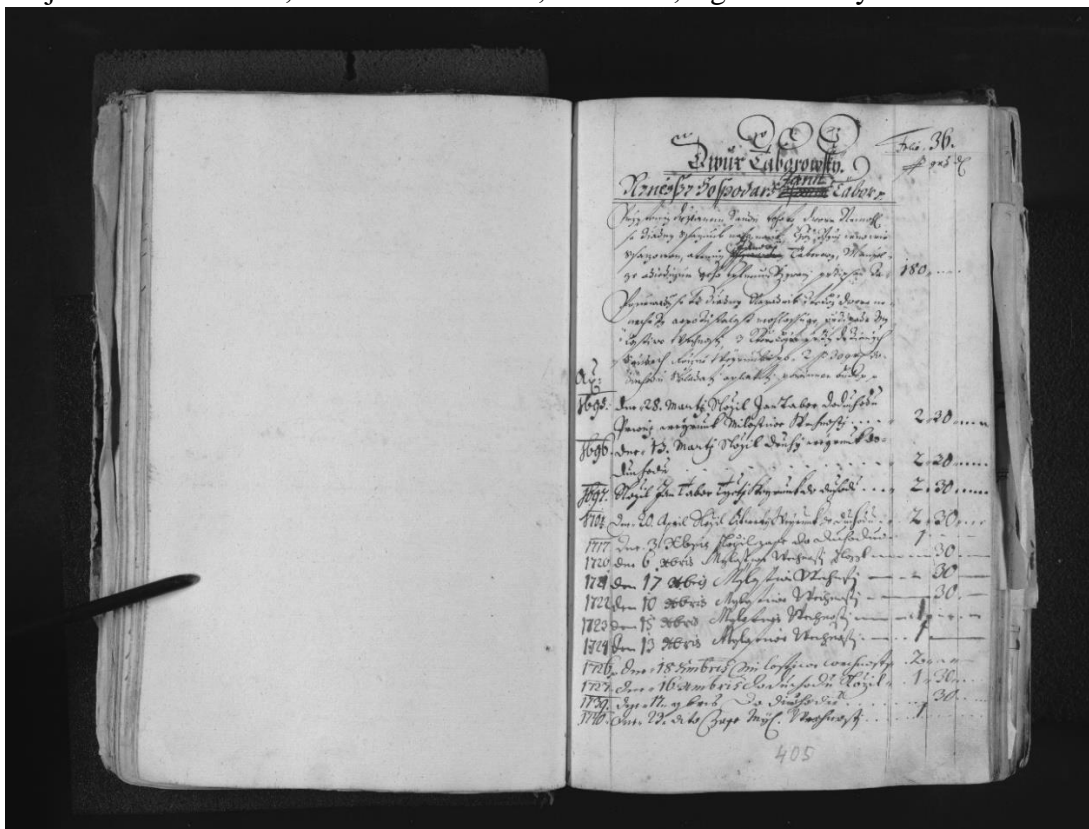
Usedlost čp. 2, Čepřovice

Zdroj: Archiv autorky 18. 4. 2006.

Úvodní list Táborovského gruntu v pozemkové knize 1692–1815

Zdroj: SOA Litoměřice, Vs Vlachovo Březí, inv. č. 57, sign. OS Volyně 87.

Čepřovice na mapě III. vojenského mapování (1877–1880)

Zdroj: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_root=3vm&map_region=25&map_list=4352_1 (Odkaz vyhledán dne 20. 7. 2021).

Rekruti z Čepřovic na fotografii z dvacátých let 20. století – Josef Chvosta (*1906) stojící čtvrtý zleva

Zdroj: Archiv autorky

Fotografie z natáčení Usměvavé země na návsi v Čepřovicích z roku 1951
Zdroj: Archiv obce Čepřovice

Vystoupení ochotnického divadla v Čepřovicích s názvem Není zajíček jako zajíček v šedesátých letech 20. století – první zprava Bohumír Chvosta (*1945), vpředu první zprava jeho žena Ludmila rozená Zochová
Zdroj: Archiv obce Čepřovice

**První list svatební smlouvy mezi Josefem Chvostou a Marií roz. Komrskovou
vyhotovené rok před konáním svatby 23. června 1866
Zdroj: Archiv autorky**

Simonem a Anou Chvostou, manželé a Svatých, křesťanských
c. p. 2^{ho} Sepiovičů, zabytých v obci...
1. Písemně se srozuměli, aby...
2. Manželé...
3. Tento...
4. Václav...

Fotografie z pohřbu pětíměsíčního Josefa Chvosty (*1938) z října 1938

Zdroj: Archiv autorky

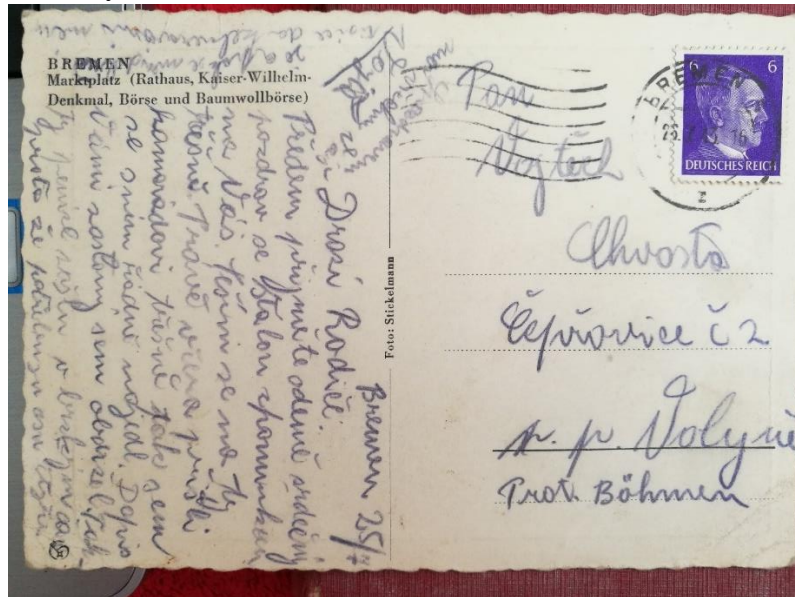
**Rodinná fotografie z období druhé světové války, zprava Josef Chvosta (*1940),
Bohumíra Chvostová, Josef Chvosta (*1906), Miluška roz. Chvostová**

Zdroj: Archiv autorky

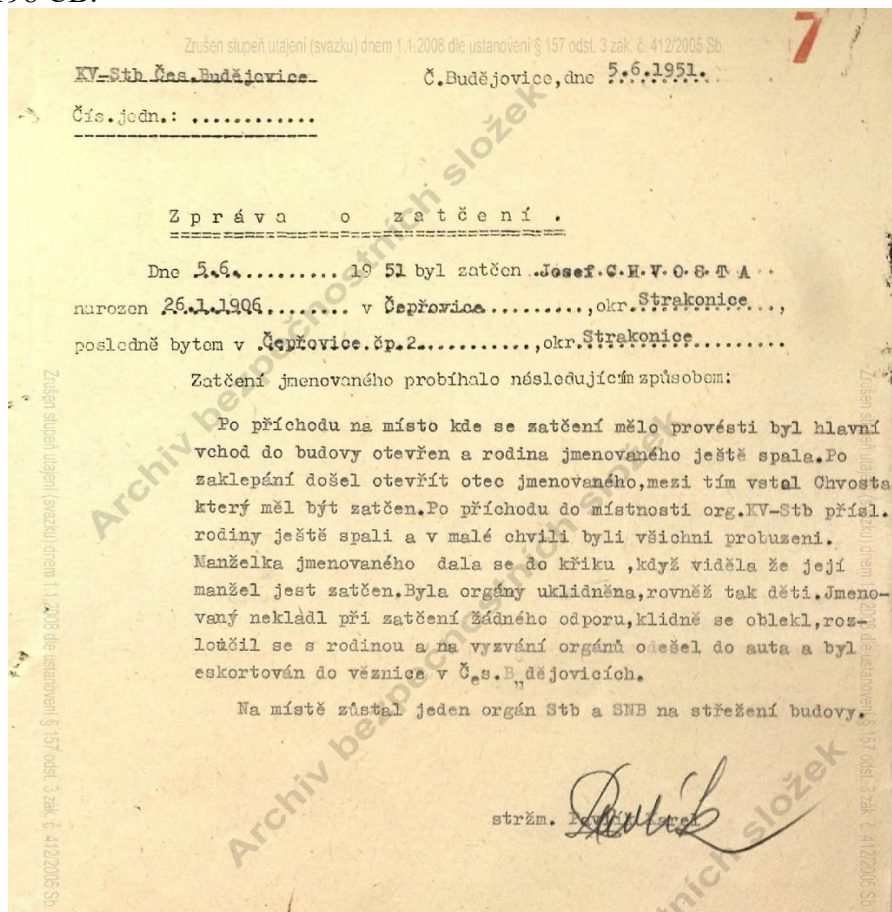
Dopis rodičům od syna Vojtěcha Chvosty z nasazení v Brémách sepsaný 25. 7. 1943

Zdroj: Archiv autorky

Zpráva o zatčení Josefa Chvosty (*1906) roku 1951 v Čepřovicích čp. 2

Zdroj: Archiv bezpečnostních složek Praha, Archivní protokoly vyšetřovacích spisů, sign. V-198 ČB.

Svatební fotografie Anny roz. Chvostové a Josefa Homolky z 15. 12. 1945

Zdroj: Archiv autorky

Svatební fotografie Jaroslava Chvosty a Ludmily roz. Novákové z 29. 9. 1951

Zdroj: Archiv autorky

Svatební fotografie Milušky roz. Chvostové a Josefa Hejtmánka z 21. 11. 1953

Zdroj: Archiv autorky

Svatební fotografie Josefa Chvosty a Anny roz. Píblové z 19. 8. 1961

Zdroj: Archiv autorky

